

Copyright ©2000 by Kosta Danaos
THE MAGUS OF JAVA, by KOSTA DANAOS
First published by Inner Traditions International, Rochester,
Vermont USA. All rights reserved.

Copyright ©2006, Editura For You

Tehnoredactare Doina Vasilescu
Copertă George Acu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DANAOS, KOSTA
Magul din Java/ Kosta Danaos. - Bucuresti :
For You, 2006
ISBN 973-7978-62-5; ISBN (13) 978-973-7978-62-2

29

Toate drepturile asupra versiunii în limba română aparțin
Editurii For You. Reproducerea integrală sau parțială, sub orice
formă, a textului din această carte este posibilă numai cu acordul
prealabil al Editurii For You.

Tel./fax. 021/6656223; 0311001455,
mobile phone 0744352963; 0724212690;
e-mail monica.visan@b.astral.ro; edituraforyou@b.astral.ro
editura_foryou@yahoo.com
website: <http://www.editura-foryou.ro>

Printed in Romania

ISBN 973-7978-62-5
ISBN (13) 978-973-7978-62-2

KOSTA DANAOS

MAGUL DIN JAVA

Învățăturile unui
Nemuritor Toaist Autentic

Traducere
Laura Cristiana

EDITURA FOR YOU

John Chang în meditație

INTRODUCERE

Imaginați-vă o lume în care mintea și sufletul omului sunt libere să își atingă potențialul suprem, în care puteri odată considerate supranaturale sau paranormale sunt întâmplări obișnuite ale vieții. Imaginați-vă un loc în care bolile considerate până acum ca fiind incurabile se pot trata prin simpla administrare a energiei vitale abundente a însuși vindecătorului, un loc în care omenirea poate comunica ușor cu spiritele legate de pământ, în care yoghinii puternici pot vorbi cu Însuși Dumnezeu Creator. Nu ar fi minunat să locuim într-un astfel de spațiu, de domeniul poveștilor cu zâne, al miturilor și al legendelor, al cărților de povești și al peliculelor de la Hollywood? Dacă astfel de lucruri chiar ar fi adevărate, oare viața n-ar avea o aromă distinctă, o savoare pură?

Bun venit în lumea mea. Eu trăiesc într-un astfel de loc, în care toate lucrurile extraordinare pe care le-am sugerat sunt reale și de necontestat. În lumea mea, știința Occidentală și misticismul Oriental merg mână în mână, îmbrățișate și de neseplat, aspecte în oglindă ale aceleiași realități, la fel de întemeiate pe fapte și la fel de valabile. Șansa de a evolua există în orice clipă – darul mărețului nostru potențial.

Ați putea presupune că un astfel de destin este departe, dar în realitate el ne așteaptă chiar în prag. Nu poate exista nici o îndoială că omenirea se află – încă o dată – într-un proces de schimbare. Tradițiile evoluează într-un context în care barierele inter-culturale continuă să se năruie. Valorile, idealurile, conceptele vechi nu mai sunt acceptate orbește, oamenii de toate credințele, rasele și naționalitățile nu mai ezită să se îndoiască, să întrebe *de ce*.

Mintea omului este cuprinsă de o frenezie ce nu a mai existat niciodată, iar tehnologia evoluează exponențial, în salturi uriașe. Am pus piciorul pe lună și am atins fundul oceanului. Ne-am deplasat cu viteze ce depășeau de câteva ori viteza sunetului și am văzut fața planetelor din jurul nostru. Controlăm puterea atomului și putem înlocui o inimă umană bolnavă, cu cea a unui donator corespunzător (și dispus să o doneze). Suntem la un pas de crearea unei inteligențe artificiale pe bază de siliciu. Am invadat chiar și sanctitatea sistemului genetic și am creat clone. În căutarea cunoașterii, se pare că suntem limitați doar de energie, timp și bani.

Progresul social pe care l-am făcut este uriaș. În ciuda distribuției discriminatorii, nivelul de educație este cel mai înalt pe care l-a cunoscut rasa umană până acum. Fenomenul de sclavie și subjugare a omului de către om este pe cale de dispariție; răzvrătirea este evidentă în toată lumea. Oamenii sunt conștienți de drepturile lor și sunt dispuși să lupte – poate chiar să moară – pentru acestea. (Asta nu e un lucru de nimic, dacă ne gândim că economia tuturor imperiilor istorice a fost întemeiată pe sclavie.) Chiar și mai mișcător este faptul că multe persoane sunt acum dispuse să lupte și să moară pentru drepturile *altor* oameni – poate mai mult decât în orice altă perioadă din istoria noastră. Un alt lucru la fel de important este că sacrificiul de sine al acestor eroi nu se bazează pe nici o credință sau practică religioasă anume – ci, mai degrabă, pe convingerea simplă că drepturile omului merită să fie apărute.

Există, desigur, și un revers la toate astea. Fanatismul etnic și religios este în creștere. Fascismul ne tulbură încă o dată. Corporațiile multinaționale fac abuz de puterea pe care o au pentru a obține profituri mai mari, mituind guverne corupte ca să-și profaneze patriile și să își manipuleze propriii cetățeni. Echilibrul ecologic al planetei a fost distrus – pentru totdeauna, susțin unii. Flora și fauna noastră sunt pe moarte, planeta este în suferință.

Atotputernicul Dolar face legea, iar economia de consum este crezul zilei.

Se pare că, deși avem putere – căci suntem puternici – încă mai avem de răspuns la întrebările fundamentale ale vieții. *Cine suntem? Unde mergem? De ce suntem aici? Care sunt capacitățile noastre inerente, care este potențialul nostru final? Continuăm să trăim după moarte, așa cum se crede? Ce este fericirea adevărată și cum putem să o avem? Există într-adevăr un Dumnezeu Creator?* Lista este nesfârșită, la fel de veche ca și omenirea însăși.

Răspunsul la aceste întrebări este: *posibil*. Însă pentru a găsi răspunsurile, secretul unei rezolvări a acestor întrebări esențiale constă în necesitatea unui efort angajat al nostru ca *specie* – nu ca națiuni sau ca grupuri de oameni. Metoda necesară nu este nici mai simplă, nici mai complicată decât atât.

Omenirea s-a dezvoltat pe multe linii diferite. Există tot atâtea abordări culturale ale vieții, pe câți stimuli naturali și senzoriali. Unele culturi sunt vizuale, altele sunt auditive, altele olfactive, iar altele sunt intuitive. Este greu să cuantificăm cu precizie cultura umană – și o astfel de analiză depășește cu mult intenția acestei cărți. Putem spune, însă (vorbind *în general*) că o tendință dominantă a științei Occidentale a fost preocuparea către exterior, intenția acesteia fiind să cuantifice și să modifice mediul uman, pentru a corespunde dorințelor omului. Pe de altă parte, știința Orientală s-a concentrat pe interior, încercând să cuantifice și să dezvolte capacitățile înnăscute ale speciei umane și să înțeleagă rolul acesteia în planul lucrurilor. Deși este foarte periculos și neștiințific să faci afirmații de acest fel, pentru moment este important să adopt acest punct de vedere – dacă nu din alt motiv, atunci pentru a clarifica scopul acestui text.

Dați-mi voie să revin la expresia *un efort angajat al nostru, ca specie*. Această declarație afirmă că noi, ființele umane, trebuie să străpungem barierele etnice și naționale și să lucrăm împreună. Istoria ne spune că ori de câte ori am

fost capabili să depășim granițele pe care ni le-am impus singuri, lucruri incredibile s-au petrecut. Perioada Elenă, de exemplu, ne arată clar ce se poate realiza prin interacțiune culturală; în secolul al patrulea înainte de Christos, Grecia antică s-a întâlnit cu India antică – și astfel, destinul lumii a fost schimbat pentru totdeauna, și chiar destul de radical.¹

Faptele împăratului Alexandru și ale oamenilor lui nu au însă legătură directă cu această carte. Ideea este că nu există nici un motiv pentru care noi, astăzi, să nu putem repeta ceea ce au reușit strămoșii în acele vremuri – și anume, să învățăm unii de la alții pentru a evolua, pentru a supraviețui, poate chiar pentru a prospera. În secolul al nouăsprezecelea, Kipling scria, „Estul este Est și Vestul este Vest, iar cele două nu se vor întâlni niciodată!”*

S-a înșelat. Estul *se întâlnește* cu Vestul astăzi – și va continua să o facă, dacă reușim să hrănim această unire a lor. Pentru a realiza acest lucru, trebuie să ne asigurăm că cele două culturi se abordează una pe cealaltă cu respect reciproc, se deschid complet una către cealaltă și își împărtășesc concluziile. Nu e o sarcină ușoară.

Cultura chineză, mai exact cea Taoistă, a ajuns în Occident ca o furtună. Acupunctura se practică peste tot. Restaurantele chinezești sunt omniprezente. Emisiunile TV și filmele cu kung fu sunt populare în toată lumea. Meditația a fost recunoscută de medicina Occidentală ca stare bio-comportamentală.** Studenții din toată lumea citesc Tao Te Ching și mulți oameni de afaceri occidentali folosesc I Ching și Feng Shui (metode de divinație chinezești) în procesele lor decizionale zilnice.

Și totuși, în ciuda atracției pe care cultura Taoistă chi-

¹ A se vedea anexa 1 pentru această notă și pentru toate notele numerotate astfel.

* Ruyard Kipling, „The Ballad of East and West”, 1889.

** Herbert Benson, *The Relaxation Response* (New York: William Morrow & Co., 1975).

neză o reprezintă la nivel popular, fuziunea fină între Orient și Occident a început abia recent. În cea mai mare parte, occidentalii fie resping total abordarea orientală ca fiind o gogoriță, fie o îmbrățișează cu fervoare religioasă, ca fiind mai veche și mai spirituală decât știința occidentală. Ambele atitudini sunt greșite. Prima respinge cu îngâmfare valoarea învățăturilor chinezești, iar a doua ia tehnicile bio-fizice testate, dovedite și elaborate de-a lungul mileniilor și le transformă în dogmă. Această problemă este potențată și de faptul că mulți occidentali, dar și mulți chinezi sunt nerăbdători să bage pe gâtul consumatorilor puținul de cunoaștere pe care îl au, într-o goană disperată după bani.

Pentru asta sunt răspunzători, în mare parte, chiar chinezii. Din păcate, nu există ceva ce s-ar putea numi știință *chineză*. Există, în schimb, științe și arte ale *familiilor* sau *clanurilor*, dezvoltate de oamenii din China, milenii de-a rândul. Cunoașterea dezvoltată de chinezi nu s-a răspândit *niciodată* la scară largă, nici măcar în China. Ea era prerogativul și baza de putere a celor puțini și privilegiați și ale familiilor acestora.

În trecut, un maestru chinez nu preda niciodată ucenicilor săi 100% din cunoașterea pe care o deținea. Păstra, să zicem, 10%, ce era mai important, doar pentru sine. Poate că scria restul într-un document pe care elevul său favorit urma să-l deschidă după moartea sa. Rezultatul acestei abordări a fost că suma învățăturilor fiecărui clan scădea cu 10 procente la fiecare generație, până ce vreun student carismatic era în stare să descifreze misterul și să revină la poziția învățătorului inițial – și, la acest punct, ciclul continua cu studenții studentului ... și așa mai departe. Capacitățile și faptele Maeștrilor au devenit material de legendă și, ulterior, scenariul operelor chinezești. Astăzi ele sunt esența tuturor filmelor cu kung fu.

Pentru a înrăutăți lucrurile și mai mult, maeștrii nu lucrau aproape niciodată împreună. Conceptul de universitate

Occidentală – cel în care cunoașterea este împărtășită și experiențele sunt comparate – le era complet străin. Puterea era menită a fi folosită pentru profit – material și spiritual. Maeștrii de arte marțiale se provocau adesea la luptă – și astfel, mare parte din cunoaștere s-a pierdut, căci maestrul învins își pierdea, de obicei, și viața. Pentru cultura noastră occidentală, o astfel de abordare pare șocantă – ca să nu spunem mai mult. Răspândirea informației este evidentă peste tot; într-adevăr, în societatea actuală este foarte greu – poate chiar de nedorit – să păstrezi secretul sau proprietatea asupra cunoașterii,²

Și totuși, există un mod în care se poate realiza o unire completă între aceste două culturi – pur și simplu prin crearea unei *noi* științe, care nu este nici orientală, nici occidentală, ci o uniune a celor două. Vizionari curajoși ai generațiilor trecute au prevăzut o astfel de disciplină. Eu cred că destinul omenirii este să se unească în acest fel – și că o astfel de știință, ce combină abordarea ortologică* a Occidentului, cu disciplina mistică a Orientului, se creează chiar în zilele noastre. În esență, această poveste reprezintă direcția viitoare, aleasă de dorința de trezire a omenirii către o viață mai bună și un adevăr mai înalt. Veți găsi aici multe paralele cu texte deja existente și la îndemână. Dar principala diferență între această carte și oricare alta este că ea e reprezentativă pentru un sistem ce există în prezent și care funcționează, nu pentru o descriere istorică a ceva ce a existat cândva. Este vorba de lucruri evidente, nu de presupuneri sau de un sistem dogmatic de credințe.

Există un om în Indonezia, care e maestru în vechea artă chineză *Nei Kung* a „puterii interioare”. Numele său este John Chang și este învățătorul meu.

Domnul Chang a fost prezentat pentru prima dată lu-

* Din grecescul *orto* – însemnând corect, potrivit, drept – și „logic”. Ortologic înseamnă „care are o logică corectă.” N. A.

mii în seria documentară premiată *Inelul de foc**, filmată de frații Lorne și Lawrence Blair; identitatea sa era protejată sub pseudonimul, mai degrabă umilitor, de *Dynamo Jack*. În acest documentar, maestrul Chang șoca lumea, demonstrând imposibilul. Mai întâi, a generat un curent electric de intensitate ridicată în interiorul propriului său corp, pentru a-l vindeca pe Lorne de o infecție la ochi, iar apoi i-a „curentat” pe Lawrence și pe sunetistul lor, folosind aceeași energie.** Într-un sfârșit apoteotic, Maestrul Chang a folosit această bioenergie pentru a aprinde o foaie de ziar mototolită, atenționându-i pe cercetători că aceeași putere care îl vindecase pe Lorne putea fi folosită și pentru a ucide un om.

Aceasta a fost prima demonstrație de *Nei Kung* documentată pentru lumea occidentală. Ceea ce e și mai uimitor este că zeci de mii de oameni din toată lumea (inclusiv eu) am crezut imediat în acel documentar – și că cei doi frați nu aveau nici o idee ce anume filmau la acea vreme.

Pentru a înțelege pe deplin ce implică termenul *Nei Kung*, va trebui să vă croiți drum prin textul de față. La acest moment este important că, pentru prima oară în dezvoltarea omenirii, un om care, conform culturii chineze, este un *hsien*, un nemuritor Taoist, dorește să facă un pas în față și să dezvăluie Occidentului adevărul din spatele învățăturilor sale. John Chang este unic în analele omenirii. Ca și Cavalerii Jedi din saga *Războiul Stelelor*, el are capacități supranaturale uimitoare: telekineză, pirogeneză, electrogeneză, telepatie, levitație, viziune la distanță, chiar și proiecție astrală (în lipsa unui termen mai potrivit). Mii de oameni au asistat la demonstrarea acestor capacități. Puterea învățătorului meu este de neconceput pentru mintea occidentală; un mic

* Lorne și Lawrence Blair, *Ring of fire. East of Krakatoa*, 1988

** Menținerea unui contact fizic cu el la acel moment ar fi fost ca și cum cineva și-ar fi băgat degetele în priză. Am numit această abilitate „electrogeneză”, în lipsa unui termen mai potrivit. N. A.

procent din energia sa acumulată poate copleși – sau vindeca – instantaneu o ființă umană sau un animal mai mare. Și cu toate acestea, domnul Chang *este* occidental. Locuiește în zona urbană a insulei Java, vizitează adesea Europa și Statele Unite. A căutat alții ca el în China, cu intenția de a învăța și de a împărtăși cunoaștere – o trăsătură unică pentru cineva ca el, după cum veți descoperi. S-ar putea spune că domnul Chang este combinația supremă a Orientului cu Occidentul – sau, mai poetic, că el este unul din pilonii care susțin puntea dintre Orient și Occident.

Acest text va acoperi, în principal, povestea vieții și învățăturile preliminare ale lui John Chang. Am încercat să urmez metoda sugerată de Jedi și să prezint conceptele orientale, într-o manieră în care ele să poată fi înțelese de toți occidentalii. Ca atare, nădăjduiesc ca acest volum să fie la înălțimea sarcinii sale și să îl onoreze pe John Chang și învățăturile sale.

Poate că suntem într-adevăr norocoși că trăim în acest moment al dezvoltării noastre, în care Dumnezeu a decretat ca ramurile separate ale științei omenești să fie puse laolaltă. Poate că noi, cei din Occident, avem nevoie de Orient pentru a ne salva lumea de noi înșine.

- Kosta Danaos
Atena, Grecia

Capitolul I

PRIVIND PRIN OGLINDĂ

PRIMUL CONTACT

Eu sunt de formație om de știință și am diplome în două domenii ale ingineriei. Printre altele, am lucrat ca inginer șef de proiect la una dintre cele mai mari corporații ale lumii. Logica și stereotipia socială ar spune că nu sunt genul de persoană care crede imediat ceea ce aude sau vede într-un film, că lucrurile ar trebui să îmi fie dovedite în mod repetat pentru ca eu să-mi pun la îndoială modelele de credințe deja stabilite. Însă când am văzut documentarul, nu m-am îndoit nici o secundă de credibilitatea sa. Știam că ceea ce vedeam era real, că nu era vorba nici de efecte speciale și nici de înșelătorie. Eram sigur de asta. Poate că venirea noului mileniu face lucrurile să fie astfel – un om școlit în gândirea și în știința Occidentală să poată privi o deviație de la legile acceptate ale naturii și să spună: „Asta e real.”

Așa cum am spus mai devreme, documentarul bine făcut al fraților Lorne și Lawrence Blair, numit *Inelul de foc*, arată un oriental greu de definit, care face ceva imposibil din punct de vedere al ramurii noastre occidentale de cunoaștere medicală și de fizică: își folosește propria sa bioenergie internă pentru a da foc unui ziar. Acest lucru a fost realizat fără efort, aproape cu nonșalanță. Omul a așteptat până ce echipa de filmare a fost gata, a privit în sus pentru o verifi-

care a cameramanului, și-a fixat palma dreaptă deasupra unui ziar mototolit, și-a tensionat corpul și a dat foc ziarului. Era evident pentru spectator că din palma deschisă a omului se genera un soi de energie foarte puternică – într-atât încât ziarul a luat foc, cu o flacără puternică.

Există cel puțin două moduri în care se putea face acest lucru ca iluzie. Unul – cameramanii colaborau cu omul și, prin efecte speciale, realizau o înșelătorie. Alt mod era că omul însuși păcălea cercetătorii și dădea drumul unei bucăți de fosfor sau unui alt obiect inflamabil în bucata mototolită de ziar, temporizându-și prestația, pentru a coincide cu oxidarea substanțelor chimice. Dar știam că nu era vorba de asta; știam că îl aveam în față pe adevăratul McCoy, ca să spun așa.

Existau și motive în acest sens – cel mai important fiind omul însuși. Era un oriental bine făcut, dar mic, zâmbitor și modest. Părea de o vârstă nedeterminată, cu o claie de păr negru și des și cu pielea unui tânăr, dar ochii erau ai unui vârstnic, din care strălucea sinceritatea. Vocea sa era grijulie și plină de compasiune, fără șiretenie. Avea chiar trac în fața camerei! Mai important e faptul că omul părea a nu avea nimic de câștigat din această prestație; cercetătorii nu-i dezvăluiseră nici numele, nici locația – și e sigur că nu cerea bani.

Dar atunci nu m-am gândit la nici unul dintre lucrurile acestea. În acel moment, când am văzut caseta prima dată, am știut un singur lucru: că, în sfârșit, după douăzeci și cinci de ani de căutări, îmi întâlnisem maestrul. Era șocant; mă uitam la el, îl cunoșteam – și nimic nu mă putea întoarce din hotărârea de a mă duce la el.

Ca și mulți din generația mea, studiasem multă vreme artele marțiale. Începusem la vârsta de zece ani și alunecasem printr-o serie de arte de luptă orientale, pentru a mă opri, în final, la arta japoneză *Jujutsu*, la douăzeci și ceva de ani. Ceea ce căutam era simplu: voiam ceea ce actorul David Carradine personaliza atât de elocvent, în deja clasicul serial *Kung Fu*. Îmi doream o artă ai cărei maeștri erau filozofi în-

telepți și iluminați, care puteau ucide tigrlul cu pumnul dacă erau nevoiți să o facă, dar detestau violența pentru care se pregăteau. Voiam o artă ai cărei practicanți să devină de fapt *mai puternici*, pe măsură ce înaintează în vârstă, nu mai slabi. Voiam o artă prin care învățătorul meu să mă învețe într-adevăr ceva despre mine și despre lumea din jurul meu. Voiam *să fiu* Kwai Chang Caine.

Am căutat în toată lumea un astfel de mentor, iar ceea ce am găsit în general se încadra în trei categorii: filozofi luminați, care nu puteau să dea cu pumnul într-un sac de hârtie pentru a ieși din el; animale perfecte, care erau luptători minunați, dar pe care un om civilizat nu le putea invita la el acasă; și persoane care păreau a fi exact ceea ce căutam, dar se dovedeau nepotrivite pentru această sarcină – în final afișând fie lipsă de judecată, fie slăbiciune inerentă, motive frauduloase sau instabilitate emoțională. Mai era destul de posibil și ca eu să fi fost, la rândul meu, nedemn de ei, și că îi părăsisem înainte de a fi reușit să-i înțeleg.

În trecut respinsesem în repetate rânduri artele marțiale chinezești, din cauza rarității notabile a cunoașterii autentice, inerentă răspândirii acestora în societatea Occidentală. În anii '70 și '80, artele chinezești erau faimoase pentru lipsa de profesori credibili care să le predea. Instructorii demni de încredere erau, în general, mult mai greu de găsit decât impostorii care făceau bani de pe urma popularității filmelor cu kung fu. De asemenea, din cauza profesiei mele, până în 1992 nu am putut pătrunde în China comunistă, pentru a căuta un maestru adevărat. Și totuși, ca orice practicant sânguincios al artelor marțiale, am citit toate cărțile scrise de cercetători și profesori de încredere. Știam teoria care stătea în spatele artelor marțiale chinezești și știam că și omul pe care îl văzusem în acel film era chinez. Mai știam și că ceea ce văzusem se numea Nei Kung – utilizarea puterii interioare.

Trebuia să îl găsesc.

Știam că nu avea să fie ușor. Nu cunoșteam numele

omului. Documentarul spunea că trăia undeva în Java sau în Bali, dar nu puteam ști în nici un fel dacă măcar această indicație era adevărată – ar fi putut să îl filmeze la fel de bine și în San Francisco, din punctul meu de vedere. Pe deasupra, nu vorbeam nici chineză și nici malaeziană.

Zece zile mai târziu mă aflu în avion, zburând înspre capitala Indoneziei, Jakarta. După o călătorie de optsprezece ore, m-am cazat la cel mai curat dintre motelurile murdare din Jalan Jaksa și m-am odihnit în restul zilei. Știam că urma o perioadă solicitantă.

În ziua următoare mi-am luat în buzunar maldărul de fotografii pe care le făcusem de pe versiunea video a *Inelului de foc* și am pornit spre Cartierul Chinezesc din Jakarta – un sector numit Glodok. Planul meu era să merg la toate farmaciile și clinicile de acupunctură chinezești din Glodok și să întreb dacă îl cunoștea cineva pe omul din fotografii. La acel moment părea o idee bună.

M-au crezut nebun. Trebuie că i-am amuzat pentru toată săptămâna. Era prima mea călătorie în Indonezia, mă așteptam la ce era mai rău și eram îmbrăcat ca un turist occidental, într-un safari. Niște buticari chiar mi-au râs în față; alții mi-au spus politici să mă car. Unul din ei chiar m-a dat afară! După șase sau șapte ore de respingeri constante, mergând printre cerșetori și leproși și urmărit de o hoardă de copii ai străzii, am zărit, în mijlocul acestui haos, un templu chinezesc străvechi, în care am pășit imediat. Zgomotul s-a stins numai-decât și am rămas singur.

Îngrijitorii templului m-au interogat curioși. Ce făceam acolo? Eram prea timid și prea stânjenit ca să le spun. Mi-au adus ceva de mâncare, mi-au dat să beau apă și m-au trimis să îmi continui calea.

Am revenit la Glodok în ziua următoare, încă și mai hotărât și înarmat cu un bilet pe care mi-l scrisese recepționistul de la motel. Ulterior am aflat că pe bilet erau scrise următoarele:

Stimate domn sau doamnă,

Sunt un străin foarte prost care a fost păcălit să vină aici tocmai din Grecia. Acestea sunt pozele unui om pe care l-am văzut pe o casetă video; pe el îl caut. Nu știu cum îl cheamă sau unde locuiește. Îl cunoașteți?

Mulțumesc.

Acesta este, probabil, motivul pentru care oamenii au început să fie mai politicoși și pentru care, în a doua zi, am avut parte de mai multe zâmbete. După câteva ore de respingeri diplomate, mi-am făcut drum înapoi la templu, gândindu-mă că o să mă întâlnesc cu prietenii mei de ieri.

Au fost încântați să mă vadă și de două ori mai curioși ca înainte. De data aceasta, eu am fost cel care am adus prânzul pentru toți; am stat împreună o vreme, râzând și comunicând într-o engleză stricată și în limbajul semnelor. Prietenia se stabilea între noi, iar ei deveniră suficient de curioși pentru a mă presa să le dau detalii.

„Kosta, spune-ne, ce faci aici?”

„Nu, e o prostie, nu vrei să știți.”

Într-un final, au fost atât de insistenți încât am cedat și, decât să le explic, le-am dat bilețelul.

Brusc m-am aflat în fața unui grup de statui; zâmbetelor lor le-a luat locul neîncrederea. Un fior rece mi s-a ridicat pe șira spinării. Unul din ei șopti ceva unui băiat, care o luă la fugă. Împreună, toți noii mei prieteni se ridicară în picioare.

„Stai aici”, spuse un om voinic.

După vreo zece minute apărură un chinez vânos, de o vârstă nedeterminată, pe o bicicletă. Îmi dădu mâna și se așeză.

„Numele meu este Aking”, spuse. „Sunt elev al omului pe care îl cauți.”

Aking mă prăji vreme de aproape o săptămână, punându-mi întrebări de genul: „Cine te-a trimis?” și „De ce ai venit în locul acesta?” Pentru el era absurd ca eu să fi găsit atâta de ușor un fir care să mă ducă la maestrul lui, având în vedere că veneam din Grecia – de niciunde altundeva – fără

a avea vreo idee despre obiceiurile sau geografia locului. Era sigur că eram spionul vreunui serviciu de informații; chiar m-a pus să-i dau pașaportul! În sfârșit, după o săptămână, Aking mi-a dat o adresă într-un oraș din Java de est și mi-a spus să iau avionul într-acolo, în dimineața următoare; mi-a mai spus că omul pe care îl văzusem în documentar mă va aștepta acolo.

Ei bine, nu l-am crezut.

Ar fi fost prea ușor, prea incredibil de ușor. Credeam că acești chinezii rânjiți îi joacă o festă unui străin, trimițându-l la vânatoare de ciori și râzând pe seama lui. M-am imbarcat în avion, ezitând; simțeam ca eram un prost când am aterizat, apoi am simțim chiar *și mai mult* că eram un prost, când am luat un taxi la adresa ce-mi fusese dată și, ajuns acolo, mi s-a spus că omul nu era acasă. *Reveniți la ora două*, mi-au spus. Cel puțin vorbeau englezește.

Am petrecut câteva ore transpirând în camera mea, la motelul murdar la care stăteam. Am jurat răzbunare eternă celor care mă trimiseseră aici. Îi voi învăța să se ferească de greci. Aha! De războiul troian ați auzit, prieteni? O să vă păcăliți! Mă simțeam ridicol, un idiot, un prost; îmi spuneam mereu că întreaga afacere era o festă, că deja cheltuisem mult prea mulți bani ca să vin înapoi, că eram un idiot și un prost și credul și naiv și ...

M-am întors la ora două. Omul era acolo.

Nu pot să vă descriu în întregime șocul, bucuria și ușurarea pe care le-am simțit, găsindu-l pe Dynamo Jack stând în fața casei sale. Fusesem un imbecil să mă las astfel pradă furiei mele mereu gata să izbucnească. Nimeni nu-mi jucase vreo festă; elevul pe care îl întâlnisem chiar încercase să mă ajute, trimițându-mă la profesorul său.

Ne-am strâns mâinile și m-a invitat înăuntru. Spuse simplu că numele lui e John. Numele de familie scris deasupra soneriei era CHANG cu caractere latine, un nume destul de obișnuit pentru un chinez. *John Chang* era echivalentul

lui *John Smith* în Statele Unite, un nume pe care l-ar fi putut avea oricine.

M-am prezentat cu un aer oficial.

„Kosta”, zise el, învârtind cuvântul pe limbă. Numele trebuie că i-a sunat ciudat. „Cum m-ai găsit?” Engleza lui era simplă și cu un accent ușor.

„V-am văzut pe o casetă ... într-un documentar”, am răspuns.

„Ah! Asta a fost acum câțiva ani. Mi-au spus că este pentru un proiect de cercetare științifică; altfel nu aș fi făcut niciodată o demonstrație pentru ei.”

„De ce nu?”

„Pentru că i-am promis Maestrului meu că nu o voi face. Ce pot să fac pentru tine? Ai vreo problemă?”

John era vindecător. El folosea acupunctura în punctele tradiționale, dar îi potența mult efectul trecându-și *chi-ul*, bioenergia sa, dacă vreți, prin ace. Vindecase sute de oameni pe care medicina occidentală nu îi putuse ajuta – un lucru pe care nu îl știam la acel moment. Am prins mingea.

„Ei bine, două lucruri.” Exersasem asta de multe ori. „Am o problemă cu încheieturile, după atâția ani de forțare în antrenamentele de arte marțiale ... hm, ceva gen osteoartrită. Ciocuri la oase, și altele asemenea.”

Zâmbi. „Prea mulți ani de antrenament necorespunzător, aș zice. Cred că te pot ajuta. Va trebui să te examinez mai întâi.”

„Bine.”

„Va trebui să te ating. Nu te îngrijora de ceea ce vei simți.”

Mi-am dat cămașa jos și el și-a pus mâinile pe pieptul meu și pe partea superioară a spatelui.

Imaginați-vă un curent electric puternic și continuu, care vă trece prin corp. Imaginați-vă că, în ciuda impactului său, sunteți cumva conștienți că acest curent este binevoitor, nu dăunător. Imaginați-vă acest flux funcționând ca un ra-

dar, căutând, cântărind, simțind. Mi s-a tăiat respirația și aproape am căzut.

„Inima e foarte bine”, zise el.

Am dat din cap și am înghițit în gol. Trebuie că arătam ciudat, dar el era probabil obișnuit cu asta. Fluxul de bio-energie pe care îl trimitea prin mine îmi făcea mușchii să tremure incontrollabil.

„Plămânii sunt în regulă. Rinichii sunt bine. Ficatul este bine.” În timp ce vorbea, mă simțeam ca și cum aș fi trecut printr-un fel de ultrasunet de mare intensitate. Îi puteam simți puterea în mine – energia acumulându-se, pe măsură ce el conștientiza din ce în ce mai mult starea mea fizică.

„O”, spuse. „Am găsit. Este în sânge. Compoziția chimică a sângelui tău îți dă o tendință pentru dezvoltarea de depuneri de calciu.”

„Poți să faci ceva pentru asta?”

„Nu sunt sigur. Putem încerca. Unde stai?”

I-am spus numele motelului.

Dădu din cap. „Îți vom găsi un loc mai bun. Ce mai voiai?”

„Voiam să mă acceptați ca elevul dumneavoastră!”, am izbucnit. Cuvintele ieșiră în grabă și am fost imediat dezamăgit de mine. Îmi pregătisem un discurs atât de elocvent pentru acel moment – și altele alternative – planul B, dacă eșuează planul A și așa mai departe.

Aveam treizeci și cinci de ani pe atunci și trecusem prin multe; nu eram chiar un fricos, dar în fața acestui om mă simțeam copil, deși ar fi trebuit să fiu matur. Mai exact, mă simțeam ca o loază de copil.

„Nu”, spuse. „O, nu, nu. Nu mai accept elevi. Dar poți să revii mâine dimineață, dacă vrei să începem tratamentul.”

Eram distrus. Voiam să zbor înapoi acasă, să mă transform în mod magic într-un copil de cinci ani, să mă târăsc în brațele mamei și să plâng. În loc de asta, m-am întors în camera mea de motel, ieftină și murdară – și am așteptat.

TAOISMUL PRACTIC

Taoismul este un sistem de credințe vechi de milenii care, împreună cu rivalul și opusul său, confucianismul, a modelat cursul culturii chineze. Ca să citez din *Encyclopædia Britannica*: „Taoismul [este] o tradiție religioasă și filozofică; împreună cu confucianismul, ea a modelat stilul de viață chinez, vreme de peste 2000 de ani. Moștenirea Taoistă, care pune accent pe libertatea individuală și pe spontaneitate, pe guvernare nu foarte implicată și pe primitivism social, pe experiențe mistice și pe tehnici de transformare, reprezintă în multe feluri antiteza preocupării confucianiste pentru obligațiile morale individuale, standarde comunitare și responsabilități guvernamentale.”*

Multe lucruri considerate în occident ca fiind chineze sunt, de fapt, Taoiste și s-au răspândit – chiar și în China – abia din secolul trecut. Printre acestea se numără și multe practici ce au devenit „nume de marcă” în societatea occidentală, cum ar fi acupunctura, Tai Chi Chuan, Feng Shui și I Ching. Adevărul e că acum este imposibil să separi Taoismul de cultura chineză. În epoca noastră, cele două au devenit unul și același lucru.

Taoismul a fost clasificat de sinologi ca având atât o tradiție filozofică, cât și una religioasă, completate cu o doctrină oficializată și cu o ierarhie religioasă. În ultimii douăzeci de ani, Occidentul a fost invadat de cărți care se pretind a fi texte de autoritate în Taoism. Multe dintre aceste cărți sunt valabile, altele mai puțin, iar altele sunt pur și simplu o adunătură de teorii ridicole.

Mai frustrant este faptul că multe sunt traduceri excelente ale unor texte chinezești medievale care induc în eroare, pur și simplu, întrucât, fiind traduceri, ele sunt supuse interpretării personale a fiecărui traducător.

* Enciclopedia Britanică Online „Taoism”.

Discrepanțele de sens care se pot identifica printre rânduri în textele traduse, atunci când compari un autor cu altul, sunt șocante.

John Chang, profesorul a cărui viață și ale cărui teorii fac obiectul principal al acestei cărți, este Maestrul Superior al unei linii de kung fu, ale cărei rădăcini merg până în urmă cu două mii patru sute de ani. Însuși John neagă apelativul de *Taoist*, poate pe bună dreptate, deoarece Taoismul a ajuns să fie considerat de lume, o religie. Dar, având în vedere că profesorii din linia Maestrului Chang au trăit efectiv între zidurile unor castele Taoiste istorice și că substantivul *Taoism* a devenit un termen generic în occident, care denumeste „filozofia chinezilor”, voi continua să-mi numesc profesorul un Taoist. Poate că un apelativ mai bun pentru învățăturile sale ar fi „Taoism practic”, pentru a-l diferenția de Taoismul din alte surse sau curente. John numește Taoismul o „știință filozofică”, simpla studiere a legii naturale, din motive pe care le voi prezenta mai jos.

Dintre toate disciplinele spirituale, Taoismul este, probabil, cea mai tulburătoare și cea mai dificil de definit, prin aceea că a început să se dezvolte ca o școală filozofică, s-a transformat în religie și s-a propagat ca o serie de credințe populare. Totuși, există multe moduri în care putem diferenția o religie de o filozofie și, cu atât mai mult, de o știință.

În cazul nostru anume, argumentele cele mai clare sunt două. Primul este acela că o religie se bazează pe credințe ce *nu se pot dovedi* și care sunt o chestiune ce ține de credința fiecărui individ. Noi, ca Taoiști practici, considerăm învățătura noastră ca fiind o știință ce face mărturia fenomenelor naturale pe care atât elevii generațiilor noastre, cât și Maeștrii din trecut ai liniei noastre, le-au trăit nemijlocit *și care pot fi reproduce și experimentate de alții, la orice moment*. Aceasta este distincția cea mai importantă și pe care o subliniez îndeosebi. Pentru a prezenta lucrurile mai simplu, un elev de liceu care studiază fizica și algebra, va ajunge inevitabil la

anumite concluzii și își va dezvolta anumite capacități, duplicând experiențele și logica profesorilor săi și pe cele ale generațiilor dinainte, care au asigurat continuitatea acestor științe. Nu există nimic „religios” în experiența fizicii și a algebrei; ele sunt instrumente de cunoaștere și de putere, fără vreo doctrină sau vreun sistem de credințe. Algebra și fizica oferă, cu alte cuvinte, ceea ce a devenit termenul cheie al științei occidentale: *rezultate ce pot fi reproduce. Ele nu transmit nimic ce nu poate fi dovedit*. Această abordare este exact ceea ce va experimenta cineva care se antrenează cu John Chang; el va păși pe urmele celor care au fost înaintea lui, va întâlni aceleași fenomene, va ajunge la aceleași concluzii.

Al doilea motiv pentru care afirm că „Taoismul practic” e o știință a naturii, este că termenul *religie* a ajuns să implice o prăpastie între om și Divin – una pe care doctrina respectivă o poate reconcilia, acționând ca intermediar.* Nu avem nici o dovadă că omul a căzut vreodată din grația lui Dumnezeu,** presupunând că *există* un Dumnezeu; însă există dovezi considerabile că omul evoluează și devine ceea ce Dumnezeu a intenționat ca el să devină. Ca „Taoiști practici”, noi nu oferim mijloace speciale de mântuire, eliberare, sau vreun morcov legat de sfoară, după care să alerge măgarul. Mai degrabă, noi oferim o metodă de a îmbogăți existența, de a face din fiecare individ mai mult decât ceea ce el este deja și de a-l îndrepta către ceea ce el poate spera să devină. În cuvinte simple, noi reprezentăm o știință filozofică.

* Verbul latin *religare* însemna inițial „a lega strâns”, sugerând reunirea cu Divinul; ca atare, este mult mai apropiat ca și concept de cuvântul sanscrit *yoga* (din care vine englezescul *yoke*), decât de conceptul de reunire pe care a ajuns să îl implice astăzi cuvântul *religie*.

** Sau, în același sens, că scopul existenței este pur și simplu suferința, *samsara*, din care ființele umane ar trebui să se străduiască să scape. Nu a fost intenția mea să stăruiesc asupra Iudeo-Creștinismului; pur și simplu am vrut să fac această secțiune cât mai scurtă cu putință. N. T.

Poate veți înțelege distincția puțin mai bine, dacă fac analiza termenului chinez *kung fu*. Mulți oameni cred că înseamnă „arte marțiale”, dar nu acesta este cazul. (Termenii chinezești pentru tehnică marțială și arte marțiale sunt acum *wu shu* și respectiv *wu yi*.) Cele două cuvinte, *kung fu*, sunt foarte greu de tradus; într-adevăr, trebuie să studiem neapărat scrierea chineză, pentru a putea surprinde înțelesul lor. Să facem o încercare.

Kung fu este compus din următoarele ideograme:

功夫

KUNG

FU

Primul termen, *kung*, este scris ca o combinație a caracterelor *kung* (工) și *li* (力). *Kung* înseamnă „a construi”. *Li* înseamnă „putere sau forță”. Al doilea termen, *fu*, este format dintr-un singur caracter, *fu* (夫), care este o ideogramă cu o interpretare complexă. *Fu* derivă din caracterul pentru om (人), având în plus brațele deschise larg și acul de păr al unui bărbat adult trecând prin acesta (în China medievală fiecare bărbat adult purta un ac de păr prin pălărie și păr). Ceea ce implică este un bărbat adult matur, deschis, responsabil, sau o figură paternă; caracterul mai este folosit și în alte contexte pentru a denota soțul cuiva. Cu alte cuvinte, termenul *kung fu* înseamnă de fapt: „construirea și dezvoltarea energiei în timp, prin efort zilnic, astfel încât, în final, să se obțină putere matură și dezvoltarea spirituală a unui Maestru.”

Kung fu, cu alte cuvinte, este o cale de disciplină și antrenament continuu, de creștere permanentă de-a lungul întregii vieți. Aceasta este exact calea aleasă și reprezentată de John Chang.³

Capitolul al II-lea

FORȚA VITALĂ

O CĂLĂTORIE CU MAȘINA

„În după-amiaza asta trebuie să merg la ferma mea de creveți. Poți veni cu mine, dacă vrei.”

Îl cunoșteam de vreo două săptămâni pe omul care avea să îmi devină profesor. Vreme de două săptămâni, îmi înfipsese ace de acupunctură în coate, în genunchi și în articulații, trimițându-mi un curent constant de *chi* (energie vitală) prin corp. Pe măsură ce avansam, mă puteam relaxa din ce în ce mai mult în timpul tratamentului, iar de fiecare dată John mărea metodic intensitatea. Descoperisem, spre surprinderea mea, că folosise un curent de o intensitate nu mai mare de 0,5% din puterea sa totală cu care își trata pacienții. Era uimitor. Un om normal, chiar și cel mai puternic, ar fi putut fi pus la pământ numai cu 2%.

Vreme de două săptămâni i-am cerut în fiecare zi să mă accepte ca elev. De fiecare dată m-a refuzat ferm, dar nicio dată nu a insinuat că ar trebui să „mă car” (ca să o spun pe șleau) și întotdeauna m-a invitat să revin la tratament în ziua următoare. Am făcut chiar asta, fără să las să-mi scape șansa vreunei ședințe, scrâșnind din dinți la durere și încercând să mă retrag în meditație, când John „mărea curentul”, crescând intensitatea pe care o trimitea prin mine, până la cele mai ridicate niveluri pe care le puteam suporta. Era într-adevăr dureros dar, ce era mai important, *avea efect*.

Părea că la fiecare sesiune încheieturile mele se simteau mai bine; depunerile de calciu de la brațul drept nu s-au remediat (erau acolo de doisprezece ani), însă cele de la brațul stâng (care se formaseră de vreun an) au dispărut complet. John mi-a arătat și un set de „exerciții”, cum le numea el, pentru a grăbi procesul de vindecare – și pe care le practicam în mod riguros, în fiecare zi.

Mă uimise în prima săptămână de când ne cunoscusem, când luase un bețișor și îl împinsese cu nonșalanță printr-o placă groasă de trei cm (am aflat ulterior că putea să facă asta când voia, cu o placă de lemn groasă de 15 sau 20 cm; grosimea nu conta). Trebuie să înțelegeți că nu bătuse bățul cu pumnul ca să intre – sau altceva de genul acesta. Pur și simplu și-a pus palma la un capăt al bețișorului, iar acesta a *curs* prin placă. John mi-a dat placa și am încercat să împing mai departe bățul din ea; nu s-a mișcat, dar când l-am tras afară, a ieșit destul de ușor. Motivul era forma conică a bățului, care se îngusta de la bază înspre vârf. Ca să îl împing mai departe, ar fi trebuit să sparg lemnul în jurul bățului, așa cum făcuse John; când l-am scos, nu era decât aerul care să se opună mișcării.

„Înțelegi conceptele de yang și yin?”, mă întrebă. Am dat din cap afirmativ. Puțini sunt în ziua de azi occidentalii care nu au auzit despre aceste două forțe universale opuse. „În interiorul corpului nostru, ambele curg în cantități egale”, continuă el. „Aceste energii sunt opuse; ele nu se pot întâlni niciodată. În mod normal, yin și yang curg în paralel, niciodată despărțindu-se. Eu îmi folosesc yin-ul și yang-ul împreună, ca una, de asta pot să fac ceea ce fac. De la sine, *chi*-ul yang nu poate depăși limitele corpului.”⁴

„Nei Kung”, am spus.

„Da.” Păru mulțumit că știam cuvântul.

Când mi-a cerut să merg cu el la ferma sa, m-am grăbit să profit de șansa de a-l cunoaște mai bine. Dacă voiam să merg? Ce întrebare?

John era un om de afaceri de succes și destul de bogat. Era comerciant și exportator de produse și de bunuri perisabile. Chinezii expatriati, dacă îi putem numi așa, sunt adesea numiți „evreii din Asia” – și asta pe bună dreptate. Ca și echivalenții lor occidentali, ei controlează arterele principale ale dezvoltării economice în Asia de Sud-Est. John era un astfel de om. Urma să aflu că, de fapt, se născuse într-o sărăcie lucie și devenise milionar prin propriile-i forțe.

Am mers la ferma de creveți, cu mașina. John conducea – destul de repede, dar nu neatent. Când am ajuns la 150 de kilometri pe oră m-am îngrijorat puțin, deoarece nici legile și nici condițiile de trafic din țara în care trăia nu permiteau o astfel de viteză. (Și nu uitați că eu sunt grec și, ca atare, sunt obișnuit și cu viteze mari și cu străzi deplorabile.) Traficul era foarte intens și, după o vreme, se întâmplă inevitabilul.

Telefonul mobil al lui John sună, iar apelul era important; începu să vorbească la aparat cu fraze scurte, rapide, cuibărind telefonul sub bărbie și conducând efectiv cu o singură mână, nu cu două. Pentru a complica lucrurile și mai mult, se angajă în depășirea unui șir de mașini – destul de ilegal, căci era o linie dublă de separare pe mijlocul șoselei. Banda sa era liberă dincolo de acele mașini, iar el se grăbea.

John își încheie manevra și reintră pe banda sa când, brusc, un camion care intenționa să depășească un vehicul la fel de lent din fața sa, trecu pe banda noastră – venirea în viteză a lui John fiind mascată de vehiculul respectiv. Mașinile pe care le depășisem se aflau la mai puțin de nouăzeci de metri în spate – o distanță foarte mică, la viteza noastră.

M-am apucat de bord și m-am simțit brusc foarte mulțumit că îmi pusesem centura de siguranță. Mergeam cu vreo 150 km pe oră; camionul din față mergea cu cel puțin 100, iar John conducea cu o singură mână și vorbea la telefon. Am fost sigur că ne aștepta un accident de proporții și am fost recunoscător că mașina noastră era mare și puternică.

nică. Scrâșnind din dinți, am arătat către mașina care venea înspre noi și m-am pregătit de impact.

John abia s-a uitat. Fără să se întrerupă, fără să facă vreo pauză în conversație, se strecură pe marginea șoselei, trecu de camion și reveni pe banda lui. Se uită în oglinda retrovizoare, ca să se asigure că șoferul camionului reușise să evite mașinile care se aflau în spatele nostru și ne continuă drumul. După un minut și ceva, își încheie conversația și închise telefonul.

„Încă am ochi buni”, îmi spuse sec. Avea cincizeci și șapte de ani la acea vreme – și arăta de patruzeci.

„Întotdeauna conduci cu viteză?”, a fost singura replică la care m-am putut gândi.

„Când sunt singur, de obicei conduc mai repede, 180 – 200 de km pe oră, cam așa ceva. Vezi tu, îmi place viteza. Când mai e și altcineva în mașină, de obicei o țin sub 150, căci altfel, dacă se întâmplă ceva, nu îi pot proteja.”

„Ai avut vreodată un accident?”

„Doar o dată. Am lovit un camion în flank cu 160 la oră.”

„Și ce s-a întâmplat?”

„Nu s-a întâmplat nimic. Mi-am folosit puterea ca să absorb impactul asupra corpului meu. A trebuit să mă scoată afară cu fierăstrăul. Martorii au crezut că e un miracol, că mă protejase Dumnezeu sau vreun sfânt.”

Eram stupefiat. Corpul lui, îmi spunea el, întărit de pu-terile pe care i le dăduseră antrenamentele sale de Nei Kung, rezistase la o presiune mai mare decât presiunea maleabilă a oțelului. Am încercat să-mi imaginez așchiile de metal și de sticlă plutind în jurul corpului său, incapabile să străpungă carnea omenească. Desigur, deformația plastică prevăzută de proiectanții mașinii permitea multe, dar nu puteam nega faptul că impactul pe care îl absorbise fusese fenomenal.

Să fi fost adevărat? Putea o ființă umană să ajungă într-o stare în care să fie infailibilă la răniri din exterior? Părea prea mult ca să pot înghiți.

„Știi”, a continuat el, „când eram mai tânăr am vrut să mă fac cascador la Hollywood, căci datorită puterii mele chiar nu puteam fi rănit în accidente. Dar după aceea m-am gândit, mai bine nu – dacă faci asta de prea multe ori, oamenii încep să își pună întrebări; pe deasupra, îi promisesem Maestrului meu că nu-mi voi folosi puterea pentru a face bani.”

Continuă să sofeze o vreme în tăcere. Începu să mă întrebe despre Grecia. Înțelese situația Balcanilor. Fusese născut sărac lipit – și mai era și chinez.

„Tatăl meu a murit când aveam patru ani”, spuse. „Am crescut foarte sărac. Eram, de fapt, un copil al străzii. Deși mama muncea din greu, nu avea bani să mă trimită la școală. Am terminat liceul mai târziu, dar nu am fost niciodată la colegiu sau la universitate.”

„Desigur”, am glumit eu. „Tu ești doar doctor în cum să devii superman”.

„Nu”, replică el cu seriozitate, „nu trebuie să mă vezi ca pe un superman. Eu sunt ca un pilot de luptă, sau ca un atlet de olimpiadă. Nu oricine poate deveni ca mine – există anumite calificări de care este nevoie – dar *unii* oameni pot. Eu sunt un produs al disciplinei și al antrenamentului, în aceeași măsură ca și al talentului natural.”

„Soția mea mi-a fost de mare ajutor”, continuă el. „I-am explicat, când ne-am căsătorit, că nu puteam face nimic altceva decât asta, că trebuia să îmi petrec tot timpul liber antrenându-mă. Ea a fost de acord.”

Se căsătorise la optsprezece ani și avusese șapte copii.

„Am lucrat ca șofer aproape douăzeci de ani, să știi.” Zâmbi. „Așa că, vezi, nu trebuie să te preocupe felul cum conduc. Cunosc șoselele astea.”

Am mers în tăcere o vreme. „Chiar înțelegi”, mă întrebă el în sfârșit, „la ce ne referim când vorbim despre *chi*?”

„Cred că da”, am răspuns. Credeam că înțelesesem conceptul elementar; la urma urmei, citisem tot ce era de citit – și studiasem arte marțiale vreme de douăzeci și cinci de ani.

Chi, sau bioenergia, este un fenomen mult discutat în ultimii ani în Occident. Odată cu apariția noilor episoade ale serialului *Kung Fu*, David Carradine a contribuit din nou la modul în care îl înțeleg occidentalii, rostind cuvântul *chi* la televizor, cel puțin o dată pe săptămână. Acupunctura reprezintă și ea ceva obișnuit acum – și cu greu găsești un doctor pe undeva care să nu fi petrecut *măcar* ceva timp studiind-o. Ca urmare, fenomenul numit bioenergie se află sub investigații medicale și fizice intense.*

Ideograma chineză originală pentru *chi* este redată în engleză cel mai bine ca „abur”. Ea a mai fost transpusă și ca „vitalitate”, dar *chi* este asociat foarte îndeaproape cu respirația (deși ar fi mai bine să spunem că respirația conține *chi*). Alte culturi i-au dat alte denumiri. Hindușii o numesc *prana*, tibetanii *rlung* (care înseamnă „vânt”), evreii *ruach* (vânt), iar băștinașii din Insulele Pacificului o numesc *mana*; vechii greci o numeau *pneuma* (spirit, vânt).** *Chi* este ca și curentul electric ce curge printr-un cablu; el poate genera căldură, lucru mecanic sau energie – dar nici unul din aceste produse ale sale nu identifică *chi*-ul ca atare.

„Atunci știi că în corpurile noastre avem atât *chi* yin, cât și *chi* yang?”, continuă el.

„Hm”, am zâmbit, „am citit despre asta în Tao Te Ching.”

„Ah! Taoistul Lao-Tzu”, spuse el. „A fost un om înțelept. Și ce spune el despre *chi*?”

Atunci am crezut că mă testa. Ulterior aveam să descopăr că John nu citise niciodată Tao Te Ching. „Ei bine”, am răspuns, „spune că *chi*-ul are ambele componente, yin și yang – și că interacțiunea între cele două este cea care face ca viața să fie posibilă.”⁵

* Sper ca acest text să stimuleze astfel de cercetări.

** E interesant de remarcat că latinescul *spiritus* înseamnă și „respirație”; de asemenea, cuvântul grecesc pentru organele respiratorii ale corpului (plămâni) este *pneumon* (de unde vine cuvântul pneumonie, de exemplu).

Acest feedback între polii negativi și pozitivi ai existenței era principala componentă a forței noastre vitale; când noi, ca specie, vom începe să înțelegem acest fenomen dintr-un punct de vedere tehnic, vom începe să înțelegem viața în sine. (Corpurile noastre, însă – aveam să descopăr ulterior – sunt capabile să stocheze atât *chi* yang pur, cât și *chi* yin pur în diferite zone ale lor, pentru o perioadă scurtă, deși această stare de non-echilibru este supusă entropiei.)

„Interacțiunea.” John rostogoli cuvântul cu limba. „Ca și electricitatea, pozitiv și negativ?”

„Cred că da.”

„Nu e chiar corect.” Se opri. „Dar știi, odată am lăsat un elev de-al meu să mă lege la un voltmetru și la un ampermetru. Nu a înregistrat nici o tensiune, dar ampermetrul a sărit din scală. I-am ars mașinăria!”

„Adică, îmi spui că *chi*-ul are intensitate, dar nu are tensiune?”

„Cred că da. De exemplu, pot să rezist la curentul electric casnic la nesfârșit, fără durere, dar nu pot să aprind un bec. Am încercat de mai multe ori.”

Am reflectat la asta. Investigațiile clinice făcute în laboratoare medicale par a arăta că rezistența electrică a pielii se schimbă semnificativ în punctele de acupunctură. Există „mașini de acupunctură, electrice”, care folosesc acest fenomen pentru a localiza punctele pentru novici. Acesta este un indiciu că *chi*-ul și tensiunea sunt cumva într-o legătură inversă (deși nu s-au avansat alte explicații). Dar aveam să aflu, cu ani mai târziu, că John nu avea dreptate. *Chi*-ul său, de fapt, nu afișa nici tensiune, nici intensitate; era mai degrabă un cu totul alt fenomen, care se baza pe forțe foarte diferite.

„Și în afară de faptul că este mai puternic, *chi*-ul tău este diferit de cel al unui om obișnuit?”

John zâmbi modest, dar nu răspunse.

Ajunserăm la fermă. Era de dimensiuni medii; lucrau acolo cam douăzeci de oameni. Am bântuit prin jur, până ce

și-a terminat treaba. O fată aduse un castron cu fructe și o carafă plină cu cafea, pentru mine; fructele tropicale erau delicioase – cafeaua mediocră.

John urcă și se așază, servindu-se cu cafea. „Oamenii sunt așa de proști”, spuse. „Transportul meu este reținut la vamă pentru că nu știu ce autoritate locală vrea o șpagă. Știi, noi așa lucrăm aici.”

„E la fel în toată lumea”, am spus. „Trebuie să ungi roțile, dacă vrei să se învârtă.”

A fost încântat de clișeu englezesc și și-a propus să-l țină minte. „Avem și noi o expresie similară aici. Este adevărat că adesea oamenii fac abuz de poziția lor în societate, pentru profitul lor personal. În final, totul se reduce la putere”, spuse el. Păru să se gândească la ultimul cuvânt pentru o clipă, apoi se întoarse brusc înspre mine. „Care este diferența între *Chi Kung* și *Nei Kung*?”, mă întrebă.

„Ei bine, *Chi Kung* înseamnă dezvoltarea energiei corpului...”

„În tot corpul, da. Și *Nei Kung*?”

„*Nei Kung* înseamnă putere interioară”.

„Da, dar interioară în raport cu ce?”, întrebă.

Am ezitat și John desenează trei ideograme pe un șervețel:

内 工力
NEI KUNG

„Asta este *Nei Kung*. Prima ideogramă, *Nei*, înseamnă un om care intră în casă. Pe *Kung* îl cunoști.”

„Da.”

„Deci, când practicăm *Nei Kung*, punem *chi*-ul înăuntru – dar înăuntrul a ce?”

„Ăăă ... *dantien*? Oase? Chakre?” Mă agățam ca înecatul de paie.

John zâmbi. „Da, da. Văd că toate cărțile pe care le-ai citit au făcut măcar ceva bine. Ce este *dantien*?”

Dantien, sau „câmpul de elixir”, este depozitul principal de bioenergie al corpului uman. Aflat la patru degete sub ombilic, în mijlocul trunchiului, acest centru are capacitatea de a stoca mari cantități de *chi*. Din acest motiv este cunoscut și ca *chi hai* (oceanul de *chi*). Dar este greșit să credem că *dantien*-ul în sine generează *chi*, așa cum este prezentat în multe texte. Mai degrabă, acolo se poate stoca *chi*-ul pe care practicantul îl absoarbe din universul dimprejur. Practica și perseverența duc la „puterea *dantien*-ului”; această putere nu este însă o caracteristică implicită a corpului uman. Aș putea explica asta mai bine, prin ceva similar. Să spunem că un anume tânăr are un talent excepțional pentru un anumit sport. Chiar și așa, va trebui să se antreneze și să muncească foarte mult – să-și lucreze aptitudinile și mintea în fiecare zi, pentru a putea deveni un atlet de campionat. *Dantien*-ul este ca și acest tânăr. Da, poate stoca, se pare, cantități nelimitate de energie, dar *acea energie trebuie pusă acolo pentru ca dantien-ul să funcționeze*. *Dantien*-ul nu va absorbi și nici nu va genera putere, de la sine.

Atâta am știut să-i spun lui John.

Dădu din cap, oarecum mulțumit. „Bine”, spuse. „O să-ți mai arăt un lucru astăzi. Dă-mi o banană.”

Am băgat mâna în coș și am luat o banană la întâmplare, din unul dintre cele două mănunchiuri din coș. Deja mâncasem trei (imaginați-vă fructul mai mic, care crește în Asia, nu bananele supradimensionate și coapte artificial, care ajung pe masa noastră în Occident); erau delicioase și complet naturale. John luă fructul și îl țină în dreptul ochilor, cu mâna stângă. Întinse degetul arătător și pe cel mijlociu de la mâna dreaptă, unindu-le pe celelalte două cu degetul mare. Contractând ușor, își trecu mâna într-o mișcare de tăiere, la aproximativ opt cm distanță de banană; s-a auzit clar un *clac* și jumătate din fruct căzu pe podea.

De-acum depășisem de mult faza de uimire; toată treaba mi s-a părut ca un fel de *așa-stau-lucrurile*. Mi-a dat cea-

laltă jumătate de fruct. Era strălucitoare, ca și cum ar fi fost tăiată de un cuțit fierbinte care ar fi topit suprafața bananei într-o masă sticloasă.

John arată înspre centrul palmei sale. „Ăsta”, spuse el, „e ca o pușcă.” Își întinse din nou cele două degete și arătă înspre vârfurile lor. „Astea”, continuă, „sunt ca un laser”.

ARTELE MARȚIALE ȘI CHI-UL

Nu există îndoială că artele marțiale sunt la fel de vechi ca și omenirea. Au început, probabil, ca o derivație a aptitudinilor de vânatoare la triburile primitive și s-au dezvoltat ca arte marțiale, pe măsură ce oamenii se luptau între ei. O dată cu apariția imperiilor și instaurarea guvernelor de stat, aceste arte s-au dezvoltat într-o asemenea măsură, încât se apropiau de – și poate chiar depășeau – artele de luptă din zilele noastre. Există în Beni Hasan în Egipt picturi rupestre ce datează din anul 2000 înainte de Christos, care amintesc de judo-ul modern – și dacă dovada arheologică lăsată în urmă servește drept indiciu, atunci putem spune că vechea artă marțială grecească numită *pankration* (ce datează cel puțin din 1450 î.Ch.) era mult mai cuprinzătoare decât a devenit astăzi karate-ul.

Un aspect neglijat adesea de hoplologi* și istorici ai artelor marțiale este că, dintr-un motiv anume, artele marțiale au fost întotdeauna strâns legate și alinate cu religia sau cu spiritualitatea. Încă de la începutul timpurilor, zidurile templelor din toată lumea – atât în Orient, cât și în Occident – au fost decorate cu scene de luptă. Povestirile istorice ale tuturor națiunilor au două teme comune: o serie de conflicte în care eroul iese triumfător, pe de o parte, și interacțiunea eroului cu zeii sau cu Dumnezeu în aceste fapte, pe de altă parte.

* Hoplologul este un arheolog sau un istoric care studiază armele și utilizarea lor de-a lungul istoriei.

Vechiul Testament, spre exemplu, este fără îndoială o poveste marțială, ceva gen *Ramayana* indienilor și *Iliada* grecilor. În China, acest precept este adevărat, atât în tradiția budistă, cât și în cea taoistă.

Boxul chinezesc *wu shu* este, fără îndoială, arta de a lupta. Poate că, la început, ea implica doar forță musculară și aptitudine strategică. Însă, în timp, artele marțiale chinezești au ajuns să fie influențate de tehnici meditative-respiratorii taoiste și yoghine, care probabil au fost aplicate inițial pentru sănătate, dar care, ulterior, s-au dovedit a avea aplicații marțiale. Există multe indicii că toate aspectele medicinei și divinației chinezești existau și erau complete înainte de anul 1000 î.Ch.; nu ar fi o extrapolare strigătoare la cer să spunem că artele marțiale Taoiste, sau cel puțin artele marțiale influențate de Taoism, erau și ele complete până la acel moment. Maestrul John Chang deține documente despre specialiști în arte marțiale ca și el, care au trăit în China cu aproape două mii de ani în urmă. Există un alt lucru interesant de remarcat – în istoria lor, chinezii au folosit armuri metalice cu mult mai puțin decât ar fi fost de așteptat, având în vedere nivelul lor de dezvoltare tehnologică. Înainte de a fi înțeles adevăratele capacități pe care Chi Kung le conferea practicantilor, obișnuiam să mă întreb de ce.

În orice caz, artele marțiale erau deja bine dezvoltate în China, cu mult înainte de apariția budismului.

Conform literaturii populare, în China, artelor marțiale trebuie să fi fost legate de sosirea prințului indian Bodhi-dharma la templul Shaolin din provincia Honan. Dar această informație este inexactă – ca să nu spunem mai mult. Este adevărat, China e o țară mare, locuită de multe grupuri etnice, ale căror documente istorice sunt adesea destul de sărace. Să încerci să urmărești istoria artelor marțiale, în această învălmășeală de înscrisuri, e o sarcină solicitantă. Literatura referitoare la boxul chinezesc este plină de lacune și, în multe locuri, sufocată de ambiguități. Totuși, putem urmări origi-

nea artelor marțiale cu siguranță până la dinastia Chou (1122-255 î.Ch.).* *Analele de primăvară și toamnă* (722-481 î.Ch.) ale acestei dinastii, precum și literatura din perioada Statelor Războinice (403-221 î.Ch.), menționează fapte legate de tragerea cu arcul, scrimă și luptă ale nobililor.

Am discutat deja cum a evoluat filozofia în această perioadă; este evident în literatură că practicile respiratorii și psihofiziologice se foloseau deja înainte de secolul al șaselea î. Ch. Operele lui *Lao Tzu* și *Chuang Tzu* sunt pline de referiri la energia vitală și la practica Taoistă.

Meng-zu (Mencius), organizatorul confucianismului și contemporan cu Chuang-tzu, printre altele, a fost foarte priceput în cultivarea *chi*-ului, lucru care, în concepția populară, ar fi fost greu de așteptat de la un confucianist moralist. El a promovat perspectiva prin care „dacă intenția (*yi*)** este concentrată, atunci energia vitală (*chi*) o va urma și se va activa.” Mencius a mai scris: „Intenția (*yi*) este cea mai importantă; vitalitatea (*chi*) este pe locul doi.” Am auzit același comentariu de la un alt elev al lui John Chang.

Conform gândirii chineze, există practic două tipuri de antrenament care implică energia vitală: *Chi Kung* și *Nei Kung*. Este dificil să decelăm unde se sfârșește unul și unde începe celălalt – dar, în esență, *Chi Kung* se concentrează pe dezvoltarea și controlul *chi*-ului yang (numit și *chi*-ul „foc”, sau *li*), iar *Nei Kung* implică utilizarea împreună a *chi*-ului yang și a *chi*-ului yin (numit *chi*-ul „apă” sau *kan*). În realitate, energiile yin și yang curg paralel una față de cealaltă în corpurile noastre; ambele sunt vitale pentru o stare continuă

* Draeger, Donn F. și Robert W. Smith, *Comprehensive Asian Fighting Arts* (Tokyo și New York: Kodansha, 1980).

** *Yi* (intenția) poate fi tradusă mai exact prin termenul „minte intențională”, ce reprezintă puterea unificată în dantien a celor 3 „minti”: „minte” observatoare (creierul superior), „minte” (creierul) inimii și „minte” atenției-simțirii-conștienței (creierul abdominal) N T.

de sănătate. Ca și în cazul yin-ului și yang-ului, nu se poate separa *Chi Kung*-ul de *Nei Kung*; într-adevăr, acesta din urmă este o formă superioară a aceleiași arte. Poate că distincția s-a creat pur și simplu pentru a putea defini abilitățile ucenicului. *Chi*-ul yang nu poate depăși limitele corpului fizic, pe când *chi*-ul yin poate să o facă – și astfel îi poate conferi practicantului capacități supranaturale ca și cele demonstrate de Maestrul Chang.

În al doilea secol d. Ch, în China au început să vină călugări budiști. Apoi, aproximativ în anul 500 d. Ch, a sosit patriarhul Zen Bodhidharma (Tamo) și secta Ch'arn (Zen).

Tamo venise la templul Shaolin ca să le predice călugărilor budiști și, ulterior, să rămână cu aceștia; el le-a transferat două metode – *Yi Gin Ching*, care este în esență *Chi Kung*, și *Shi Sui Ching*, care este în esență *Nei Kung*. Din aceste două forme s-a dezvoltat școala shaolin. Se pare că tehnicile *Nei Kung* s-au pierdut în câteva generații și s-au păstrat doar cele *Yi Gin Ching*. Multe dintre artele marțiale de astăzi – mai ales cele din afara Chinei – descind din școala shaolin, cu o abordare strict a *Chi Kung*-ului.

Artele marțiale Taoiste s-au păstrat destul de vii în China – și anume în locuri precum muntele Wu Tang și în alte fortărețe Taoiste. Vorbind pe larg, se poate spune că abordarea lor este mai degrabă ghidată de interdependența dintre yin și yang, decât de generarea de putere care e evidentă în artele marțiale budiste, cum ar fi formele shaolin de stil dur. Am remarcat în artele taoiste o tendință de a muta greutatea complet de pe un picior pe altul – în multe locuri atât în stilul interior, cât și în cel exterior, spre deosebire de posturile solide ale artelor budiste. În plus, se pare că în primul tip de arte se lucrează mult mai mult cu o curgere și îndoire a coloanei vertebrale decât în cel din urmă tip. Iarăși, aceste comparații sunt foarte generale și, de fapt, au existat atâtea interacțiuni între tehnicile și filozofiile budiste și cele taoiste, încât ele sunt greu de separat.

Am văzut, de exemplu, în literatură, referiri la „respirația Taoistă” și la „respirația Budistă”, dar o astfel de distincție este inexactă. O cercetare atentă arată că nu este o sarcină foarte ușoară să separi cele două filozofii în această privință – cel puțin, nu în China.

Oricare ar fi calea, specialiștii în arte marțiale au observat rapid că, prin aplicarea în căutările lor a tehnicilor ezoterice folosite de cei ce urmăreau iluminarea și nemurirea, puteau dezvolta o bază și o abilitate de putere mult mai vastă decât cea realizabilă doar prin forța musculară.

Practicanții de Chi Kung au câpătat o putere extraordinară; puteau să-și susțină întreaga greutate pe un deget, spre exemplu. Practicanții de Nei Kung au descoperit că existau modalități de a scăpa de limitările planului fizic al existenței. Pirokinezia, telekinezia, telepatia, levitația – aceste capacități, alături de altele, au devenit recompensa lor pentru o viață de dedicare și disciplină.

Vom vedea în capitolele ce urmează ce a însemnat această căutare și unde îl putea duce ea pe practicant ... și unde îl mai poate duce încă și astăzi.

Capitolul al III-lea

ÎNCEPUTURI

În ultima zi în care mă aflam în țară, John avea de văzut peste o duzină de pacienți. Niciodată nu cerea nimănui un banuț pentru tratament și întotdeauna își făcea timp pentru oricine venea să-l vadă – adesea fără să fi aranjat o întâlnire în prealabil. În luna cât am fost acolo, am văzut lucruri miraculoase. Victima unui infarct își recăștigase capacitatea de a-și folosi un membru paralizat; o femeie care suferise de dureri cronice de coloană, se vindecase brusc. Specialitatea lui John era tratarea bolilor neurologice, deși se ocupa și de afecțiuni ortopedice și de infecții cronice. Adesea l-am asistat când avea pacienți – un proces care implica, în esență, să stau acolo, să ating pacientul și să acționez ca împământare pentru bio-electricitatea lui John.

Făcusem o lună de tratament. Cu excepția a două depuneri de calciu foarte vechi la brațul drept, încheieturile mele erau în regulă. Niciodată nu am ratat șansa de a-l întreba pe John dacă mă acceptă ca ucenic; întotdeauna, răspunsul lui a fost negativ. Respectul meu de sine se afla la cel mai jos punct posibil și nu aveam nici o idee ce să fac. Bani mi se terminau, dar nu voiam să părăsesc țara fără ca John să fi acceptat măcar să mă trimită la unul dintre elevii elevilor săi. Orice, numai nu mă alunga, te rog ...

În acea zi mi-am așteptat rândul la tratament, ajutându-l pe John în munca cu ceilalți pacienți; pe mine mă lăsase la urmă. Știa că urma să plec în dimineața următoare. Eram singuri în clinica lui, când i-am cerut, pentru ceea ce cre-

deam eu a fi ultima oară, fie să mă accepte ca elev al său, fie să-mi dea un nume și o adresă la care puteam să cer să învăț. Nu-mi păsa dacă mă trimitea la omul cel mai de jos de pe listă; voiam doar să învăț ceea ce avea el de predat.

Stăteam culcat cu fața în sus pe una din canapelele lui de tratament, cu genunchii și coatele pline cu ace de acupunctură. Nu era chip să-mi schimb poziția, nici dacă voiam; orice mișcări bruște erau periculoase. M-am întors încet să fiu cu fața la John, care tăcuse. Mă studia cu atenție, iar ochii săi blânzi mă priveau în față și dincolo de ea, cu un mic zâmbet jucându-i pe buze.

Acesta este omul cel mai periculos din lumea Occidentală, m-am gândit. Eram cu un cap și jumătate mai înalt decât el și cu treizeci de kilograme mai greu și totuși nu era chip să rezist la măcar doi la sută din puterea lui.

Bine măcar că era un om binevoitor.

„De fapt”, spuse el, „ți-am arătat deja metoda de antrenament pentru Nivelul Întâi. Acum, când termini cu asta, îți pot arăta și Nivelul Doi.”

„Asta înseamnă ...?”

„Da.”

Mă luase complet prin surprindere. Am înghițit un val de lacrimi ce mă copleșise; părerea mea pe atunci era că nu se cade să te apuce plânsul în situația în care ești prins de masă cu ace, ca o muscă de o hârtie. În orice caz, nu am știut ce să-i mai spun în acel moment. Deja îi promisesem ascultarea și sârguința mea pentru tot restul vieții mele, dacă mă va accepta ca ucenic – și chiar fusesem serios în privința fiecărui cuvânt pe care îl rostisem.

În mod tradițional, în astfel de circumstanțe, ucenicul trebuia să îngenuncheze în fața Maestrului și să îi declare, încă o dată, că va fi un elev loial și silițor. În cazul meu, acest lucru era imposibil, deoarece îmi puteam întoarce doar capul. *Ce naiba*, m-am gândit, *John e un occidental și un Maestru de Nei Kung, în același timp!*

Am tăcut o vreme și el a respectat acea tăcere. John aprinse o țigară, trase câteva fumuri și o rezemă în scrumieră. Își șterse mâinile cu alcool și începu să scoată acele, ștergând fiecare zonă cu alcool, pe măsură ce termina.

„Mulțumesc”, am spus în final și m-am ridicat pe marginea canapelei. John dădu din cap și ridică din umeri. Continua să zâmbească.

„Nu știi ce să spun”, am continuat.

„Nu contează”, spuse el. „Îți doresc o călătorie plăcută înapoi acasă.”

Doi ani mai târziu, stând pe balconul casei lui, cu prietena mea, am dezvoltat povestea de mai sus, pentru ea. John stătea și fuma în tăcere pe când eu treceam prin imagini, iar Doris, care auzise totul de o sută de ori în trecut, pur și simplu aștepta politicos să termin.

„Crezi că ție ți-a fost greu?”, întrebă John când am terminat. „Cazul tău nu a fost nimic! Există oameni care m-au căutat nouă ani, înainte să mă găsească în sfârșit – și atunci nu exista nici o garanție că îi voi primi ca elevi.”

„Întotdeauna ai trimis oamenii la plimbare?”, întrebai.

„De multe ori.” *Ce occidental răsfățat*, părea să spună privirea lui – și m-am simțit prost ca noaptea. În sfârșit, mi-am lăsat ochii în pământ, incapabil să-i susțin privirea.

„Te-am văzut venind, într-un vis”, spuse blând, „cu trei luni înainte să-mi apari în prag. În ziua în care ai sosit, te așteptam.”

„Serios?”

„Da.” Se opri. „Vreți să auziți prin ce am trecut eu ca să fiu acceptat ca elev de învățătorul meu?”, întrebă într-un sfârșit.

Amândoi ne-am bucurat de ocazie și John începu povestea uceniciei lui. Am descoperit că scăpasem foarte ușor. Până să termine, Doris și cu mine ne tăvăleam pe jos de râs; John era un povestitor foarte bun, cu o față expresivă – și avea totul foarte viu în amintire.

„Numele maestrului meu era Liao Tsu Tong”, spuse cu

engleza lui cu accent plăcut „și era din zona centrală a Chinei. L-am întâlnit prima oară când aveam zece ani. Îmi plăcuse kung fu de la început și mă antrenasem cu diverși profesori, aproape din momentul în care am învățat să merg, dar aveam un prieten – îl chema Chan Tien Sun – care îmi tot spunea că el învață un sistem de kung fu foarte puternic, de la un bătrân din cartierul său. Chan îmi spunea mereu că bătrânul era un mare vindecător și un eminent Maestru de arte marțiale. Eram curios, așa că m-am dus cu el la casa bătrânului ...

Ucenicul

Când tânărul l-a văzut prima oară pe bătrân, nu a fost prea impresionat. Venise doar la insistențele prietenului său din copilărie. Bătrânul își câștiga existența vânzând banane; vecinii îl strigau „Domnul Banană.” Unii îl strigau chiar „Domnul Banană Ciudată”, pentru că se spunea că bătrânul era foarte ciudat și greu de înțeles.

Chan declarase că bătrânul era un mare Maestru și că vindecase mulți oameni grav bolnavi. Tânărul auzise poveștile, la rândul lui, dar se părea că bătrânul era foarte selectiv cu cei pe care îi trata. Pe unii îi ținea să aștepte zile în șir în fața casei lui și apoi îi trimitea înapoi nevindecați; dimpotrivă, pe alții, care nu voiau ajutorul lui, îi vindeca chiar împotriva voinței lor, uneori chiar alergându-i până la ei acasă! (Ulterior băiatul avea să învețe că Maestrul putea să vadă karma fiecărui individ și că își baza decizia de a vindeca sau nu pe cineva, în funcție de această observație.) În orice caz, nu era deloc nerăbdător să studieze cu bătrânul, dar, mă rog, Tien Sun era prietenul lui cel mai bun și insistase ca ei să se antreneze împreună.

„Ce vrei aici, băiete?”, îl întrebă bătrânul pe micul băiat pe care îl găsi pe scările din fața casei lui. Maestrul Liao îl studie pe copil cu atenție. Băiatul era în esență un copil al străzii din Asia de Sud-Est, îmbrăcat în haine simple și destul de necioplit. Probabil că se bătea încă din momentul în care înce-

puse să meargă. Bătrânul Maestru văzu că, de curând, soarta băiatului se schimbese în bine, dar semnele malnutriției din trecut încă mai erau acolo. Văzu multă durere – să fi fost orfan? Ce tip de educație primise băiatul?

Mai văzu încă ceva – ceva ce îl incită considerabil, deși nu arată acest lucru, desigur.

Băiatul avea darul.

Nici un om dintr-o mie nu putea să devină cum era el. Aptitudinile sale erau asemănătoare cu ale celor mai mari atleți olimpici; nu numai că trebuia să ai darul moștenit de la Dumnezeu, dar trebuia și să suferi decenii de disciplină dură ca să ajungi la premiul final. Nu era treabă ușoară.

Maestrul Liao avea aproape șaptezeci de ani și se antrenase în artele marțiale toată viața sa, încă din momentul în care începuse să meargă. Se afla în Java de peste șase ani și văzuse în această perioadă câțiva oameni care aveau tot ce le trebuia ca să ajungă la capăt. Oare vagabondul ăsta de pe stradă poate să facă antrenamentul?

„Eu ... Eu sunt bun prieten cu Chan Tien Sun, *Sifu**,” se bălbăi copilul. „Aș vrea să învăț și eu kung fu cu dumneavoastră.”

Bătrânul Maestru râse. Avea aproape șaptezeci de ani, dar arăta mai tânăr. „Există atâția profesori de kung fu în orașul acesta! De ce eu? Dacă te accept, care ar fi scopul tău pentru care vrei să studiezi cu mine?”

„Păi, pentru autoapărare – și ca sport.”

„Înțeleg. Autoapărare și sport. Cum te cheamă?”

„Chang, Sifu. John Chang,” spuse băiatul, dar era decepționat. Bătrânul nu era deloc cum și-l imaginase. Văzuse mulți profesori. Majoritatea erau mândri și aroganți, unii erau mai civilizați. Dar acest bătrân Maestru! Era aici ceva ce nu putea atinge ceva de nedefinit, care aproape îl speria. Bă-

* Sifu – termenul înseamnă de fapt *părinte-învățător*, deși în general în Occident se folosește în traduceri cuvântul *maestru*.

trânul era ironic – dar, în același timp, plin de compasiune.

Cu siguranță *era* ciudat, chiar așa cum spuneau oamenii; era ca și cum o creatură fără vârstă îl privea de peste secole, plină de experiențe pe care el nu și le putea nici măcar închipui. Liao Sifu continuă să-i pună multe întrebări despre viața și familia lui; părea foarte amabil la acel moment – aproape patern. Băiatul își dădu seama că este supus unui fel de test și încercă să dea cele mai bune răspunsuri cu putință.

„Revino mâine la ora patru după-amiază”, spuse bătrânul în final. „Putem să vorbim mai multe atunci.”

În ziua următoare, John sosi exact la ora stabilită, dar bătrânul nu era de găsit nicăieri. Își petrecu restul după-amiezii așteptând pe scări. Liao Sifu apărură într-un târziu, pe la șapte.

„Ei bine”, îi spuse el băiatului dezamăgit, „e prea târziu să mai facem ceva acum. De ce nu vii mâine la patru?”

La fel i s-a întâmplat și a doua zi. Și în ziua următoare. Și în cea care a urmat.

Băiatul era foarte decepționat. Îi era clar că bătrânul învățător nu avea nici o intenție să-l accepte și că doar se distra pe seama lui. Decise să abandoneze ideea de a studia împreună cu Tien Sun și să-i spună bătrânului să uite de toată treaba. Dar ceva îl trăgea să revină, ceva ce nu putea să identifice foarte clar. În a cincea zi, Liao Sifu își respectă întâlnirea de la ora patru și îl interogă din nou pe băiat; de această dată vorbiră aproape două ore. Maestrul îl ținu pe scări, fără a-l invita în casă.

Lucrurile au mers așa, vreme de o lună. Bătrânul profesor se întâlnea cu John pe scările din fața casei, vorbea cu el vreme de câteva ore și apoi îl trimitea acasă. Băiatul era descurajat și plictisit. Ar fi abandonat, doar că Tien Sun îl încuraja să nu se lase, insistând că Liao Sifu este un mare Maestru. Așa că John își făcea apariția în fiecare zi, sperând să îl influențeze pe profesor.

După o lună, Maestrul îi dădu băiatului speranțe. John sosi în fața casei lui Liao Sifu la ora patru după amiază – ora

stabilită. Bătrânul tocmai pleca să facă un comision. Îl salută pe băiat, începu să se depărteze, apoi se întoarse și îl privi.

„Kung fu e foarte greu de învățat. Este un antrenament foarte greu. Ești capabil de el?”

Băiatul era în extaz. „Da, sigur că da!”, spuse.

„Atunci vino mâine la prânz, dacă simți că ești un tip muncitor.”

În noaptea aceea John fu atât de emoționat, încât abia putu să doarmă. În sfârșit! Va începe antrenamentele în ziua următoare, cu misteriosul Liao Sifu. Auzise mai multe despre bătrân în luna sa de așteptare și chiar începea să îl venerizeze. În sfârșit, va putea să împărtășească din secretele științei marțiale a bătrânului! Așteptarea meritase. Tien Sun avusese dreptate.

În ziua următoare, când băiatul apărură punctual la casa Maestrului, fu invitat înăuntru, pentru prima oară după o lună. Văzu că vecinii aveau destul de multă dreptate să-i spună bătrânului „Domnul Banană Ciudată”. Nu exista în casă nici un fel de mobilă, nici măcar un pat. Băiatul gândi: *oare unde doarme?* Văzu o gaură în tavan, prin care intra ploaia și care fusese lăsată așa, fără a părea că cineva ar fi intenționat să o repare.

Liao Sifu i se adresă răstit. „Curăță casa cu mătura și cu mopul de acolo. Folosește grebla pe care o vei găsi în curtea din spate ca să strângi toate frunzele din jurul casei. Aa, și dacă tot ești aici, umple bazinul de rezervă cu apă din puț, bine?”

Bătrânul se întoarse să plece. „Poți să vii iar mâine la prânz, dacă vrei”, îi spuse lui John. Apoi plecă. Băiatul rămase singur în casă.

John era confuz. Dacă e un Maestru așa de mare, gândi el, de ce trăiește astfel? (Mai târziu avea să afle că Maestrul nu păstra nimic din ce ar fi putut dori o altă persoană.) Dar făcu treaba care i se ceruse și lăsă casa fără pată. Știa că Maeștrii de kung fu adesea testau răbdarea și hotărârea ucenicilor lor și se decise să-i arate bătrânului că merita să-i fie elev.

Când reveni în ziua următoare, bătrânul îi mai spuse o dată să curețe casa și îl lăsă la treabă. (*Pentru ce? Tocmai am curățat-o ieri! Și nu e nimic aici care să se murdărească, se gândi John.*) Băiatul făcu din nou treaba așa cum i se ceruse, în ciuda faptului că o considera o pierdere de timp.

Când se întâmplă același lucru din nou, în următoarele două zile, băiatul începu să se gândească dacă va fi vreodată învățat kung fu, sau dacă va rămâne un servitor neplătit, pentru tot restul vieții sale.

În a patra zi după ce fusese primit în casa lui Liao Sifu, John descoperi că purgatoriul său avea să capete o nouă dimensiune. Bătrânul era foarte sociabil în acea zi, aproape jovial. Îi oferii lui John ceai și băură împreună o vreme, fără să spună nimic; Maestrul îl studia. Brusc, Liao Sifu privi în ceașcă cu dezgust și îl scrută pe John cu o inspirație de moment.

„Știi”, spuse, „am un prieten mai jos pe stradă, la vreo cinci sute de metri, care are o fântână cu apă minunată.”

„Da, Sifu”, replică John cu ezitare. Nu îi plăcea direcția în care o lua discuția; în plus, știa că apa de fântână era la fel în toată zona. Învățase despre astfel de lucruri la școală; irigațiile și igienizarea erau foarte importante în Asia de Sud-Est.

„Vreau să cari apă de la fântâna lui și să îmi umpli rezervorul de aici. Vino cu mine.”

Ieșiră pe balcon și bătrânul îi arătă unde se afla casa prietenului său.

„Care e problema cu apa din puțul tău de aici, Sifu?” întrebă băiatul, timid.

„Nu e bună. Ceaiul capătă un gust amar.”

„Dar, Sifu, apa e la fel în tot cartierul.”

„Nu, nu este.”

„De ce nu putem să folosim apa din puțul acesta?”

Bătrânul se ridică. „Dacă nu vrei să faci treaba, poți să pleci, să știi. Dar să nu te mai întorci.” Plecă și îl lăsă pe John în picioare, pe balcon.

Băiatul era furios, dar era și înspăimântat de bătrân.

John auzise lucruri chiar și mai neobișnuite despre el; Liao Sifu devenise o legendă în cartier. Așa că îndeplini corvezile ce se așteptau de la el, stătu o vreme după Liao Sifu să se întoarcă, apoi plecă, văzând că acesta nu mai vine.

Lucrurile au mers așa săptămâni de-a rândul. În fiecare zi, băiatul mergea la casa Maestrului, curăța înăuntru, grebla, curăța exteriorul și căra apă dintr-un puț aflat la o jumătate de km distanță. Asta îi lua toată după amiaza, iar apoi bătrânul îl trimitea întotdeauna acasă, fără să-l învețe nimic. Tien Sun continua să-l susțină, să-l încurajeze de fiecare dată când se întâlneau, insistând că Liao Sifu era minunat și că, în curând, va începe să-l antreneze pe John cu adevărat.

„Și ție ți s-a întâmplat același lucru?”, îl întrebă John pe prietenul său, după o lună.

Chan privi în pământ. „Păi, nu. Pe mine a început să mă învețe imediat.”

Băiatul se înfurie instantaneu. Bătrânul îl folosea! Își ținu furia toată noaptea și în dimineața următoare. Când veni timpul să meargă la casa bătrânului, dădu buzna înăuntru și îl înfruntă pe Maestru. Atitudinea copilului îl amuză pe bătrân.

„Mă înveți kung fu, sau nu?”

„Care e problema ta?”

„Chan Tien Sun mi-a spus că pe el ai început să-l înveți imediat, că l-ai acceptat ca elev de cum a venit!”

„Aha, înțeleg.” Liao Sifu își păstră aerul serios. „Știi, nu are dreptate. Până acum, eu nu am avut niciodată un elev în viața mea. Prietenul tău nu este elevul meu.”

„Poftim? Dar el ...” Brusc John se simți foarte mic și înspăimântat.

„Îl învăț pe Chan Tien Sun pentru că familia sa m-a ajutat odată, când eram foarte bolnav. Eram doborât de febră și lipsit de puteri. Când n-am apărut timp de trei zile, tatăl lui Tien Sun a intrat la mine în casă și familia sa mi-a dat apă și mâncare. Mai târziu, mi-au cumpărat medicamentul pe care îl cerusem și mi-am revenit. Dacă nu ar fi fost aju-

torul lor, aş fi fost mort. Aşa că îl învăţ pe fiul lor, ca să îmi plătesc datoria faţă de ei. Înţelege?"

„Da, Sifu. Dar eu vin aici în fiecare zi de două luni, lucrez din greu, fac curat – şi până acum nu mi-ai arătat nimic. Nici o mişcare!”

În ciuda puterilor sale neobişnuite de concentrare, Liao Sifu trebui să se întoarcă pentru a îşi ascunde zâmbetul. „Kung fu e foarte greu de învăţat,” spuse el. Apoi părăsi casa, înghiţindu-şi râsul.

Băiatul începu imediat să facă curăţenie şi să îşi îndeplinească sarcinile zilnice. Se întrebă dacă nu cumva ratase şansa pentru totdeauna.

Liao Sifu îl mai ţinu să lucreze timp de două luni. Când băiatul încheie patru luni de servitorie, Maestrul îi vorbi. „Acum vom vedea”, îi spuse Maestrul, „dacă eşti în stare de antrenament.”

John era în extaz.

„Vreau să stai aici, aşa.” Liao Sifu îi arată introducerea elementară în ceea ce a fost numit popular „Postura Călăreţului” (*Ma Bu* în chineză). John îi copie nerăbdător mişcarea, luând postura. Liao Sifu mormăi aprobator, îl corectă scurt, apoi, spre oroarea lui John, se întoarse şi porni spre uşă.

„Sifu!”, strigă băiatul. „Cât vrei să stau aici aşa?”

Maestrul se încruntă la el. „Păi, cât de mult poţi, desigur!”, spuse şi ieşi.

Testul lui John a continuat încă două luni. Maestrul insistă să-l pună să cureţe în interiorul casei şi în jurul ei şi să care apă de la fântâna de departe; când îşi termina treaba, John trebuia să stea în Postura Călăreţului ore în şir, fără întreruperi. Maestrul era neînduplecat, nu îi dădea nici un minut de odihnă. Prin chinul acesta, băiatul a perseverat. Chiar a devenit vesel. *Am mai studiat kung fu înainte să vin aici, se gândea, dar niciodată aşa!*

În cea de a cincea lună, băiatul observă ceva neobişnuit. Maestrul cumpărase câteva piese elementare de mobilier

pentru casă. Aceste obiecte erau folosite rareori, dar se aflau acolo. Printre ele se afla o masă mare, lungă de trei metri şi lăţ de un metru, pe care Liao Sifu o folosea ocazional ca birou.

În prima zi a celei de a şaptea luni a perioadei sale de probă, Liao Sifu se hotărî să-l accepte pe băiat ca elev. Îl testase vreme de şase luni şi îşi făcuse o idee clară despre caracterul său. Pentru a-l iniţia pe copil, decise să-i facă o expunere a celor mai elementare aptitudini ale sale.

Băiatul a fost stupefiat. Liao Sifu era neaşteptat de binevoitor în acea zi. Spre surprinderea lui John, îi dădu un cuţit ascuţit şi sări pe masă. „Urcă încoace, băiete”, spuse.

John urcă, confuz şi oarecum speriat.

„Nu-ţi face griji”, spuse Maestrul. „Nu te voi răni.”

Băiatul rămase acolo.

„Vreau să mă ataci cu cuţitul acela. Dacă mă poţi face să sar de pe masă, sau dacă îmi atingi cămaşa cu lama, câştigi.”

Băiatul împunse înainte cu cuţitul, în glumă.

„Nu te juca!”, mârâi bătrânul. „Atacă-mă, sau părăseşte casa mea!”

John făcu o lansare, pe jumătate convins. Bătrânul abia se mişcă.

Apoi, dintr-o dată, ceva îl lovi pe John peste faţă, cu putere. Fu aruncat de pe masă, iar cuţitul îi zbură din mână. Indiferent ce se întâmplase, se întâmplase atât de repede, încât nu putuse să reacţioneze. (Maestrul pur şi simplu îl palmuise peste faţă, o mişcare prea rapidă pentru ca ochii băiatului să o poată urmări.)

John se ridică, tremurând de durere şi de furie. Faţa îl înţepa şi se înroşea acolo unde fusese lovit.

Bătrânul se încrunta la el de pe masă. „Fie mă ataci cu cuţitul, fie am să te palmuiesc până o vei face.”

Băiatul sări pe masă. Se aruncă înainte sălbatic, intenţionând cu adevărat să-l rănească pe bătrânul Maestru. Nu avea unde să scape de el, se gândi. Fie va trebui să sară, fie să se lase tăiat. Exact în momentul în care John era pe punc-

tul de a-l atinge, bătrânul făcu un salt complet peste capul său și ateriză în spatele lui.

John deveni fanatic. Se întoarse și atacă sălbatic, cu toată viteza, puțin pășându-i dacă îl va răni sau nu pe bătrân. Dar oricât ar fi încercat, nu putu să ajungă la Liao Sifu. Părea că bătrânul Maestru se mișca întotdeauna în ultima secundă; chiar când cuțitul era aproape în el, dintr-o dată el nu se mai afla acolo. Învățătorul nu blocase niciodată o lovitură, nu se opusese, nu îl atinsese niciodată. Doar se mișcase în jurul băiatului, ca și cum John nici nu s-ar fi aflat acolo. Nu avea îmbrăcămintea tăiată și nici nu sărise de pe masă.

Era ca și cum te-ai lupta cu o fantomă.

Dintr-o dată, băiatul avu o sclipire în care întrezări vastitatea cunoașterii și a puterii pe care o poseda bătrânul. Acesta nu era un om obișnuit. Aruncă cuțitul și îngenunchie pe masă, în fața bătrânului profesor.

„Maestre”, spuse, „te rog, iartă-mi aroganța și furia. Te rog să mă accepți ca elevul tău.”

Bătrânul zâmbi. Părea la fel de relaxat ca întotdeauna, ca și cum nu ar fi depus nici un fel de efort.

„Foarte bine, domnule Chang”, spuse el. „Azi începem ucenicia ta.”

John ne conduse la taxi și ne ură o seară bună. Am rămas tăcut tot drumul până la hotel. Mă gândeam la povestea serii și la cât de norocos eram că o auzisem. Povestea fusese vie și – cunoscând personalitatea lui John – era ca și cum fusesem martor la evenimente, mai degrabă decât să le aud la a doua mână. Scenele se desfășurau înaintea mea pe ecranul minții.

„Ești foarte tăcut”, spuse Doris.

„Mă gândeam cât sunt de norocos, cât suntem de norocoși cu toții”, am spus.

„Da, ai scăpat foarte ușor, dacă te gândești. John nu ți-a făcut deloc greutate.”

„Nu la asta mă refeream. Eu pot doar să sper să merit

încrederea lui Sifu – până acum am făcut o varză din antrenamentul meu și, din fericire, el e foarte tolerant. Nu, mă gândeam la John – la cât de diferit este el de Liao Sifu, și totuși cât de asemănător.”

„John e și occidental și oriental, în egală măsură”, spuse ea.”

„Da”, am răspuns. „Știi, am sentimentul că bătrânul a știut acest lucru, cu multe decenii în urmă. Poate că pur și simplu, a văzut schimbările care se întâmplau în jurul lui, chiar și la acea vreme – și a extrapolat efectul pe care îl vor avea în viitor. Sau poate că a fost mai mult decât atât – nu știu. Adică, toată viața lui trebuie să fi fost una de continuă schimbare și de continuă agitație, ținând seama că a venit din China și având în vedere vârsta lui. Trebuie că a asistat la atâtea: Războaiele Opiumului, Revolta Boxerilor, căderea împăratului și instituirea republicii, războiul între ruși și japonezi, perioada lorzilor războiului, invazia japonezilor – vreau să spun, toate lucrurile astea s-au întâmplat pe când el încă se afla în China. Poate că a simțit Occidentul suflând în ceafa Orientului. Sau poate, cumva, a putut vedea viitorul și a știut că John va fi persoana potrivită care să ducă linia sa în secolul douăzeci.”

„Desigur”, spuse ea.

Se prinsese de la început. Femeile sunt atât de receptive, în comparație cu bărbații!

Capitolul al IV-lea

NEMURITORII

POVESTEA MAESTRULUI

Era o noapte temperată și bătea un vânt răcoros. Mersesem la casa profesorului meu să-l văd, așa cum făceam în fiecare seară de când mă aflam în Java. John tocmai terminase un joc de ping-pong cu fiul său și era obosit într-un mod plăcut; fiul său, Johann, câștigase în ziua aceea și era în extaz (meciul continua neobosit de cinci ani, dar nici una dintre părți nu voia să se predea). De la distanță, cei doi arătau la fel; era greu de spus care era tatăl și care fiul. Îi privisem jucându-și jocul de multe ori în trecut și întotdeauna era foarte amuzant. John avea mișcări de Maestru de kung fu, cu trunchiul drept, alunecând din calea mingii și contrând ca și cum ar fi dat cu pumnul. Mișcările fiului său aduceau cu cele ale unui jucător de tenis de masă expert, cu greutatea sprijinită pe degetele de la picioare, puțin aplecat înainte, anticipând mișcările oponentului său. Orientul se întâlnește cu Occidentul, mă gândeam, privindu-i.

„Ai sosit la timp pentru cină”, spuse John, și m-am simțit ciudat, ca întotdeauna. Părea că de fiecare dată când veneam la el acasă mi se dădea totul pe gratis; după o vreme, mă simțeam ca un profitor.

John și fiul său și-au făcut duș și ne-am așezat la masă, cu obișnuitele și nesfârșitele feluri de mâncare chinezească. Am terminat ultimul, ca de obicei. Înainte de a merge pentru prima dată în Orient, întotdeauna mă considerasem o

persoană care mănâncă repede. Însă fusesem îndoctrinat de chinezi că, atunci când mănânci, mănânci – va exista mereu timp pentru conversație, mai târziu. Era împotriva obiceiurilor mele de grec; în țara mea, cina este un prilej pentru relații sociale și adesea durează ore în șir.

John își hăpăi mâncarea și se ridică de la masă. „Bine”, zise el, „când termini, vreau să văd cât de departe ai ajuns cu Nivelul Întâi. Îți voi da un test.”

„Glumești! Tocmai am mâncat!”

„Și ce dacă? Nu are importanță!”

Minunat, mă gândii. Asta trebuie că e o glumă. Abdomenul meu era plin, nu de *chi*, ci de orez prăjit și de friptură de vită Sechuan. M-am forțat să mă liniștesc; indiferent ce se va întâmpla, va fi interesant.

Am mers la clinica de acupunctură și m-am așezat pe podea, într-o poziție jumătate lotus, cu dosul palmelor pe genunchi. Nu trecusem niciodată prin așa ceva; inima parcă îmi bătea cu o mie de bătăi pe minut.

„Ești tensionat!”, spuse John. „Relaxează-te. Concentrează-te.”

„E greu când ești supus la test ...”

„Te obișnuiești”, spuse el și râse.

M-am forțat să mă relaxez și am reușit să intru parțial în meditație. A fost suficient pentru John. Și-a adus degetele arătătoare aproape de palmele mele deschise. Am simțit o smucitură; curentul mi-a intrat prin centrul palmelor și mi-a trecut prin corp, până în *dantien*, în centrul abdomenului.

„Cam 20 la sută plin”, spuse el.

Eram dezamăgit. Sperasem la mult mai mult. Însă învățasem o lecție – și lecția aceasta era că cele mai mici detalii contau foarte mult în acest gen de antrenament. Poți să petreci o grămadă de vreme antrenându-te incorect și să nu ajungi niciunde, iar eu făcusem o serie de greșeli. Nu fusesem niciodată un elev bun, iar antrenamentul la distanță a prilejuit multe scăpări.

John nu era iritat; părea mulțumit că mă antrenasem și așa. „Atât de mulți oameni au venit la mine”, îmi spuse, „ce-rându-mi să îi accept ca elevi – și apoi nu au făcut nimic din antrenament! Oamenii cred că le pot da un soi de pilulă sau așa ceva, prin care să le dau puterea mea.”

„Ca vechii alchimisti chinezi.”

„Ceva de genul ăsta. Kosta, e nevoie de efort și perseverență. Știi, chiar și eu am studiat vreme de optsprezece ani.”

Am ieșit pe balcon și am stat în noaptea călduță, sorbind din ceai.

„Deja ți-am spus”, zise el, „cum mi-am întâlnit eu Maestrul și cum am fost acceptat ca elev al său. Vrei să auzi și restul poveștii?”

„Desigur.”

„Ar putea ieși un film bun, Kosta. Poți să scrii scenariul în anii următori.”

Se lăsă pe spate în scaun și privi în depărtare.

„Ți-am spus că în copilăria mea eram foarte săraci; nu știam sigur dacă vom mânca în fiecare zi. Trebuia să fac tot felul de munci, pe ici, pe colo, ca să o ajut pe mama să ne țină în viață, așa că nu puteam să merg la școală.” John își sorbi ceaiul.

„E groaznic”, continuă el, „să fii disperat, să nu știi niciodată ce se va întâmpla în ziua următoare, să te întrebi dacă vei supraviețui până la sfârșitul lunii, flămând, adesea însetat. Pentru o persoană cinstită, asemenea condiții sunt încă și mai grave; e ușor să decazi sau să ajungi la crimă, când te confrunți cu o soartă grea. Criminalitatea în ghetourile orașelor mari din toată lumea este la un nivel foarte înalt – și asta e de înțeles, având în vedere natura umană. E nevoie ca cineva să aibă o personalitate excepțională pentru a lua poziție și a spune: ‘În ciuda acestei karma, nu voi cădea.’ Și noi nu am căzut niciodată. Mama ne ținea curați, cinstiți și harnici.”

Privirea îi rătăci în noapte, lăsând amintirea amară să pătrundă în monologul său. Era ciudat să-l văd așa, atât de

uman. Profesorul meu era de cele mai multe ori deasupra unor astfel de lucruri, sau poate pur și simplu așa îl vedeam eu. Dar, în acel moment, am remarcat durere și tristețe pe fața lui, deși nu se zărea nici o urmă de furie. La ce se gândea oare?

„Sora mea s-a măritat când eu aveam opt ani”, continuă el. „Cumnatul meu era, să spunem, din clasa de mijloc și avea ceva bani, așa că am mers să trăiesc cu ei în casa lor. El m-a trimis și la școală; am început la vârsta de opt ani și a trebuit să muncesc din greu ca să recuperez, dar am reușit. Deja ți-am spus cum l-am întâlnit pe Liao Sifu când aveam zece ani.”

„Da. O poveste minunată.”

John afișă un zâmbet larg. „Avea simțul umorului, dar niciodată nu-i pricepeam glumele. În orice caz, am studiat kung fu cu Liao Sifu în fiecare zi, vreme de opt ani, fără întreruperi. Mă antrenam *în fiecare zi*, efectiv. La optsprezece ani eram căsătorit, așa că trebuia să mă antrenez cu întreruperi, date fiind responsabilitățile mele crescute, dar nu m-am oprit niciodată. Liao Sifu nu m-a lăsat să o fac.”

Se opri să soarbă din ceai. „Când am împlinit șaisprezece ani, am început să conduc un minibas ce transporta oameni și mărfuri în jurul orașului; am fost obligat să abandonez școala, date fiind problemele noastre financiare din ce în ce mai mari. În ciuda dificultăților cu care mă confruntam, am continuat să practic kung fu și meditația în fiecare zi. A, am uitat să-ți spun că Liao Sifu îmi arătase meditația pentru Nivelul Întâi – aceeași pe care lucrezi tu acum – când aveam paisprezece ani.”

„Nu mai devreme?”

„Nu. E mai bine dacă sistemul nervos al elevului este dezvoltat complet, înainte de începerea antrenamentului. De asemenea, este bine ca elevul să fi trecut de începutul pubertății.”

„Înțeleg.”

„Liao Sifu știa tot ce făceam la orice moment. Mă ui-

mea acest lucru; nu îmi puteam da seama cum face. Chiar mă gândeam că are oameni care mă spionează! Știa, spre exemplu, dacă mă antrenasem sau nu într-o anumită zi și când încercasem, în mod intenționat, să evit antrenamentul.

Știa și când mințeam. Îmi amintesc o zi când am mers la el acasă și m-a întrebat dacă îmi făcusem meditația. Ca să îți spun adevărul, niciodată nu îmi explicase nimic și mă întrebam mereu de ce trebuia să fac toată meditația asta inutilă, așa că încercam să o evit de câte ori puteam. Scena a fost ceva de genul acesta:

„Liao Sifu: Ai meditat astăzi?”

„Tânărul John: Da, Sifu.”

„Liao Sifu: Ai meditat astăzi?”

„Tânărul John: Da, Sifu.”

PLEOSC! John zbură prin cameră.

„Liao Sifu: Minți!”

Am izbucnit în râs. John mi se alătură pentru scurtă vreme.

„După aceea”, continuă, „Liao Sifu îmi era ca Dumnezeu. De vreme ce știa tot ce făceam, nu exista nici o posibilitate să-l mint, așa că am decis că e mai bine să fac exact ceea ce îmi cerea. Am devenit un elev silitor, fără să lipsesc nici o zi, investind multe ore. Se pare că în anii de la sfârșitul adolescenței mele fie lucram, fie mă antrenam – nu făceam prea multe altele.

Împlinisem nouăsprezece ani, când am avut ocazia să întrezăresc adevărata putere a Maestrului meu. Mă chemă pe la el într-o zi și mă anunță că terminasem Nivelul Întâi. Habar nu aveam despre ce vorbea.”

„Și ce înseamnă Nivelul Întâi?”, am întrebat eu. „Mi-ai arătat metoda de antrenament, dar nu am vorbit niciodată despre ce ar trebui să fac.”

„La Nivelul Întâi îți umpli *dantien*-ul cu *chi* yang. Trebuie să fii efectiv în meditație pentru a realiza acest lucru –

și depinde și de timp. La Nivelul Doi dăm formă *chi*-ului yang după caracteristicile noastre fizice, astfel încât practicantul să-l poată împinge afară din corp. Asta este, de fapt, Nei Kung.”

„Și Nivelul Trei?”

„Vom vorbi despre asta când va veni vremea. Îți voi spune un lucru: la Nivelul Patru îți aduni laolaltă *chi*-ul yang cu cel yin și începi să devii cum sunt eu.”

„Câte niveluri există?”

„Șaptezeci și două.”

„Poftim?”

John zâmbi.

„Nimeni nu a spus că e ușor. Nivelurile corespund cu numărul de chakre din corpul uman. Știi ce este o chakră? Un centru energetic?”

„În zilele noastre, toată lumea știe.”

„Poate. Ultima chakră ce trebuie deschisă, Nivelul Șaptezeci și Doi, este chiar în vârful capului.”

„Știu de ea. Am practicat meditația budistă.”

„Înțeleg. Eu nu știam nimic despre lucrurile astea, până în ziua în care profesorul meu a venit la mine și mi-a spus că am terminat cu Nivelul Întâi. În seara aceea mi-a făcut o demonstrație a puterii interne, Nei Kung.”

„Ce a făcut?”

„Îți mai amintești de masa lungă pe care o avea în casă, pe care se desfășurase lupta noastră? Era lungă de trei metri. A pus un castron la un capăt și s-a așezat la celălalt capăt. A pus patru degete de la mâna dreaptă pe masă; degetul mare se afla dedesubt. Când a împins înainte cu degetele, castronul a explodat.

La început nu am crezut. Degetul lui mare se afla sub masă, așa că imediat am început să caut un buton sau un fir sau ceva. Am crezut că pusese exploziv în scrumieră, că era un truc! Liao Sifu a râs și mi-a cerut să aduc vechea mea prietenă, mătura. Am început să mătur cioburile castronului, dar

el a spus clar să-i aduc lui mătura. M-a întrebat dacă era o mătură „măsluită” sau nu și eu am spus „nu, sigur că nu”. La urma urmei, mătura aceea îmi devenise o bună prietenă în ultimii nouă ani! Mi-o luă din mână și o sprijini de perete. Apoi își trecu mâna dreaptă peste ea și îmi ceru să iau mătura și să mătur podeaua. Când am apucat-o, s-a transformat în praf în mâinile mele!”

John luă o sorbitură de ceai. „În clipa aceea”, zise el, „am început să-mi dau seama ce era profesorul meu. M-a făcut să promit că voi medita și mă voi antrena cu sârg pentru a obține această putere – și eu am fost de acord imediat.”

„Sifu”, am spus eu, „vrei să spui că te-ai antrenat cu el nouă ani de zile și că nu ți-a arătat niciodată, nici măcar o dată, ce poate să facă?”

„Nu, niciodată.”

„Dumnezeule mare!”

John râse. „Eu le spun mereu tuturor elevilor mei că pentru ei e ușor și că îi răsfăț în permanență. Poate acum mă vor crede.”

Se întoarse cu fața înspre mine. „Știi”, spuse el „a fost de două ori mai greu pentru mine să nu mă îndoiesc de ceea ce vedeam, eu fiind un chinez modern. Puteri ca ale lui erau material de legende chineze, iar eu învățasem la școală că lucrurile astea erau o pură aberație. Era la sfârșitul anilor '50, când oamenii credeau că toate lucrurile venite din Occident sunt bune și toate lucrurile din Orient sunt superstiție. Dar eu știam și că Liao Sifu era un mare vindecător, care vindecase oameni de boli groaznice, cu care doctorii occidentali nu reușiseră să facă nimic.”

„Folosea acupunctura, ca și tine?”, am întrebat.

„Nu. Niciodată! El vindeca ținându-și mâinile la o anumită distanță de pacienți și trecându-le deasupra lor, iar ceea ce simțeau aceștia ar putea fi descris cel mai bine cu cuvintele *o căldură aurie*. Uneori își completa tratamentul cu ierburi. Putea să vindece chiar și cancerul, ceea ce eu nu pot.”

Am rămas tăcut, căci tatăl meu murise de acea boală cu două luni în urmă. John dădu din cap, citindu-mi gândurile. Reușise să-mi comunice puterea lui Liao Sifu într-o poziție simplă, care își atinsese ținta imediat.

„Oricum”, continuă el, „m-am ținut de treabă în timp. Am terminat Nivelul Doi și intrasem în Nivelul Trei, când Sifu mă chemă la el într-o seară. Mi-a spus că voia să mă testeze din nou, în același fel în care o făcuse când eram copil, așa că am sărit pe masă și ne-am pus pe treabă, de data aceasta cu mâinile goale. Acum eram deja la Nivelul Trei, ceea ce înseamnă, Kosta, că aveam ceva putere, dar Maestrul mi-a spus să nu mă abțin, să-l atac cât de tare și cât de repede puteam. Mi-a ordonat să încerc să-l omor! Pe atunci nu prea știam să refuz.”

„Ne-am luptat vreme de vreo șase sau șapte minute fără nici un rezultat; eram bucuros că reușisem să rămân pe masă! Brusc, am făcut un salt înainte și l-am lovit în piept, iar Liao Sifu fu aruncat de pe masă. Folosisem o tehnică pe care o numim Meng Hu Chu Tong: tigrul fiores tâsnind din peșteră’.

„Părea rănit”, spuse John. „Am sărit de pe masă și l-am ajutat să se ridice. Se ținea de piept în locul în care îl lovisem. Mi-am cerut scuze imediat, dar el râse doar și îmi spuse că eram minunat, că ajunsesem la punctul la care îmi puteam coplesii Maestrul. Imediat am pufnit cu mândrie și, de la acel moment, am fost mereu foarte curajos – cocoșește, chiar. Înainte de incident eram chiar timid, să știi ... Făcuse asta ca să-mi îndepărteze frica din inimă.”

„De fapt nu-l rănisei, ci te lăsase să-l lovești”, am spus eu.

„Desigur, Kosta! Liao Sifu era la acel moment la Nivelul Patruzeci și Opt, iar eu eram la Nivelul Trei. Ai idee ce înseamnă asta?”

„Păi, nu. Nu-mi pot imagina.”

„Aveam cam tot atâtea șanse să-l rănesc pe câte ar avea un fluturaș să te rănească pe tine. Dar, la vremea aceea, chiar credeam că sunt foarte bun!”

„Înțeleg.”

„Iar reversul incidentului a fost că am devenit insuportabil de arogant. Mă luptam cu oamenii tot timpul și câștigam întotdeauna. De obicei se sfârșea cu un singur pumn – abia dacă îmi foloseam chiar și puterea pe care o aveam *pe atunci*. Eram tânăr și mândru. Știi, obișnuiam să mă bat aici, în Java, în turnee de lupte fără mânuși, făcute numai pentru elevii chinezi de kung fu – și eram campionul neînvins.”

Își îndreptă corpul în mod inconștient și un zâmbet îi licări pe față la amintirea tinereții. A trebuit să zâmbesc. Apoi deveni brusc serios. „În 1962, Maestrul m-a chemat iar la el și mi-a spus că mai are doar trei luni de trăit. L-am crezut și l-am întrebat ce plănuia. Îmi spuse că voia să moară în China. Nu avea bani, așa că am strâns fonduri de la toți cei pe care îi vindecase, ca să-i plătim biletul; i-am plătit facturile și încă mai rămăsese o sumă frumușică ce putea să-i ajungă până în ultima lui zi.

Înainte să plece, am mers la el acasă în fiecare noapte în cele două luni care au urmat. Într-o seară mi-a dat o carte veche cu secretele puterii interioare și toată calea până la Nivelul Șaptezeci și Doi. M-a pus să promit că nu voi deschide cartea și nu o voi citi până ce nu terminam Nivelul Trei. Și am trecut printr-o ceremonie Taoistă formală; Liao Sifu a făcut un talisman, un *fu*, cum îi spunem noi. A desenat talismanul pe o bucată de hârtie și a trebuit să scriu, pe aceeași hârtie, următoarele trei promisiuni:

Că, dacă voi termina Nivelul Patru:

1. Nu aveam voie să folosesc această putere în scopuri malefice.
2. Nu aveam voie să fac bani de pe urma acestei puteri.
3. Nu voi face demonstrații pentru nimeni altcineva decât pentru studenții mei.

Am semnat talismanul cu o picătură din propriul meu sânge și Liao Sifu îl arse. Apoi amestecă cenușa cu încă un

strop din sângele meu și îmi dădu să bea amestecul. M-a legat, Kosta; a trebuit să fac exact ceea ce promisesem.”

John tăcu și apoi continuă cu o voce moale. „Plecă înspre China la bordul unui vas, cu încă două sute de oameni. Îl știam pe unul dintre oamenii cu care mergea acolo, așa că am tot cerut informații de la familia lui. Liao Sifu închiriasse o căsuță și se bucura în pace de timpul care îi mai rămăsese. Mâncă mâncarea ce îi plăcea, se plimba ... lucruri din astea.”

„Nu avea familie acolo?”, am întrebat.

„Nu. Pe nimeni”, spuse John, vorbind încă și mai încet. „Îți voi spune povestea lui într-o altă zi, poate mâine. Mergeam la casa acelui om în fiecare zi, ca să cer vești – și într-o zi sosi și mesajul care era de așteptat. Liao Sifu murise, așa cum prezisese chiar el, și murise chiar în ziua pe care o prevăzuse. Am întrebat familia omului aceluia să-mi spună cum se întâmplase – a trebuit să aștept aproape o lună până să vină răspunsul. Liao Sifu îl rugase pe vecinul său să-i cumpere un ziar în ziua aceea, pe la ora șase după-amiază, apoi se așezase în balansoar pe prispă, să citească. La șapte fix a murit în cel mai ciudat mod. I-a ieșit sânge din ceea ce noi numim cele șapte orificii ale capului – știi, ochii, urechile, cele două nări și gura. Poate un accident vascular masiv sau ceva, nu știu.”

Am stat în tăcere o vreme. Mi-am dat seama că John vorbea despre moartea omului pe care îl considerase tatăl său. Nu știam ce să spun și eram emoționat și eu.

„Trebuie că te-a iubit foarte mult, Sifu”, am spus eu.

John zâmbi. „Da. Știu că m-a iubit. Dar mi-am dat seama mult mai târziu, din acțiunile sale, că era dispus să-mi dea tot ce are, inclusiv viața sa. Îți voi spune despre asta altă dată. Dar nu mi-a spus niciodată în cuvinte că mă iubește ... știi, niciodată.”

„Poate în cultura lui nu se obișnuia așa”, am spus.

„Desigur”, continuă John. „În orice caz, anii au trecut, Kosta. Am continuat să mă antrenez și am terminat Nivelul

Trei. La un an după aceea, am atins Nivelul Patru și am început să îmi dezvolt puterea.”

„Cum era?”, am întrebat.

„Ca și cum ai călări un taur năvălaš!”, răspuse el. „Prima dată când am reușit, am leșinat și nu am putut să rezist. Era atâta putere acolo! Ți-am spus deja că la Nivelul Patru *chi*-ul nostru yin și cel yang se unesc. Puterea generată atunci este incredibilă – este ca și cum ai avea un fulger în abdomen. A doua oară când am încercat, am eșuat din nou. Dar a treia oară ... a treia oară am ținut puterea zece minute, apoi am forțat-o să intre în chiar centrul *dantien*-ului meu. Și atunci puterea a fost a mea, pentru totdeauna!”

„Câți ani aveai când ai ajuns la Nivelul Patru?”, am întrebat.

„Treizeci și doi.”

„Și apoi?”

„Și apoi, Kosta, viața a mers înainte. Amintește-ți că nu îmi puteam folosi puterea pentru câștig personal. Am continuat să lucrez ca șofer și noi am rămas tot foarte săraci. Mi-am continuat și antrenamentul și am ajuns la Nivelurile Cinci, Șase și așa mai departe. Citisem în textul pe care mi-l dăduse Liao Sifu cum puteam folosi această putere în combinație cu acupunctura pentru a vindeca – și am început să fac asta. Am vindecat mulți oameni, Kosta. Și nu puteam să iau bani pentru asta! Adică, oamenii îmi ofereau bani din recunoștință și eu trebuia să spun nu. Nici măcar cât să plătesc pentru hrana familiei mele. În unele zile rămâneam flămânzi; nu ne puteam permite nimic de mâncare, iar la acea vreme deja aveam o familie numeroasă.

Într-o zi, un bogătaş pe care îl vindecasem îmi dăduse fiului meu mai mare niște bani la școală – și am fost forțat să-i ordon să-i dea înapoi. Iar mai târziu l-am amenințat pe băiat că-l dau afară din casă, dacă mai acceptă vreodată bani de la cineva! Era înnebunitor.

„Dar cinci ani mai târziu, viața mea s-a schimbat”, con-

tinuă el. „Aveam treizeci și șapte de ani la acea vreme și eram disperat. Mâncam din două în două zile, copiii mei plângeau, iar eu eram încolțit, ca să spun așa. M-am înfuriat, m-am înfuriat foarte tare pe situație. La urma urmei, singurul lucru pe care trebuia să-l fac era să deschid o școală de kung fu – și aș fi câștigat milioane; nu era nimeni care să poată face ce făceam eu. În după-amiaza aceea – eram în dormitor – am început să strig către cer de furie. Am tot strigat la Dumnezeu, Kosta. Am urlat la El: „De ce mi-ai dat această putere? De ce? Mă urăști? Ce am făcut ca să merit asta? (și multe alte lucruri de care nu sunt așa de mândru).”

John mă privi în ochi. „Atunci brusc am auzit vocea Maestrului meu în urechi; îmi spunea: „John, nu-ți face griji, viața ta se va schimba curând.” La început am crezut că mintea îmi joacă feste, dar vocea fusese atât de reală – am privit în jur. Și iată-l pe Liao Sifu, stând în colț, la fel de material ca tine și ca mine!

„M-am frecat la ochi și m-am holbat din nou la el. Am crezut că înnebunisem din cauza stresului de a încerca să o duc de pe o zi pe alta. Arăta atât de real, însă, încât am zis să încerc să vorbesc cu el.

„Maestre?”, am spus, timid.

Liao Sifu râse, „Da, eu sunt. Nu trebuie să fii așa de uimit.”

„Dar ... dar tu ești ... ești mort!”, am spus eu.

„Fără îndoială”, răspuse el. Părea foarte amuzat.

„Ce faci aici?”

„Asta este „specialitatea” tipului nostru de antrenament – faptul că, după moarte, îți păstrezi caracteristicile și puterile pe care le-ai avut în timpul vieții. Când treci de Nivelul Patru, îți poți lua cu tine tot *chi*-ul yang.”

„Nu știam ce să spun, Kosta,” continuă John. „Nu prea credeam ceea ce vedeam, dar era acolo, clar ca lumina zilei și la fel de om ca în ultima zi în care îl văzusem. Este greu să ne îndoim de mărturia propriilor noștri ochi.”

„Când ai probleme”, spuse Liao Sifu, „meditează, caută-mă și voi veni să te ajut.”

„Și așa am făcut, Kosta, și așa a făcut și el. La început îl chemam aproape în fiecare zi – și toți îl puteau auzi, însă doar cam 10% din oameni îl puteau vedea, și aceia în nuanțe diferite. Cred că trebuie să ai foarte mult *chi yin* pentru ca să poți vedea bine un spirit. În orice caz, pentru unii el era transparent, iar pentru alții material ca tine și ca mine. Dar nimeni nu s-a îndoit nici o clipă că era acolo. Chiar și când îl puteau numai auzi, aveau o senzație fizică atunci când se afla el în preajmă, ca un fel de câmp electromagnetic sau așa ceva.” John se opri. „Nu pari șocat de ceea ce spun.”

„Nu”, am spus eu. „Povești ca aceasta sunt motivul pentru care am venit să te caut în primul rând. Aș fi fost dezamăgit dacă nu erau adevărate.”

„Și crezi că oamenii din Occident vor crede și ei?”

„Cred că oamenii din Occident sunt pregătiți să creadă. Anul 1950 a trecut de mult.”

John râse. „Chiar așa”, zise. „În orice caz, Liao Sifu m-a ajutat să vindec mulți bolnavi, îndrumându-mă ce tratament tradițional și ce tehnică să folosesc. Întotdeauna avea dreptate și întotdeauna starea pacientului se îmbunătățea. Cui dat este că nu folosea niciodată aceeași formulă de două ori, pentru aceeași boală; de fiecare dată depindea de persoană.”

„Întotdeauna de la caz la caz.”

„Da. Am încercat asta de multe ori, să știi. Îi dădeam unui alt pacient cu aceeași boală același tratament ca și pacientului care fusese vindecat de spiritul lui Liao Sifu și nu se întâmpla nimic. Într-un final, am lăsat-o baltă.”

„Dar toată medicina chineză e așa, nu? Întotdeauna depinde de caz.”

„Da. De asta e atât de greu. Medicina chineză este chiar o formă de artă, nu o știință. Nu poți deschide o carte de rețete și să prescrii medicamente, așa cum face un medic occidental.”

John se opri o vreme, apoi continuă. „Și într-o zi veni

la mine un om bogat pe care îl ajutasem, și mă întrebă dacă voiam să fiu partenerul lui într-o afacere. I-am spus că nu am bani și el a spus: e în regulă, tu faci doar treaba și eu vin cu capitalul. L-am întrebat pe Maestru dacă e în regulă și mi-a spus că da, era în regulă ca oamenii să fie recunoscători, atâta vreme cât nu luam bani în mod direct pentru serviciile făcute. Așa că am acceptat angajamentul, ca să spun așa, și am făcut un schimb profitabil. Iar de atunci am studiat și am învățat căile lumii afacerilor, cu aceeași sârguință cu care am studiat kung fu. După cum vezi, mi-a mers bine.”

Casa lui valora șase milioane de dolari.

„Ceea ce îmi spui tu”, am zis rar, după ce termină, „este că ai dovedit multor oameni că există viață după moarte.”

„La sute de oameni, Kosta,” răspunse el. „Încă mai pot să o dovedesc oricui, la orice moment. Vrei să faci cunoștință cu un spirit?”

Am sărit în sus, ca răspuns.

„Foarte bine”, râse el. „Măine vom merge într-o scurtă călătorie cu mașina – e cam la o jumătate de oră de aici. Putem să vorbim mai mult despre asta, atunci.”

HSIEN

Ar fi o neglijență din partea mea să continui la acest punct, fără a vă da câteva elemente despre ceea ce alchimiștii Taoiști consideră în mod popular a fi „nemurirea” – și despre teoria din spatele nemuririi, așa cum o prezintă școala de credință Taoistă *nei-dan*. Se crede că nemuritorii au calități similare cu ale lui John Chang și se spune că modificarea legilor naturale acceptate este un lucru obișnuit în preajma lor. Totuși, trebuie să vă atenționez că tehnica și metoda Maestrului Chang diferă mult de cele folosite de alte sisteme. De asemenea, așa cum am spus mai devreme, învățăturile lui John nu au nimic de-a face cu religia. Dacă expunerea de mai jos vă trimite la alte cărți, trebuie să vă avertizez să nu prac-

ticați metodologia prezentată în acele publicații; nu am habar dacă procedurile descrise sunt reale sau doar imaginate (sau dacă sunt sau nu periculoase pentru elev).

Ființa umană perfecționată, nemuritoare, sau *hsien* (literal, „omul muntelui”) este o figură centrală a Taoismului religios. Tehnicile prin care oamenii căutau nemurirea se bazau atât pe alchimia internă, cât și pe cea externă. Școala externă (*wei-dan*) a dezvoltat tehnici bazate pe experimentarea unor substanțe chimice și pe regimuri alimentare și a sperat la nemurirea fizică efectivă. Există dovezi concludente că ei chiar au inventat un elixir care oferea o întinerire cel puțin parțială (am auzit că în zilele noastre conducătorii moderni ai Chinei consumă o asemenea poțiune pentru a-și menține vitalitatea și tinerețea). Școala internă (*nei-dan*) a pus accent pe controlul respirației, pe exerciții fizice speciale, pe meditație și tehnici sexuale. Prin controlul respirației și deplasarea forței vitale (*chi*) prin câmpurile corpului, persoana își prelungea viața în acest trup și ajungea la nemurire prin hrănirea în interior a unui „corp spiritual” embrionar (*shen*), care devenea sinele nemuritor după moarte.* De-a lungul evoluției sale, Taoismul *nei-dan* a ajuns să se structureze în jurul a trei teme:

1. Filosofia *wu-wei* (spontaneitate și non-intervenție), legată de un profund respect pentru viață și de o percepție largită a lucrărilor naturii la toate nivelurile.

2. Alchimia internă pentru transmutarea înzestrărilor minții și corpului într-un spirit nemuritor *cu putere asupra lumii fizice*. Acest spirit, *shen*, era creat și hrănit prin distilarea energiei vitale (*chi*), potențată de puterea inerentă din sâmbânța sexuală purificată (*jing*). Această „purificare” era un proces de meditație.

3. Practica absolutei meditații, prin care sunt înfrânte pasiunea și dorința, permițând astfel practicantului Taoist

* *Encyclopedia Britannica Online*, „Religious Taoism”.

să intre într-o stare de iluminare, în care corpul spiritual poate exista independent de corp și poate radia pentru a „călări pe nori.”*

Cuvântul *hsien* în chineză este compus din ideograma pentru *munte* și din cea pentru *om* – și înseamnă exact asta. Se crede că, deși munții în sine sunt *yang*, *unii* munți sunt plini de yin-ul primordial al universului – și la această energie se adună căutătorii Taoiști să-și „încarce bateriile” și să se bucure de liniștea împrejurimilor în meditație. Eu însumi vin dintr-o zonă muntoasă, așa că pot să probez acest lucru când mă antrenez în munți – energia pe care o simt este de sute de ori mai puternică decât ceea ce simt când mă antrenez în orașul în care locuiesc de obicei.

Școala *wei-dan*, care a căutat o formulă chimică pentru nemurirea fizică efectivă, nu are o legătură directă cu acest text. Pe de altă parte, *nei-dan*, sau școala internă, are. Taoiștii *nei-chia*, care au urmat această școală, au căutat un mijloc prin care condiția existenței umane să poată fi transformată într-una care să dureze la nesfârșit – dar nu neapărat în formă fizică. Pentru a realiza acest lucru, ei au lucrat exclusiv cu instrumentele pe care ni le-a oferit natura – acelea ale minții, corpului și spiritului nostru. „Elixirul nemuririi” era decantat nu în vreun vas, folosind arsenic, mercur și perle, precum în școala *wei-dan*, ci chiar în corp, folosind propriile energii vitale ale persoanei.

În China, cele trei calități ale energiei omului sunt numite *San Bao*, sau „cele trei comori”. Acestea sunt *jing*, *chi* și *shen*, sau esența, energia și conștiința (spiritul). Prin transmutarea celor trei comori din formă nerafinată, în formă subtilă și prin reacția lor ulterioară se concepe un „ceva” misterios. Acest „ceva” este spiritul embrionar, care, ca orice copil, are nevoie de gestație, înainte de a putea fi născut.

* Blofield, Joh, *Taoism. The Road to Immortality* (Boston, Shambhala Publications, 1978).

Însă dacă yoghinul Taoist reușește să își dezvolte corpul spiritual, el poate exista independent de corpul său fizic și, ca atare, este nemuritor.

În centrul credinței în corpul spiritual se află premisa că, în vreme ce omul are un suflet care continuă să trăiască după moarte, acest suflet nu este nemuritor și va muri și el după o vreme. Personal, eu cred că această doctrină a apărut pur și simplu pentru că, după o anumită perioadă de timp, practicanții nu mai puteau percepe spiritele anumitor persoane decedate – *pe când înainte de acel moment, puteau*. Nici eșecul și nici ignoranța nu sunt tolerate pe larg în China; nu poți să spui, pur și simplu, „nu știu”. Așa că învățătorii Taoiști au fost nevoiți să inventeze *ceva* – iar dogma prezentată mai sus a fost rezultatul. Veți afla în capitolele următoare că presupunerea mea are o bază reală.

Jing – termenul înseamnă de fapt „esență” – este materia primordială a vieții. Mulți cred că ni se dă o cantitate fixă de *jing* pentru toată viața și că, dacă o folosim pe toată, ne răsește norocul. La bărbați, *jing* se află în formă nerafinată în spermă și este depozitată în testicule. Într-o formă mai rafinată, *jing* circulă prin măduva osoasă a corpului și este stocată în rinichi.* Ca urmare, păstrarea esenței era de o importanță crucială; aceasta este abordarea care a dus la teoriile de ejaculare controlată și reținere a spermei, care au devenit reprezentative pentru Taoism în literatura occidentală populară. Unii învățători spuneau că *jing* are o tendință naturală de a ieși în afara corpului. Ca urmare, ei interziceau actul sexual vreme de o mie de zile în șir în timpul antrenamentului, pen-

* Când am început să studiez literatura referitoare la Taoism, am fost surprins de cât de multe concepte coincideau cu credințele populare din Grecia mea natală. După ce m-am implicat într-o aventură toridă cu o nouă prietenă și după aceea am apărut – cam confuz – să predau ora de jujutsu, cel mai bătrân om din sală m-a sfătuit să „mă abțin de la a mai pierde prea multă spermă, sau vei începe să îți pierzi măduva osoasă.”

tru ca *jing*-ul să se poată „acumula” și să însuflească centrul energetici ai corpului. Alții permiteau un minim de eliberare sexuală; filosoful Sun Szuemo recomandă următorul program: „Pentru bărbații la douăzeci de ani, o ejaculare la patru zile; la treizeci de ani, una la opt zile; la patruzeci de ani, una la șaisprezece zile; la cincizeci de ani, una la douăzeci și una de zile. De la vârsta de șaiszeci de ani în sus, emisia trebuie evitată în general, deși un bărbat de șaiszeci de ani, care este încă robust, își poate permite o ejaculare pe lună.”

Asta este departe de stimularea sexuală exorbitantă, evidentă în societatea Occidentală.

În Europa, abia dacă poți să mergi pe stradă fără să te gândești la sex; femeii cu sânii mari țâșnesc de pe copertile revistelor la fiecare chioșc (unele goale, altele îmbrăcate sumar), pe când echivalenții de sex masculin trag de fiare și, din priviri, promit cititoarelor orgasme repetate și nesfârșite. Cu greu poate fi considerat acest lucru drept natural; trebuie numai să ne uităm la lumea animalelor și să ne dăm seama că încercarea de reproducere nu este un lucru pe care un mamifer îl face în fiecare zi.* Câinele meu mă întrece la fugă și când doarme, și a tras la sanie prin zăpadă adâncă; omul mediu nu poate spera să aibă dibăcia sa fizică. El se reproduce doar de două ori pe an. Poate că această conservare naturală a *jing*-ului este cea care le permite celorlalte mamifere imensele lor capacități fizice.

Am discutat despre *chi*. *Shen*, comoara finală, este ceva mai dificil de identificat. În formă nerafinată, cu siguranță înseamnă „minte, sine, suflet”; voi folosi termenul *conștiință personală*. Așa cum am stabilit mai devreme, mulți Taoiști cred că spiritul în sine nu poate dura la nesfârșit și că trebuie „cultivat intens” pentru a se obține premiul nemuririi. Se pare că există un proces pentru aceasta.

* Am cunoștință atât de înclinația naturală, cât și de ciclul reproductiv al delfinilor, pentru cititorii care cred că m-au prins pe picior greșit.

Am spus că *jing*, esența vieții, este mai întâi transmutată și rafinată, devenind *chi*. Am văzut prezentate în literatură multe procedee pentru aceasta – de la cele mai seducătoare, la cele mai dureroase.⁶ Cea mai obișnuită abordare este, pur și simplu, abținerea sexuală, combinată cu exerciții de respirație.

Dacă observați că accentul este pe bărbat și pe spermă, aveți dreptate; puține s-au scris în textele Taoiste, care să fie de folos femeilor aflate în căutarea Căii. Cu toate acestea, în istorie și în legende, au existat nemuritori Taoiști și Maeștri care erau femei. Literatura nu spune nimic despre *cum* și-au dezvoltat ele puterile și cum au obținut nemurirea (luarea vreunei pastile trebuie omisă ca posibilitate).

Odată *jing* transmutat în *chi* prin meditație și respirație, practicantul se eliberează de legăturile vieții lumești și „caută liniștea”, astfel încât să poată însuși în continuare *shen*-ului, prin *chi*. (Se spune că zona în care se află germele *shen* este între și în spatele sprâncenelor – al treilea ochi, cum îl numesc unii.) Dar o dată *shen* conceput, trebuie să intre în gestație; o dată încheiată gestația, trebuie să se nască; o dată născut, trebuie hrănit – și așa mai departe, până ce poate să existe independent. Procedura cere rafinarea continuă a *jing*-ului în *chi* și transferarea energiei *chi* către *shen*. Nu mai e nevoie să spunem că această procedură necesită o vreme îndelungată, poate chiar întreaga viață a practicantului – și nu era un lucru pe care să-l poți trata cu ușurință.

Pentru alchimistul Taoist, *dantien*-ul era creuzetul în care se decanta elixirul nemuririi. Acolo, *jing*-ul se rafina și devenea *chi*, iar *chi*-ul purificat din *dantien* era trimis în sus către „Valea Spiritului”, între sprâncene, să nască *shen*-ul embrionar. Nu mai e nevoie să spunem că *dantien*-ul era o „marfă” extrem de prețioasă și păstrată cu atenție (într-adevăr, în China se obișnuiește chiar și astăzi să se înfășoare abdomenul împotriva frigului, lăsând pieptul și brațele învelite mai puțin).

De la acest punct, mai exista un pas – dacă practican-

mul dorea într-adevăr nemurirea. *Shen*-ul independent trebuia unit cu Originea Tuturor Lucrurilor, cu Tao. În esență, învățătorii spuneau că personalitatea trebuia să se unească cu fluxul întregului univers. Dacă un astfel de lucru este posibil, el poate fi doar etapa finală a dezvoltării umane.

În Tao Te Ching se face referire clară la embrionul *shen* și la continuitatea conștiinței după moarte:

Aceia care își păstrează centrul îndură.

Aceia care mor, dar continuă să existe, sunt nemuritori.

Această secțiune anume a *Bătrânului Maestru (Tao Te Ching)* este foarte importantă și cititorul ar trebui să o rețină în capitolele următoare. Ea a provocat multă consternare și confuzie printre sinologi în Occident, punându-se întrebarea: cum adică „mor, dar continuă să existe”? Sincer, sper că acest text va ajuta la clarificarea acestui impas.⁷

Dați-mi voie să îmi repet avertismentul, înainte de a continua. Deși s-a scris multe despre asta în numeroase publicații, metoda San Bao nu este exact cea urmată de Maestrul Chang; există unele asemănări și multe dintre concepte sunt corespunzătoare (motiv pentru care le-am și inclus aici), dar în esență atât abordarea, cât și metoda sunt diferite. Nu ar trebui sub nici o formă să urmați metoda San Bao fără îndrumare directă și competentă, în încercarea de a genera capacități ca și cele ale profesorului meu. Acela ar fi drumul nebuniei și al morții.

REVELAȚII

În seara următoare, eram în mașină cu Maestrul meu și cu familia acestuia, îndreptându-ne spre un loc de la periferia orașului în care trăia. Eu tăceam; îmi era greu să vorbesc, cu atâta agitație în minte – și în seara aceea era multă. Comentariile lui John din ziua precedentă mă scuturaseră zdăvăn. Încă o dată, nu mă îndoiam de el nici o secundă – eram

nerăbdător și preocupat de ce aveam să văd în acea seară.

„Mergem la casa unui prieten de-al meu”, spuse John. „El a auzit zgomote ciudate în timpul nopții, pe când familia sa dormea – și se teme că este vorba de un spirit. Că veni vorba, ei abia s-au mutat în casa respectivă.”

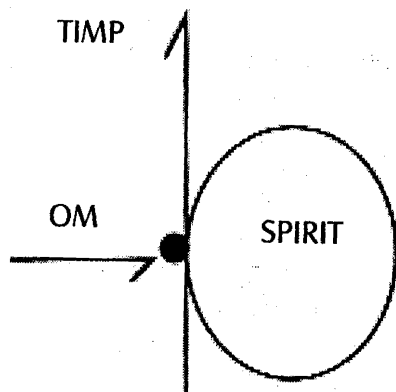
„Deci poveștile despre case bânuite sunt adevărate”, spusei eu.

„Desigur”, răspunse el. „Spiritele sunt legate de spațiu și timp, în același fel ca orice altceva ce există, dar la un alt nivel, deoarece ele fac parte din lumea yin. Noi suntem yang, ele sunt yin.”

„Dar și noi avem energie yin în corpurile noastre, nu-i așa?”, am întrebat eu.

„Corect”, răspunse el. „Dar un spirit pur există într-un continuum spațiu-timp diferit de al nostru. Un an pentru noi este o zi pentru spirite; ele nu sunt limitate de momentul prezent, ci există și în viitorul imediat și în trecutul imediat. Înțelegi?”

„Cred că da.” Mi-am scos un creion și o hârtie. „Vrei să spui, ceva de genul acesta?” Pe hârtie, am desenat:

„Exact!”, spuse el. „Știi că în meditație ni se încetinește respirația și pulsul? Asta se întâmplă deoarece trecem tot mai mult în conștiința noastră yin.”

„Înțeleg. Dar, vrei să spui că avem două corpuri separate, un corp yin și unul yang – și conștiința noastră poate trece de la unul la celălalt?”

„Nu. Nu e atât de simplu și de ușor. Spuneam că tot ce există pe Pământ este yang, deși Pământul în sine este yin. Noi, ca ființe umane, suntem creaturi yang, dar avem și energie yin. Combinația celor două ne dă viață. Când murim, când încetăm să mai avem viață, conștiința noastră trece în starea yin de ființare.” Se opri. „Dar nu rămâne nealterată în acest proces”, continuă.

„Și ceea ce vom vedea în noaptea asta, dacă există acolo ceva, este un spirit uman, nu-i așa?”, am întrebat. „O ... fantomă?” Uram cuvântul acela.

„Da”, spuse el.

„Înțeleg. Sifu, și cum rămâne cu ceea ce ni se spune despre viața de după moarte – raiul și iadul, reîncarnarea, lucruri de genul acesta?”

Rămase în tăcere o vreme foarte îndelungată și am crezut că îl jignisem. În sfârșit, vorbi: „Nu știu”, spuse.

„Dar ai văzut atâtea spirite, ai vorbit cu Maestrul tău după ce a murit, și”

„Nu am spus că nu am avut experiențe legate de viața după moarte,” mă întrerupse el. „Am spus că nu știu cum este starea finală a vieții după moarte.”

John își aprinse o țigară. „Îți voi spune ce știu”, continuă el. „Se pare că există o stare intermediară între viața aceasta și cea următoare. Eu o numesc unda albă și unda neagră. Spiritele acelor care au fost buni în viață merg în unda albă, iar cei care au fost răi merg în unda neagră. E foarte asemănător cu conceptele de rai și iad, cu excepția unui lucru – nici una dintre stări nu este permanentă. La un anumit punct, toate spiritele se îndreaptă direct în sus, către

Dumnezeu. Ce se întâmplă cu ele la acel moment, nu știu. Depinde pe cine întrebi, presupun."

"Vrei să spui că există rai și iad?", am întrebat, uimit.

"Nu asta am spus, nu-i așa? Am spus că se pare că există o zonă caracterizată printr-un câmp de energie yin albă, în care intră spiritele cu o karma pozitivă. Acolo li se dă tot ceea ce doresc – și ele *chiar doresc*. Am intrat în câmpul alb; oamenii erau adunați, sărbătoreau, mâncau și beau, doar că nu era, de fapt, mâncare. Totul este o iluzie pentru binele lor; spiritele doar *cred* că mănâncă și beau. Poate că trebuie să se bucure de ceea ce le-a fost negat în viață, pentru a putea merge mai departe, nu știu. Poate cred că sunt încă oameni."

"Dar nu sunt?"

"Nu. Perspectiva mentală și emoțională a unui spirit mediu este foarte diferită de cea a unei ființe umane."

"Dar nu și ale Maestrului tău. El arăta și suna la fel și mort, și viu."

"Da. Un spirit care are chiar și puțină energie yang este foarte diferit. Un spirit ca al Maestrului meu își păstrează toate caracteristicile umane."

M-am gândit la rândurile clasice din Tao Te Ching, rânduri care creaseră atâtea controverse între academicieni în trecut.

Aceia care își păstrează centrul îndură.

Aceia care mor, dar continuă să existe, sunt nemuritori.

Înțelesul acestui text îmi era clar la acel moment. Conform gândirii Taoiste, pentru a putea să exiști ca ființă umană după moarte, trebuia să iei cu tine ceva din energia ta yang. Oare „centrul” la care se referea *Lao Tzu* să fie *dantien*, care se umplea cu energie yang la Nivelul Întâi? Iar după cum spune Chang Sifu, pentru a rămâne *complet* uman după moarte, trebuia să îți iei cu tine *toată* energia yang – adică să închei Nivelul Patru. Ca și Liao Sifu. Ca și Maestrul meu.

Mă străbătu un fior. Era vorba aici de evoluție?

Omenirea nu era nimic altceva decât terenul pentru creșterea spiritelor superioare? M-am gândit la cum ia ființă un embrion: din milioane de spermatozoizi, numai unul devine copil. Așa să fie și cu noi – dintr-un milion de oameni, numai unul să fie destinat să devină *hsien*? Și toată treaba are de-a face doar cu crearea unor entități de acest gen? Sau evoluăm ca specie, până la un punct la care *toți* putem să continuăm să trăim fără corpurile noastre fizice?

Voiam cu disperare să schimb subiectul, dar nu puteam să-l ocolesc. M-am gândit la „unde” metafizice ale recompensei și pedepsei, de care vorbea John. Concepte cum ar fi raiul și iadul, Câmpiile Elizee și Hades, erau la fel de vechi ca și omenirea. Să fie oare adevărate?

"Și unda cea neagră?", am întrebat.

"Dacă vei ajunge vreodată la Nivelul Patru, amintește-ți că ți-am spus să nu mergi niciodată în unda neagră, dacă poți. Nu e un loc plăcut. Spiritele de acolo au dorințe, sunt în durere, plâng și le este refuzat totul; e întuneric beznă și nu poți vedea nimic. Singurul lucru bun la unda neagră este că nu durează o veșnicie; după o vreme, spiritele acelea sunt eliberate – atunci când li s-a împlinit karma."

"Sifu, ce este karma?"

"Consecința acțiunilor lor, a gândurilor, emoțiilor și dorințelor lor – consecința vieții lor, dacă vrei."

Devenea prea mult, prea antropomorfic pentru a putea fi digerat – ca ceva din mitologia antică, sau ca și credințele cele mai ezoterice ale marilor religii ale lumii.

Păru să-mi ghicească gândurile. „Nu am răspunsuri finale pentru tine, Kosta. Nu am nici o dogmă cu care să răspund la întrebările pe care oamenii și le pun cu privire la propria lor existență. Pot doar să-ți spun ce am văzut, iar tu poți să alegi să mă crezi, sau nu. Consideră-mă ca pe un metafizician. Nu ți-am spus nimic despre credințele mele religioase – și nici nu o voi face."

"De ce nu?"

„Pentru că nu vreau să mă amestec în religia nimă-nui”, zise el.

„Sifu, ceea ce descrii este un model atât de ... elementar, atât de primitiv, încât ...”

„E prea greu de digerat, în epoca noastră științifică, unde totul trebuie să fie complicat și matematic? Ei bine, poți să apreciezi singur. Poate că problema cu epoca noastră, cu aceste vremuri, este că ne-am îndepărtat prea mult de primitiv, respingându-ne astfel natura noastră esențială.”

„Și Dumnezeu, Sifu? Ai pomenit de multe ori de Dumnezeu – și acum și în trecut. Există într-adevăr Dumnezeu – o forță care are grijă de noi, centrul existenței noastre?”

„Eu știu că există.”

„De ce? Cum știi tu că există Dumnezeu?”

„Altă dată, Kosta.”

Am ajuns la casă. „Sifu”, am întrebat, pe când ieșeam din mașină, „de ce unele spirite sunt legate de pământ, ca acesta – dacă există vreun spirit aici?”

Ridică din umeri. „Tu de ce locuiești acolo unde locuiești? Depinde de caz. În cea mai mare parte, spiritele se țin departe de orașe și așezări – ele preferă sălbăticia.”

La ușă ne-au întâmpinat prietenul profesorului meu și familia acestuia. Casa era destul de plăcută – o clădire cu două etaje și trei dormitoare. Era destul de modernă și fusese construită abia de vreo douăzeci de ani. Cu siguranță că nu era un castel vechi de secole! Au mai sosit și alți oameni; s-a adunat un grup destul de mare pentru a vedea spectacolul. John a glumit cu bărbații, au vorbit despre fotbal, despre ultimele tendințe în mediul de afaceri mondial și despre calitatea unui restaurant care se deschisese de curând.

Părea că lucrul pe care cu toții îl ocoleau cu grijă era dacă locul era sau nu bântuit. După o vreme se hotărâră să treacă la treabă. „Bine, Kosta”, zise John. „Vino.”

Am urcat pe scări la etajul de sus și toată lumea s-a adunat. Eram atât de mulți, că abia puteam să încăpем în ca-

meră. Gazda scoase o masă și participanții au pus pe ea tot felul de ofrande pentru spirit. Era acolo un bețișor parfumat, o țigară într-o scrumieră, ceai fără zahăr, cafea fără zahăr, prăjituri fără zahăr și apă. Mi s-a atras atenția că zahărul l-ar ofensa pe acel spirit.

„Poate miroși ofrandele”, îmi spuse fiul profesorului meu. „Asta le place.”

M-am gândit la o perioadă cu ani în urmă, când studiasem budismul tibetan. Învătasem că acele entități care se află în stare de spirit erau numite mâncătoare de mirosuri. Tot atunci mi se spusese că cei mai mulți dintre oameni se reîncarnau în decurs de patruzeci de zile; m-am gândit la conceptele de dogmă și dovadă.

Profesorul meu trecu în partea în care mă aflam eu. „Dacă există un spirit”, spuse el, „vei vedea cum se mișcă ofrandele, pe măsură ce le ia.”

„Vrei să spui că spiritele au destulă putere ca să deplaseze obiecte?”, am întrebat.

„Nu, nu, nu. Eu voi intra în meditație totală – la granița între somn și veghe, da? Iar la acel moment spiritul va putea să ia de la mine *chi* yang și va muta obiectele.”

„Da”, am spus, „dar cum să știu că nu tu miști obiectele? Doar te-am mai văzut făcând telekinezie.”

Râse încântat; nu era cătuși de puțin ofensat. „Dacă îți tragi în sus *chi*-ul yin în acest fel, poate vei reuși să vezi ceva.” Îmi arătă metoda. „Nu cred că vei reuși să vezi chiar spiritul, pentru că yin-ul tău este foarte slab”, continuă el, „dar s-ar putea să vezi ceva. Mai ales dacă e un spirit negru.”

Ne-am strâns cu toți în jurul mesei. Cineva stinse luminile. Încăperea era luminată difuz doar de câteva lumânări. (Lumina, fiind yang, ar fi alungat spiritul.) Toată lumea a tăcut, iar John și-a început meditația. Am făcut așa cum îmi spusese profesorul meu – să-mi trag în sus energia yin. S-a lăsat o tăcere intensă, o absență totală a sunetului, apoi brusc au început să se întâmple câteva lucruri.

Am auzit un sunet ca și cum ar fi suflat vântul; bețișorul parfumat păru să se împartă în două, ca și cum aș fi văzut dublu. M-am frecat la ochi. Bețișorul începu să se miște! Cu o mișcare ondulatorie, se îndreptă în direcția profesorului meu, care imediat începu să vorbească. Vorbea în chineză, nu puteam înțelege cuvintele, dar puteam să-mi dau seama, după tonul vocii, că înălța laude și domolea ceea ce se afla acolo.

Ceașca de ceai începu să se miște pe masă și am auzit un sunet ce reda satisfacția (*aaaahh*). Mi-am spus: *mintea îmi joacă feste*. Mi-am tras energia yin în sus și am încercat să mă concentrez. *Ceva* se afla deasupra mesei. Era indefinibil și vag, ca un val de căldură deasupra unui vas cu smoală încinsă, dar nu puteam să neg că vederea mi se încetoșa când mă uitam în acea direcție. De fapt, era greu să te uiți la acel lucru, dar greutatea păru să dispară, atunci când ochii mei (*intenția* mea?) s-au ancorat pe el. Îl puteam vedea în câmpul meu vizual periferic. Dacă îmi țineam linia privirii în jos pe tăblia mesei, puteam vedea ca un fel de nor ce dansa și se juca deasupra mesei. M-am întrebat: *Vederea noastră – cu ochii – este oare yang? Oare acesta să fie motivul pentru care pot să-l văd numai cu vederea periferică?*

John vorbea într-una, toată lumea începu să râdă și eu m-am simțit ca un intrus. Brusc, suportul de bețișoare zbură de pe masă și ateriză la picioarele Maestrului meu; era de porțelan, așa că se sparse în mii de așchii.

Instantaneu, cineva aprinse luminile și oamenii începură să curețe mizeria. Am mers la John. Părea enervat.

„Ce s-a întâmplat?“, l-am întrebat.

„Spirit prost!“

„N-am văzut nimic, doar o ceață.“

„Pentru că e un spirit alb“, replică John. „Dacă ar fi fost un spirit negru, l-ai fi văzut.“

„De ce a răsturnat suportul de bețișoare?“

„Pentru că e musulman,“ zise John, „și bețișorul parfumu-

mat l-a ofensat. El consideră bețișoarele ca aparținând religiei budiste.“

„Poftim? Cum poate un spirit să fie musulman – sau, mă rog, de orice altă religie?“

John râse. „Kosta, spiritele sunt în stadiul intermediar. Încă nu au primit răspunsurile la întrebări și, crede-mă, sunt mult mai curioase cu privire la viața de apoi decât suntem noi. Interes direct, vezi tu. Multe spirite își păstrează credințele religioase după moarte; unele chiar devin foarte evlavioase – mult mai evlavioase decât erau în timpul vieții.“

„Ca să vezi!“

„Prea mult? Ai auzit vântul, când spiritul a intrat?“

„Cred că aș putea să jur pe orice că l-am auzit.“

„Aha. Energia ta yin este slabă, știi. Va trebui să lucrezi la asta. O să-ți arăt cum, mai târziu. Un spirit vine întotdeauna cu un astfel de vânt. Maestrul meu era atât de zgomotos, de ziceai că e elicopter. Oricine putea să-l audă când venea.“

Am rămas înmărmurit, simțindu-mă ca un caraghios. M-am gândit la cuvintele pe care le folosesc diferite culturi ale lumii ca să descrie energia noastră vitală: *chi* în chinezește, *pneuma* în grecește, *spirit* în englezește, *ruah* în ebraică, *prana* în indiană, *rlung* în tibetană. Toate înseamnă „vânt sau abur“. Și se lega, se lega totul prea mult, pentru a mai pu-tea fi ignorat.

„Ei“, zise John, „trebuie să vă dați cu toții puțin mai în spate. E prea multă energie yang în jurul mesei și îi este frică.“

„Îl chemi din nou?“

„Oh, da. Știi, n-a fost chiar politicos. Dacă m-ar fi rugat, aș fi dat bețișorul la o parte.“

John aprinse încă o țigară și o puse în scrumieră. Am mers spre locul în care stătea fiul profesorului meu și m-am așezat lângă el. „Poți să-mi traduci ce spune tatăl tău?“

„Sigur. În esență, îi pune spiritului întrebări și apoi articulează răspunsurile pe care le primește – cu voce tare, ca să le putem auzi și noi.“

„N-o să-l deranjăm dacă vorbim?”

„Pe tata? Când e în meditație, nu-l poți deranja nici dacă vrei.”

Luminile se stinseră din nou. Toată lumea se așează pe podea, mai departe de masă; doar John rămase în fața acesteia. M-am concentrat ca și mai înainte, pe capătul ofrandei aprinse – în acest caz țigara; încă o dată, aceasta păru să se împartă în două; încă o dată, lucrurile începură să se petreacă brusc. Ceașca de ceai începu să se miște și se vărsă puțin ceai; apoi paharul de apă, țigara. John începu să vorbească și – cu ajutorul fiului său – am putut înțelege conversația. Era ceva de genul acesta:

„Da, da, înțeleg. Ești musulman și nu mai aprindem bețișoare pentru tine. Nu am vrut să te jignim. Ți-a plăcut țigara? Bine, bine. De ce ești aici? Aha, Dumnezeu a spus că trebuie să rămâi aici și să nu pleci, orice ar fi. E în regulă. Pot să locuiesc oamenii în casa asta? O, îți place de ei! Da, sunt oameni buni, nu-i așa? Îți place budinca de banane? Sigur că o să-ți lase budincă drept ofrandă. În fiecare marți seară. Bine. Dar trebuie să promiți că îi vei proteja și că nu vei încerca niciodată să le faci rău. Dacă e vreo problemă, poți să vii la mine. Promiți? Bine. Și ei promit că îți vor da budincă de banane în fiecare marți seară. Și țigări? În regulă. Bun, e bine. Mă bucur că ești mulțumit. Că veni vorba, cine crezi că o să câștige meciul de fotbal de mâine? Nu, mai încearcă, pentru că vreau să fac un pariu cu prietenii mei. Aha, bine. Da, e și echipa mea favorită.”

Oamenii începură să râdă. Luminile se aprinseră. Proprietarul casei notă cererea spiritului. Cineva luă din prăjiturile și cafeaua ce fuseseră puse ca ofrandă. Atmosfera era foarte destinsă, fără nici o notă mistică.

Era lucrul cel mai natural pe care l-am văzut în viața mea. Eram invidios, incredibil de invidios. M-am gândit la Occident și la cum e tratată moartea acolo, la separația și frica pe care o simt oamenii pentru morții lor, iubiți sau nu.

Aici erau oameni care făceau totul cu nonșalanță și ușurință. Așa cum cea mai primitivă cultură putea ține legătura cu morții prin șaman, lumea spiritelor nu le era străină. Moartea chiar *era* o tranziție ce putea fi verificată, conștiința trecând la altceva diferit. Era ca și maturizarea; majoritatea oamenilor își dau seama că vor îmbătrâni și acceptă acest lucru – își fac planuri de pensie. La urma urmei, asta face parte din viață. Dar ce planuri ne facem noi, în Occident, pentru „pensia” noastră de după moarte? Singura noastră consolare e religia, indirectă și distantă, construită pe dogme ce nu pot fi verificate și cu o întreagă ierarhie de intermediari între noi și ceea ce va urma. Însă aici era ceva ce oricine putea atinge, un fapt banal. John vorbea cu mortul despre sport, pentru numele lui Dumnezeu!

M-am uitat la Maestrul meu, cu o uimire cu totul nouă. Am mers la el – glumea cu prietenul său și cu soția acestuia.

Aruncă o privire înspre mine. „Ei bine, Kosta”, zise. „O experiență nouă?”

„Da, Sifu. De ce l-ai întrebat despre meciul de mâine?”

„Pentru că întotdeauna pariez cu prietenii mei cine va câștiga jocul. Un spirit mediu poate vedea în viitor cu aproximativ o zi. Am trișat.”

„Și e sută la sută? Adică, pot să prezic viitorul cu precizie?”

„Depinde de spirit. Cu cât sunt mai puternice, cu atât sunt mai exacte. Asta era un bătrân foarte mic, așa că nu-l cred chiar așa de mult, însă până la urmă a fost un tip de treabă.”

„Te-ar minți – ar încerca să te înșele?”

„Nu. Un spirit nu poate să mintă, nici chiar un spirit negru. Ele pot să vorbească sau nu. Dar asta nu înseamnă că au întotdeauna dreptate.”

După ce îmi ură noapte bună, mă trimise înapoi la hotel în dubița unui prieten, împreună cu un grup de alte persoane. Eram atât de stupefiat de ceea ce văzusem, încât abia mai puteam vorbi.

Unul dintre cei din dubiță vorbea engleza bine și încerca să se angajeze într-o conversație cu mine, dar fără succes. Probabil că l-am insultat. Omul era din Sumatra de origine și începu să le spună celorlalți că grecii erau chiar rasiști și aveau prejudecăți legate de oamenii cu pielea mai închisă la culoare. Am intervenit de îndată ce am înțeles sensul conversației, explicându-i că, pur și simplu, nu vreau să vorbesc. Eram tulburat de cele ce văzusem în acea seară.

„Oh!”, spuse el. „A fost prima oară când ai văzut un spirit?”

Am dat din cap și el păru încurcat.

„Oamenii din țara ta nu mor?”, întrebă el – și eu n-am știut ce să-i spun.

Hamlet numea moartea „ținutul nedescoperit, de la al cărui hotar nici un călător nu se întoarce.” Oamenii aceștia își pierduseră toată spaima legată de acel „alt” loc. Pentru ei nu era nici un fel de „ținut nedescoperit”, ci unul care fusese explorat și cartografiat.

M-am întrebat dacă mă va crede cineva.

Capitolul al V-lea

POVESTEA LUI LIAO SIFU

Era seară târziu când m-am așezat să stau de vorbă cu profesorul meu. Meciul de fotbal la care se uita la televizor tocmai se terminase și câștigase echipa lui favorită. Cunosându-l pe John, probabil că pariase o sumă bunicică pe rezultat – și presupun că și câștigase. Ca urmare, era într-o dispoziție bună. Trecurăm încă o dată în balconul exterior și ne așezarăm să luăm obișnuitul ceai.

„Ți-am promis că ți spun astăzi povestea Maestrului meu”, începu John. „Deja ți-am spus cum l-am găsit și cum m-a acceptat ca ucenic. Mai trebuie să înțelegi și că între abilitățile lui Liao Sifu și ale mele este o mare diferență. Puterile mele sunt nimic, în comparație cu ale lui.”

Am dat din cap și am rămas tăcut, deși simțeam că îmi vine să râd isteric. Era ireal să-l aud vorbind astfel despre capacitățile lui. Deocamdată puterile lui John erau de neconceput pentru mine – și fusesem martor la doar o mică fracțiune din energia lui. În cei trei ani de când eram cu el văzusem telekinezia, pirogeneză, telepatie, generare de energie, dizlocarea materiei, utilizarea circumstanțelor favorabile, levitație, absorbirea unor cantități imense de energie cinetică și poate chiar comunicarea cu spiritele morților. Acestea erau fenomene la care eu fusesem martor și pentru care puteam depune mărturie. Puterea completă a lui John Chang era incredibilă, dacă ceea ce îmi spusese alții era adevărat (și nu

aveam nici un motiv să mă îndoiesc); cu siguranță nu-mi puteam imagina puterea lui Liao Sifu.

„Liao Sifu se născuse într-un sat numit Lee Hwa Kang, în provincia Santong din China”, continuă Maestrul meu. „Făcea parte dintr-un clan mare – clanul Liao, așa cum o spunea și numele lui. Clanul acesta avea un stil propriu de kung fu, pe care îl numeau Liao Chia Chuan. Liao Sifu a început să studieze arta familiei la vârsta de cinci ani și a continuat să o studieze până pe la douăzeci de ani, când deja stăpânea sistemul. Atunci era deja destul de priceput atât la elementele externe, cât și la cele interne ale artelor marțiale – și era și un bun luptător.

Și mă tem că s-a luptat mult. Vezi tu, lângă satul lui, la vreo câțiva kilometri, se afla un alt sat. Satul se numea Pu Chia Siang, care înseamnă, de fapt, „satul familiei Pu”. Între cele două sate se afla un izvor, singurul din zonă (era, Kosta, o zonă destul de aridă) și s-au luptat pentru această sursă de apă. Clanurile lor se luptau de o sută de ani și mulți muriseră.”

„Trebuie să fi fost oribil”, am spus eu, „să te lupți pentru dreptul de a bea.”

„Da”, spuse John. „Dreptul de a supraviețui, vrei să spui. Știi cum se strâng leii în Africa în jurul izvoarelor și își așteaptă prada? Ei, imaginează-ți ceva de genul acesta și o să înțelegi cam cum era pentru ei. În fiecare zi a vieții lor, pentru că omul are nevoie de apă proaspătă ca să trăiască, nu?”

„Nu era apă niciunde altundeva? *Nimic?*”

„Nici o picătură, mi s-a spus. Ei, poate că mai era apă la cincizeci sau șaiszecizeci de km distanță, dar ai face așa o călătorie ca să iei apă pentru familia ta și să o cari înapoi?”

„Nu.”

„Nici ei. Așa că s-au luptat, fiecare clan încercând să-l oblige pe celălalt să se dea la o parte.

„Acuma”, continuă el, „în provincia Jiangsi – la o distanță ce o parcurgeai în cam o lună, cu mijloacele vremii – se afla un profesor faimos, numit Pai Lok Nen.”

„Când se întâmpla asta, Sifu?”, l-am întrerupt eu.

„A, partea asta a poveștii lui Liao Sifu se desfășoară undeva între 1915 și 1925 – poate cu câțiva ani înainte, sau cu câțiva ani după ... În orice caz, din cauza războiului, Liao Sifu nu s-a căsătorit și, în general, a avut o existență foarte agitată. Poate că regiunea lor era ca Bosnia sau Kosovo în zilele noastre. Pe la vreo treizeci și cinci de ani, viața i s-a schimbat dramatic. Una dintre rudele sale studiasse cu Pai Lok Nen. Acest om s-a întors la Lee Hwa Kang la un moment dat și era absolut vizibil că, între timp, dezvoltase abilități uriașe. Pentru că Liao Sifu era un artist marțial sincer și dedicat și (să o spunem pe șleau) dat fiind războiul, ruda scrisese o scrisoare de recomandare pentru Liao Sifu, să meargă și să studieze cu Pai Lok Nen. Așa că Liao Sifu porni la drum și, în final, datorită scrisorii, fu acceptat ca elev al lui Pai Lok Nen. A stat cu Pai Sifu cinci ani și apoi s-a întors în satul natal. La acel moment avea aproape patruzeci de ani și ajunsese la Nivelul Douăzeci și Șase.”

John se lăsă pe spate în scaun și își luă o poziție mai confortabilă. „Acum”, continuă el, „nu uita că erau alte vremuri atunci. Știrile nu circulau foarte rapid – dacă circulau – iar mare parte din China trăia în condiții de lume a treia. Când Liao Sifu s-a întors acasă, și-a găsit clanul decimat. Mai rămăsese în viață un singur bărbat, care era schilod și nu putea să meargă. Trăia din pomenile vecinilor. Liao Sifu înnebuni de durere; îi pierduse pe toți cei pe care îi iubise. Îți poți imagina, Kosta, să pleci de acasă cinci ani și când te întorci să afli că toți frații și toate surorile, verii, unchii și mătușile, iubitele și prietenii au fost uciși?”

„Da, pot”, am spus moale. „Sunt din Balcani.”

„Nu-i așa?”, zise John. „Deci poți să înțelegi o asemenea durere, sau poate că ai și tu situații similare în familia ta. Liao Sifu vru să se năpustească și să atace satul vecin. Dar bărbatul din clanul său nu-l lăsă.

„Ești ultimul dintre noi rămas în viață,” zise el. „Ne-au

ucis pe toți. Chiar dacă ești la Nivelul Douăzeci și Șase, sunt mulți războinici în Pu Chia Siang, iar tu ești singur. Poate că or să te omoare și atunci clanul Liao se va pierde.’

Bărbatul era bătrânul său din clan; dată fiind etica confucianistă a vremii, Liao Sifu trebuia să-i dea ascultare. Omul îl trimise înapoi la Pai Lok Nen, smulgându-i promisiunea că va studia încă cinci ani. Așa făcu Liao Sifu, înghițindu-și mânia și durerea și punându-le deoparte. Totuși, se gândea la răzbunare tot timpul; nu putea să-și ia gândul de la ea. Cinci ani mai târziu, când se întoarse în sat, depășise Nivelul Treizeci. Aceasta e o răscruce foarte specială pentru cei ca noi, știi. Ca un fel de absolvire.”

Am vrut să-l presez să-mi dea mai multe detalii, dar John tăcu brusc, cu privirea pierdută în spațiu. Vorbi după ceva timp.

„Când Liao Sifu reveni acasă, găsi trupul semenului său străpuns de o suliță. Nici măcar nu avuseseră bunul simț să-l îngroape; cadavrul putrezea acolo unde rămăsese. Atunci Liao Sifu înnebuni. Era ca și cum s-ar fi spart zăgazul; toată durerea pe care o suprimase în toți acei ani nu mai putu fi ținută și năvăli afară. Parcă ruda sa fusese ultimul pod care îl lega de rațiune; odată pierdut, Liao Sifu înnebunise. Se lăsă purtat de mânie și de ură și se duse la Pu Chia Siang să-și ia răzbunarea de sânge.

„Vreme de o oră, ucise tot ce mișca – toți erau neputincioși în fața lui. Era ca și cum Îngerul Morții le atacase satul și războinicii din Pu Chia Siang nu puteau face nimic ca să-l oprească. Ucise bărbați, femei, copii și animale, chiar și pui de găină! Atât de mare era mânia lui, Kosta, încât voia ca satul să fie șters de pe fața pământului, să nu rămână nici o viață, nici o ființă vie să nu otrăvească pământul. Sulițele și săbiile ricoșau din el de parcă ar fi fost de hârtie; nu putea fi rănit – și totuși, ucidea de la distanță de zece metri, cu tunete de energie Nei Kung. Nu-i scăpa nimic. Dacă fugeau, îi prindea; dacă se ascundeau, îi găsea.

După o oră, cum stătea în ruinele satului, nebunia îl lăsă și văzu limpede ce făcuse. Știu că abuzase de puterea cu care îl binecuvântase Dumnezeu și că devenise un demon. Într-o oră luase peste o sută de vieți omenești. Liao Sifu era un om bun; chiar nu voia să rănească pe nimeni, să știi. Crima săvârșită îi zdrobi inima, de parcă ar fi fost de sticlă – și el muri pe dinăuntru. În acel moment cunosc durerea, agonia extrem de reală a remușcării, înaintea căreia suferința pe care o simțise din mânie era nimic. Liao Sifu era și Maestru Taoist; știa despre lumea spiritelor și despre viața de după moarte. Știa că va trebui să-și răscumpere karma acțiunilor sale, când va muri. Așa că i se făcu foarte frică pentru sufletul lui. În disperare, alergă înapoi la profesorul său, Pai Lok Nen.”

John făcu o pauză și sorbi din ceai. Eu eram tăcut, șocat de ce auzisem. „Întotdeauna am crezut”, am spus într-un final, „că trebuie să fii o persoană bună și de o înaltă moralitate ca să poți să dezvolți astfel de abilități. Că puterea merge mână în mână cu integritatea divină. Cum se poate ca Liao Sifu, în progresul său până la acel nivel, să nu fi depășit gândurile de răzbunare?”

John râse. „Ai citit prea multe cărți occidentale, Kosta, sau te-ai uitat prea mult la serialul *Kung Fu*. Omul e om; să nu crezi că e așa de ușor să încetezi să mai fii ființă umană! Liao Sifu cunoștea consecințele, știa că ceea ce făcea era greșit, dar tot s-a răzbunat – și încă sângeros. La urma urmei, era om, nu era Dumnezeu, iar familia sa fusese ștearsă de pe fața pământului. Tu ce-ai fi făcut?”

Mi-am lăsat privirea în jos. „Nu știu”, am spus. M-am gândit la imaginile lui Buddha de pe *thanka* tibetane – de obicei arătau un Buddha cu un bodhisattva al compasiunii pe de o parte și cu un bodhisattva al puterii, pe de altă parte. M-am gândit la icoanele din biserica ortodoxă greacă – religia cu care mă născusem: Fecioara, personificarea compasiunii, era o temă centrală, dar Arhanghelul Mihail, pe care pot să-l numesc fără grijă un tip dur, era și el prezent foarte des. Înțepeam să

înțeleg că puterea și bunătatea sunt într-adevăr două lucruri separate.

„Sigur că știi”, continuă John. „Și mai târziu te-ai fi căit și tu, ca și Liao, și ar fi trebuit să plătești prețul, așa cum a făcut și el. Kosta, răzbunarea și regretul sunt teme care apar peste tot în literatura umană; nu e așa de ușor să devii Dumnezeu și să ierți. Imaginează-ți-i pe evrei, iertându-i pe naziști.”

Trecutul sângieru al Balcanilor îmi era întipărit în gene; avea dreptate și știam asta. I-am spus și dădu din cap.

„Da”, spuse. „E greu să fii puternic, e de două ori mai greu să fii puternic și bun, dar asta *trebuie* să facem. Acesta este destinul nostru. Copiii mici sunt rareori buni de la sine, știi asta? Știi și tu că trebuie să învețe compasiunea ...”

„Oh, da”, am spus. Aveam amintiri amare.

„Mintea unui copil îți va da o idee despre cum e natura elementară a omului. Scopul nostru în viață e să devenim mai mult decât ceea ce am fost născuți. Cei mai mulți oameni nu reușesc; doar cred că sunt mai buni. Și știi, de asta e așa de important ca noi să ne alegem elevii cu atenție. Nu vrem să creăm monștri.”

John privi în noapte și câinele veni alergând la mângâiat. John se jucă o vreme cu animalul și eu îmi completam notițele. Un servitor mai aduse ceai și, după o vreme, John își continuă povestirea.

„Pai Lok Nen trăia pe un munte numit Lung Hu Shan, Muntele Tigruului și Dragonului”, zise el.

„Este vorba de acel munte Lung Hu Shan pe care linia T'ien Shih Chang și-a întemeiat așezământul? am întrebat.⁸

„Da”, răspunse. Părea mulțumit că știam ceva despre istoria Chinei. „Dar Pai Lok Nen nu era membru al sectei lor; ei îl respectau foarte mult și astfel i-au oferit un loc pe pământul lor. Pai Lok Nen era ermit, Maestrul școlii Mo-Tzu⁹; trăia pe o insulă în mijlocul unui lac. Profesorul meu mi-a spus că era o zonă inaccesibilă; apele lacului erau foarte greu de traversat. Liao Sifu folosea niște copaci ca să traverseze,

sărind dintr-unul în altul ca Tarzan, dar Pai Lok Nen doar arunca o frunză pe apă și plutea pe ea.”

„Dumnezeule mare!”, am spus. „La ce nivel era el?”

„La Nivelul Cincizeci și Unu.”

„Nu pot să-mi imaginez!”

„Nu”, replică John rânjind, „nu poți. Ei, China era împânzită de bandiți la acea vreme, iar Pai Lok Nen era întotdeauna gata să ajute oamenii. Lupta pentru săteni și omorâse mulți răufăcători. Ucisese chiar el peste o sută, mi s-a spus – mulți dintre ei cu aptitudini de un nivel chiar foarte ridicat. Însă cauza lui Pai Sifu era dreaptă, căci el lupta pentru a-i proteja pe alții, nu pentru câștigul său personal. Există karma asociată și cu acest gen de luptă, dar nu atât de multă, mai ales dacă te angajezi în ea fără gânduri de mărire sau ego. Pai Lok Nen era ermit. Nu lupta ca să devină faimos, sau ca să seducă femei; lupta pentru că lui îi căzuseră sorții să fie protectorul celor din jurul său. Era și vindecător, și vindecase sute de oameni. Știi, chiar a cruțat viața multor bandiți care s-au căit și au încetat să mai fie hoți și ucigași; această cruțare avea să fie desfacerea faptelor sale, într-un final.”

„Îi lăsa să plece, pur și simplu?”, întrebai.

„Nu. Întotdeauna se asigura că nu mai puteau teroriza oamenii, înainte să le cruțe viața și să le redea libertatea. De vreme ce ideea pare să te șocheze atât, îți voi spune acum povestea unui om foarte rău, la un nivel incredibil de înalt, și a întâlnirii sale cu Pai Lok Nen. Omul se numea Lim ...”

Duelul Nemuritorilor

Liao stătea în fața unui foc în vâlvătăi, cufundat în gânduri. Era o după-amiază rece – destul de rece pentru a avea nevoie de căldură ca să își încălzească oasele. Avea peste cincizeci și cinci de ani, dar constituția și înfățișarea îi erau ale unui om mult mai tânăr; oamenii credeau că este un *hsien*, un nemuritor, ucenicul nemuritorului Pai Lok Nen. În rarele dăți când se aventura în satele din jur,

se închinau înaintea lui și îl omeneau din modestul lor avut, cu respectul rezervat unei divinități.

Dacă ar ști că nu sunt decât un ucigaș, se gândea el. Decimarea satului Pu Chia Siang îl bântuia tot timpul și știa că într-o zi avea să plătească pentru ea. În schimb, la sugestia lui Sifu, Liao se dedicase vieții monastice – încerca să ajungă la cel mai înalt nivel de putere la care putea în această viață și să-i ajute pe toți cei care îi meritau ajutorul. Poate atunci, când va veni vremea să intre în lumea cealaltă, Domnul Dumnezeu va avea milă de el, la judecata Sa.

Cum am putut să omor copii?

Liao privea flăcările. Adevărul era că nu avea nevoie de căldura focului ca să se simtă confortabil, nu mai mult decât avea nevoie de asta un urs polar; depășise astfel de lucruri. Dar de ce să risipească energia internă pentru a se încălzi, când avea la dispoziție un foc bun și mult mai plăcut? Liao stătuse cu Pai Sifu pe Muntele Tigrului și Dragonului mulți ani după acea zi nefericită, meditănd; antrenându-se și studiind sistemul liniei Maestrului său. Învățase mult și avansase la Nivelul Patruzeci; spre necazul său, sarcina îi devenea mai grea, nu mai ușoară, pe măsură ce înainta către nivelurile superioare. Nivelul Patru, pe care îl considerase cutremurător la vremea lui, fusese floare la ureche în comparație cu asta; râdea, gândindu-se la unii dintre elevii mai tineri pe care îi știa, care se luptau cu Nivelele Trei și Patru și care erau atât de mândri de asta. Îi aștepta o trezire dură.

Pai Sifu plecase într-una din călătoriile sale de izolare de zece zile, lăsându-l singur cu Bătrânul Hoț. Metoda de antrenament a lui Pai Lok Nen era foarte isteată: medita zece zile undeva sus în munți, apoi revenea la căsuță vreme de zece zile, să se recupereze și să se pregătească pentru sesiunea următoare. Moderația și perseverența erau cheia succesului; Liao știa asta.

Numele Bătrânului Hoț era Assam și avea aproape

șaptezeci de ani. Assam fusese hoț la drumul mare și terorizase ținutul din jur, până ce avusese nenorocul să și-l aleagă pe Pai Lok Nen ca victimă. Când impasibilul nemuritor îl învinse, Assam ceru îndurare pentru viața lui, promițând că va face orice, numai să fie cruțat; nu va mai fura și nu va mai răni pe nimeni, niciodată. Pai Lok Nen nu știa ce să facă cu omul; nu putea să-l lase unde era, căci banditul cu siguranță nu era de încredere. În sfârșit, se hotărî să-l ia cu el, ca servitor. Ca să se asigure că Assam nu va mai răni niciodată pe nimeni și nici nu va fugi, îl schilodise, paralizându-i parțial nervul sciatic de la piciorul drept. Pai Sifu îl dusese apoi pe insulă, de unde îi era cu neputință să mai evadeze. Acum Assam bântuia peste tot pe insulă, având ca semn de identificare bocănitul cârjei groase pe care o folosea ca să-i susțină greutatea.

Liao îl trimisese pe Bătrânul Hoț să adune ceva lemne de foc; omul se urnise morocănos, neplăcându-i instrucțiunile mai tânărului Liao. Se plângea mereu, dar ce putea face? La urma urmei, Liao era un elev al Maestrului, unul de nivel înalt, iar Assam nu avea nici o putere să cârtească. Încercase în repetate rânduri să-l convingă pe Liao că faptul că era servitorul lui Pai Lok Nen nu însemna că era și servitorul său, dar Liao nu ținea seama de asta. Și de vreme ce Assam era îngrozit de puterile lui Liao – și pe bună dreptate – făcea ceea ce-i spunea acesta.

Dar nu era nevoie să se grăbească. Așa că îi trebui o după-amiază întreagă, ca să facă o treabă de o oră.

Liao era singur de tot când auzi sunetul. Venise ușor, pe ascuns și însoțit de o amenințare. Liao știa ce era asta. Un om se apropia de casă, cineva atent, scrutându-și drumul pe măsură ce înainta și conștient de pericole. Un om pornit pe luptă, se gândi Liao. Un dușman?

Se ridică și se furișă la ușă. Dincolo de grădină, văzu o formă întunecată, ce se apropia cu precauție. Aceasta se opri când îl simți, așteptă și apoi începu să se apro-

pie din nou. Liao văzu că omul avea un bandaj întunecat legat peste ochi. Un orb. „Bună ziua, frate”, spuse Liao. Nu era un orb obișnuit; Liao nu avea nevoie să vadă cum mergea, ca să își dea seama de asta. Omul ajunsese pe insulă – numai asta, și era destul.

„Bună ziua”, răspunse omul. „Asta e casa Maestrului Pai Lok Nen?”

„Asta este.”

„Aha. Bine. Eu sunt un vechi prieten de-al lui. Nu ne-am văzut de doisprezece ani.”

„Te rog, intră să te încălzești. Pai Sifu se va întoarce curând.”

Liao se dădu la o parte ca să-l lase pe orb să treacă. Observă că omul intră în colibă cu atenție, pândind parcă un posibil atac. Mai văzu și că omul vibra și mustea de o putere similară cu cea a profesorului său. Cu siguranță că e peste Nivelul Cincizeci, se gândi Liao. Era oare cu puțință să fie mai sus decât Maestrul său?

Când simți că nu mai era nimeni în încăpere, omul se așeză recunoscător lângă foc și începu să-și încălzească mâinile. Liao văzu că era mai în vârstă, pe la optzeci de ani, cam de vârsta Maestrului său.

„Pot să te servesc cu ceai, domnule ...?”, întrebă Liao.

„Ah, Lim. Numele meu este Lim. Da, te rog. Ți-aș fi recunoscător.”

„Cum l-ai cunoscut pe Pai Sifu?”, întrebă Liao, în timp ce făcea ceaiul.

„Ah. Cum spuneam, ne-am cunoscut acum doisprezece ani. Lui îi datorez actuala mea ... putere.”

„Înțeleg. Ești un elev al liniei Maestrului meu?”

„Nu. Am studiat cu altă școală, la fel de veche și la fel de puternică.”

Liao îi dădu omului o ceașcă de ceai fierbinte.

Lim sorbi cu încântare. „Mulțumesc”, spuse. „Cea-iul e cel mai potrivit într-o zi rece cum e asta.”

„Da, așa este. Ai ajuns la un nivel foarte ridicat, bunule domn.”

„Da. A fost nevoie de mult timp și de perseverență, dar am reușit să devin ceea ce sunt, după zece ani de antrenamente dure. Cred că Maestrul tău va fi destul de surprins de puterea mea.”

Liao privi la fața ascunsă de glugă. „Va fi surprins, dar va fi oare și mulțumit?”, zise el în sfârșit.

Celălalt puse ceașca jos. „Cum te cheamă?”, întreba Lim în sfârșit.

„Liao Tsu Tong.”

„Liao Tsu Tong, dacă nu te bagi în luptă, îți voi cruța viața azi, ca recunoștință pentru ceaiul ce mi l-ai oferit.”

„De ce îl urăști așa de mult?”

Celălalt își dădu bandajul jos de pe ochi; două găvane goale se holbau la el. Era fața unui demon.

„Mi-a luat ochii. Nu-l pot ierta”, spuse Lim.

„Înțeleg”, spuse Liao. „Și eu mi-am risipit viața căutând răzbunare. Dar Pai Sifu a fost întotdeauna drept cu pedepsele. Ce ai făcut ca să meriți o așa sentință?”

„Nu contează.”

„Ba bineînțeles că da! Dreptatea lui Dumnezeu trebuie înțeleasă.”

„Ah, da? Și tu ai urmat dreptatea lui Dumnezeu, atunci când te-ai răzbunat?”

Liao privi în altă parte.

Orbul râse ironic. „Cred că nu, ha?”, zise Lim. „Și chiar și așa, cine e Pai Lok Nen ca să vorbească în numele lui Dumnezeu? Numele tău mi-e cunoscut, Liao Tsu Tong, și e cunoscut în toată China, dar nu am știut până acum că ești elevul lui Pai.”

Liao scrută fața torturată. „Ce vrei să spui, că numele meu e cunoscut în toată China?”

„Dacă te porți cum se cuvine și nu te bagi, te voi lăsa să trăiești, ca să descoperi ce vreau să spun.”

„Eu mi-am regretat acțiunile. După doisprezece ani, mânia ta nu a fost domolită de timp?”, întrebă Liao.

„Domolită de timp? Ești copil, de îmi pui întrebări din astea? Vreme de zece ani mi-am sacrificat viața, n-am făcut nimic altceva decât să mă antrenez în fiecare zi, nu m-am gândit la nimic altceva decât să-l găesc și să mă răzbun. Mi-au trebuit doi ani să-l găesc; oamenii din ținut îl protejează, nebunii. Nimeni nu voia să-mi răspundă la întrebări! Dar l-am găsit, în sfârșit.”

„Și care a fost crima ta?”

Celălalt rămase tăcut. „Fie ești foarte curajos, fie foarte prost. Am fost lord al războiului într-o provincie vecină. Banda mea de războinici lua tribut de la orașele din jur. La un moment dat, m-am lăcomit și un bătrân l-a chemat pe Pai Lok Nen. Oamenii mei au fost distruși și mie mi-au fost luați ochii.”

„Se pare că ai primit ceea ce meritai.”

„Poate. Nu e treaba ta să judeci, distrugător al Pu Chia Siang.”

„Ți-a cruțat viața. A fost milos.”

Cana se sfărâmă instantaneu în mâna lui Lim și ceaiul fierbinte se transformă în abur supraîncins. În clipa aceea, Liao se temu pentru viața sa. „De o mie de ori să mă fi omorât!”, urlă Lim. „Eram puternic și m-a făcut slab! Orice doream – o femeie, o bijuterie, orice puteam avea! Eram rege în ținutul meu, iar el m-a transformat în cerșetor!”

Liao își păstră locul.

După un moment Lim se calmă și se întoarse spre foc. Își legă din nou bandajul pe ochi.

„Mai vrei ceai?”, întrebă Liao. „Se pare că ți-ai pierdut ceașca.”

Lim râse. „Da, fără îndoială, ești foarte curajos. Într-adevăr, mi-ar plăcea încă o cană de ceai.”

Liao se ridică și se duse la un dulăpior. Aduse o ceașcă și îi oferă lui Lim ceai.

„Știi”, zise el, „Pai Sifu nu mai este tot ce a fost odată.”

„Ce vrei să spui?”

„A fost schilodit într-o luptă. Nu mai poate folosi un picior și acum merge în baston.”

„Hmm. Trebuie că a fost un dușman năpraznic acela. Mă bucur că celălalt nu l-a ucis; că l-a lăsat pentru mine.”

„Da, dar Sifu nu este Maestrul care era odată. Este schilod acum și și-a pierdut puterea.”

„Oare ești chiar așa de tânăr și de prost, sau doar îmi pui la încercare soarta și răbdare? Știi la fel de bine ca și mine că starea sa fizică nu are nimic a face cu asta! E la fel de puternic precum întotdeauna. De altfel, îl urăsc atât de mult, încât chiar și dacă ar fi mort, i-aș distruge mormântul și i-aș vandaliza cadavrul.”

„Înțeleg. Te compătimesc, domnule Lim. Am simțit o astfel de ură și eu; știu ce-i poate face un astfel de vierme, sufletului unui om. Fie să-ți găsești pacea.”

Răspunsul celui alt fu înghițit de sunetul cuiva care se apropia. Amândoi au auzit pașii grei, bocănitul ritmic al bastonului. Lim se ridică ușor și rapid, cu fața la ușă. Îl împinse pe Liao în zidul din spate. „Nu ne întrerupe, că dai de belea”, șopti încet Lim. „Nu uita ce ți-am spus.”

Assam ducea o încărcătură de lemne și mergea cu greutate. Lăsă încărcătura grea din spate și o puse ușor într-un colț în grădină, încă legată cu sârmele de care se folosise ca să facă mănunchiul. Blestemat să fie dacă îi mai duce lemnele lui Liao și în casă! Obraznicul ăla era cu aproape cincisprezece ani mai tânăr decât el, la urma urmei, și era cazul să-și respecte bătrânii! Era destul că se dusesse afară să caute lemne, la cererea lui Liao; cu atât mai rău pentru tânărul nemernic, dacă asta durase toată după-amiaza!

În colibă, Liao văzu silueta omului întunecând intrarea. Nu avea nici un fel de îndoială cu privire la ceea ce avea să se întâmple și știa că și Lim simțise apropierea

celuilalt. Lim se afla înaintea lui, cu spatele la el și cu fața la ușă. Era gata de luptă. Ei bine – și Liao la fel.

El era la Nivelul Patruzezi, dar știa că Lim e la un nivel mult mai sus. *Totuși, poate că o să meargă*, se gândi el.

„Ai grijă! E o capcană!”, îi strigă lui Assam și în aceeași clipă îl lovi pe Lim cu toată puterea lui în zona rinichilor (și de la numai un metru distanță). Se aștepta ca celălalt să zboare în față în urma impactului și atunci să îl lovească de mai multe ori.

Nu se întâmplă nimic. Lim nu fusese afectat de loc.

Liao avu o fracțiune de secundă în care să blesteme situația cu cea mai rea înjurătură care îi veni în minte. Apoi Lim porni ca un șuier de vânt. Dădu cu piciorul în spate și îl lovi pe Liao, care trecu prin zid și ateriză afară în grădina, unde își pierdu cunoștința. În același timp, îl lovi pe Assam de trei ori, de la cinci metri distanță, cu tunete de energie generate din centrul palmei. Assam muri instantaneu în urma primei lovituri, dar Lim nu putea să creadă că Pai Lok Nen e așa de ușor de înfrânt (căci, într-adevăr, strategia lui Liao de a-l prezenta pe Assam drept Pai Lok Nen ținuse) și lovi iar și iar.

Când Liao își reveni, Maestrul său stătea aplecat deasupra lui. Era dimineată. Fusese fără cunoștință toată noaptea.

„Ești bine?”, îl întreabă Pai Sifu.

Liao se ridică și tuși, scuipând sânge. „Cred că da”, spuse. „Dintr-un motiv oarecare, a vrut să mă lase în viață. Assam?”

„Mort. Dus. Cine a făcut asta?”

„Lim. A spus că îl cheamă Lim.”

„Lim? Nu cunosc pe nimeni care se numește Lim.”

Liao se simți cuprins de exasperare pentru scurt timp. Se părea că profesorul său ucisese atât de mulți răufăcători, că uitase detaliile întâlnirilor. „Era orb. A spus că tu i-ai luat ochii.”

Pai Lok Nen rămase uimit. „El? Lordul războiului? Da, sigur, îl chema Lim, așa e, îmi amintesc acum. Dar cum? Adică, atunci când am luptat era la un nivel destul de ridicat, dar în nici un caz asta!”

„Ura.”

„Poftim?”

„Ura i-a alimentat antrenamentul.”

Pai rămase în tăcere. „Desigur”, spuse într-un târziu. „Regret că l-am lăsat în viață. Mulți vor suferi pentru că m-am gândit eu să arăt îndurare. Unii oameni pur și simplu nu pot fi mântuiți.”

Liao se ridică; picioarele îi tremurau. Văzu gaura din zid, prin care trecuse corpul lui când fusese aruncat în spate.

„Ajută-mă cu Assam”, îi spuse brusc Pai Sifu.

Merseră la rămășițele bătrânului. Din corpul în sine mai rămăsese doar o masă gelatinoasă.

„Știi de ce a funcționat strategia ta?” îl întreabă Pai Sifu.

„Poate. Cred că pentru că omul era atât de obsedat, încât era orb în mai multe privințe.”

„Nu. Pentru că Lim este evident mai sus de Nivelul Cincizeci. O lovitură de la un astfel de om trece prin șira spinării și face oasele praf. Assam a fost lovit cel puțin de trei ori, poate chiar de patru; după cum vezi, n-a mai rămas prea mare lucru din el. Craniul lui e terci; Lim n-a mai putut să verifice cadavrul și să vadă dacă eram eu sau nu.”

„Înțeleg.”

„De ce l-ai păcălit că Assam era eu?”

„Pentru că, sincer, Sifu, omul m-a înfricoșat și nu aveam idee care dintre voi avea mai multă putere.”

„Și te-ai gândit că nu e nimic dacă sacrifici viața lui Assam?”

„Pentru viața ta, Sifu, nu.”

„Și, din câte văd, te-ai gândit că nu e nimic nici dacă îți sacrifici propria viață.”

„Era datoria mea, Maestre.”

Îngropară corpul lui Assam. Nu avea formă și era dificil de apucat; era ca și cum bătrânul ar fi fost transformat într-o nevertebrată uriașă, moartă. Pai rămase tăcut toată ziua. Când veni seara, se așezară lângă foc. Pai Lok Nen îi dădu lui Liao o carte mare și niște manuscrise.

„În cartea asta,” îi spuse Sifu, „se află secretele puterii interne până la Nivelul Șaptezeci și Doi. Aceste manuscrise te desemnează moștenitorul meu. Acum tu ești maestrul școlii mele de Pa Lei Chuan (boxul tunetului celor opt căi). Poți să pleci sau să rămâi aici, după cum dorești.”

„Tu te duci după Lim.”

„Este datoria mea. Am dezlănțuit un monstru pe pământ și trebuie să înfrunt consecința acțiunilor mele. Îți interzic să vii cu mine, dacă asta voiai să întrebi.”

„Maestre...”

„Îți interzic !”

„Dar desigur”, continuă John, „Liao Sifu nu l-a ascultat. Când Pai Sifu plecă, îl urmări de la distanță, ținându-se departe de profesorul său, dar fără să-i piardă urma. Lui Pai Lok Nen îi trebui o săptămână să-l găsească pe Lim, dar îl găsi. Se întâlniră într-o junglă. Liao Sifu era aproape, dar nu îndrăzni să se amestece.”

Profesorul meu luă o gură de ceai.

„Se luptară trei zile și trei nopți”, spuse el cu voce moale. „În final erau la egalitate; amândoi se aflau la Nivelul Cincizeci și Unu. Distruseră jungla din jurul lor în timpul luptei, dar tot nu putu vreunul să-și stabilească un avantaj. S-au luptat ca vechii zei, aruncându-și unul altuia tunete și fulgere, Kosta. În sfârșit, în zorii celei de a patra zi, Pai Sifu, disperat, folosi o tehnică numită Ching Tjik Tue Lik, care în chineză înseamnă „Cocoșul de aur stă într-un picior”. Ți-am arătat mișcarea asta ieri – e o tehnică foarte periculoasă, prin care poți lovi trei puncte cu o singură mișcare, dar în același timp îți deschizi

punctele tale slabe, pe care oponentul le poate lovi. Din cele trei puncte atacate, Lim reuși să blocheze două, dar cea de a treia lovitură îl surprinse în piept; însă în același timp și el reuși să îl lovească pe Pai Sifu în piept. Amândoi căzură și rămaseră acolo. Apoi Liao Sifu ieși din ascunzătoare și se apropie. Până atunci nu îndrăznise să se amestece, după cum am spus.”

„E chiar așa de mare diferență între puterea de la Nivelul Patruzeci și cea de la Nivelul Cincizeci?”, am întrebat.

„Da, și la fel între Nivelurile Douăzeci și Treizeci, sau Treizeci și Patruzeci”, răspunse John. „Pădurea, Kosta, arăta de parcă fusese distrusă de bombe. Liao Sifu se apropie de corpurile lor. Lim era mort, dar Pai Lok Nen trăia. Liao Sifu îl îngropă pe Lim și rămase cu Pai Sifu, încercând să-i redea sănătatea. Însă, la un moment dat, Pai Lok Nen muri. Liao Sifu îl îngropă și rămase în zonă încă patruzeci de zile, apoi plecă.”

„Unde s-a dus?”, am întrebat.

„Îl aștepta o surpriză. Se duse într-un oraș mare din apropiere și văzu că era faimos. Guvernul pusese recompensă pe capul lui; era cel mai căutat criminal din China.”

„Masacrul din sat”, am spus.

„Da. Peste tot erau afișe cu poza lui. Fu obligat să se refugieze mai întâi la Nanchang, în Jiangsi, unde rămase o vreme, apoi plecă din China. În final se stabili, fără nici un ban, în Java.”

„Chiar ca în vechiul serial *Kung Fu*, cu David Carradine!”, am spus eu.

John reflectă o vreme. „Nu mă uit niciodată la serialul ăla, știi”, spuse într-un târziu. „Adică am văzut fragmente, din când în când, la televizor, dar niciodată nu m-am așezat să văd un episod întreg. Ascultă, crezi că au auzit de undeva povestea lui Liao Sifu și au copiat-o?”*

* Nu așa stau lucrurile! *Kung Fu*, serialul original, a fost un exemplu despre cum imită arta viață; eroul era un călugăr mai degrabă budist decât taoist și îl omorâse pe fiul împăratului, nu chiar un sat întreg.

Capitolul al VI-lea

LECȚII DE ÎNVĂȚAT

EXAMENUL

Data următoare când l-am văzut pe Maestrul meu, ploaia cu găleata. Fusese plecat o săptămână în străinătate, cu afaceri; îmi petrecusem timpul călătorind, citind și digerând cum putusem mai bine învățăturile de la întâlnirile noastre precedente. Așteptarea mea nu fusese prea plăcută, pentru că deja văzusem cea mai mare parte din țară, iar orașul în care locuia el era un loc plictisitor. John telefonă în ziua în care reveni. Mi-am luat obișnuitul taxi spre casa lui, în acea după-amiază târzie, întrucât eram nerăbdător să-l revăd.

Mi-am scuturat ploaia de pe jachetă și am intrat în casă. Se aflau mai mulți oameni acolo și era o oarecare agitație. Atmosfera era cea a unei petreceri gata să înceapă.

John strigă în semn de salut: „Kosta! În seara asta ești foarte norocos. Voi testa doi elevi de-ai mei pentru Nivelul Doi. Ne pregătim acum.”

Niciodată nu mai văzusem un astfel de test și imediat am devenit și eu agitat. Meritase să aștept o săptămână. Poate cel mai important lucru cu privire la abilitățile pe care le afișa profesorul meu era că acestea erau aptitudini dobândite; ceea ce știa el putea fi transferat și altora. În seara aceea aveam să văd pentru prima oară dovada unui astfel de transfer. Trebuie remarcat că nu oricine poate deveni ca John Chang, la fel cum nu oricine poate deveni atlet olimpic; dar

aproape orice persoană întreagă la corp poate învăța să alerge – și dacă nu să alerge, măcar să facă jogging. Nivelul Doi e ceva de genul acesta. Aproape oricine care are un grad corespunzător de perseverență și de disciplină îl poate încheia (deși poate dura chiar și cincisprezece ani). Însă să ajungi ca Chang Sifu, asta o putea face, probabil, un om dintr-o mie. Poate și asta era prea mult.

În orice caz, eram foarte nerăbdător să văd ce puteau să facă cei doi.

Ei erau singurii de acolo care nu păreau prea bucuroși. Amândoi erau foarte emoționați și se scuzaau să meargă la toaletă foarte frecvent, iar apoi petreceau ceva timp pe balcon, în meditație, încercând să-și recapete controlul asupra minții și corpului. Mi se spusese că nu depindea de elev când va fi testat; momentul și locul erau adesea alese chiar de John, care spunea: „Acum.” Asta era ideea cu testul, mi se spunea: să prinzi elevul fără să se aștepte, astfel încât acesta să învețe să fie pregătit în orice moment din viață pentru orice i s-ar putea întâmpla.

M-am bucurat că nu eram eu în locul lor. Unul dintre bărbați arăta chiar demn de milă.

Se iscă o ceartă; un elev de-al lui John, pe care îl cunoșteam bine și care era acolo ca martor, începu să protesteze zgomotos. Un alt bărbat, în mod clar un elev mai avansat, nu-l luă în seamă. Ignorând dezaprobarea celui alt, luă țigările omului și le scoase din cutie. I le dădu înapoi prietenului meu și păstră pachetul. Cel păgubit merse într-un colț bombănind, înfundându-și țigările într-un buzunar. Elevul mai avansat mai făcu rost de încă două pachete goale de țigări și le puse unul peste altul pe masă, împreună cu pachetul pe care tocmai îl șterpeliase. Cutiile goale (pachete cartonate!) erau așezate pe latura de bază, trei în rând, toate cu numele mărcii în aceeași direcție.

Acum cei testați trebuiau să le mute, prin telekinezie, de la peste patru picioare distanță.

John veni la mine. „Înțelegi ce facem aici în seara asta?”, mă întrebă. Am dat din cap. „Vor trebui să mute pachetele de la o distanță egală cu de cinci ori lungimea antebrățului lor; asta e tradiția noastră.” Îmi privi antebrățul lung și degetele și mai lungi și zâmbi.

„În cazul tău”, spuse, „ar fi vorba de peste un metru și jumătate.” Am început să mă agit și el zâmbi încântat.

Lui John îi plăceau glumele dure. Eram cu el în lift, într-o seară, împreună cu încă douăzeci de persoane. Liftul avea pereți de sticlă și transporta oamenii în sus și în jos într-un mall; de jur împrejur era o balustradă de oțel de care oamenii își sprijineau spatele. Ieșisem în oraș să mâncăm în seara aceea, la un restaurant local, la etajul superior al mall-ului.

Brusc, o zvâcnire de curent pulsă prin balustradă. Femeile țipară și toată lumea se trase înapoi, crezând că e vorba de un scurtcircuit. Și John se retrăsese, ca și mine, dar mie mi-a fost de ajuns o privire la rânjetul abia stăpânit de pe fața lui ca să îmi dau seama ce se întâmplase de fapt: trimisese un puls de bioenergie prin balustradă! Liftierul avertiză pe toată lumea să stea departe de balustradă și când am ajuns la ultimul etaj chemă echipa de întreținere prin radio și opri liftul din funcțiune.

Ei bine, chiar *fusesse* amuzant.

În orice caz, elevii erau emoționați ca naiba. Aveau de dărmănat toate cele trei pachete, pentru ca să treacă testul.

Primul își începu încercarea. Îi măsurară antebrățul, mâna și degetele și trasară o linie pe care nu avea voie să o depășească. John stătea el însuși pe linie și se încrunta la elev când se apropia, asigurându-se că nu va îndrăzni să trișeze, nici măcar puțin. Omul rămase în spatele liniei, în Poziția Călărețului, își ridică palma dreaptă în dreptul liniei, respiră profund ca să se calmeze și începu.

Își împinse *chi*-ul prin palmă și înspre pachetele de țigări. Unul dintre acestea se răsturnă. „A ratat”, șopti cineva lângă mine. „Dar va trece, cu siguranță.”

John îl muștră pe elev și omul o luă de la capăt. De data aceasta, fără ezitare; știa că poate. Se concentrează năpraznic și *împinse*.

Toate trei pachetele se răsturnară pe masă. Primul fusesse împins atât de tare, încât căzuse *de pe* masă. Elevul trecuse testul.

S-a făcut o pauză până să încerce și cel de al doilea și mi s-a permis să mă apropii de zona de testare.

„În regulă, Kosta”, zise John. „Inspectează totul cu atenție.”

Și așa am făcut. Am căutat magneti, fire, ventilatoare, ceva electric sau chimic, cu toată cunoașterea ce o căpătasem în doisprezece ani de inginerie. Nimic. Masa era din lemn; o ridicai de la podea. Nu existau cabluri sau fire pe niciunde. Pachetele de țigări erau chiar pachete de țigări, nimic mai mult; nu se făcuse nimic cu ele, în afară de faptul că fuseseră scoase țigările. Am scos din buzunarul vestei o mică busolă pe care o port cu mine tot timpul în Orient și am trecut-o peste masă și peste zona din jur. Nici un magnet – sau cel puțin nu se observa nici un fel de magnetism rezidual. Nu găsisem nici un fel de indiciu cu privire la existența vreunei substanțe chimice de orice fel. Încăperea era luminată puternic și totul se întâmplase la vedere. Nu era nici un fel de hocus-pocus.

Inspekția era de prisos; am făcut-o pentru ceilalți, mai degrabă decât pentru mine. Eu nu mă îndoiam de ceea ce văzusem. În orice caz, grupul nu ar fi câștigat nimic, înșelându-mă.

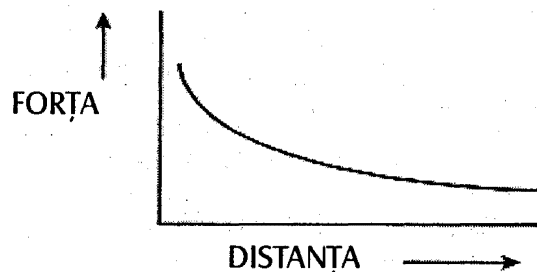
„Vreau să mai fac o inspekție, după ce se termină testul”, i-am spus lui John, care a fost de acord imediat.

Veni rândul celui de al doilea elev; acesta era foarte emoționat. Era clar pentru toată lumea în afară de mine, că nu avea să reușească. Grupul repetă procedura pentru el, trăgând o altă linie; și el, ca și fratele lui într-o învățătură, își luă locul. Și eșuă. Nu se întâmplă nimic.

John îl încurajă, îi spuse să se relaxeze și să o ia de la început.

Așa făcu și eșuă din nou. Omul era într-o stare emoțională foarte proastă. Am crezut că or să se oprească.

Nu s-au oprit. John l-a lăsat să încerce de la distanță de un metru; pachetele nu numai că s-au răsturnat, ci *au zburat* de pe masă și au aterizat la un metru mai încolo. În clipa aceea am înțeles ceva important: fenomenul de câmp asociat cu această acțiune se degrada exponențial. Adică, se comporta după graficul următor:

Într-o zi o să cartografiezi reacția și o să descrii semnificația procesului, m-am gândit. Deja știam și cum voi face.

Omului i se mai dădu o șansă, dar el eșuă din nou. Atunci John îl lăsă să se oprească. Va mai fi testat încă o dată la anul, dar oportunitățile nu erau nesfârșite; la un moment dat, dacă eșuai, erai considerat un elev necorespunzător și procesul de instruire era întrerupt.

„Ce mai voiai să examinezi?“, mă întrebă John.

Am scos un briceag și am tăiat în jumătate unul din pachetele goale de țigări. Nu era captușit cu metal; nu avea cum să fie afectat de magnetism. Iarăși, am făcut-o mai mult de dragul grupului, decât pentru mine; pentru ei părea foarte important ca eu să fiu convins și trebuia să dovedesc că sunt convins.

Eram bun la genul ăsta de lucruri. Cu un an înainte, un prieten de-al lui John încercase să-mi facă un truc. Îmi oferise un baton de gumă, pe care eu l-am luat, și apoi mă întrebase dacă voiam să-i văd puterea. Am răspuns afirmativ și el a înmuiat hârtia batonului în apă.

„Acum ține-o în mână și strânge“, zisese el.

Nu aveam nevoie de privirea dezaprobată a lui John, ca să știu că mi se juca o festă; faptul că înmuiase hârtia în apă îl dăduse de gol. *Sodiu metallic*, m-am gândit și m-am prefăcut numai că strâng hârtia. Era cerată; dacă o strângeam în mână, ceara s-ar fi deteriorat și astfel sodiul ar fi intrat în reacție cu apa, producând o căldură intensă.

Omul păru descumpănit; se așteptase să arunc hârtia din mână, strigând de durere. Îl dezamăgisem. „Poți să-i dai drumul, dacă simți căldura“, spusese. „Nu trebuie să te arzi.“

„Nu, nu e cald deloc“, am răspuns eu inocent. „Vezi?“ i-am dat înapoi ambalajul, pe care îl mototolisem cu atenție și îl făcusem o mingiuță de hârtie. Pe față îi apăru o privire încurcată; îmi luă hârtia din mână și strânse cât putu de tare. Brusc făcu o grimasă și o aruncă. Se uită la mine uimit; de ce nu funcționase trucul cu străinul?

Lui John îi plăcuse mult. Oricum, știam că în seara aceea trebuia să-i conving că credeam că ceea ce făceau era real, așa că am tăiat pachetul gol în jumătate.

„De cât timp studiezi?“, l-am întrebat pe cel care trecuse testul.

„De vreo doisprezece ani“, răspunse el.

„Și cât de mult te antrenezi în fiecare zi?“

„Doar vreo oră pe zi. De asta a durat atâta. Dar ce să fac? Trebuie să-mi și câștig existența.“

John se apropie și îi ținu omului un lung discurs. Îi făcu o predică amănunțită, apoi îl lăsă să plece și mă trase aproape.

„I-am spus că de acum trebuie să fie foarte atent“, zise John. „Când termini Nivelul Doi, *chi*-ul tău este mereu pregătit să se miște. Mare parte din el e condus de emoții. Dacă, de furie, ar lovi acum un om, *chi*-ul său ar intra în corpul acelui om și i-ar distruge inima. Omul ar muri.“

„Și dacă, să zicem, îl lovește la braț?“ întrebai eu.

„Nu contează unde îl lovește. *Chi*-ul va urca întot-

deauna la inimă și îl va omorî pe celălalt. Știi, nici un spital occidental din lumea asta nu ar putea să ajute un om lovit în acest fel. Omul *va muri* dacă nu este tratat de cineva ca mine, în decurs de douăzeci și patru de ore."

"Ai dreptate. Trebuie să fie foarte atent, de acum înainte."

"Da. Știi, când predăm kung fu unor elevi noi, întotdeauna ne mișcăm lent și întotdeauna fără putere. Siguranța este principala noastră grijă. Oamenii văd asta și cred că suntem slabi; mare greșală."

"Sifu, ceea ce au făcut ei este numit telekinezie în Occident. Au reușit să facă asta cu propria lor putere, sau i-ai ajutat puțin?"

Mă privi amuzat. "I-am ,ajutat puțin', după cum spui. Ei pot să transfere *chi* din corpul lor, dar doar *chi* yang. În timpul testului, eu generez *chi* yin și acționez ca un pol opus, stând lângă pachete. Asta face ca *chi*-ul *lor* yang să se extindă la *chi*-ul meu yin, iar acțiunea asta le permite să miște pachetele de țigări. Testul este, de fapt, ca să văd cât de mult *chi* yang are studentul."

"Înțeleg. Deci când spui că dacă ar lovi un om i-ar transfera *chi* prin lovitură, de fapt trebuie să atingă fizic acea persoană, pentru ca acest lucru să se întâmple, nu-i așa?"

"Da. Pentru că ei încă mai folosesc doar *chi* yang. Ca să o facă de la distanță, ar trebui să folosească yin și yang împreună. Asta înseamnă Nivelul Patru."

"Sifu", am întrebat, "fiziologic vorbind, care e diferența între ceea ce am văzut, și Nivelul Patru?"

Am trecut la o masă și John începu să scrie niște bilețele pentru mine. "Uite", spuse, "deja ți-am spus că la Nivelul Întâi pur și simplu îți umpli *dantien*-ul cu *chi* yang, da? Asta necesită optzeci și una de ore de meditație absolută. Ei bine, un student începător nu-și poate menține concentrarea vreme îndelungată. Poate că, într-o sesiune de o oră, el e în meditație efectiv vreme de 1,3 minute. Asta înseamnă că medi-

tează doar 2,2% din timp, ceea ce înseamnă că dacă face o sesiune de o oră pe zi, are nevoie de zece ani de antrenament ca să-și facă cele optzeci și una de ore de meditație."

"Și cum e meditația efectivă?", am întrebat.

"Nu există gânduri și nu există noțiunea timpului. Dacă gândești, nu ești în meditație. Dacă ești conștient de tine, iarăși nu ești în meditație. Trebuie să devii ca un bebeluș în pânțe, acolo și totuși nu acolo. Meditația este ca granița între somn și veghe, între conștientă și inconștientă."

"Foarte dificil."

"Nu așa de dificil, Kosta. Tu ai stat în meditație perioade lungi, pe când erai embrion și bebeluș – și treci prin starea asta și acum, de fiecare dată când adormi. Trebuie doar să-ți amintești cum."

M-am simțit stânjenit. "Și Nivelul Doi?", am întrebat, ca să schimb subiectul.

"La Nivelul Doi, umplem canalele din corpul nostru cu *chi* yang și în același timp dăm formă *chi*-ului din *dantien* după caracteristicile noastre fizice. Atunci putem să ne împingem *chi*-ul yang în afara corpului – dar nu în spațiu. Când un elev reușește asta, atunci poate trece testul la care ai asistat astă seară."

"Și Nivelul Trei?"

"Nivelul Trei e foarte greu de trecut. E nevoie de cel puțin trei ore de antrenament continuu pe zi, poate mai mult."

"Nu vrei să vorbești despre el; în regulă, mi se pare cinstit. Nivelul Patru?"

"Nivelul Patru este punctul la care începem să punem yin și yang împreună. Când închei Nivelul Patru, cele două sunt așezate în *dantien* în acest fel", continuă el și desenează:

„Ca și simbolul yin-yang”, am spus. Dădu din cap. „De ce în literatura populară se pun cele două puncte în centrul cercurilor opuse și se spune că yin are yang în el – și invers?”

„Nu știu. Cred că, de-a lungul timpului, s-au creat confuzii, sau poate cunoașterea s-a amestecat oarecum din cauza situației politice. Se mai poate și ca eu să greșesc.”

Dar mă îndoiesc, mă gândii eu. „Pentru că mulți oameni au scris că yin se transformă în yang și așa mai departe, odată cu trecerea timpului”, am continuat.

„Nimic nu e așa de simplu pe cum pare”, răspunse el.

„Se mai scrie și că omul evoluează de la yin și yang la tai chi ...”

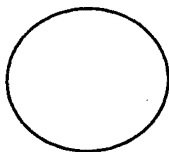
„Acesta este Tai Chi. E corect.”

„... și de aici la Wu Chi”, am încheiat eu.

„Ce este Wu Chi?”, întrebă el.

Era rândul meu să fiu șocat. Ceea ce se întâmpla era ca și cum Profetul Mahomed întreba un musulman cine este Allah așa de care vorbește toată lumea! *Wu-chi* e un concept central în Taoism, iar eu eram întrebat de un om pe care îl consideram un Maestru Taoist, în termeni fără echivoc, despre ce anume vorbeam.

„Ăăă ... Wu Chi e așa; dincolo de yin și yang”, m-am bâlbâit eu și am desenat pe hârtie:

„Înțeleg. N-am văzut niciodată ceva asemănător”, spuse John.

„Dar toate cărțile despre Taoism vorbesc despre asta”, am spus. „Este pasul final, transformarea în care o ființă umană se întoarce la Sursă.”

„Înțeleg. După cum ți-am spus de multe ori, eu nu sunt Taoist.” Ridică o mână ca să pună capăt protestului

meu. „Da, știu, știu. Multe lucruri din învățătura mea sunt, vei spune, indubitabil taoiste, iar profesorii mei vin de pe un munte taoist. Ai tot dreptul să fii confuz. Însă eu mă consider, pur și simplu, un practicant de Nei Kung.”

Privi în jos la cercul pe care îl desenasem.

„În școala noastră, un om nu poate deveni niciodată așa. Ființele umane – acelea care pot încheia Nivelul Patru, vreau să spun – rămân la tai chi până la Nivelul Șaptezeci și Doi. Niciodată nu suntem la Wu Chi. Poate alte linii, cum ar fi Mao-shan Pai sau Wutang-Pai,¹⁰ să fi descoperit o metodă ca să realizeze asta, dar eu nu am cunoștință de ea și nici nu am fost martor la așa ceva. În orice caz, noi în Mo-Pai* nu o folosim. Și ce altceva ai mai citit?”

O grămadă de traduceri, mi-am spus, *dar acum nu e momentul.* „Problema cu cuvintele tipărite e că oricine poate scrie ce vrea, Sifu”, am spus eu.

„Bine”, spuse el, „scrie tu o carte.”

„Vorbești serios?”

„Da. Vreau să învăț oamenii despre *chi* – să le spun că *este* real – și care este natura sa. Vreau ca oamenii să știe că Chi Kung și Nei Kung nu sunt hocus-pocus, ci știință.”

Iu-huu! m-am gândit. *E momentul să ne distrăm!*

O poveste chineză

În zilele dinainte de moarte, Liao Sifu le spunea adesea celor doi elevi ai săi despre modul potrivit de comportament după canoanele taoiste** ale liniei sale. Într-o astfel de seară, se întâmplă următorul lucru:

John Chang, pe atunci având vreo douăzeci de ani, stătea la picioarele Maestrului său, împreună cu fratele său întru învățătură, Chan Tien Sun.

* Școala Mo-Tzu.

** Folosesc termenul *taoiste* în loc de expresia – mai potrivită – *filosofie chineză nativă*.

Liao Sifu trebuia să plece în China într-o lună și avea să moară peste două luni.

„Dacă noi trei am suferi de o boală mortală și, brusc, în palma ta ar apărea o sticlă cu un medicament care ar putea să vindece această boală, ce ai face, John?“, întreabă Liao Sifu. „Reține că în sticlă există doctorie doar cât să vindece un singur om și că ceilalți doi trebuie să moară.“

John nu ezită. Era un lucru care îi rodea inima și mintea de multă vreme: îl iubea pe bătrân foarte tare, fără rezerve, și nu fusese niciodată în stare să-i spună asta. Maestrul îi fusese ca un tată, chiar mai mult, dar făcea și parte, foarte mult, din vechea cultură chineză. Conform eticii confucianiste ce domina societatea chineză de la moartea lui K'ung Fu Tzu, nu era în regulă să dea glas sentimentelor mai profunde ce le avea pentru profesorul său – sau invers. Datoria și onoarea erau în regulă, dar iubirea era pentru poezi. Deși Liao Sifu era taoist, încă era rezervat în acest sens; un lord britanic ar fi fost mândru de ținuta sa și probabil i-ar fi spus că „jumătatea lui de zâmbet“ era în regulă.

John era produsul epocii moderne și, în același timp, era chinez; gândurile și sentimentele lui fuseseră influențate de stimulii multiculturali și de răspândirea informațiilor aparținând civilizației Occidentale. Ca atare, putea lua în calcul multe opțiuni ce ar fi putut fi considerate „comportament social corect“. Liao Sifu îi spusese că va muri în curând și că va pleca în China ca să-și vadă casa pentru ultima oară. Cum să-i spună bătrânului că îl iubește, că îi fusese ca un tată? Să o spună deschis era inacceptabil. Poate că momentul acesta era una dintre ultimele ocazii pe care le avea ca să exprime această iubire.

„Ți l-aș da ție, Liao Sifu“, îi spuse profesorului, cu afecțiune.

Dumnezeule, gândi profesorul. Cum să-l învăț pe băiatul ăsta că trebuie să se ridice deasupra propriilor lui emoții, deasupra a ceea ce îi place și ce nu-i place, să servească universul ca întreg? Cum să-l învăț că iubirea adevărată vine din cer, că omul ca ființă nu poate decât să se apropie de această esență? Trebuie să pună omenirea deasupra dorințelor și preferințelor lui personale! Într-o clipă, Liao Sifu știu ce avea de făcut și își întări inima ca să acționeze.

Bătrânul se mișcă exact ca un abur, iar lovitura lui fu puternică; îl palmui pe John peste față cu așa o forță, că tânărul fu aruncat de-a latul încăperii. Liao Sifu stătea în picioare, aparent furios pe elevul său.

„Pentru că ai vorbit cu inima, nu cu mintea, te voi ierta de această dată“, îi spuse lui John. „Te-am lovit ca să îți amintești de asta toată viața ta. Adevărul este că, dacă ar exista într-adevăr o astfel de doctorie, noi trei ar trebui să ne luptăm unul cu altul pentru dreptul de a o bea, căci viața este cea mai de preț comoară dintre toate și nimeni nu o abandonează așa, de bună voie. Faptul că doctoria a apărut în palma ta, înseamnă că este destinul tău să o bei; ca urmare, tu trebuie să o bei, nimeni altcineva. Pune-te pe tine în ordine mai întâi și apoi îi poți ajuta pe alții! Înțelegeți?“

John dădu din cap, cam înțepat. Într-adevăr, nu avea să uite lecția niciodată.

PUTEREA

N-am putut să dorm în noaptea aceea. Cu cât mă gândeam mai mult să scriu o carte, cu atât îmi dădeam seama ce mare problemă ar fi asta. Proiectul ar trebui să implice un text și un documentar pe casetă video, îmi dădeam seama – și asta nu era sarcină ușoară.

Cum să convingi oamenii că ceea ce văd e real?

Aproape toată lumea s-ar gândi că e un truc făcut cu efecte speciale, de acoliți îndatoritori. Eu eram om de știință – *inginer*, pentru numele lui Dumnezeu, și aveam un dispreț în-născut pentru aiureli și pentru tot ce era nefundamentat. Da, vizionam și îmi plăceau *Dosarele X*, la fel ca oricui, dar ceea ce mă interesa în primul rând era realitatea, nu ficțiunea.

„Știi, chiar nu cred că ar fi o idee așa de bună, cu cartea”, i-am spus lui John, după câteva minute de gândire (spre regretul meu). Raționam: un asemenea efort ar avea multe repercusiuni și ar fi dificil de inclus în plan toate situațiile neprevăzute. Principala mea îngrijorare era cum să protejez intimitatea profesorului meu. Pe de altă parte, *chiar* voiam ca informațiile pe care le căpătasem să devină cunoaștere științifică publică – dacă nu pentru altceva, măcar pentru a-i feri pe oameni de adevăruri false.

Ideea îmi veni în miez de noapte și mă lovi ca o tonă de cărămizi; m-am trezit surescit. Știam cum să o fac! Abordarea îmi venise în somn. John își va realiza cartea, iar oamenii își vor da seama că lumea nu era un loc atât de plat și de cenușiu pe cât o făcea societatea noastră materialistă.

John era și el om de știință; doar că era un *alt fel* de om de știință. E adevărat că era un personaj din legende și miturile chinezești, dar asta era în regulă. Știam din țara mea că mulți savanți credeau, în secolul nouăsprezece, că Troia fusese un mit, până ce Schliemann a început să sape la Hisarlik. În plus, mulți profesori eminentei se opuseseră vehement teoriei că micenienii fuseseră greci, până în 1952, când Ventris descifrase Linia B. Toți acei oameni se înșelaseră, iar puținii vizători care îndrăzniseră să li se opună, avuseseră dreptate. Chiar și în zilele noastre, comunitatea academică tinde să privească cu neîncredere și să elimine tot ce iese din normele lor. Inchiziția îl arse pe Giordano Bruno pe rug în 1600, pentru că acesta insistase că Soarele și nu Pământul se află în centrul sistemului solar. Mă întrebam dacă societatea științifică recunoscută va încerca să mă ardă și pe mine pe rug.

Nu contează, mă gândii. Giordano Bruno era un italian cinstit; eu eram un grec șiret și voi folosi un cal troian ca să le dărâm zidurile.

John era material de legendă, adevărat, dar era *real*, la fel cum și Troia era reală, la fel cum și grecii micenieni au existat cu siguranță.

La urma urmei, ce era știința? Abordarea noastră occidentală se baza pe două premise majore: observație atentă și obiectivă și rezultate care pot fi reproduse. Atâta vreme cât respectam aceste două criterii, puteam fi pus la îndoială, dar niciodată contestat serios.

De fapt, eram sigur că John nu avea nici un fel de chemare să meargă pe la toate universitățile și să facă demonstrații pentru profesorii de acolo; nici nu voiam ca el să facă asta. În orice caz, *există* un precedent pentru ceea ce voiam eu să fac. În 1978, în Serengeti fuseseră descoperite urme de Laetoli. Erau vechi de trei milioane și jumătate de ani și dovedeau clar că hominizii la acea vreme mergeau vertical, la fel – dacă nu mai bine – ca omul modern. Urmele de picior fuseseră lăsate într-o cenușă vulcanică ce reapăruse la suprafață după milenii de eroziune; erau foarte fragile și nu puteau fi păstrate multă vreme. Pentru a le înregistra, echipa de oameni de știință a făcut cu atenție mulaje de gips și fotografii. Ca să le păstreze, le-au îngropat iar adânc în nisip, cu rezultate dezastruoase. Nisipul pe care îl folosiseră era cel preferat de vegetația africană locală, astfel că acum cresc salcâmi în acel loc, iar rădăcinile lor cu siguranță distrug chiar urmele pe care cercetătorii au căutat să le protejeze. Chiar și așa, s-au scris sute de documente și de analize pe baza mulajelor de gips și a fotografiilor. Și, până la urmă, câți cercetători au văzut urmele cu ochii lor? Poate mai puțin de o duzină. Cu toate acestea, nimeni nu s-a îndoit că urmele existau (sau cel puțin că *existaseră*) – pur și simplu, pentru că prezența lor putea fi confirmată prin redeschiderea șantierului.

Abordarea de gen „înregistrează și apoi îngroapă” era

una obișnuită pentru arheologi și în Grecia mea natală. Țara era locuită de cinci mii de ani și existau ruine peste tot; cu greu puteai să sapi în pivnița cuiva, fără să dai peste ceva. Ca atare, atunci când se construia o clădire – în primele faze ale construcției – dacă se descoperea ceva, erau chemați arheologii; de obicei, aceștia doar făceau fotografii și autentificau locul, îl acopereau cu o rășină protectoare și apoi dădeau drumul la lucrările de construcție în continuare.* De obicei, erau suficienți martori în jur, încât nimeni să nu pună la îndoială existența locului îngropat, sau să suspecteze pe cineva că ar fi inventat totul.

Mă rog, știam că mii de oameni îl văzuseră pe John și puteau să depună mărturie în fața tribunalului pentru capacitățile acestuia. Chiar și el putea face o demonstrație la orice moment – dacă alegea să o facă. Mi-am dat seama că tot ce aveam de făcut era să înregistrez puterile lui și pe cele ale studenților săi în fața unui grup de martori de încredere și astfel să am tot ce îmi trebuie. Lucrul important era să aleg cu atenție martorul pe care nimeni să nu îndrăznească să-l contrazică.

Eram așa de surescitat, încât, în dimineața următoare, am dat fuga la el acasă neinvitat, fără să-i fi dat un telefon înainte. O gafă – și de altfel un lucru pe care nu-l făceam de obicei. Era ora zece și John încă mai era în pijamale. Arăta de parcă l-ar fi lovit un camion.

„N-am putut să dorm azi noapte”, spuse. „Mi s-a stricat aerul condiționat în dormitor.”

Și-a turnat o ceașcă de cafea și eu am început să râd; nu m-am putut abține! *John Chang, omul contrastelor*, gândii. Acest leneș care se trezea târziu era yoghinul care își putea opri inima la dorință și care petrecuse o dată opt zile în

* Am văzut un caz când un antreprenor de construcții a fost atât de încântat de mozaicul roman descoperit, încât l-a făcut parte din intrarea principală a clădirii, sacrificând suprafața unui întreg apartament pentru asta. Bine a făcut! L-a costat ceva, dar s-a dovedit a fi un om de cultură.

meditație totală, abia respirând, cu semnele vitale atât de slabe, încât un doctor l-ar fi pronunțat mort.

Mi-am dat seama atunci cât de important era acest om pentru omenire; era pentru prima oară în istorie când exista o astfel de ființă omenească. Iată o persoană care, pe de o parte, putea să fie sufletul unei petreceri, dacă voia, putea să petreacă zile întregi uitându-se la fotbal sau să facă afaceri internaționale pe poturi mari, cu produse industriale; pe de altă parte, aceeași persoană era la fel de fericită în sălbăticie, purtând haine simple de bumbac și insensibil la căldură sau la frig. Iată un om care putea să ucidă un urs cu un pumn, un om care își petrecuse doi ani trăind într-o peșteră izolată în munți, practicând meditația (supraviețuind cu rădăcini și plante), un om care vorbea cu spiritele și vindeca paraliticii.

Cu adevărat un om din amândouă lumile.

„Știu cum să fac să scriu cartea ta”, am spus.

Îmi aruncă o privire. La acel moment era mai interesat de cafea. I-am prins gândurile: *De ce nu te duci undeva să te joci, băiețuș*. Am afișat un zâmbet și mai larg și, brusc, nu s-a putut abține să râdă cu mine. „Bine, spune-mi”, zise.

I-am spus, prezentându-i abordarea mea.

Era morocănos. „Înțeleg”, spuse. „Știi că pot să fac demonstrații doar în fața elevilor sau a pacienților.”

„Asta ar fi o piatră de încercare, dar o să văd ce pot să fac.”

„Și nu pot să câștig bani din demonstrațiile mele. Dacă mă filmezi făcând o demonstrație, nu voi putea să câștig un ban din asta. Amintește-ți de legământul meu.”

„Ei bine, donează banii în scopuri caritabile.”

Îmi aruncă o privire pătrunzătoare. Îi plăcea ideea. „Știi”, spuse, sorbind din cafea, „întotdeauna mi-am dorit să construiesc un orfelinat.” John se îndreptă și mă privi din nou cu interes. „Nu că aş crede că se va vinde”, continuă el. „Nei Kung a fost întotdeauna pentru cei puțini. Chiar îți imaginezi un om mediu practicând ore în șir în fiecare zi?”

„Nu”, am răspuns eu, „dar omul mediu nu studiază

nici fizica nucleară. Asta nu înseamnă că nu există centrale nucleare."

Zâmbi și își sorbi cafeaua. „Să sperăm că exemplul tău nu e cel potrivit și că neikung nu va avea aceeași soartă ca și energia nucleară."

„Vrei să spui, ocazia ca el să fie folosit în scopuri distructive?"

„Da."

„Nu cred. Nu dacă totul este deschis, pe masă și la dispoziția întregii omeniri. Principala mea grijă este să-ți protejez intimitatea."

„Nu te îngrijora de asta, Kosta."

„Adică, vor veni reporteri din toată lumea și te vor hărțui."

„Nu pot să intre la mine în casă dacă nu îi las eu, iar dacă sunt prea enervanți și nepoliticoși, o să-i gonesc."

Brrr, m-am gândit. John era un om pus pe glume tot atât de mult pe cât era și paranormal; mi-era milă de bietul ziarist care ar fi mers prea departe, anticipând o exclusivitate. „Și, de asemenea, vei fi asaltat de mii de oameni bolnavi care își caută leacul."

„Nu-mi vei pune și adresa, nu-i așa?"

„Nu, bineînțeles că nu."

„Bine. Atunci dacă oamenii ăia pot să mă găsească, înseamnă că așa e karma lor și va fi bucuria mea să-i tratez, așa cum a fost întotdeauna."

John vedea cam zece pacienți pe zi, de obicei în timpul dimineții. Voiam să fiu sigur că înțelegea că numărul ar putea crește la cincizeci pe zi – și i-am spus asta.

Rămase netulburat.

„Am analizat toate astea dinainte, Kosta. Nimic din ele nu are importanță. Principala problemă va fi cu chinezii, care ar putea veni să mă provoace."

„Poftim?", am spus eu stupefiat.

„Există în China cel puțin zece maeștri ca și mine", zi-

se el. „Unul dintre ei, sau chiar toți, vor dori să vină și să mă provoace."

„De ce? Pentru ce naiba ...?"

„Pentru că așa e tradiția."

„Trebuie să fie o glumă!"

Era rândul lui John să se amuze; eu mă înfierbântam.

„Nu trebuie să-mi reproșezi *mie*, Kosta", zise el. „Eu te înțeleg pe deplin. Dar mi-ai arătat în repetate rânduri că, de fapt, nu înțelegi cultura chineză. Din păcate, noi chinezii suntem, în cea mai mare parte, rasiști și etnocentriци. Există șansa ca mulți maeștri de kung fu să ia ca pe un afront faptul că noi dezvăluim adevărul din spatele științei ezoterice chineze și că îl punem sub observația Occidentului. Acum, vezi tu, asta chiar nu contează, căci mulți dintre cei insultați probabil nu cunosc ei înșiși adevărul exact. De asemenea, în China există o tradiție culturală conform căreia un maestru de kung fu poate provoca un alt maestru, pentru a determina care este stilul cel mai puternic; mulți specialiști în arte marțiale nu-și pun întrebări cu privire la asta, ci doar urmează tradiția, fără ezitare. Vezi tu, asta se așteaptă de la ei."

Unul dintre visele mele este să pot să merg la chinezi și să le arăt cinci elevi care au încheiat Nivelul Patru – câte unul din fiecare rasă umană. Aș vrea chiar să merg și mai departe și să pun câte un astfel de om în fiecare țară, dacă pot. Ca și tine, cred că este vremea ca omenirea să avanseze și să lase în urmă limitările trecutului. Dar există oameni în China care, fiind formați în maniera tradițională, au alte credințe decât ale mele. Unii dintre ei sunt cu mult mai puternici decât mine; aceștia sunt cei de care nu trebuie să te temi, Kosta. Eu nefiind o amenințare pentru ei, ei nu vor face nimic împotriva mea."

„Ca atunci când Liao Sifu, care era la Nivelul Patruzeci, l-a atacat pe domnul Lim, care era la Nivelul Cincizeci și Unu", am spus eu. „Lim doar s-a scuturat de el."

„Da", spuse el, „pentru că era ca un copil care atacă un

bărbat, înțelegi? Adevăratul pericol vine de la cineva care este cu cinci nivele mai sus sau mai jos decât mine, pentru că o să vrea să lupte. În cazul acesta, totul se reduce la tehnică marțială, nu la niveluri de putere." Luă o înghițitură de cafea. „Unul dintre noi va trebui să moară”, adăugă moale.

Ba pe naiba, mi-am zis. Ești prea de preț pentru omenire, ca să riscăm. „Cum poate să fie cineva atât de avansat”, am spus, „și totuși atât de prost?”

„Nu fi așa de iute la judecată”, zise el. „Cei mai mulți dintre acești oameni trăiesc în zonele sălbatice ale Chinei și nu au nimic de-a face cu epoca modernă. Ei nu cunosc nimic altceva, în afară de tradiția lor.”

M-am gândit la serialul *Highlander*, duelul nemuritorilor capătă viață ... ce prostie! În clipa aceea intră în încăperea unul dintre elevii lui John. Se descălțase la intrare și auzise esența conversației noastre.

Îl cunoșteam. Era un elev de Nivelul Trei, un fost maestru kung fu din stilul „Călugărița în Rugăciune” și un luptător destul de bun.

„Și de ce ești atât de împotriva luptei onorabile?”, întrebă el.

„Pentru că lupta de dragul luptei e o tâmpenie!”, aproape că am strigat eu. „Uite, noi grecii am renunțat la prostia asta, după războiul Troiei, acum mai bine de trei mii de ani! De asta am și inventat Jocurile Olimpice; eram obosiți să ne vedem cei mai curajoși bărbați ucigându-se unul pe altul, doar ca să dovedească cine e mai bun luptător.”

„Și dacă eu te-aș provoca?”

„La o luptă până la moarte?”

„Nu neapărat.”

„Aș lupta din spirit de competiție, iar interesul meu primordial ar fi ca nici unul dintre noi să nu fie rănit. Aș prefera să pierd decât să te rănesc, spre exemplu.”

Ceea ce spuseseam nu era adevărat; uram să fiu provocat la fel de mult ca și el și aș fi sărit la momeală ca orice alt

specialist serios al artelor marțiale. Chiar rânisem câțiva oameni în acest fel. Dar era adevărat că, după fiecare astfel de întâmplare, îmi era rău la stomac, iar la acest moment eu reprezentam un punct de vedere, nu propriile mele greșeli.

„Și dacă te-aș provoca la o luptă până la moarte?”

„Pentru ce? Doar ca să vedem cine e luptător mai bun?”

Eu aș considera asta ca pe un act de război și aș porni împotriva ta cu tot ce aș avea. Adică, aș folosi tehnologie și chimie și tehnici moderne, până te-aș ucide. Te-aș împușca în timpul nopții de la două sute de metri distanță cu o pușcă cu lunetă, dacă aș avea ocazia; am fost pregătit să fac asta.”

„Și dacă am avea o divergență personală, tu și cu mine. Una serioasă?”

Am devenit agitat; mă prinsese. Eram în totalitate pentru duel și eram profund dezamăgit că duelul era ilegal. După părerea mea, duelul fusese scos în afara legii de clasele conducătoare în secolul trecut, pentru a împiedica uciderea pe câmpul de onoare a progeniturilor lor din ce în ce mai fleșcăite. Încercam să-i conving pe alții, însă, că lupta pe viață și pe moarte, dusă doar pentru a vedea cine e luptător mai bun, era o tâmpenie imensă.

De ce să te bați cu el, când, de fapt, puteți deveni prieteni și merge la o bere împreună?

„Atunci ne-am lupta față în față”, am bombănit.

El râse. „Voi, grecii, aveți în Orient reputația unor războinici neînfricați – atât în vremurile trecute, cât și în cele moderne. Ai tăi și-au câștigat onoarea în Coreea, spre exemplu.”

„Da, fir-ar să fie, pentru viață și pentru patrie și pentru a-i proteja pe cei inocenți, dar nu doar de dragul rahatului ăstuia! Niciodată!”

John fu nemulțumit de izbucnirea mea; se ridică din scaun și se îndepărtă. Când se întoarse, mă calmasem.

„Îți poți imagina”, l-am întrebat, „cum ar fi dacă patru sau cinci oameni ca tine ar putea să lucreze împreună în armonie, ceva ca un fel de universitate Occidentală, ca un cen-

tru de cercetare,* decât să se lupte între ei? Îți poți imagina cum ar fi să împărtășești idei și experiențe cu un om ca tine?"

„Eu am vrut să fac asta; vrei să convertești convertitul, Kosta”, zise el moale. „Am mers de două ori în China, căutând oameni ca mine, sperând să găsesc un frate de învățătură. De două ori am eșuat.”

„Dar acum știi de existența lor?”, am întrebat.

„Da”, zise el. „Știi că există cu siguranță doi și pot să mai simt încă opt. Cred că există cel puțin zece.”

Se lăsă pe spate în scaun. „Acum câțiva ani,” zise el, „trei din elevii mei de Nivelul Trei au mers în China și au petrecut acolo o lună, căutând practicanți de Nei Kung. Au căutat peste tot, Kosta; în centrele Taoiste, la templul Shaolin, în marile orașe. N-au găsit nimic – dar nimic. În sfârșit, în ziua dinainte să plece, un negustor din Beijing le-a spus: „Hei, aud că sunteți în căutare de maestri de Nei Kung. Ei bine, să fiți în parcul cutare, la ora patru dimineața. Există un bătrân care vine acolo și practică Tai Chi Chuan; el e un mare Maestru.”

Așa că s-au dus la locul menționat și s-au ascuns în tufișurile din apropiere. Exact la ora patru, un bătrân apărură și începu să își facă exercițiile de Tai Chi. Când și-a terminat forma, s-a dus la un bolovan mare (mi-au spus că era înalt de un metru) și și-a trecut mâna peste el. Apoi s-a dat la o parte și, de la o distanță de zece metri sau mai mult, l-a lovit cu *chi*. Bolovanul a crăpat în două.

Elevii mei s-au strecurat afară și au îngenunchat, cerându-i permisiunea să-i vorbească, dar el i-a ignorat și s-a îndepărtat; n-au îndrăznit să-l oprească. Desigur, știuse tot timpul că se aflaseră acolo și, pur și simplu, a vrut să le transmită că ei nu erau nimic, că abilitățile lor erau acelea ale unor copii.”

„Sifu”, l-am întrebat, „oamenii ăștia înțeleg configura-

* De fapt, mai mult ca un fel de bibliotecă sau de academie în sensul alexandrian, decât ca o universitate modernă.

ția în care se află lumea și ce ne așteaptă? Știu ce contribuție pot să aibă, știu că, poate, cu ajutorul lor, am putea înlătura dezastrul ce amenință întreaga rasă umană? Voi, cei zece care ați rămas, *trebuie* să colaborați!”

„Kosta, visătorul inocent”, spuse el. „Și te aștepti să ne întâlnim cu toții, să devenim dintr-o dată buni prieteni și să creăm o nouă știință din tradițiile trecutului?”

„De ce nu? Sunteți atât de puțini rămași, încât fiecare dintre voi e prețios peste măsură. De ce să *nu* creați o nouă știință? Știi, ca și Jedi în *Războiul Stelelor*, al lui George Lucas, care a combinat tehnologia cu măiestria interioară. Ce e mai bun din amândouă lumile, Sifu.”

Zâmbi politicos. „E un vis frumos, Kosta”, spuse. „Din păcate, nu eu sunt cel pe care trebuie să-l convingi.”

„Vrei să știi în ce cred eu?”, îl întrebai.

Spre necazul meu, amândoi oftară. „Nu sunt sigur,” răsese John. „Dar nu cred că ni se va oferi vreo șansă, în orice caz.”

„Cred că omenirea s-a dezvoltat pe două cărări diferite”, am spus. „În Occident am mers pe o abordare yang și ne-am întors înapoi afară. Ne modificăm și catalogăm mediul înconjurător, pentru ca el să corespundă dorințelor noastre. Știința noastră este o știință yang, viețile noastre sunt vieți yang. În Orient ați urmat o abordare yin și v-ați întors spre interior. Voi modificați și antrenați ființa umană – atât mintea, cât și corpul acesteia – ca să devină puternică și completă în mediul pe care natura deja l-a creat pentru voi, ca să își atingă potențialul deplin, fără a altera nimic. Ambele abordări, atât cea orientală, cât și cea occidentală, se referă la cultivarea puterii, dar pentru că fiecare a urmat linii diferite, nici una dintre abordări nu este corectă sau completă, în sine. Ei bine, a venit vremea ca yin și yang să fie împreună, ca la Nivelul Patru. Este vremea ca omenirea să dezvolte *yin-yang kung*.”

Mai voiam să le spun atâtea lucruri, dar bariera lingvistică mă împiedica. Intuitiv, am știut că înțeleseseră esența a ceea ce spuseseam, dar voiam cu disperare să discut cu ei

detaliile. Noi merseserăm prea departe în Occident; era momentul ca oameni ca John, ultimii reprezentanți adevărați ai polului opus al dezvoltării omenirii, să ne salveze pe noi de noi înșine.

Procesul industrial a fost, cu siguranță, și o binecuvântare, dar și un blestem pentru rasa umană. El ne-a permis să atingem noi culmi ale dezvoltării tehnologice. Pe de altă parte, separând meșteșugarul de produsul său, începuse ceea ce avea să fie un lung proces de separare a oamenilor unii de alții – și a oamenilor de lumea din jur. În esență, atât procesul industrial, cât și economia de consum își aveau bazele în procesul de izolare, de separare. Fiecare individ își juca micul său rol; doar cei din straturile superioare ale societății puteau să le adune pe toate laolaltă. Pe când Orientul – și în special Taoismul – era întemeiat pe sinteză; individul își găsea puterea în unitatea sa cu lumea. Adevăratul Taoist nu construia ziduri între sine și lume – umană sau de altă natură.

Trebuia să învățăm asta, încă o dată. Era momentul.

„Ascultă”, spuse John cu blândețe. „Toți abordăm viața într-un mod care dezvăluie cine suntem cu adevărat. Nimeni nu este niciodată mai presus de asta. Uneori ne testează chiar viața însăși, punându-ne slăbiciunile sub reflector. Practicanții sistemelor de kung fu nu sunt nici ei scutiți de asta; uneori circumstanțele ne atrag în bătălii unii împotriva altora; asta e karma noastră, dacă vrei. Oamenii ăștia nu sunt răi. Pur și simplu, asta e modul în care ei se testează pe sine. Poți să înțelegi acest lucru?”

Mă gândeam în continuare la serialul *Highlander*. „Îți înțeleg cuvintele”, am spus, „dar nu sunt de acord cu acest mod de a raționa.”

„Interesant”, spuse John dintr-o dată; se ridică și se îndepărtă.

„Știi”, spuse celălalt bărbat, pe un ton conspirativ, „și John obișnuia să provoace oameni și să fie provocat de oameni – o făcea tot timpul când era mai tânăr. S-a luptat întot-

deauna; niciodată nu a refuzat o provocare. Eu sunt un exemplu. Eu practicam și predam stilul Călugăritei; l-am înfruntat pe John, pentru că nu credeam poveștile despre el. M-a bătut și de atunci am devenit elevul lui.”

„Ce s-a întâmplat?”

„Tu ce crezi? Este imposibil să te lupți cu cineva care are o astfel de putere. Pentru el, a fost ca și cum s-ar fi luptat cu un bebeluș.”

„Dar nu te-a rănit.”

„Bineînțeles că nu! Vrei să auzi povestea unei provocări tipice?”

„Bineînțeles!”

„John plecase în Statele Unite, în California, pentru că auzise că în comunitatea chineză de acolo existau oameni care stăpâniseră *chi*-ul. A căutat peste tot și nu a găsit nimic. În sfârșit, a găsit un tip în San Francisco, unul care era maestru de Chi Kung. John i-a cerut să vadă o demonstrație.

„Ei bine, omul a luat două vase de lut, câte unul în fiecare mână și apoi le-a strâns, expirând cu forță. Cele două vase s-au spart în bucăți. Omul s-a uitat la John; John n-a spus nimic. Atunci omul a luat un cui și l-a băgat în tăblia unei mese, împingându-l cu pumnul. Nici acum John nu a spus nimic. În sfârșit, omul a cerut unui elev al său să îi aducă un cuțit mare și a stat acolo, făcând forma Chi Kung numită „Cămașa de Fier”, pe când elevul îl ataca cu cuțitul. Elevul nu a reușit să-l taie.

„John s-a întors către unul dintre elevii săi, pe care îi luase cu el, și l-a trimis cu o treabă. Apoi i-a vorbit maestrului de Chi Kung.

„Ai terminat?”, l-a întrebat John.

„Da”, a răspuns omul, cu ceva întârziere.

„Bine. Ai niște monezi?”

„Monezi? Ce fel de monezi?”

„O, orice fel de monezi sunt bune.”

Omul îi dădu două monezi de un sfert. John le puse în

centrul palmelor și strânse. Apoi le dădu înapoi omului, îndoite la jumătate. Când omul a văzut monezile, aproape că i-au ieșit ochii din orbite.

„Ai un băț?”, întrebă John.

Omul îi găsi un băț și John îl împinse în și prin tăblia mesei cu palma, chiar lângă cui. Maestrul de Chi Kung rămase tăcut. Apoi elevul lui John se întoarse; reușise să găsească un brici cu lamă dreaptă, la un magazin de tacâmuri din apropiere. John îi dădu briciul maestrului de Chi Kung și îi ceru să-l taie, în orice loc dorea. Omul încercă din răsuputeri, dar nu reuși să-l rănească pe John, chiar dacă, în final, și-a angajat în asta toată puterea și toată emoția.

„Și ce s-a întâmplat după aceea?”, am întrebat.

„Nimic. Omul pierduse concursul.”

„Și a devenit elevul lui John?”

„Nu. Era prea mândru.”

„Știi de ce a pierdut omul acela?”, întrebă John dintr-o dată, din spatele nostru. Se furișase în tăcere și asculta.

„Pentru că avea numai *chi yang*?”, am răspuns eu.

„Așa este. Era un practicant devotat, dar nu avea toate informațiile necesare. El făcea Chi Kung, dar nu Nei Kung. Poți să te antrenezi o viață și să nu ajungi nicăieri, dacă antrenamentul tău nu este corect. Nu contează cât de *mult* te antrenezi; contează doar *cum* te antrenezi, în orice moment la care practici.”

„Pentru noi, în Occident,” am spus eu, „meditația este dificilă.”

„Da”, spuse el. „Este greu să stai liniștit în vremurile noastre, dar liniștea este, în final, cheia succesului. Suntem suprastimulați de mediul nostru. E greu să vă mențineți gândurile în momentul prezent, nu-i așa? Mereu vă uitați în față, în spate, vă îngrijorați de una, vă enfuriați de alta. Trebuie să vă aduceți mintea unde vă aflați *acum* – nu unde ați fost, sau unde vreți să fiți.”

„Și cum fac asta?”

„Nu pot să-ți spun. Fiecare își găsește calea.”

Minunat, mi-am zis. *Sper să reușesc într-o zi*. L-am întrebat, „Sifu, Nivelul Patru se completează strict prin meditație, nu?”

„Da”, spuse el. „Meditația este cea mai importantă. Când meditezi, îți echilibrezi mintea conștientă cu cea subconștientă. În aceste vremuri am ajuns să ne ignorăm sistemul limbic, trunchiul cerebral și ne concentrăm doar pe partea anterioară a creierului și pe logica simplă. Dar asta nu este ceva natural și ne limitează capacitățile. Este ca și cum ai folosi doar o mână, când ai la dispoziție două.”

„Dar cum se poate să nu fim afectați de tot stresul și de graba din viețile noastre?”, am întrebat.

„E greu. Trebuie să faci alegeri conștiente cu privire la stilul tău de viață. De exemplu, ca să ajung la Nivelul Patru, eu am plecat de acasă și am petrecut un an de zile în junglă. Am făcut asta, ca să ajung la o stare de calm total. Am revenit la primitiv; asta e cel mai important. Mintea ta trebuie să fie extrem de liniștită, pentru ca yang și yin să se alăture. Eu am reușit să termin Nivelul Patru într-un an după ce am terminat Nivelul Trei, să știi.”

„Și cum a fost?”

„Efortul te face foarte slab – poate mai slab decât când ai început să te antrenezi. Îți „ademenеști” cei doi centri să se împreuneze ca doi iubiți, pozitivul și negativul. Prima oară când am reușit și s-au întâlnit, puterea a fost atât de mare, încât am leșinat, după cum ți-am mai spus. Dar cartea pe care mi-o dăduse Maestrul meu despre puterea interioară spunea: „Ignoră durerea. Nu te concentra pe ea; dacă te concentrezi pe ea, aceasta va deveni de nesuportat.” Am urmat acel sfat, dar nici data următoare când am încercat, nu am putut să suport. Abia la a treia încercare am reușit să apuc puterea și să mă țin de ea vreme de zece minute. Atunci a fost a mea.”

„Și atunci ai devenit cum ești acum?”

Râse. „Bineînțeles că nu! Kosta, încă mai aveam de pro-

gresat. Știi, când ești la Nivelul Patru, trebuie să asuzi și să te lupți cincisprezece minute ca să faci puterea să iasă. Am început să o folosesc doar când am terminat Nivelul Cinci."

"Deci ai bateria în stomac, dar mai ai de legat cablurile."

"Bineînțeles! La început, cât de puternic ești, depinde de cât de multe cabluri ești în stare să legi."

"La început?"

"Da. După aceea, pe măsură ce mergi mai departe, devine mai complicat."

"Dar când cineva termină Nivelul Patru este *hsien*, nu-i așa. Este nemuritor?"

"Nu, după părerea mea. Eu cred că cineva trebuie să treacă de Nivelul Treizeci, ca să fie considerat *hsien*."

Am vrut să întreb de ce, dar mi-am dat seama că John nu avea chef să continue conversația. Fiul său, Johann, ne salvă din situație; veni și-l provocă pe tatăl său la un joc de ping-pong.

John nu putea niciodată să reziste unei provocări.

Capitolul al VII-lea

YIN ȘI YANG

*Titan! În ai cărui ochi nemuritori,
Suferințele muritorilor, văzute în trista lor realitate,
Nu erau ca acele lucruri ce zeii le disprețuiesc;
Care-ți fu recompensa pentru milă?
O tăcută suferință, intensă; stânca, vulturul și lanțul,
Toate, pentru ca cel mândru să simtă durerea ...*

George Gordon, Lord Byron, *Prometheus*

Andreas era un australian de origine poloneză, cu toată exuberanța și deschiderea unui australian tipic – o versiune mai tânără a lui Paul Hogan, dacă vreți. Era un frate de învățătură; ne întâlniserăm în Java, la casa lui Chang Sifu, într-una din călătoriile mele acolo. A te afla în preajma lui Andreas însemna să te găsești în preajma neîncetatului său potop de bere și țigări; de obicei era distractiv.

Și Andreas, la rândul său, îl întâlnise pe Chang Sifu în condiții prea bizare ca să fie o simplă coincidență – îl căutase vreme de nouă ani după ce văzuse *Inelul de foc*. Sub îndrumarea profesorului nostru am trecut împreună prin multe experiențe ciudate și făceam schimb de impresii, ori de câte ori aveam ocazia.

Acum ne aflam din nou pe drum spre ferma de creveți, într-o dubiță ce mergea cu viteză, în timp ce John „se tocnea”

cu șoselele din Java, cu flerul său obișnuit. Cu noi se mai afla și Handoko, un chinez de asemenea frate de învățătură, un bun prieten și translatorul nostru de nădejde pentru Chang Sifu, atunci când discuția devenea prea „profundă” pentru engleza conversațională.*

Handoko avea o problemă la piciorul drept, o afecțiune neurologică congenitală ce rămăsese nevindecată până ce îl întâlnise pe Chang Sifu, cu mulți ani în urmă. Ca urmare a tratamentului continuu, piciorul său se recupera; nervi ce fuseseră adormiți vreme de treizeci de ani reveneau la viață. Era incredibil să vezi așa ceva. De fiecare dată când îmi vizitam profesorul, vedeam că piciorul prietenului meu devenea din ce în ce mai puternic, mușchii din ce în ce mai pronunțați; circumferința coapsei sale, odată atrofiată și fleșcăită, era mai mare și mai puternică de fiecare dată.

Sifu ne amuza cu un flux continuu de povești despre tinerețea sa, despre antrenamente, despre profesorul său. Ne promisese și o demonstrație neobișnuită pentru seara aceea, una prin care avea să ne arate cum erau, de fapt, cele două forțe opuse, yin și yang; cu toții eram încântați de călătorie și nerăbdători să vedem spectacolul. Chiar Sifu ne invitase la ferma de creveți, iar asta era un lucru neobișnuit în sine; de obicei, doar ne spunea să-l așteptăm până se întorcea.

Terminasem Nivelul Unu și începusem Nivelul Doi; cele mai grele etape se așterneau în fața mea. Până atunci nu mă antrenasem serios, ci mai degrabă de complezență. O serie lungă de probleme personale – de la moartea tatălui meu din cauza unui cancer la plămâni și până la un șir de probleme financiare – mi-au împiedicat serios antrenamentele. La aceste probleme se adăuga și faptul că până atunci reușisem

* Handoko este prezent în toate conversațiile profunde din această carte; doar ca, pentru rapiditate, contribuția sa a fost îndepărtată. Multe dintre principalele idei filosofice sunt ceea ce mi-a tradus Handoko din ceea ce îmi spunea (și mie și altora) Chang Sifu în limba chineză.

să citesc tot ce se scrisese în englezește despre Nei Kung, Chi Kung și Taoism; multe teorii și metode prezentate îmi creaseră o stare de mare confuzie și mă făcuseră să investesc mult efort. Nu demult (doar de curând) începusem să înțeleg cele două idei pe care profesorul meu le avansase încă de la început. Prima era că, deși profesorii din linia lui veneau din centre taoiste și multe dintre teorii se structurau pe principiile taoiste, profesorul meu nu era cu adevărat un taoist. Și a doua, că existau tot atâtea metode de Nei Kung și Chi Kung câți maeștri chinezi sunt; cu siguranță, nimeni nu ar trebui să încerce să avanseze, luându-se după cărți. „N-o să faci decât să te încurci în felul acesta”, îmi spusese John. Aflasem ulterior că, în ceea ce privea propriul meu antrenament, avusese dreptate. Nei Kung și Chi Kung erau, în esență, manifestări ale științei și filosofiei chineze; de-a lungul timpului, acestea adoptaseră diverse abordări religioase, pur și simplu pentru a supraviețui. Însă eu, fiind om de știință prin natura mea, a trebuit să le pun pe toate laolaltă, din punct de vedere istoric și cultural, înainte să urmez o anume cale. După ce mi-am clarificat această parte, am putut să mă concentrez pe antrenament.

Ne-am oprit la un restaurant de pe drum și am înfulecat porții uriașe de mâncare învechită. Locul unde avea afacerea profesorul meu era în apropiere; se duse să facă o treabă și ne lăsă acolo. Am stat să-l așteptăm în fața unui pahar de Coca Cola caldă.

„Ce crezi că o să ne arate în seara asta?”, întrebă Andreas. Pronunția lui era cam cum ar fi fost a lui Crocodile Dundee, după o săptămână de beție. Andreas încercă să-mi arunce o țigară; degetele îi erau pătate de nicotină.

„Cine știe. Ceva uimitor”, am spus eu, făcând o grimasă și aruncând cu delectare bețișorul cancerigen intact într-o găleată de gunoi. Eram obosit și într-o dispoziție caustică. O problemă la stomac mă făcuse să pierd vreo cinci kilograme; hainele îmi atârnavă ca niște zdrențe.

„Ei, haide, Kosta. Nu mai fi așa morocănos; învește-te nițel.”

„Știi”, îi zise Handoko lui Andreas, „Kosta e seniorul tău; trebuie să i te adresezi întotdeauna cu respect.”

„Pe naiba.”

„Și mie la fel. Noi suntem mai mari, tu ești mai tânăr – noi avem vechime.”

Confucianismul înrădăcinat care îi lega pe toți expatriații chinezi era o sursă nesfârșită de suferință pentru noi, occidentalii; nu eram de acord cu această etică și adesea asta ne crea probleme. Ca grec, deși credeam că vârsta trebuie respectată, știam și că existau o grămadă de bătrâni proști. Ideea de a mă ploconi în fața cuiva, doar pentru că era mai în vârstă (sau mai bogat) făcea sângele să-mi fiarbă în vine.* Trebuie să înțelegeți că, în vreme ce noi, în Occident, găsim frecvent în literatură imaginea părintelui care moare pentru a-și salva copilul, în confucianism rolurile acestea sunt inversate; copilul este cel care moare îndatorat părintelui. Pentru mine, era o filosofie străină și ciudată și nu mă mulam deloc pe ea. În anii care au urmat, disprețul pe care îl aveam pentru moralitatea confucianistă avea să-mi creeze probleme.

Andreas, pur și simplu, nu putea digera ideea că eu eram senior față de el.

„Puștiul se înfierbântă”, am spus eu, și am început cu toții să râdem.

„Să-ți spun eu ce am văzut”, i-am spus lui Andreas. „Anul trecut, John a vrut să îmi arate cum este yang-ul. Era noapte. Tocmai terminase de jucat ping-pong cu Johann, așa cum fac în fiecare seară. Sifu a luat mingea de ping-pong în mâna stângă și a ținut-o în centrul palmei. Și-a deschis mâinile și a ținut palma dreaptă la o distanță de vreo șaiszeci de

* Bogăția și educația merg mână în mână pentru expatriații chinezi; conceptul pe care îl avem noi în Vest, de clasă de mijloc foarte bine educată, nu este extrem de răspândit.

centimetri. Brusc, în minge a început să pulseze o lumină albastru-violet; făcea și un zgomot – ca un fel de ciripit de canar. Din minge săreau scânteii alb-albăstrui către palma lui dreaptă; erau ca niște fulgere în miniatură. A ținut mingea în sus pentru câteva secunde, apoi mi-a dat-o mie. Nu era extrem de fierbinte, dar era caldă. Mi-am făcut numărul obișnuit și am tăiat-o pe jumătate pe loc, lucru care a enervat pe toată lumea, pentru că era ultima minge din casă și ei doreau să-și continue jocul. Dar trebuia să mă asigur că nu erau nici un fel de circuite înăuntru.”

„*Mari probleme în mica Chină*”, zise Handoko, referindu-se la o scenă asemănătoare de la începutul filmului lui John Carpenter.

„Da”, am dat din cap, dar mintea îmi era în altă parte. Mă gândeam, așa cum făcusem și în seara demonstrației cu pricina, la lucrările lui Wilhelm Reich din perioada anilor 1940 și 1950. Reich spusese că particulele forței vitale necunoscute pe care o descoperise, pe care o numise „bioni de orgon”, erau albastre. Era aproape culoarea pe care o avea *chi*-ul yang pe care-l văzusem cu ochii mei atunci când profesorul meu îl strânsese în minge, cu forța intenției sale. Iar *chi* era, în esență, forță vitală.

Existau motive pentru care această demonstrație fusese cea mai importantă dintre toate pe care le văzusem: ea definise natura *chi*-ului yang. În primul rând, suprafața mingii de ping-pong era făcută din plastic solid, fără pori, iar mingea în sine era goală. Imediat l-am întrebat pe John dacă putea reproduce demonstrația cu o bilă de cauciuc, plină – răspunsul lui a fost negativ; pentru ca acest test să funcționeze mingea trebuia să fie goală. Declarația lui însemna că nu asistasem la un fenomen de suprafață. Mai degrabă, energia fusese transferată în interiorul mingii, unde strălucise ca un bec obișnuit. În sensul fizicii moleculare, asta însemna și că energia pe care John o numea *chi* yang nu era nici particulă, nici undă, ci ambele.

Eram convins că demonstrația arăta că *chi*-ul yang era un fenomen solar, chiar așa cum menționau clasicii chinezi.

Wilhelm Reich a murit într-o închisoare federală, în 1957, în urma unei goane după vrăjitoare a guvernului SUA, în timpul căreia lucrările și notițele lui au fost capturate. Dacă el a descoperit *chi*-ul yang și a fost persecutat de structurile de putere de atunci, oare cine erau cei ce n-ar fi dorit ca astfel de cunoaștere să devină una obișnuită? Întrebarea asta m-a înfricoșat; mă neliniștea ceea ce urma să înfrunt, când aveam să mă apuc de cartea lui Sifu.

Posibilitatea ca *chi*-ul yang să aibă culoarea albastră era importantă pentru mine, personal, și dintr-un alt motiv. De-a lungul istoriei, printre popoarele de pe malul Mediteranei era ceva obișnuit să se poarte mărgelile albastre sau talismane albastre, ca leac împotriva deochiului. Practica vine din timpurile neolitice și continuă și astăzi. Să însemne oare acest lucru că purtarea culorii albastre era, pur și simplu, folosirea culorii yang, ca protecție împotriva puterii yin? Era o speculație interesantă.

„Mâna dreaptă îi devenise complet yin, iar mâna stângă era yang, astfel că între ele zburau scânteii”, zise Handoko.

Am dat din cap, încă gândindu-mă la Reich și la orgonul lui.

În seara aceea, stând pe o canapea, în biroul confortabil al lui John, noi trei învățeam pe toate părțile, problema naturii exacte a energiei yin și a celei yang. John ne-a privit fețele, a comandat cafea pentru toți patru, apoi s-a așezat confortabil în scaunul de la birou; știa că avea să fie o conversație lungă.

„Yin și yang”, spusese el încet, „există în lume. Ele sunt forțe universale care se găsesc peste tot în natură, de la un capăt al universului, la celălalt. Nu sunt doar concepte filozofice – ele sunt forțe fizice efective, care pot fi experimentate și observate de oricine.”

„De unde vine *chi*-ul yang?”, am întrebat.

„El se află în aer. Natura îl creează, viața îl folosește. Toate lucrurile vii au atât *chi* yin, cât și *chi* yang.” Lovi cu pumnul în birou. „Asta este yang. De la sine, yang este lipsit de viață. Pentru ca să existe viață, un corp trebuie să aibă atât yin, cât și yang.”

Toate lucrurile îl poartă în spinare pe yin și îl îmbrățișează pe yang; când cele două se combină, energia vieții este creată în mod armonios. Această frază din Tao Te Ching îmi apărui din nou în minte; eram intrigat de modul în care învățăturile lui Sifu completau și, în același timp, contraziceau literatura despre Taoism existentă.

„Când spui, toate lucrurile vii, vrei să spui plante, animale...?”

„Toate! Tot ce este viu are *chi* yin și *chi* yang.”

„De unde vine *chi*-ul yin?”, întrebă Andreas.

„De la pământ. Yin-ul vine de la pământ. Este ca un fel de fenomen de câmp ce ne hrănește forța vitală și care poate fi blocat de materiale izolatoare. Spre exemplu, dacă ai un covor făcut din materiale sintetice în casă, *chi*-ul yin nu poate trece prin el. Asta nu e chiar bine pentru sănătatea ta.

„*Chi*-ul yin intră în corp printr-un punct de acupunctură pe care îl numim *hui yin*, adăugă el. Acesta este amplasat între tractul urinar și anus.”

Ooo, m-am gândit cu uimire. *Tată Cer și Mamă Pământ, chiar ne dați viață. Chiar așa cum credeau toate culturile vechi ale lumii.* Iar noi, ca specie, distrugem totul în goana noastră după aur. M-am întrebat dacă în viitor va exista destul aer curat pentru ca generația următoare să-și poată primi porția de *chi* yang. Sau măcar să-și poată găsi un loc cu copaci, în care să poată sta liniștiți și să își adune *chi* yin. Probabil că nu.

„Când ne antrenăm pentru Nivelul Unu, colectăm doar *chi* yang?” întrebă Andreas.

„Nu. Adunați atât *chi* yin, cât și *chi* yang, întrucât cele două merg întotdeauna împreună, luptându-se, una încer-

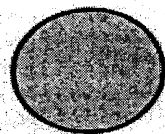
când tot timpul să o completeze pe cealaltă. Dar în *dantien* puneți doar *chi* yang. *Chi*-ul yin merge altundeva în corp. Vă este inutil, înainte să terminați Nivelul Patru."

"Și pentru Nivelul Doi", am întrebat eu, "comprimăm *chi*-ul yang în *dantien*, corect?"

"Da", spuse John. Scoase o foaie de hârtie, luă un creion și desenă pe ea un cerc. "Să spunem că ăsta e *dantien*-ul, da? Mai întâi el este gol; apoi îl umplem cu *chi* yang. Deci:

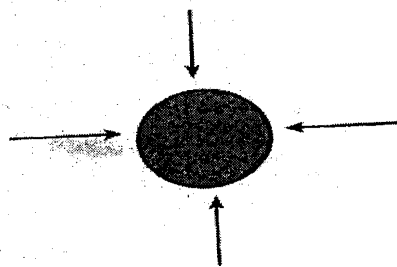

NIVELUL ZERO

NIVELUL UNU

"Apoi, pentru Nivelul Doi, comprimăm *chi*-ul yang și introducem, de fapt, o cantitate dublă pe aceeași suprafață. O întărim, ca să spunem așa. La asta lucrezi tu acum, Kosta. După cum știi, pentru încheierea acestui antrenament este nevoie de abținere sexuală." Pe hârtie, desenă:

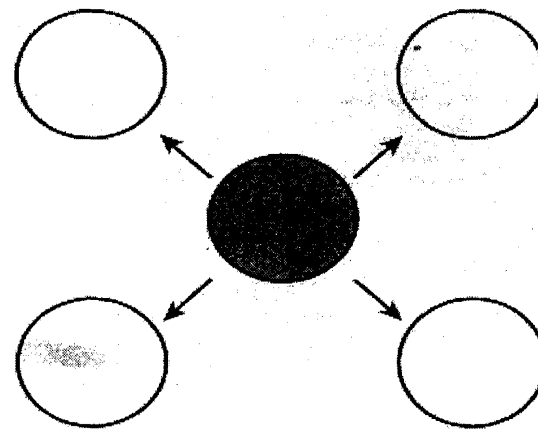

Nu mă încânta prea mult partea cu abținerea sexuală, dar rezultatele erau de necontestat și nu se putea altfel. Explicația lui Chang Sifu fusese foarte diferită de cea prezentată prin alte teorii pe care le citisem. Conform literaturii chineze obișnuite, ideea era că energia din sperma bărbatului

(cuvântul chinezesc *jing* înseamnă, în același timp, și „spermă” și „esență”) se transformă în *chi*. Chang Sifu spusese, pur și simplu, că abținerea sexuală ținea „porțile *dantien*-ului” deschise, astfel încât să putem comprima *chi*-ul. Nu aveam idee dacă metodologia efectivă urma un model sau pe celălalt, sau pe ambele; știam că, atunci când mă antrenam consecvent, nu aveam nici o problemă să nu ejaculez, fie că făceam sex fără ejaculare, fie că practicam abținerea. Nu aveam idee dacă asta însemna că *jing*-ul se transforma în *chi*.

"Și Nivelul Trei?" am întrebat.

Mă surprinse că mi-a răspuns. „La Nivelul Trei facem *dantien*-ul mobil. Cu alte cuvinte, putem să-l facem să se miște. Așa:

„Mai întâi îl mișcăm în aceste patru direcții, ca un X; după aceea putem să-l facem să se miște oriunde”, continuă el.

M-am gândit la asta. Aveam un prieten în Grecia, care era maestru corean de Tang Soo Do și practicant de neikung. În repetate rânduri, el făcuse demonstrații în public, în care spărsese două scânduri de lemn de doi pe patru, invitând pe oricine din public să încerce să facă același lucru înainte să o facă el (nimeni nu îndrăznea). Omul acesta avea o „minge”

în stomac, în zona *dantien*-ului – o masă solidă pe care o mișca după dorință. Prin utilizarea acestei mingi, după cum arătase John, omul putea să-și treacă energia în brațe și în picioare. Un doctor, după ce l-a examinat, a crezut că prietenul meu are cancer, când a simțit imensa formațiune; doctorul sărise în sus înspăimântat, când prietenul meu își mișcase bila aceea încoace și încolo. I-am spus asta lui John.

„E la fel și pentru noi”, răspunse el, după o lungă tăcere. Omul acela este cel puțin la Nivelul Trei.”

„Vrei să spui că mingea care se mișcă în stomac corespunde cu Nivelul Trei la noi?”, am întrebat.

„Da. Este o bucată solidă de *chi* yang întărit, din care se poate alimenta și pe care o poate folosi după cum vrea.”

„Sifu, care este diferența de abilitate între, de exemplu, cineva de la Nivelul Cinci și cineva de la Nivelul Șase?”, întrebă Andreas.

„Puterea se dublează”, spuse John cu simplitate. „Pentru fiecare nivel după Nivelul Trei, puterea se dublează.”

„Stai puțin”, am spus eu. Handoko, Andreas și cu mine ne uitam unii la alții, șocați. „Sifu, adică, vrei să spui ...”

„Da. Fiecare nivel are putere dublă față de cel precedent.”

„Deci Nivelul Șase are de două ori puterea de la Nivelul Cinci, Nivelul Șapte de două ori puterea de la Nivelul Șase – și așa mai departe ...” spuse Handoko rar.

„Da”, zise John, simplu.

Handoko și cu mine ne-am uitat din nou unul la altul. Stăteam cu gura deschisă. Probabil că scena era într-un fel suprarrealistă, ca un film mut.

„Iisuse”, am spus.

Implicația era că nivelurile de putere progresau exponențial, urmând legea algebrică $2^{(x-3)}$. Cineva care se afla la Nivelul Patru era de două ori mai puternic decât o ființă umană. Cineva la Nivelul Șase era de $2 \times 2 \times 2 = 8$ ori mai puternic. Iar cineva la Nivelul Treizeci era de 2^{27} de ori (în ma-

re, cam de 134 de milioane de ori) mai puternic decât o ființă umană medie, cel puțin din punctul de vedere al forței vitale. Ei, eram sigur că exista un algoritm și că numerele nu urmau o progresie liniară cu exactitate, așa cum părea să o sugereze tradiția lui John, dar chiar și dacă era o marjă de 50%, care era problema? Oricum cineva la Nivelul Treizeci ar fi... un *Dumnezeu* pentru orice scop practic.

Eram bucuros că stăteam jos. Era imperativ ca această putere să nu ajungă pe mâini greșite în vremurile noastre. Asta însemna nu numai elementele criminale (poveștile lui John arătaseră că o astfel de putere se putea obține, indiferent de etica persoanei), dar și Societatea Internațională de Produse de Consum. Nu se poate imagina ce ar putea face o corporație multinațională dacă ar avea în spate o astfel de forță. Sau chiar o agenție guvernamentală.

„Știi”, spuse John, „în întreaga istorie a Chinei au existat doar doi oameni care au ajuns până la Nivelul Șaptezeci și Doi. Unul a fost Tamo, sau Bodhidharma, care i-a învățat pe călugării de la Shaolin. Celălalt fost Chang San Feng, din Wutang-Pai, care a fost și el unul dintre principalii maeștri în linia școlii noastre.”¹¹

„Stai puțin, Sifu”, zise Andreas. „Același Chang San Feng despre care se spune că a pus bazele stilului Tai Chi Chuan?”

„Nu pot să îți spun dacă a pus sau nu bazele Tai Chi”, răspunse John. „Știu că a studiat o vreme la templul Shaolin și că, după un timp petrecut în izolare, a ajuns la Nivelul Șaptezeci și Doi, studiind Taoismul. A pus, însă, bazele școlii interne de kung fu, din care facem și noi parte. Linia noastră merge înapoi până la Chang San Feng, știi.”

„Sifu”, am întrebat rar, „când crezi că a trăit Chang San Feng?”

„Acum aproape o mie de ani”, spuse el. „De ce?”

Dinastia Sung, m-am gândit. Chiar așa cum susțin și poveștile despre el. „Pentru că diferite documente îl plasea-

ză la diferite momente în istoria Chinei", am spus. „Unii spun că a ajuns până la vârsta de cinci sute de ani. Alții spun că mai trăiește și astăzi, că nu a murit niciodată.”¹²

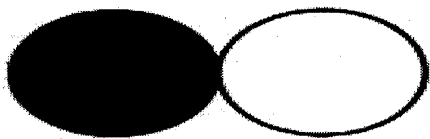
John rămase tăcut. „Era la Nivelul Șaptezeci și Doi”, spuse el simplu.

„S-ar putea să fie încă în viață?”

„Nu. A trăit până la vârsta de două sute de ani și a murit, ca orice om. La fel și Bodhidharma.”

„Sifu”, zise Andreas, „ne spui acum despre Nivelul Patru?”

„Dacă doriți ... Când am terminat cu Nivelul Trei, ne trimitem *chi*-ul yang în jos, către *hui yin*. Acolo se va aduna tot atâta yin, cât yang am trimis. După un timp, poate luni sau ani, yin și yang se ridică împreună, așa:

„Cercul alb este yang, cercul negru este yin. Ele plutesc în interiorul corpului, iar durerea este incredibilă, constantă. Numai dacă ai disciplina de a o ignora, numai așa poți să le controlezi și să le prinzi puterea în interiorul *dantien*-ului tău. La acel moment, ele se strâng împreună și iau această formă, ca și simbolul *tai chi*.”

Eu mai văzusem asta, așa că nu am fost atât de surprins ca ceilalți doi.

„Dacă reușești”, continuă John, „fortându-le împreună,

le obligi să și reacționeze. Reține, ele nu sunt ca și polii electri-ci; ele nu se atrag, ci se resping. Așa se generează scânteia, fulgerul dintre cele două – și atunci începi să fii ca mine.”

„Și dacă nu reușim?”, am întrebat eu.

„Atunci probabil că veți muri”, răspunse John ușor.

„Nu are rost să faci genul ăsta de antrenament dacă nu ești pregătit să mori pentru el.”

Se lăsă o tăcere apăsătoare.

„De exemplu”, continuă John, „știi despre Mo-Tzu?”

„Da.”

„Mo-Tzu a fost fondatorul liniei noastre. El știa despre *chi*-ul yin și despre *chi*-ul yang, dar nu avea nici o idee cum să le pună laolaltă. Așa că a experimentat cu elevii lui; unuia i-a spus să încerce într-un fel, altuia să încerce în alt fel. Mulți au murit; le datorăm respectul nostru acelor oameni, căci fără sacrificiul lor nu am fi descoperit metoda precisă prin care putem pune laolaltă cele două energii.”

Nu știam ce să cred despre asta; cu siguranță, era un lucru crud să trimiți oamenii la moarte, într-un soi de laborator uman. Dar, pe de altă parte, nu multora le păsa să își amintească modul în care guvernele noastre absorbiseră, cu bucurie, informațiile venite din laboratoarele naziste de experimente asupra prizonierilor evrei. Și cât din cunoașterea noastră medicală se baza acum pe aceste date? Ca societate, ne pierdusem dreptul de a judeca astfel de lucruri.

„Și Mo-Tzu a reușit?” am întrebat.

„Nu. Niciodată nu a putut să facă yang-ul să se întâlnească cu yin-ul. Asta a reușit-o un profesor necunoscut al școlii lui Mo-Tzu – Mo-Pai – cu sute de ani mai târziu. După el, au mai existat diversi maestri principali la diferite niveluri, până la Chang San Fei, care a devenit primul care a ajuns la Nivelul Șaptezeci și Doi. El ne-a lăsat o carte care prezenta metoda; este cartea pe care mi-a lăsat-o Liao Sifu. Când vei ajunge la Nivelul Trei – dacă vei ajunge vreodată – o poți copia. Dar trebuie mai întâi să înveți să citești în chineza veche.”

„Poți să ne arăți cum sunt yin și yang, individual?“, întreabă Andreas.

„Da. Atinge-mi mâna.“ John își întinse brațul și Andreas îi atinse degetele cu degetele sale. John trimise un fulger de *chi* prin degete; imediat, Andreas își retrase mâna ca și cum l-ar fi ars. Eu pățisem la fel în repetate rânduri, în trecut.

„E fierbinte, nu-i așa?“, râse John.

„Deci, când faci demonstrația cu ziarul care ia foc, trimiți *chi* yang către el?“

„Da.“

„Și cum este *chi*-ul yin?“

„Yin-ul este pasiv. El poate doar să urmeze, niciodată să conducă. El poate absorbi energie, dar nu poate niciodată să inițieze mișcarea. Cunoști ritualurile în care oamenii merg pe cărbuni încinși și lucruri de genul acesta?“

„Da.“

„Le avem și noi în Grecia“, am intervenit și eu. „La noi se numesc Anastenaria.“ Andreas mă fixă cu privirea.

„Când mergi pe cărbuni încinși, folosești *chi* yin“, spuse John. „Uneori oamenii folosesc yin-ul propriilor lor corpuri, alteleori este vorba de *chi*-ul yin al spiritelor. Energia yin absoarbe energia yang a focului.“*

Interesant, m-am gândit. Conform teoriei medicale chineze, punctul de acupunctură *yongquan* se găsește pe talpa piciorului; el este asociat cu meridianul rinichi, care se consideră a fi yin. Oare *chi*-ul yin se depozită în rinichi – și apoi *chi*-ul acesta curgea cumva de-a lungul meridianului, pe talpa piciorului, pentru a proteja persoana care mergea pe cărbuni?

„Pot să-ți arăt cum este yin“, zise John. „Numai o clipă.“

Dispăru pentru câteva minute. Când se întoarse, aduse o pușcă cu aer comprimat, din acelea în care trebuie să pom-

* Mulți cercetători au postulat existența unei forțe necunoscute care să explice mersul pe foc, deoarece atât legea efectului Leidenfrost, cât și legea conductivității termice par a fi insuficiente pentru explicație.

pezi ca să se încarce – și o cutie de carton plină cu alice de plumb.

Luă o cutie de conserve de fructe, goală; aliajul nu era aluminiul subțire de la cutiile de Coca Cola, ci un metal mai gros, precum tabla din care se fac conservele de pește, de exemplu. John începu să pompeze pușca cu aer; după vreo douăsprezece cicluri complete, când nu mai putea apăsa levierul cu forța musculară, puse o alice de plumb în încărcător. Puse cutia de conserve pe podea, iar în spatele acesteia puse o carte groasă de telefon. Apoi plasă țeava puștii la vreo doi centimetri de conservă și apăsă pe trăgaci.

Conserva fu găurită diametral dintr-o parte în alta. Pușca cu aer comprimat era puternică; ar fi putut răni cu ușurință un om.

„Bine, Handoko. Tu primul“, zise John. Îmi dădu pușca; am pompat de douăsprezece ori și am pus o alică în încărcător. John îi spuse lui Handoko să își pună palma pe gaura țevii puștii cu aer. „Când îți spun să tragi, apeși imediat pe trăgaci“, îmi spuse John.

Stând în spatele lui Handoko, John își puse prima falangă a degetului indicator de la mâna dreaptă în curbura spatelui lui Handoko. „Trage!“ îmi spuse, și așa am făcut. Pușca s-a descărcat cu sunetul caracteristic pe care îl fac astfel de arme.

Handoko își deschise mâna. Alicea se afla în palma lui.

Nu era deformată. Ceea ce absorbise energia cinetică a alicei, indiferent ce ar fi fost, nu deformase cu nimic alicea în sine. Nici Handoko nu fusese în nici un fel rănit. Și nici nu simțise nimic.

„Eu urmez“, am spus. Am scos o alice din pachet. Cu briceagul, am zgâriat suprafața alicei, la vârf. Astfel o voi putea recunoaște; nimeni nu o va putea schimba cu alta. Am pompat pușca de douăsprezece ori, am pus alicea însemnată în încărcător și i-am dat arma lui Handoko. Am apucat gaura țevii cu mâna dreaptă.

John veni în spatele meu și îmi trase cămașa din pantaloni. Ca și în cazul lui Handoko, își puse degetul îndoit de la prima falangă în scobitura spatelui, în zona rinichilor.

Dintr-o dată am simțit de parcă mi s-ar fi pompat aer în interior. Îmi simțeam stomacul destinzându-se și vezica presată; îmi venea să urinez. Nu exista nici o altă senzație; nu simțeam rece, nici fiori de energie, nici descărcări electrice, nimic. Doar sentimentul de plin.

„Trage!”, strigă John.

Am auzit zgomotul și mi-am privit palma. Țineam alicea însemnată, nedeformată. Nu simțisem când mă lovise; fusese doar o senzație ușoară – o atingere fină, nimic mai mult.

„Ciudat”, am spus.

Eram intrigat; pușca cu aer străpunsese conserva de tablă dintr-o parte în alta, atunci când se trăsesese cu ea de aproape. Ca inginer de materiale, credeam că aliajul cedează la o greutate de aproximativ două mii de kilograme pe centimetru pătrat. În comparație, țesutul moale din corpul omenesc nu rezistă la mai mult de șaptezeci de kilograme pe centimetru pătrat. Nu se putea să nu fim răniți de alică; ar fi trebuit să-mi străpungă osul și să-mi taie mușchiul și tendonul în trecere.

Iar alicea era nedeformată! Ceea ce ne protejase pe noi, o protejase și pe ea. Nu era vorba de un scut invizibil și greu în jurul alicei, așa cum par să sugereze anumite personalități. Indiferent ce ar fi fost acolo, acel ceva absorbise toată energia care fusese trimisă și nu lăsase nici o urmă.

M-am simțit dintr-o dată amețit, tulburat de implicații. Prima lege a termodinamicii părea să nu se aplice în acest caz.

Iar John își putea transfera forța asupra altora.

M-am înfiorat din nou, gândindu-mă la posibilitatea ca cei puternici să pună mâna pe acest tip de informație.

„Eu sunt la rând!”, Andreas aproape că sări din scaun.

„Ei bine, pentru tine o să trebuiască să facem altceva”, zise John. Eu cred că îl vom lăsa pe Kosta să te împuște în

stomac.”

Eram încântat și imediat am început să pompez cu putere ca să încarc pușca.

„De douăsprezece ori, nu mai mult”, mă avertiză John.

Andreas își ridică tricoul peste cap și rămase acolo, în picioare. John își luă locul în spatele lui, ca și mai înainte. Mi-am luat un rânjel deosebit de rău și l-am privit pe Andreas direct în ochi, îndreptând pușca spre abdomenul lui.

Se clătină. Pot să arăt foarte rău când vreau – trășăturile balcanice...

„Trage!” strigă John și eu am tras. Pe fața lui Andreas se lătea o privire șocată; era îngrijorat. Se aștepta la ce era mai rău.

Alicea îi căzu de pe abdomen, pe care rămăsese o mică pată roșie.

John veni și se uită la semn. „De ce ți-a fost frică?” îl întrebă pe Andreas.

„De Kosta! Avea o privire pe față, de parcă *ar fi vrut* să mă împuște”

„Aiurea”, am spus. „De obicei folosesc o pușcă cu țeava retezată pentru astfel de treburi. Sunt mai puține șanse să scapi, în felul acesta.”

John se uită la mine, apoi se întoarse spre Andreas. „Dacă îți e frică sau dacă emoțiile tale o iau razna, energia yin nu va fi stabilă și nu te poate proteja la fel de mult ca atunci când ești calm. De asta ți-a rămas semnul acela.”

Am luat alicea de plumb de jos. Era nedeformată, ca și mai înainte. Am spus asta și i-am arătat-o lui John.

„O, da”, zise el. „Eu i-am dat energia yin; el a aruncat un pic din ea în afara corpului, fiind speriat.”

„Sîfu, putem reține această energie yin, pe care tu o transferi în interiorul corpului nostru, pentru o perioadă mai lungă de timp?” am întrebat.

„Nu. Puteți reține doar atîta energie yin cîtă energie yang aveți. Când fac o astfel de demonstrație, energia yin pe

care v-o dau vi se scurge din corp aproape imediat. Este o pierdere a propriei mele energii, pe care trebuie să o compensez prin meditație."

"Deci nu-ți place să o faci prea des."

"Bineînțeles că nu. Am făcut-o pentru voi, elevii, ca să puteți să înțelegeți ce este *chi*-ul yin."

"Îți mulțumim, Sifu", am spus toți la unison.

Am rămas tăcut în cea mai mare parte a serii. Existența energiei yin ca fenomen asociat cu câmpul energetic al planetei noastre ar putea completa o serie de lacune din teoria generală a câmpurilor. Ce anume era? John spusese că se comporta asemănător cu un câmp electromagnetic, că putea fi blocată de un material izolator și că fluxul acestei energii putea fi întrerupt foarte ușor. Cum ar putea un om de știință să caracterizeze un fenomen pe care nu-l putea detecta? Și cum ar putea un om de știință să nu dea curs unei astfel de provocări? De exemplu, virusurile și bacteriile plutesc în jurul nostru și în noi, cu miliardele, dar nu le putem percepe direct; aceste forme nu au putut fi detectate până ce nu s-a descoperit microscopul. Ca să facem același lucru cu energia yin, ar trebui, mai întâi – ca niște noi Leeuwenhoek – să găsim un mod de a o cuantifica și de a o măsura, iar apoi să folosim informația pentru a o face cunoscută comunității științifice din toată lumea. Eram mai incitat de energia yin decât de cea yang; eram destul de sigur că *chi*-ul yang avea să fie descoperit și cuantificat curând, având în vedere că se lucra mult în domeniul energiilor vitale și al fenomenelor psihice. Cât despre energia yin – ei bine, Occidentul nu avea nici o idee ce însemna ea.

Omul de știință care avea să identifice fie energia yang, fie pe cea yin, avea să primească premiul Nobel, eram sigur de asta. Mai știam și că forma actuală a lumii s-ar putea schimba, odată ce vom fi înțeles *chi*-ul – și s-ar putea schimba în bine. Viața și natura nu ar mai fi tăgăduite.

John menționase că un elev trebuia să fie cel puțin la

Nivelul Trei pentru a putea simți energia yin; că o ființă umană, yang prin însăși natura ei, nu poate simți direct energia yin. Mai degrabă, ființa umană simte *prezența* energiei yin, prin reacția pe care aceasta o are la yang. Este vorba de o forță neidentificată, care nu lasă nici o urmă și pe care nu o putem simți în corp, nici chiar atunci când este în exces (la fel ca în cazul gravitației, spre deosebire de electricitate), dar ale cărei rezultate le văzusem, le trăisem, le simțisem.

Era o situație frustrantă pentru un inginer. Văzusem „eterul”, dar aveam nevoie de un mod în care îi puteam dovedi existența în fața lumii.¹³

Un alt lucru care mă intriga era și faptul că majoritatea oamenilor în Occident consideră yin-ul și yang-ul doar concepte filozofice, mai degrabă decât ca pe niște energii fizice efective. O prezentare serioasă care să le plaseze pe cele două într-un curent ortologic ar fi cel puțin revoluționară. O, literatura era plină de o grămadă de referiri la energiile yin și yang ca energii fizice (mai ales în cărțile de arte marțiale și în textele de chikung), dar cei mai mulți sinologi considerau yin și yang nimic altceva decât o modelare dualistă, ceva gen binoamele computerelor. La fel, văzusem mulți autori respectabili care considerau Taoismul o filozofie, mai degrabă decât o colecție de texte de învățătură bio-fizică.

Am rânjit în sfârșit – un rânjit deosebit de malițios, gândindu-mă la tulburările pe care le voi stârni când mi se va da ocazia.

Mai târziu, seara, am făcut schimb de notițe cu Andreas, care studia fizica la colegiu. A fost îngrozit. „Să nu spui la nimeni”, zise el. „Hai să o digerăm și să vedem unde ne va duce. Poate că lumea nu e pregătită acum pentru astfel de informații. Poate că nu va fi pregătită niciodată.”

Am mormăit ceva destul de neplăcut ca răspuns și i-am urat noapte bună. *La naiba cu fricile tale, puștiule*, m-am gândit. Pariez zece contra unu că Andreas nici n-a citit vreodată *Faust* al lui Goethe, oricum. Totuși, nu puteam nega că avea

dreptate. Îngrijorările lui erau justificate, dacă încercai să cuantifici pur și simplu puterile lui John, *fără* a avea pregătirea spirituală necesară și să supui, în esență, știința Orientală celei Occidentale. Infernul chiar își deschidea larg porțile la capătul *acelui* drum. Dar, după cum credeam eu, succesul urma o cale mai precipitată. Trebuia să *revizui*m teoria fizică Occidentală și să convingem oamenii de știință să îmbrățișeze conceptele de *chi* yin și yang. Astfel, granița dintre fizică și metafizică s-ar prăbuși inevitabil și ar schimba destinul lumii pentru totdeauna. În bine, speram eu.

Modelul cu care trebuia să rivalizăm aici era nu Faust, ci Prometeu. Vedeam că John ardea de nerăbdarea de a transmite întregii omeniri cunoașterea despre acest foc. Altfel, de ce ar accepta elevi din Occident? Principala mea preocupare era să mă asigur că informația va deveni publică. Doream să zgâlțâi starea de fapt existentă – să scutur scaunele din vârf și temelia de la bază. Mă gândisem la sute de aplicații și chiar lucrasem pe o direcție de cuantificare a fenomenului. Mă gândeam dacă nu cumva zeii mă vor lega cu lanțuri de o stâncă și vor pune un vultur să-mi mănânce ficatul, dacă făceam încercarea.

Poate că, de fapt, va merita. Aveam să aștept și să văd ce se va întâmpla.

Am dormit ca un copil și l-am visat pe Byron.

Capitolul al VIII-lea

VOIA CERULUI

Ne aflam în mijlocul unei dezbateri fierbinți. Problema era, încă o dată, dacă învățăturile lui John puteau sau nu fi numite Taoism. Combatanții în această ceartă eram eu și Wei Chin, elevul de Nivel Trei care predase înainte stilul de kung fu „Călugărița în Rugăciune”. Handoko era arbitrul, iar Andreas era publicul. Ringul era prispa din fața casei lui John, ca de obicei, iar lupta era sângeroasă. Îmi încolțisem inamicul, dar acesta era puternic; reușea să alunece și să scape dintre corzi după cum dorea, evitându-mi „loviturile”. Chiar când îmi imaginam că-l prinsesem în gheara zdrobitoare a rațiunii, el se încolăcea și se elibera, răspunzând cu lovituri puternice.

Era distractiv. Nici unul nu câștiga.

„Taoismul”, spunea Wei Chin, „este o religie. Noi suntem o școală de kung fu.”

„Da”, spuneam eu, „dar suntem o școală de kung fu ai cărei maeștri superiori vin din centre Taoiste precum Lung Hu Shan și Wutang-shan. De asemenea, mare parte din antrenament reprezintă Alchimie Internă Taoistă esențială, chiar așa cum citești despre ea în literatură, iar rezultatele sunt foarte asemănătoare.”

„Metoda de antrenament este diferită; nu e deloc același lucru.”

„Bine, dar ea abordează, în mare parte, aceleași concepte. În Occident, când vorbești despre yin și yang, despre

starea Tai Chi pe care noi o avem la Nivelul Patru, în sistemul nostru, sau despre *neikung*, vorbești despre Taoism. În Occident, cuvântul *Taoism* a devenit sinonim cu filozofia chineză."

"Da, dar pentru noi, chinezii, Taoismul este același lucru cu Tao-chiao, cu religia Taoistă. Noi, în școala Mo-Pai, nu suntem Taoiști. Voi, occidentalii, vă înșelați."

Era o dilemă interesantă. Wei Chin era foarte cult în materie de istorie și cultură chineză, datorită învățăturilor tradiționale; eu citisem tot ce se publicase, în limba engleză, despre filozofia chineză.

Toți patru vorbeam deodată, când, la un moment dat, John apăru cu o ceașcă de cafea în mână; probabil că îi păreau personaje de desene animate. A rămas în picioare și ne-a privit în tăcere o vreme, amuzat. „Despre ce ne certăm?” a întrebat.

„Taoism”, zise profesorul metodei „Călugărița”.

John doar dădu din cap și își trase un scaun. „Bine”, spuse, „în seara asta o să vă spun despre propriile mele credințe și experiențe spirituale. Apoi puteți să-mi comparați credințele cu Taoismul, după bunul vostru plac.”

Fața noastră, a celor doi occidentali, fu cuprinsă de un moment – împietrit și ireal – de tăcere, pentru că apoi acesta să fie înlocuit de priviri de avidă lăcomie. Am tăcut de tot și Andreas s-a tras mai aproape.

„În tinerețe”, începu John, „chiar nu dădeam nici o atenție diferitelor lucruri pe care profesorul meu, Liao Sifu, mi le spusese despre metafizică. Vedeți voi, nu prea mă interesa asta; eu voiam, pur și simplu, să învăț să mă lupt și să am putere. Dar ulterior, multe din lucrurile acestea mi-au revenit în memorie. V-am spus deja cum, într-un târziu, după ce am încheiat Nivelul Patru, spiritul maestrului meu m-a găsit și m-a îndrumat vreme de mulți ani. Venea întotdeauna când îl chemam – și uneori chiar și când nu îl chemam, ca să mă mustre pentru greșelile pe care le făceam.”

Sorbi o înghițitură de cafea și mă privi.

„Liao Sifu, știți, făcea multe minuni. Păcat că nici unul dintre cei implicați nu vrea acum să iasă în față și să depună mărturie.”

„De exemplu?” am întrebat eu.

„Bine, două cazuri. Unul se referă la un elev de-al meu care mergea pe motocicletă când, deodată, a avut un sentiment intens că ceva nu era deloc în regulă. Trase pe marginea drumului. Ținea în portofel o poză de-a mea; o scoase și se rugă cu glas tare cerurilor: „Liao Sifu,” spuse, „te rog, *Si-Gung**, orice ar fi această amenințare, te rog, protejează-mă pe mine și familia mea.” În acea clipă, fratele omului era zdrobit de un camion, într-un accident pe un șantier. Toată lumea a crezut că murise; nu avea cum să mai fie în viață, deoarece un camion de ciment căzuse pe el. Însă când au dat la o parte camionul, i-au găsit trupul întreg și nevătămat; omul trăia.”

John ne căută privirile și găsi acolo acceptare. Văzusem prea multe ca să nu îi dăm crezare.

„Un alt incident”, continuă el, „a fost cazul unui chirurg care câștiga bine și a cărui fiică făcuse un cancer la oase. Ea se afla în spital în Singapore, iar singurul tratament pe care îl avea la dispoziție pentru ea era să îi amputeze piciorul drept, înainte ca tumora să se extindă. În disperare, omul veni la mine să ceară ajutor; nu era elevul meu, ci doar cineva care știa despre mine. Mi-am chemat profesorul și l-am întrebat dacă vrea sau nu să îl ajute pe doctor; mi-a spus: „Ah, el. Întotdeauna refuză să îi trateze pe cei care nu îl plătesc – și se poartă cu oamenii de parcă ar fi vite. Spune-i că, dacă vrea ca fata lui să se facă bine, trebuie mai întâi să dea o treime din toată averea lui celor săraci; apoi, în fiecare noapte de la doisprezece la cinci dimineață, vreme de o săptămână, trebuie să stea treaz și să se roage la Dumnezeu pentru iertare. Numai atunci îi voi da medicamentul care să o ajute pe fată.”

* Literal, „bunic-învățător”.

„Între timp, fata trăia sub presiunea timpului; piciorul trebuia amputat în câteva zile, pentru ca viața ei să fie salvată. Dar omul credea în noi, deoarece auzise multe și decisese să aibă încredere în noi. Și-a dăruit banii, așa cum poruncise Liao Sifu, și și-a petrecut nopțile în căință. La încheierea unei săptămâni, veni să-mi ceară leacul, dar Liao Sifu nu-mi răspunse la chemare. Așa că omul plecă înapoi la Singapore, furios și blestemându-mă. Când a ajuns, i-a făcut un examen complet fiicei sale, sperând că încă mai era timp pentru amputare. Dar nu putu găsi nici o urmă a cancerului de oase; pur și simplu, nu mai era acolo.”

Luă încă o sorbitură de cafea. Noi eram cu toții tăcuți, captivați.

„Spiritul lui Liao Sifu a fost cu mine vreme de cincisprezece ani. În acest timp, mi-a fost cu neputință să nu dezvolt un interes profund pentru metafizică, având în vedere că lucram cu ea, aproape în fiecare zi. Am început să văd spirite, indiferent dacă voiam sau nu, și încă îmi mai amintesc prima dată când am ieșit eu însumi din corpul fizic.”

Se lăsă pe spate. „Stăteam culcat pe pat și, la un moment dat, am alunecat în meditație. Dintr-o dată, m-am trezit privind la mine însumi, întins pe pat. *Interesant*, m-am gândit. *Ăsta e corpul meu yang, așa că acesta trebuie să fie corpul meu yin, iar conștiința mea s-a deplasat de la unul la celălalt*. Așa că am vrut să-mi dovedesc că ceea ce se întâmpla era real. Mai întâi, m-am îndreptat către întrerupător și am încercat să aprind lumina. Am auzit clicul întrerupătorului, dar nu s-a întâmplat nimic; lumina a rămas stinsă. *Bine*, m-am gândit, *o să merg afară și o să las ușa deschisă*. Așa că am deschis ușa și am ieșit, lăsând-o întredeschisă. M-am plimbat în jurul casei. Afară erau niște șoferi de taxi, care stăteau pe trotuar și jucau cărți; le-am memorat fețele, hainele și numerele de la mașini și m-am întors în casă. M-am asigurat din nou că ușa este deschisă și m-am dus în dormitor, unde mi-am văzut corpul pe pat. Mergeam înspre el și,

dintr-o dată, mă găsesc treaz, fiind așezat. M-am ridicat. Lumina era stinsă și întrerupătorul nu se mișcase; *prima lovitură*, m-am gândit. Apoi am luat-o înspre ușă, să văd ce se întâmplase acolo; era încuiată și cu lanțul pus, așa cum o lăsasem înainte de a mă întinde în pat. *Bine, a doua lovitură*, mi-am zis. Așa că am ieșit din casă. Acolo chiar i-am găsit pe șoferii de taxi, exact așa cum îi văzusem, jucând cărți, cu aceleași fețe, cu aceleași numere la mașini.”

Mă privi. „Știu la ce te gândești, Kosta: lucrul ăsta se întâmplă tot timpul în sălile de operații, nu? Dar pentru mine, la acel moment, era o experiență nouă. Și de atunci am putut să înțeleg ce se întâmplă cu cei care au experiențe extracorporale; conștiința li se deplasa, pur și simplu, de la energia yang la energia yin. Nu a trecut mult până am învățat să fac asta la dorință.

„În orice caz”, continuă el, „în tot timpul celor cincisprezece ani, Liao Sifu mi-a tot spus că aveam datoria să merg în munți și să petrec o vreme retras, departe de alți oameni. În sfârșit, în 1992, i-a venit vremea să părăsească această lume pentru totdeauna; penitența lui se încheiase și putea acum să meargă sus, la Dumnezeu. *Ăsta e ultima ta șansă*,’ mi-a spus. *Acum sau niciodată*.’ Nu mă interesa să plec – îmi plăcea viața mea; mă distram și afacerile îmi mergeau bine. Dar pentru că îi promisesem lui Liao Sifu că aveam să o fac am plecat, într-un sfârșit. Într-o zi mi-am luat niște haine și niște încălțări confortabile, mi-am pus pașaportul în buzunar și am luat cu mine câteva sute de dolari. Purtam și ceasul meu Rolex, căci voiam ceva care să arate timpul exact și, oricum, îl puteam vinde pentru bani dacă eram disperat. Nu aveam nici o idee unde voi fi trimis; credeam că în Himalaia, sau ceva de genul acesta. Așa că i-am spus soției că mă duc la fermă pentru câteva zile și i-am sărutat – pe ea și pe copii – de rămas bun. Pe drum, i-am dat șoferului o scrisoare prin care explicam totul, apoi i-am spus să tragă puțin pe dreapta, ca să-mi iau țigări. Am dispărut din

raza lui vizuală. După vreo câteva ore de căutare, șoferul s-a întors acasă și i-a dat scrisoarea soției mele. Ea a plâns mult, la fel și copiii, dar pentru că deja mă îngrijisem de protecția și de bunăstarea lor, nu mai puteam să fac nimic altceva.

„Într-un sfârșit am ajuns în junglă, la granița dintre Malaesia și Borneo. Cel mai apropiat sâțuc se afla la trei zile de mers; eram izolat de societate. La început nu mi-a plăcut locul acela. La căderea nopții nu puteam să-mi văd degetele înaintea ochilor; dacă încercam să aprind un foc, se adunau atâția țânțari, încât m-ar fi mâncat de viu! Dar acolo insistase profesorul meu să merg.

„Nu era prea multă mâncare la dispoziție; trebuia să vânez sălbăticiuni și să scobesc după fructe și mure. Un fapt amuzant era că se afla acolo un trib de Dayaki, care m-au hărțuit și, într-un final, m-au atacat deschis cu sulite și, odată, cu săgeți. Am doborât un copac mare și l-am aprins în flăcări, cu ajutorul *chi*-ului meu; după asta m-au lăsat în pace. Trebuie să fi fost foarte înspăimântător pentru ei. Pariez că încă mai spun povești despre mine, ca să sperie copiii neascultători!”

Am râs cu toții; mi-l imaginam pe John, pus mereu pe șotii, dând savoare întâmplării. Săracii băștinași!

„Oricum”, continuă John, „acolo am rămas și am meditat; trăiam într-o peșteră. Ploua des și mâncarea era puțină. În ciuda acestor lucruri, după o lună puteam să suport situația destul de bine; după șase luni nu mai voiam să plec.

În timp, s-a întâmplat un lucru foarte ciudat. Puteam petrece din ce în ce mai mult timp în meditație; odată nu m-am mișcat vreme de opt zile. Iar conștiința îmi zbură prin lume peste tot, după cum doream. Mi-am văzut familia, acasă; văzându-și de treburile lor; mi-am văzut prietenii și rudele, pe toți și pe oricine voiam. Tot ce trebuia să fac era să doresc să văd ceva – și eram imediat acolo; dacă închideam ochii, evenimentele reale îmi zburau prin minte de parcă m-aș fi uitat la televizor. Am scris scrisori familiei și prietenilor, spunându-le ce făceau într-o zi sau în alta, apoi mi-am făcut drum în sat ca

să le trimit. Oamenii au fost foarte surprinși la primi-rea scrisorilor. Îmi amintesc chiar că îi priveam primind scri-sorile – le vedeam fețele când citeau ceea ce scrisesem.

Pe muntele acela am văzut multe spirite; spiritele și animalele erau chiar tovarășii mei permanenți. Și atunci când conștiința mi s-a lărgit, am putut să văd spiritele cum mergeau în sus, tot timpul. Într-o zi, m-a lovit curiozitatea și am decis să le urmez, ca să văd unde merg. Mi-am trimis conștiința afară din corp și le-am însoțit.

Pământul se retrăgea de sub mine și, cumva, se petrecea o deplasare. Nu pot să explic ce simțeam. M-am aflat brusc într-o undă de negru; în jurul meu era multă durere și furie, ură și gelozie. Am părăsit repede acel loc; pentru a mă găsi într-un câmp de alb; acolo am văzut multe spirite în jurul meu, foarte bucuroase. Unele din ele făceau mișcări de parcă ar fi mâncat sau ar fi băut; m-au invitat să mă alătur lor. *Bine*, m-am gândit, *mi-ar plăcea o bucățică de pui*. Instantaneu, în fața mea apără un copan gustos, dar când l-am apucat, mi-am dat seama că nu era real, că era o iluzie pentru spiritele din acel loc, care credeau că sunt încă oameni. Dar am văzut alte suflete, care mergeau mai departe în sus. Le-am urmat prin încă două niveluri de energie albă și, după acel punct, n-am mai putut să trec mai departe.”

John se opri, iar eu mi-am controlat nevoia imperioasă de a îl întrerupe. Erau atâtea întrebări pe care voiam să i le pun. La urma urmei, ceea ce descria el erau cerurile.

„După o vreme”, continuă John, „m-am îngrijorat pentru corpul meu fizic, pentru că știam că timpul trecea foarte diferit în acel loc și nu aveam nici o idee de cât timp eram plecat. Am decis să revin pe pământ. La întoarcere, am trecut iar prin unda cea neagră. Eram curios; nu poți să vezi nimic în locul acela, dar poți auzi vaietele spiritelor. Așa că m-am apropiat de unul dintre ele și l-am întrebat, ‘Hei, ce faci?’ (Da, Kosta, e chiar atât de simplu!) Spiritul îmi spuse, ‘Oh, sunt rănit, sufăr și mă doare.’ Brusc mi s-a făcut foarte frică și, cu această

emoție puternică, m-am trezit înapoi în corpul meu fizic."

Ce replică poți să ai la o astfel de poveste? O auzisem, în formă prescurtată, în trecut, dar nu avusese impactul acelei narațiuni mai lungi. Nu mă mai îndoiam că John chemase spiritele, chiar în fața mea – vorbise de trei ori cu umbrele morților, avându-mă pe mine ca martor tăcut. Deși nu pot, ca om de știință, să jur că nu producea o iluzie special pentru mine, folosindu-și puterile de necontestat, trebuie să mă întreb despre motivația pe care cineva ar putea-o avea ca să pună la cale o astfel de înșelăciune. Cu siguranță, nu avea nevoie să trișeze. Nu mă îndoiam că John putea să mă facă să văd ceva ce nu se afla acolo, dacă așa alegea, dar de ce să o facă?

Mi-am amintit de originile șamanice ale practicilor Taoiste;¹⁴ ceea ce John tocmai descrisese era foarte asemănător cu călătoria șamanului în lumea spiritelor, inclusiv diferitele ei niveluri. Eram foarte sigur că John nu-l citise nicio dată pe Joseph Campbell; el descria ceea ce văzuse. Și nu câștiga nimic dacă ne înșela. De fapt, sacrificiul său era imens, căci puterile sale erau foarte reale.

"Există vreo posibilitate să-ți dai seama dacă cineva o să devină un spirit alb, sau unul negru?", am întrebat.

John mă străpunsese cu o privire ascuțită. "Te gândești la tatăl tău", spuse el. "Ei bine, da, dacă moartea lor nu este cauzată de violență sau vreun accident, atunci de obicei poți să știi, după privirea omului, în ce se va transforma. Înainte de a părăsi complet lumea noastră, omul întrezărește ce-l așteaptă dincolo."

Tatăl meu murise cu ușurare, după ce se luptase cu cancerul mai bine de șase luni. De fapt, murise conștient, așteptându-ne pe toți să ne strângem în jurul lui, înainte să-și dea ultima suflare. I-am spus asta lui John.

"Probabil că tatăl tău este un spirit alb acum", spuse el.

"Dar știi, pentru că nu a avut yang pe care să-l ia cu el, natura sa este mult mai simplă decât crezi."

"Ce vrei să spui, Sifu?", am întrebat.

"Vreau să spun că un spirit obișnuit este, în esență, ca și mintea noastră subconștientă. El nu poate gândi deliberat, nu poate lua decizii și nu poate crea. El este expus celor pe care le aduce cu sine." John rămase tăcut o vreme, apoi îmi surprinse privirea și o susținu cu privirea lui. "De exemplu", spuse el, "tatăl tău își amintește totul despre tine. Știe că ești fiul lui. Își amintește că te-a ținut în brațe atunci când erai născut. Nu își poate aminti, însă, cum era când te iubea."

Cu toții am fost șocați.

"Spiritele au doar yin", continuă el cu voce moale, "așa că ceea ce le definește continuitatea este pur și simplu karma lor, bună sau rea. De aceea este atât de important să poți lua cu tine energie yang atunci când îți vine timpul."

"Pentru că în felul ăsta îți păstrezi caracteristicile umane", am șoptit. John dădu din cap aprobator. "Și faptul că avem *chi* yang în *dantien* micșorează în vreun fel efectele karmei?", l-am întrebat.

"Nu. Tot va trebui să plătești pentru ceea ce ai făcut – sau să fii recompensat pentru asta. Dar dacă ai cu tine energie yang, lucrurile sunt mai ușoare și mai deliberate, în orice caz."

"Raiul și iadul", zise Andreas.

"Nu chiar", răspunse John. "Nici una din stările pe care le-am descris nu sunt permanente. După o vreme, toate spiritele se întorc la Dumnezeu."

Și iat-o: marea întrebare în jurul căreia mă învărtisem de când ajunsesem să îl cunosc. N-am putut să mă abțin. "Sifu", am îndrăznit, "spune-ne despre Dumnezeu. Îl pomești destul de des." Și să îl menționezi pe Dumnezeu nu era ceva prea Taoist, mă gândii eu; poate că asta era distincția între învățătura lui John și Taoismul obișnuit.

John se lăsă pe spate și ne privi pe rând. "Bine", zise el. "Înainte să merg în munți, în străfundul inimii mele nu prea credeam în Dumnezeu. A, obișnuiam să merg la biserică în fiecare duminică, pentru că, de fapt, sunt creștin, dar nu aveam credință; mergeam la biserică așa, pur și simplu. Pe

când eram în munți, am vrut să îl experimentez eu însumi pe Dumnezeu, să văd dacă e real sau nu.

„M-am rugat vreme de săptămâni în șir, cerându-I lui Dumnezeu să mi se reveleze. În sfârșit, m-am așezat în meditație profundă și mi-am trimis conștiința să zboare, ca și mai înainte. În fiecare zi, în fiecare clipă, ceream: „Doamne, te rog, spune-mi adevărul despre viața de apoi; care religie are dreptate? Te rog, Doamne, spune-mi.” N-am primit răspuns, dar am continuat cu perseverență.

Fără nici o înștiințare, într-o zi, o voce tună în aer, deasupra mea. Era ca răsunetul unui tunet și îmi spuse:

„Religia e ca un baston. Când ești copil, ai nevoie de ajutorul părinților ca să mergi. Când ești bătrân, ai nevoie de un baston. Când ești un adult sănătos, nu-ți trebuie bastonul; dacă încerci să alergi, bastonul, te va împiedica. Toate religiile sunt așa; cunoaște-L pe Dumnezeu direct și nu vei mai avea nevoie de ele.”

Am ieșit din meditație și am avut o tresărire; fusese atât de puternic și atât de real! Simțisem cuvintele ca pe un fel de vibrație în interiorul meu. La început am fost în extaz, dar când am încercat să ajung din nou la voce, nu am primit nici un răspuns. Așa că, după o vreme, am început să mă îndoiesc; în final, nu mai credeam că fusese Dumnezeu, ci doar un spirit puternic care se distra cu mine. Nu uitați că avusesem multe experiențe de acest fel cu Liao Sifu – și știam că există numeroase astfel de ființe. Într-un sfârșit, am devenit foarte furios. Rătăceam prin munți, ca un nebun, strigând înspre cer.

„Vorbește cu mine, Doamne,” țipam. „Dacă nu vorbești cu mine, nu voi crede în Tine!”

John chicoti pentru sine. „Nu vă puteți imagina în ce hal eram”, zise el. „Eram foarte slab, pentru că nu aveam prea mult de mâncare; barba și părul îmi erau lungi, căci nu aveam cu ce să mă bărbieresc. Hainele îmi atârnavă pe corp și probabil că miroseam foarte urât. Treceam de la momente de meditație extrem de profundă, la momente de furie extre-

mă, ca și cum cineva ar fi acționat un întrerupător în interiorul meu; adesea mă așezam în lotus, în meditație, și apoi săream brusc, dintr-o mișcare, să mă duc să rătăcesc alergând pe culmile munților. Tot timpul aveam în minte un singur gând: voiam să vorbesc cu Domnul Dumnezeu. Voiam o dovadă că este real.

S-a întâmplat cu opt zile mai târziu. Mă aflam în meditație și îl imploram pe Dumnezeu să mă lase să vin la el. Brusc, o stea străluci incredibil, ca un al doilea soare, și căzu din cer prăbușindu-se, aterizând chiar în fața mea, cu o explozie de țărână și praf. Făcu o gaură imensă și rămase acolo, arzând. Un vânt urla și îmi scutura corpul și pământul cu intensitatea a o mie de uragane.

„Încă nu ești suficient de curat ca să vii la Mine!” spuse o voce – și am știut că era El.

Am ieșit din meditație, cu o tresărire, și am deschis ochii. În fața mea, în pământ, se formase un crater mare. Și am știut, în inima mea, un lucru care m-a făcut bucuros peste poate: vocea încă mai era cu mine! Dumnezeu îmi dădea voie să vorbesc cu El.

L-am întrebat multe lucruri în zilele ce au urmat; am vrut să știu ce purtare era corectă și ce purtare era greșită. De exemplu, voiam să știu dacă era în regulă să te lupți, căci eram maestru de kung fu și fusesem implicat în multe lupte. Vocea mi-a spus că e în regulă să mă apăr, dar că nu trebuia niciodată să inițiez agresiunea; multe lucruri se judecau în funcție de cum te simțeai în interior. Dacă mă temeam pentru siguranța mea, puteam chiar să atac primul, pentru a mă proteja pe mine și familia mea, dar nu existau granițe și linii îndrumătoare care să delimiteze comportamentul; totul se reducea la cum te simțeai în interior.

L-am întrebat despre vânatoare și despre uciderea vânatului. Am surprins în voce o nuanță de amuzament când a răspuns la întrebarea asta, căci a spus: „Mă întrebi pe Mine despre asta, pentru că săptămâna trecută ai ucis o sălbăticiu-

ne ca să o mănânci, nu? Este în regulă să ucizi pentru hrană; toată natura este o luptă pentru supraviețuire. Dar niciodată nu trebuie să faci din a ucide un sport sau o mândrie, căci întreaga natură îi aparține lui Dumnezeu.”

John își înclină capul. „În orice caz, L-am întrebat multe lucruri de genul acesta; la unele am primit răspuns, la altele nu.” Privi în sus, înspre noi, cu un zâmbet.

Andreas sparse tăcerea. „Sifu, vrei să spui că ai vorbit cu Dumnezeu?”

„Așa cred”, zise John. „Am vorbit cu o conștiință incredibil de puternică. Nu știu nici până în ziua de azi dacă era Dumnezeu, sau vreun înger, sau vreun alt fel de spirit. Dar ceva a venit și mi-a răspuns la întrebări și a rămas cu mine vreme îndelungată.”

„Cât timp ai petrecut în munți?”, am întrebat.

„Doi ani”, răspuse el. „Am revenit pentru că fiul meu a făcut o artrită reumatoidă. Medicina occidentală nu putea face nimic pentru el; prietenii mei l-au dus la un vindecător băștinaș, care a spus simplu: „Doar tatăl poate vindeca acest copil”. Așa că m-am întors.”

„L-ai vindecat?”

„Da, cu acupunctură, în două luni.”

„Și pur și simplu ai știut că era bolnav; nu ți-a trimis nimeni nici un mesaj?”

„Deja ți-am spus – pe când mă aflam în munți, puteam vedea oameni și locuri îndepărtate, în timp ce mă aflam în meditație. Îmi urmăream mult familia; asta m-a ajutat să nu mă simt așa de singur.”

Apăru un servitor cu ceaiul, pe care l-am acceptat cu toții cu recunoștință. Nimeni nu voia să reia conversația. Ceea ce tocmai auzisem ne șocase pe toți mai mult decât orice spusese sau făcuse John până atunci. Iată un om care declara – foarte simplu și direct – că stătuse de vorbă cu Dumnezeu; era culmea experienței umane – la asta nu mai erau prea multe de adăugat.

Voiam să îl întreb o mie de lucruri. În zilele noastre, am pierdut luxul de a putea să vorbim în termeni atât de personali atunci când descriem eternul, având în vedere modul în care sunt structurate societatea și știința. Oamenii nu se așează pur și simplu să îi pună întrebări lui Dumnezeu!

Domnul Dumnezeu însuși?

De ce nu? Îl credeam pe profesorul meu. Cel puțin credeam că nu e nici mincinos, nici nebun. Văzuse... ceva.

Am îndrăznit să întreb. „Sifu, când ai vorbit cu Dumnezeu, l-ai întrebat ce se întâmplă cu sufletele noastre după ce murim?”

Păru încurcat. „Ți-am descris deja unda neagră și pe cea albă”, spuse.

„Da, și ai spus că nici una dintre stări nu este permanentă, că după un timp toate spiritele urcă la Dumnezeu.”

„Da.”

„Ce se întâmplă după aceea? Ne reîncarnăm? Trăim doar o singură viață? Încetăm să mai existăm? Care e treaba?”

„Ți-am spus deja că nu știu.”

„Dar...”

„Niciodată nu mi-a răspuns la întrebarea asta.” John își scoase o țigară, o aprinse și se lăsă pe spate. „Pot să îți spun ce cred eu, ca persoană. Asta nu predau altora; am elevi care sunt creștini, budiști, musulmani, sceptici – ca tine – și multe altele... Nei Kung nu are nici o bază în teoria religioasă. Dacă vrei să îmi cunoști părerile, ești binevenit, dar nu uita, ele nu sunt nimic altceva decât opiniile mele personale.”

„Bine.”

„Cred că este logic să existe reîncarnarea, căci Dumnezeu este foarte drept și foarte cinstit. De ce să sufere cineva pentru ceva ce nu a făcut? De ce unul să se nască schilod și altul să aibă totul încă de la naștere? Nu pare cinstit și nici măcar logic. Așa că, fie universul este nedrept, fie – dacă crezi într-un singur Dumnezeu, atunci el a făcut un plan de dreptate în viețile noastre. Așa că da, cred în reîncarnare.”

Nu voiam să mă contrazic cu el; de-a lungul istoriei omenirii, diferite religii chiar postulasera existența unui Dumnezeu *nedrept*, pentru a explica distribuția diferită a binecuvântărilor în viață.

„Mi-ai mai vorbit despre karma* și în trecut,” am continuat eu. „Consecința acțiunilor noastre?”

„Acțiune și reacțiune. Oamenii plătesc pentru acțiunile rele și sunt recompensați pentru cele bune. Este logic, nu?”

„Crezi că ne purtăm karma de la o viață la alta?”, întreba Andreas.

„Da. Eu personal, ca individ, așa cred”, răspunse John.

Studiase budismul vreme de mai mulți ani; una dintre chestiunile pe care această religie nu le aborda suficient (după părerea mea) este chiar evoluția foarte evidentă a speciilor, care se petrece continuu în jurul nostru, ca și cum ar urma un plan divin. Iar prezența omului și dezvoltarea sa pe planetă nu pot fi explicate satisfăcător nici măcar de știința modernă, luând astfel naștere o serie de teorii cu omuleți verzi care fac experimente pe primat și altele asemănătoare.

„Sifu, evoluția este dirijată?”, am pus eu întrebarea ce trebuia să redirecționeze discuția înspre punctul esențial.

„Poftim?”

„Dumnezeu are un plan pentru oameni și pentru Pământ? Există o inteligență îndrumătoare în spatele întregii chestiuni?”

„După părerea mea, da.”

Și iată-ne în problema care forma miezul discuțiilor între știință și religie.

„Și Dumnezeu acesta e un judecător?”, am continuat eu. „El hotărăște karma fiecăruia?”

„Nu. Noi ne hotărâm propria karmă. Dumnezeu intervine foarte puțin în viețile noastre și în judecata conștiinței noastre după moarte.”

* Cuvântul sanscrit înseamnă „consecință” sau „acțiune”.

„Și atunci unda albă și cea neagră, pe care le-ai descris?”

„Ce e cu ele?”

„Nu Dumnezeu decide al cui spirit merge într-o zonă sau în alta și cât timp va rămâne acolo?”

„Nu chiar; karma decide asta. Dumnezeu, de fapt, intervine foarte puțin în toată situația. În chineză, numim voia cerului *jodo*. De exemplu, faptul că tu, Kosta, și tu, Andreas, vă aflați aici este *jodo*. Știți câți oameni au venit să mă caute și nu m-au putut găsi? Faptul că vă aflați aici este voia cerului.”

Ne-am uitat unul la altul. Cu siguranță, amândoi ne găsisem profesorul în circumstanțe neobișnuite – *imposibile*, statistic vorbind.

„Sifu”, am insistat, „de ce faptul că te-am găsit pe tine nu înseamnă pur și simplu doar karma bună? Care e diferența între *jodo* și karma?”

„*Jodo* vine de la *Dumnezeu*”, spuse el. „Karma vine de la *noi*.”

„Deci Dumnezeu are un plan, dar depinde de noi să ne ridicăm la acest plan”, spuse Andreas.

„Da”, răspunse John. Și vei suporta consecințele tuturor acțiunilor tale, fie rele, fie bune. Karma este pur și simplu legea naturii, ca biologia și ca fizica; *jodo* este voia cerului. Nu pot să fiu mai clar decât atât. Pentru cea mai mare parte dintre oameni, *jodo* decide pur și simplu momentul și locul nașterii și momentul și locul morții lor. Dar o karma rea îți poate și scurta viața; dacă ai fost destinat să trăiești o sută de ani, ai putea să sfârșești prin a trăi doar cincizeci.

„De exemplu”, continuă el brusc, „Liao Sifu putea vedea karma unei persoane și putea decide dacă să o vindece sau nu, pe baza karmei respective. Putea vedea și *jodo*, voia cerului, când se apropia. Să vă spun o poveste...”

Scrisoarea

Bătrânul Liao avea puțini prieteni, deoarece majoritatea oamenilor îl considera o ființă ciudată și străi-

nă, astfel că ținea foarte mult la adevărații săi prieteni. În Java avusese o existență plină de bucurie, căci, pentru prima dată în viață, era membrul unei societăți omeneste zgomotoase și unite. Nici circumstanțele tinereții sale, nici izolarea din partea de mijloc a vieții nu i-au oferit prea multe speranțe de bucurie, iar consecințele uriașei sale crime îl bântuiau permanent cu presimțiri rele. Liao își găsisse pacea în Indonezia. Avea multe cunoștințe, avea ceva prieteni și era respectat ca un mare vindecător.

Și avea alături și pe băiatul pe care ajunsese să-l iubească de parcă i-ar fi fost fiu. Liao știa că tânărul va ajunge la nivelurile superioare ale măiestriei, dar nu știa cât de departe va ajunge.

Unul dintre prietenii săi era un om de afaceri prosper, care era și specialist în istorie și cultură chineză. Liao petrecea ore în șir cu acest om, sorbind din ceai și purtând discuții nesfârșite. Aranjase să-l viziteze într-o dimineață anume, așa că Liao se porni către casa omului.

Era cam ora zece când ajunse. Un servitor îi deschise ușa și Liao fu introdus în apartamentul interior al omului. Prietenul său se ridică să-l salute.

„Liao Sifu”, spuse el, „încă o dată, mă onorezi.”

Liao se opri scurt, stupefiat. Vedea clar că omul avea să moară la prânz! Jodo, voia cerului, atârna deasupra lui ca o sabie.

Se împotrivi unei nevoi imperioase de a sta jos. Din exterior, prietenul său nu observă nimic nelalocul lui în comportamentul bătrânului maestru; într-adevăr, ceea ce lui Liao i se păruse o pauză nesfârșită, fusese doar mai puțin de un sfert de secundă în timp real, astfel că celălalt nu o putuse detecta.

„Nu pot să rămân acum, dragul meu prieten”, spuse Liao, „dar vreau să-mi faci un serviciu.”

Se mișcă cu viteză supranaturală și înhăță o coală de hârtie albă de pe biroul prietenului său, făcând să pară că a scos-o de sub roba ce o purta.

„Ai un plic?” întrebă.

Prietenul său îi dădu un plic și Liao împături coala de hârtie în plic. După ce scrisese ceva și sigilă plicul, i-l înmână prietenului său.

„Exact la ora unsprezece și patruzeci și cinci, vreau să ieși acest plic și să îl duci în vârful dealului la baza căruia începe pământul tău și să îl lași acolo”, spuse Liao.

„Dar am o întâlnire la prânz și, după cum știi, casa mea se învecinează cu jungla. Vârful aceluia deal deja intră jumătate de milă în junglă !”

„Da, știu.”

„Va trebui să îmi schimb hainele și...”

„Da, știu.”

„Foarte bine, Liao Sifu. Dacă e așa de important pentru tine, așa voi face.”

„Îți mulțumesc.” Spre surprinderea omului, Liao Sifu își luă rămas bun într-un mod destul de emoționant.

Bătrânul maestru merse imediat înapoi la locuința sa și începu să se roage cu silință, concentrat în meditație profundă, cerând ca Dumnezeu să prelungească viața prietenului său și să ridice orice karmă care o făcuse atât de scurtă. La unsprezece și patruzeci și cinci, prietenul său, impacientat că trebuie să meargă în junglă și că asta mai presupunea și alte acțiuni, dădu scrisoarea unui servitor, cu instrucțiunea să o ducă în pădure și să o lase în vârful muntelui. Între timp, omul plecă spre întâlnirea pe care o avea în oraș.

Exact la prânz, pe când traversa strada în fața poștei, către întâlnirea lui, omul fu lovit și ucis de un camion care trecea pe acolo.

Așa a învățat Liao Sifu că voia cerului nu poate fi schimbată.

„Deci, Kosta”, continuă John, spune-mi acum. Sunt Taoist?”

„După judecata mea de om educat, ești un Taoist neichia, Sifu.”

„Aha. Și dacă îți spun că am practicat Chi Kung și Nei Kung strict ca arte marțiale – eu fiind directorul unei școli de arte marțiale, nu un preot – ce ai avea de spus? Reține, expunerea mea la târâmul spiritelor a venit numai *după* ce ajunsesem la yin-yang kung – Nivelurile Patru, Cinci și așa mai departe. Aveam treizeci și șapte de ani când am văzut prima oară spiritul maestrului meu; pe lângă asta, am acumulat cunoștințe și am dezvoltat un oarece interes pentru chestiuni spirituale, numai *după* ce am plecat în munți, să stau retras, în 1992. Cu alte cuvinte, inițial nu am făcut neikung pentru beneficiile metafizice pe care le oferea – și nici ca urmare a vreunei credințe spirituale anume.”

„Bine, dacă nu ești un alchimist Taoist, atunci ce ești?”

„Sunt directorul școlii Pa Lei Chian, o școală de kung fu. Sunt profesor și predau o știință chinezească numită Nei Kung, care implică studierea, îmbunătățirea și, în final, combinarea energiilor yin și yang în interiorul corpului; forma specifică de Nei Kung pe care o predau eu vine din linia atribuită înțeleptului Mo-Tzu. Dincolo de toate astea, sunt, pur și simplu, un om ca oricare altul.”

Nu știam ce să spun la toate acestea. În vremurile noastre nu prea există îndoială – conștiința este la fel de mult un produs al fizicului, pe cât este un produs al spiritului. Axiomele lui Descartes, care separă psihicul de trup, s-au dovedit de mult a fi greșite. O rană la creier, sau o boală a creierului va afecta imediat personalitatea omului; medicina modernă are milioane de cazuri documentate în acest sens. „Conștiința” noastră este rezultatul unei întrețeseri a minții

și a corpului, a spiritului și a cărnii. S-au lovit oare vechii filozofi ai Chinei de acest secret, în timp ce investigau energiile yin și yang? Izolaseră ei în vreun fel energiile corpului și văzuseră cum pot fi ele transferate complet în spirit? Așa se dezvoltase Taoismul ca religie? Și ce poate oferi știința Nei Kung-ului lumii în vremurile noastre de progrese tehnologice rapide? Iată, aici se afla un om care avea multe din aceste răspunsuri în buzunar.

„Presupun, Sifu”, am spus, „că ești orice vrei să fii.”

Zâmbi, iar eu îmi lăsaî privirea în pământ. Urmă apoi o scurtă discuție despre plante; John susținea că acestea sunt conștiente și comunică telepatic, iar Andreas – botanist avid – era de acord cu tot ce spunea el.

Eu eram neobișnuit de tăcut. În sfârșit, în pauza ce urmă, întrebai, „Sifu, ai să ne înveți? O să înveți lumea despre Nei Kung?”

„Deja vă învăț.”

„Nu, vreau să spun, dacă ai să înveți pe toată lumea, dacă o să faci demonstrații și să explici clar ceea ce faci?”

Rămase și el tăcut o clipă, apoi spuse simplu: „Știi despre Atlantida?”

„Bineînțeles.”

„Știi de ce a fost distrus continentul Atlantida?”

„În cultura mea, spunem că Atlantida a fost distrusă pentru că zeii erau geloși.”

„S-a întâmplat pentru că oamenii ajunseseră prea aproape de secretele cerului. Și în zilele noastre, când omenirea va ajunge prea aproape, ea va fi distrusă.”

„De ce naiba?”

„Pentru că animalul uman încă nu este pregătit să devină un Dumnezeu.”

„Atunci de ce să ne fi creat? În mod logic, fie am fost creați ca să ne dezvoltăm, urmărind un scop superior, fie suntem jucăriile unei conștiințe superioare, care pur și simplu vrea să ne țină sclavi. Adică, să spui că Dumnezeu însuși

ne va distruge, mă face să mă gândesc mult mai puțin la Dumnezeu.”

Afirmația asta seacă șocă pe toată lumea.

„Deci crezi că ar trebui să dau totul la iveală, să-mi împărtășesc întreaga cunoaștere, să devin faimos și să câștig premiul Nobel”, zise John.

„Da și nu. Cred că ar trebui să oferi lumii dovezi concrete și care pot fi reproduse, cu privire la existența *chi*-ului yin și yang, fără a da informații specifice despre natura lor exactă. Asta ar fi suficient ca să te faci să intri în istorie drept omul care a ajutat omenirea să evolueze la următorul nivel”, am răspuns eu.

„În istoria omenirii lucrurile nu au stat niciodată așa.”

„Nu ne-am mai aflat *niciodată* în acest punct, în toată istoria omenirii, Sifu. Uită-te la tine, de exemplu! Ești primul maestru al școlii Mo-Pai care acceptă elevi occidentali. Omenirea evoluează; Occidentul se întâlnește cu Orientul. Nu există, oricum, nici o dovadă concretă că Atlantida ar fi existat*; poate e doar o poveste care a captivat imaginația unui filozof grec, cu secole în urmă – omul împotriva zeilor.” Mi-am făcut promisiunea tacită să-i cumpăr lui John o copie din lucrările lui Platon, *Kritias* și *Timaeus*.

„Și poate că e o poveste adevărată. Eu urmez voia cerului, Kosta. O să fac ceea ce vrea Dumnezeu ca eu să fac.”

Se ridică.

„Dar o să mă gândesc la ce ai spus”, încheie el.

Și cu asta s-a încheiat și lecția noastră din acea seară.

Pe drum înapoi spre hotel, Andreas m-a boscorodit în continuu. Fusesse șocat de abordarea mea belicoasă. „Ce-ai face”, mă întrebă el, „dacă ai fi în locul lui Sifu?”

„Aș da omenirii focul”, am răspuns eu, fără ezitare.

„Și apoi să fii legat de o stâncă la malul mării și să vină un vultur să-ți mănânce ficatul, pe vecie ...”

* Deși există dovezi lingvistice și factuale în acest sens.

„Chinul lui Prometeu nu a durat o eternitate, Andreas. După o vreme, zeii l-au eliberat pentru că s-au simțit vinovați. El a făcut ce a făcut din milă – ca să ajute omenirea, vezi tu.”

„Ești sigur că nu din mândrie?”

Venise rândul meu să rămân în tăcere. Lovise la țintă.

Nu ne-am mai spus multe în restul serii; fiecare rămase învăluit în propriile-i gânduri. Comentariul lui Andreas scoase la lumină ceva vital, ceva ce știusem întotdeauna în inima mea, dar, umbrit cum eram de propria mea mândrie, nu observasem clar înainte. Eu nu eram titan; nu depindea de mine. Doar John putea să joace rolul lui Prometheus și să își împărtășească secretele cu întreaga omenire. Misiunea noastră era să îl convingem să transmită un astfel de dar și, prin această muncă de convingere, să sprijinim pe umerii noștri o parte din consecințe.

Capitolul al IX-lea

KERIS

*„Există în cer și pe pământ mai multe lucruri decât
poate imagina filozofia ta, Horațiu”*

Hamlet, Actul I, Scena V

Henky era un alt chinez din Java – om de afaceri și prieten al maestrului meu, de peste douăzeci de ani. Henky încercase și el antrenamentul Mo-Pai, dar, din păcate, nu progresase prea mult. Își câștigase, însă, câteva beneficii; avea peste cincizeci de ani, dar arăta mult mai tânăr, poate la patruzeci și ceva, cu o siluetă în formă și cu pasul alert. Sportiv împătimit, se antrena și alerga în fiecare zi.

Henky era, în foarte mare măsură, un produs al Javei. Nu vorbea un cuvânt chinezește și nu cunoștea nici istoria chineză; mai degrabă, vorbea fluent olandeză și o engleză decentă, pentru că fusese la o școală olandeză. Cercetător înflăcărat al istoriei poporului său natal, Henky era, mai ales, expert în imperiul javanez-hindus Majapahit, care dominase Java și insulele din împrejurimi, în timpul secolului al paisprezecelea d.Ch.

Avea trei *keris*-uri în Java – toate antichități, toate mai vechi de cinci sute de ani, toate datând din timpul statului Majapahit.

Keris-urile erau încărcate magic.

Înainte să continui, ar fi util să facem o incursiune în istoria și mitologia ce înconjoară această specială armă cu lamă.

A fost o vreme când toți bărbații din Java, începând de la vârsta de trei ani, trebuiau să poarte un *keris*; pumnalul se mai poartă și astăzi, la ceremoniile oficiale. Teaca și plăselele erau adesea împodobite cu decorațiuni rafinate, cu sculpturi și bijuterii; se credea că ornamentele de pe lamă asigură și mai multă protecție împotriva nenorocirilor. Lama pumnalului are adesea niște ondulații (*lok*), de obicei șapte sau nouă, deși au fost numărate până la treizeci și una. Un număr impar de *lok* asigură purtătorul că va avea noroc. Se consideră, de asemenea, că lama ondulată face o rană mult mai dăunătoare, deși *keris*-ul este o armă greu de mânuie în luptă.

Toți indonezienii și malaezienii consideră *keris*-ul magic. În mod tradițional, *keris*-urile vechi se păstrează ca bijuterii de familie și sunt trecute din generație în generație. Fabricarea unui *keris* era o muncă ce implica o mare putere și o mare artă; *empu*, sau fierarul, era considerat un om sfânt, iar munca sa era încărcată de ritualuri.

O dată pe an, *keris*-ul era scos din teacă și era curățat cu suc de lămâie verde și cu arsenic, apoi i se sacrificau ofrande. Se ardeau bețișoare de tămâie și se făceau rugăciuni; lama era acoperită cu ulei mirositor. Cu cât lama gustase de mai multe ori sânge, cu atât *keris*-ul era mai puternic.

Keris-urile magice (nu suvenirurile pentru turiști de astăzi), se spune, pot vorbi, pot zbura, își pot schimba forma și chiar pot îngriji copii. Ele pot proteja purtătorul de rele sau îi poate distruge dușmanii. Se crede că ele zornăie în teacă, pentru a-și avertiza purtătorul de un pericol iminent. În general, *keris*-urile sunt obiecte de profundă venerație și sunt foarte puternice.

Când Henky s-a oferit să îmi arate puterile *keris*-ului său, am fost tentat să râd, însă știam că e bun prieten cu John. În realitate, văzusem deja atât de multe la John, încât nu mai știam cum să abordez astfel de afirmații; nu îmi mai permiteam luxul de a fi sceptic.

„Un *keris* magic?”, am întrebat.

„Nu, trei.”

„Ce pot să facă?”

„Multe lucruri, *orang putih**, dar pentru tine s-ar putea să se miște puțin – și poți să-l vezi pe John vorbind cu ele.”

„John poate să vorbească cu o bucată de metal?”

„Astea nu sunt bucăți de metal; sunt conștiente, la fel ca mine și ca tine.”

M-am holbat la Henky cu privirea mea cea rea, din partea stângă. Am o față foarte expresivă – face parte din moștenirea mea mediteraneană – și cumva bimorfă; sunt blând și politicos cu partea dreaptă și rău cu stânga. Am și foarte multe gene de Neanderthal – rezultatul mileniilor de împerecheri balcanice, care îmi sunt de mare folos, atunci când vreau să arăt ca un om periculos, ca un sfânt, sau ca un prost.

„Vorbești serios, nu?”, l-am întrebat.

„Întotdeauna sunt serios când vorbesc despre bani sau despre lucruri de natură spirituală.”

Banii mi se terminaseră, iar Henky îmi făcea cinste cu prânzul. Mâncarea chinezească începuse să mă plictisească; de fapt, chiar pierdusem mult în greutate în urma „regimului cu orez”, cum îl numeam eu, așa că Henky mă dusesse la o friptură în stil occidental. Îi eram foarte recunoscător.

„Bine”, am spus. „O să mușc momeala. Doris sosește în după-amiaza asta, așa că poate aranjăm o întâlnire cu Sifu diseară. Sunt sigur că și ea ar vrea să vadă asta.”

Prietena mea, Doris, fusese tovarășa mea de-a lungul anilor cât l-am cunoscut pe John Chang și, ca urmare, suferise același asalt asupra percepției ei bine stabilite despre realitate, pe care îl suferisem și eu în acea perioadă. Însă ea accepta lucrurile mult mai repede decât mine, fiind mai inteligentă și nu atât de impulsivă.

„Chiar așa e”, zise Henky. „*Keris*-urile sunt conștiente în felul lor.”

* *Orang putih* se traduce ca „om alb”.

„Desigur.”

„Fii atent, ți-aș putea spune multe povești, dar mă opresc la una: Acum câțiva ani, fiica mea urma să plece într-o călătorie cu niște prieteni. Ei au sosit la noi acasă în jeep-ul lor, iar ea pornise către ușă; brusc, se auzi un sunet ca de lovitură din dulapul în care ne ținem *keris*-urile. Când am deschis dulapul, *keris*-ul meu cel mai puternic și cel mai vechi se scutura în teacă. I-am spus fiicei mele să nu plece în călătorie, dar ea a insistat – avea un nou prieten, vezi tu. Ei bine, n-am putut să o las să plece neprotejată, așa că i-am dat *keris*-ul cu ea, cu instrucțiuni ferme să o protejeze. În noaptea aceea au avut un accident și jeep-ul a ieșit de pe șosea. S-au răsturnat de trei ori înainte să se lovească de un copac; mașina era o epavă, dar nici unul dintre ei nu a fost rănit – nici măcar o zgârietură. Nu aveau centurile de siguranță, așa că au fost azvârliti încoace și încolo în interiorul jeep-ului, destul de serios, în timp ce mașina se rostogolea.”

Nu știam ce să cred și nu aveam nici o posibilitate să judec povestea lui. Cu siguranță, existau destule mituri despre săbii magice și legende despre arme conștiente în general, în fiecare cultură din lume (să ne gândim la *Excalibur*). Oare să fie adevărate – în felul în care era adevărat John Chang, în felul în care era adevărată Troia, care fusese considerată de mulți învățați un mit, vreme de generații, înainte de a fi descoperită de Schliemann, în secolul nouăsprezece?

Văzusem prea mult din lumea spiritului în jurul profesorului meu ca să mă mai îndoiesc; cuvântul *șaman* i se potrivea lui John la fel de bine ca și cuvântul *Taoist*, dacă putem face într-adevăr vreo distincție între cele două. Scriind această carte, am fost adesea încurcat la gândul, ce ar trebui să prezint despre John și despre lumea spiritelor? Puteam să mă îndoiesc de ochii și de urechile mele? Dacă John făcea o farsă, atunci, de bună seamă, păcălea mii de oameni. Mai existau și alte explicații plauzibile pentru ceea ce vedeam – una dintre ele ar fi, pur și simplu, că John își impunea voința

și imaginația asupra minților participanților, ca un fel de hipnoză în masă. Dar chiar și dacă așa stăteau lucrurile, însemna că puterea aceea nu valora nimic și că nu era nici o problemă să merg în fața unui tribunal și să povestesc experiența. Să nu spun nimic ar însemna să fiu laș – și nedrept față de John.

Dați-mi voie să vă împărtășesc o astfel de întâlnire cu un spirit puternic și binevoitor. Judecați singuri.

Printul

Hercules (nici o legătură cu eroul) era un văr de-al meu pe care îl adusesem cu mine în Indonezia. John fusese drăguț și îl lăsase să se alăture grupului nostru și să asiste la convocarea unui spirit care murise la Nivelul Trei. Acest spirit era vestit ca fiind atât de puternic, încât oricine îl putea auzi, iar unii oameni puteau să-l și vadă; pentru Nivelul Trei, cu siguranță avea o grămadă de *chi yang*.

Fantoma era spiritul unui prinț din secolul al șaisprezecelea, iar mormântul său se afla în trecătoarea Puncak, aproape de Bogor, în Java centrală. Ucisese mulți dușmani în timpul vieții, iar karma sa era să vegheze asupra insulei Java, ca pedeapsă. În ultimele patru secole, singuratica fantomă zăbovisse pe vârful dealului care îi adăpostea mormântul, păzindu-și pământul natal. Oamenii veneau acolo să doarmă și să-i ceară favoruri și protecție, iar conducătorii Indoneziei, chiar și în aceste vremuri moderne, vizitau adesea locul, cu diverși mediumi.

Într-un grup mai mare, am mers pe potecă până la mormânt; un ministru indonezian pavase cărarea cu beton, ca să-i fie mai ușor să ajungă. Herc era nerăbdător și neliniștit. Îl cunoscuse pe John într-o tranzacție de afaceri pe care o aranjasem, neștiind la acea vreme

nimic despre puterile profesorului meu. Această călătorie schimbase totul; John îi arătase multe și îi urase bun venit în casa lui. Dar vederea acestei fantome (mă rog, auzirea ei) avea să fie piesa de rezistență. Eu îl imploram pe John de ani de zile să mă ducă să îl vizitez pe prinț. Într-un sfârșit consimțise – și tocmai la momentul potrivit. În câteva luni, spiritul prințului avea să urce în unda cea albă pentru totdeauna. Herc era norocos. Cu noi mai erau și Handoko, unul dintre liderii industriali ai Indoneziei, câțiva prieteni și câțiva dintre elevii lui John, în total cincisprezece oameni.

„Ți-ai adus minicasetofonul?” mă întrebă Handoko pe drum, la urcare.

„Nu. L-am uitat în camera de hotel.”

„Oamenii au încercat și înainte să îl înregistreze; tot ce iese e un fel de zgomot chițăitor.”

„Poate că vorbește direct cu centrul din creierul celor prezenți”, am spus eu. „Poate că nu există nici un sunet, ci doar nouă ne apare așa.”

„Da. Sau poate că spiritul pur și simplu nu vrea să fie înregistrat și de fiecare dată șterge caseta.”

„Oricum, interesant fenomen”, am spus. „Asta e și o dovadă că Sifu n-a plantat microfoane fără fir undeva în zonă.”

„Bună remarcă”, zise Handoko.

Am ajuns în zonă și frații mei de ucenicie au început imediat să curețe și să pregătească locul. Așa cum văzusem și mai demult, au așternut flori și mâncare pentru spirit și au aprins un bețișor de tămâie, numit *hu*.

Toți cincisprezece ne-am adunat aproape de ofrande și John intră în meditație, chemându-l pe prinț. Imediat am auzit vaietul lung și înfiorător al vântului, semnul unui spirit. Am văzut bețișorul de tămâie mișcându-se. Dintr-o dată, în dreapta locului unde se

aflau ofrandele și chiar în fața maestrului meu apăru o strălucire portocalie. O voce dulce și blândă ne vorbea în indoneziană.

„Salutare, frate Chang”, îi spuse aceasta profesorului meu. „Mă bucur că ești din nou aici, cu mine. Astăzi ai adus mulți prieteni ... multe fețe noi. Cum îi cheamă?”

„Handoko”, începu John.

„Handoko”, șopti vocea blând. „Și lângă el se află niște oameni albi. Ei vin din Olanda?”

„Nu”, spuse John repede. „*Dari Junani* ... din Grecia.”

„Aha. Cum îi cheamă?”, întrebă prințul.

„Kosta și Hercules”, răspunse John, iar spiritul repetă numele.

M-am concentrat cât de tare am putut pe lumina portocalie strălucitoare și am observat o mână subțire ce dansa în ea – dar oricât am încercat, n-am reușit să mai văd nimic altceva. Conversația a continuat, prea greu de înțeles pentru indoneziana mea firavă; după o vreme, John i-a mulțumit spiritului și a plecat.

M-am apropiat imediat de maestrul meu. „De ce a întrebat dacă venim din Olanda?”, am întrebat.

„Pentru că l-a văzut pe Hercules cu părul blond. Pe când era în viață, oamenii albi care veneau în Java erau olandezi, iar lui nu-i plăceau. Se întreba ce faceți aici, atâta tot.” Brrr, m-am gândit. Bine că a înțeles că nu eram dușmanii lui din vechime.

„Totul a mers bine?”, am întrebat.

„Nu chiar. Am vrut să-l întreb despre un prieten al meu care e pe moarte, dacă poate să-l ajute; spiritul mi-a spus, pur și simplu, că prietenul meu acumulase karma negativă și că era voia cerului ca el să moară acum. A sugerat să-i amintesc prietenului meu că există Dumnezeu și să creadă în El pe deplin și să nu se împotrivescă pedepselor pe care i le-a atras karma sa.”

Eu eram tăcut. Cuvintele profesorului meu mă mișcaseră și mi-am dat seama, în același timp, că ne făcuse o mare onoare. Eram primii albi pe care spiritul prințului îi văzuse, în patru sute de ani; primii pe care maestrul meu îi luase cu el la trecătoarea Puncak.

N-am știut ce să îi spun profesorului meu. Încă o dată mă onorase peste poate. Să-l îmbrățișez pe John nu intra în discuție; Java nu este Mediterana, iar chinezii, în general, nu-și afișează afecțiunea. Speram că, în viitor, voi putea să mă revanșez pentru multele daruri pe care mi le oferise.

Ne-am întâlnit cu John seara târziu și am luat cina acasă la el, ca de obicei. Mai târziu, după ce s-au schimbat politețurile obișnuite și ne sorbeam ceaiul pe terasă, John îi ceru lui Henky să își aducă *keris*-urile.

Erau trei, așa cum spusese Henky, unul mai frumos decât celelalte două. Lamele primelor două erau ondulate, dar ultimul și cel mai frumos avea o lamă dreaptă, fermă. Suprafața metalului era înnegrită, aspră și oțelită, cum era obiceiul în Malaezia și în Indonezia; *keris*-urile erau gravate după fabricare cu suc fierbinte de lămâie și cu arsenic.

Keris-urile aveau un miros parfumat – suprafața lameilor era unsă cu un ulei cu miros dulceag. L-am întrebat pe Henky ce este.

„Uleiul unui copac pe care îl folosim în acest scop aici, în Indonezia”, spuse el simplu. „Asta le place cel mai mult.”

„Înțeleg.”

„Pentru *keris* trebuie să folosești uleiul de la o plantă vie, niciodată un derivat chimic.”

„OK.”

„Serios.”

„Serios. Cât costă o chestie din asta?”

„Între douăzeci și patruzeci de mii de dolari, dacă are într-adevăr putere.”

„Mă îndoiesc că voi avea vreodată unul, Henky, dar mulțumesc de sfat”, i-am spus.

„Poate îți vei dori unul în viitor, ca să-ți protejezi familia”, spuse el simplu.

John interveni. „Cred că ar trebui să le arătăm lui Kosta și lui Doris ce pot să facă *keris*-urile”, spuse el. „Trebuie să stați toți jos, pe pământ.” Doris se conformă imediat. Eu am fost destul de prost să întreb:

„De ce?”

„Pentru că așa e mai bine”, răspunse John, destul de simplu.

Am eliberat măsuța dintre noi de serviciul de ceai și ne-am așezat în jurul ei.

Eu stăteam vis-a-vis de John; Doris era la stânga mea, iar Henky în fața ei.

John luă o farfurie adâncă și o întoarse invers, punând-o cu fața în jos. Luă un bețișor și îl aprinse, punându-l cu atenție pe spatele farfuriei, pentru a proteja furnirul mesei. Luă cel mai mic dintre *keris*-uri și îl puse pe masă, cu lama odihnindu-se pe teacă.

Instantaneu, concentrarea lui deveni atât de intensă, încât mi se scutură stomacul. Fața îi deveni ca a unei statui și aproape că-i puteam auzi inima încetinindu-și ritmul, oprindu-se. Totul părea să se condenseze într-o sferă în jurul lui.

Dintr-o dată, lama se întoarse și se mișcă înspre bețișor.

Doris zâmbi.

John luă *keris*-ul, trecu bețișorul peste el și îl puse înapoi în teacă.

„Ăsta nu are chiar așa de multă putere”, spuse el.

Scoase cel de al doilea *keris* și îl puse pe masă, în același fel în care îl pusese pe primul. Se concentră din nou - de data aceasta, scurt.

Al doilea *keris* se întoarse și el, rotindu-se înspre bețișor. Părea să consume fumul cu lăcomie, vibrând ușor în timp ce făcea asta. John îl luă.

„Ăsta e într-o dispoziție foarte proastă astă seară”, spuse el. „Nu îl vom folosi.”

Fixă vârful lamei în teacă. *Keris*-ul își trase teaca peste „corp” cu putere, scoțând clic-clacuri zgomotoase.

„Mi-ar plăcea să mai văd o dată,” am spus.

John zâmbi. „Bine,” spuse. „Uite, ține teaca.” Îndepărtă lama din teaca de lemn, pe care mi-o dădu mie.

Am luat teaca de lemn în mâna dreaptă, ținând-o bine. John introduse vârful lamei în teacă. Îi șopti ceva *keris*-ului.

Teaca mi se scutură din mână cu destulă putere și lama *keris*-ului își trase teaca de lemn peste ea.

„După cum am spus”, remarcă John, „ăsta e într-o dispoziție foarte proastă și nu vrea să fie deranjat.”

Scoase lama din teacă, trecu bețișorul peste ea și o puse înapoi. Puse obiectul deoparte.

Henky îi dădu ultimul *keris*, cel cu lama dreaptă.

„Ăsta e foarte puternic”, spuse John. „A fost făcut în anii de început ai imperiului Majapahit și se numește Samar.”*

John puse arma pe masă în același fel și aceasta se roti imediat, aranjându-se peste bețișor.

„Sifu”, întrebă Doris, „cum de îi știi numele?”

„Mi-a spus el”, răspunse John. „Își amintește totul despre cum a fost făcut, circumstanțele și perioada. Își amintește și numele lui. Are peste cinci sute de ani.”

John luă *keris*-ul și trecu pe sub el bețișorul de tămâie. Dacă o bucată de metal poate părea mulțumită, atunci aceasta chiar așa era. John șopti armei ceva, apoi o puse pe masă. Puse bețișorul înapoi pe farfurie și se întoarse către Henky. Cei doi își spuseră ceva, scurt.

M-am uitat la Doris, care părea foarte fericită. Seara aceea confirmase pentru ea ceea ce îi spusese despre propriile mele experiențe cu spirite în compania lui John, în trecut.

* Deoarece a cunoaște numele unui *keris* înseamnă a avea putere asupra lui, am schimbat numele armei, pentru a-l proteja pe Henky.

„Sifu”, întrebă ea, „cum poate *keris*-ul să facă ceea ce face?”

„Pentru că are energie yin”, răspunse el. „Practic, poți să spui că e un spirit.” M-am întins să îndrept bețișorul pe farfurie. Se rostogolise până aproape de marginea farfuriiei și mă gândeam că ar fi putut să cadă pe masă și să ardă furnirul.

Keris-ul Samar se învârti foarte rapid și încercă să mă taie. Mi-am tras mâna la timp, pe când toată lumea, în afară de John, rămase cu gura căscată.

„Fii atent”, spuse Henky. „Știi, ele au o minte a lor.”

M-am uitat la *keris*; cumva, știam cum să-l manevrez. „Nu încerc să-ți iau tămâia, prietene”, i-am spus. „Voiam doar să o aranjez pe masă.”

„Nu înțelege englezește”, spuse John. „Dar hai, mai încercă să te împrietenești cu el.”

Am luat prudent arma de mâner cu o mână și cu cealaltă am trecut pe sub ea bețișorul de tămâie; m-am concentrat și am încercat să proiectez gânduri liniștitoare, cum aș fi făcut cu animalul de casă al unui prieten, care nu mă place.

Deși mă așteptam, era emoționant să simt vibrația în mână – *keris*-ul părea să toarcă.

„Scuzele sunt acceptate”, spuse John. „Pune-l jos.”

Așa am făcut.

„De fapt, e foarte drăguț; acum vrea să ne arate ce poate să facă”, spuse John. Introduse arma înapoi în teacă și o puse jos, cu plăselele înspre el. John zâmbi și ne privi. „La priviți.” Se uită scurt la *keris*. „Samar!” spuse; arma sări complet afară din teacă, peste masă, în mâna lui deschisă.

Am fost încântați.

„Vreți să mai vedeți o dată?”, întrebă John, iar noi, desigur, am spus da.

El strigă iar *keris*-ul și acesta îi sări încă o dată în mână.

„Pare foarte doritor să facă pe plac”, zise Doris.

Îmi veni în minte un câțel auriu pe care-l cunoșteam; dispoziția lor părea cam aceeași.

John îl luă pe Samar de plăsele și trecu pe sub el bețișorul. *Kerisul* vibra de mulțumire. Dintr-o dată, John răsă și puse arma înapoi în teacă, înmânându-i-o lui Henky.

„Ca un copil”, zise el. „Are propria lui minte, iar părerea lui sunt foarte amuzante.”

Chiar în acel moment, cățelușa lui John, Lovely, se apropie tropăind de călcâiele mele. M-am aplecat să mângâi spatele blănos. Lovely amușină o vreme în jur, se hârjoni un pic cu Doris, apoi porni către ceva mai interesant cu care să își ocupe timpul.

„Un spirit *keris* e ceva cam așa”, zise John, arătând către Lovely. „Dacă îl mângâi și îl piepteni și îl hrănești regulat, îți va fi loial și va trăi fericit. Dacă îl lași flămând și îl ignori, dacă îl bați și îl lovești, atunci poate să devină chiar dezagreabil.”

„Inteligența lor e cam la fel?” am întrebat.

„Nu. Conștiința *keris*-ului nu e așa de dezvoltată.”

„Sifu”, zise Doris, „poți să vorbești cu el pentru că tu ai combinat yin-ul cu yang-ul, corect?”

„Corect.”

„Și noi? Pe noi poate să ne audă?”

„Oh, da. Poate să vă audă, să vă vadă și să vă simtă în moduri pe care nu le înțelegeți. Voi nu puteți să vorbiți cu el; voi trebuie să fiți la Nivelul Trei ca să puteți simți energia yin – asta dacă nu învățați cum să vă folosiți visele.”

„Există o meditație Budistă Tibetană care se numește *milam*”, am spus eu.

„Da; în Indonezia, oamenii merg deseori la mormintele sfinților musulmani și dorm acolo”, zise Henky, „sperând să comunice cu aceștia. Adesea spiritele chiar le vorbesc oamenilor în vise și le dau răspunsuri la întrebări.”

„Sifu”, am întrebat eu, „*keris*-ul are yang ? De aceea se poate mișca ?”

„Nu. El are energie yin încătușată înăuntrul unui cadru de metal. El ia yang de la mine, la cererea mea. Dar pentru că are energie yin, el poate absorbi energie yang și astfel

te poate proteja. Dacă cineva reușește să combine yin-ul și yang-ul, atunci poate face *keris*-ul să se miște și să-i vorbească, după dorință."

Am vrut să clarific ceva ce îmi bântuia străfundurile minții - ceva incredibil, dacă ar fi adevărat.

"Sifu", am întrebat, "Samar e o ființă creată, nu-i așa?"

John mă privi cu interes.

"Nu, Kosta, nu înțelegi. Bună încercare, dar nu primești bucățica de zahăr, cum se spune. Samar nu este deloc o ființă creată; el este prelungirea unui om care a existat odată."

"Poți să îmi explici asta, Sifu?"

"Când am dobândit prima dată puterea", spuse John, "eram curios de ceea ce poate să facă un *keris*. Într-un magazin de antichități, am găsit un *keris* de putere, care ruginea; vezi tu, negustorul nu putea să simtă *keris*-ul încărcat. Arma aceea era veche de cinci sute de ani, dar el credea că e un gunoi și o trata ca atare. Am cumpărat-o pe câțiva dolari și am luat-o acasă, unde i-am cercetat originile, folosindu-mi propriile capacități. Chiar în centrul *keris*-ului, îngropată în straturile de metal, era o bucățică de hârtie pe care era scris un farmec, cu litere sanscrite. Era foarte asemănătoare cu un talisman chinezesc, un *fu*. Atunci am înțeles tehnica fabricării *keris*-ului."

"Ce este un *fu*?", întreabă Doris.

"Un farmec, un talisman Taoist de protecție și vindicare", i-am răspuns eu repede și m-am întors către John.

"*Fu* vine din propria noastră persoană," zise John.

"Când facem un *fu*, ne prelungim conștiința și puterea în talisman - iar acolo, acea putere poate servi unui scop anume. De exemplu, când vorbesc cu un *keris*, de fapt vorbesc cu spiritul celui care a făcut *keris*-ul; omul acesta, în trecut, și-a prelungit o parte din propria sa forță vitală și din spirit în acest *fu* care se află în inima acestui *keris*."

Se lăsă pe spate. "Un *fu* e ca o antenă," continuă. "Știi,

când eram tânăr și voiam să meditez, aveam mari probleme în timpul nopții - sunt atât de mulți țânțari aici, la tropice! Nu puteam să ne permitem plase de țânțari, iar otrăvurile chimice încă nu existau, așa că aveam probleme cu concentrarea, din cauza atacurilor lor constante. Liao Sifu mi-a arătat cum să fac un *fu* care să atragă țânțarii; trebuia să mă concentrez, să scriu farmecul pe hârtie și să îl încarc cu putere. Apoi îl puneam în grădină și astfel eram în pace, cât doream să meditez. După ce terminam, mă duceam să rup *fu*-ul și să eliberez țânțarii; întotdeauna găseam sute acolo."

"Vrei să spui că țânțarii erau atrași de hârtie?"

"Da. Dar forța mea vitală era cea care făcea farmecul cu puțință."

"Cât ține un *fu*?"

"Toate obiectele astea au o durată de viață, iar energia lor trebuie înnoită permanent", răspunse John. "În cazul *keris*-ului, corpul de metal este în mod natural un bun păstrător al energiei yin. Când *keris*-ul este moștenire de familie, puterea lui este reînnoită anual, prin ceremoniile asociate cu păstrarea unui astfel de obiect. Dar, știi, pentru a face un *fu*, practicantul trebuie să aibă abilități ca ale mele - și poate chiar și atunci va face unul sau două în toată viața lui. Nu e ușor. *Fu*-urile pentru turiști pe care le vezi de vânzare în templele Taoiste nu au nici o putere reală; sunt imitații - ca o imitație de Rolex."

Doris era tăcută.

"Sună aproape a magie", spuse ea într-un târziu.

John ridică din umeri.

"Poate, într-un fel. *Magia*, sau vrăjitoria, dacă vrei, este prin definiție utilizarea energiilor exterioare pentru a îndeplini o anumită sarcină sau a împlini o anumită dorință. Strict vorbind, având în vedere că un *fu* vine din propria noastră persoană, el nu este magie. Nu invocăm spirite ca să facem un *fu*. În orice caz, Doris, chiar dacă ar fi să consideri aceste *keris*-uri ca fiind magice, ele nu sunt făcute de mine.

Eu nu sunt vrăjitor. Antrenamentul *nei-kung* pe care l-am practicat toată viața mea îmi dă, pur și simplu, putere asupra genului ăsta de lucruri."

M-am gândit la conceptul de *fu* ca antenă către spiritul făuritorului decedat.

"Sifu", am spus, "mi-ai zis cândva că un spirit nu poate să mintă. Asta înseamnă că nici nu poate crea, corect?"

"Da, Kosta. Unirea lui yin cu yang este cea care permite creația; acest atribut anume este ceea ce face viața pe Pământ atât de specială. Ființa umană e încă și mai specială, căci ea posedă aptitudinile biologice de a face pe deplin uz de puterea sa de creație."

"Creierul."

"Da."

"Deci acest *fu* care este în *keris*, această antenă – ea îi transmite făuritorului *keris*-ului informații și îi permite să acționeze și pe Pământ", am spus eu.

"Da, dar numai cu energie yin", răspunse John.

"Corect. Puterea influenței sale depinde de *fu*, nu-i așa? E ca și cum ai programa un calculator, nu-i așa?"

a

b

Fig. 1

Un exemplu de *fu* chinezesc Budist tipic, folosit pentru protecția împotriva forțelor negative, la (a). Silaba sanscrită folosită pentru a încărca talismanul este prezentată la (b).

Oricum, imaginea în sine nu este 'încărcată', așa că ar fi inutil să o copiați și să încercați să o folosiți.

"Da și nu. Personalitatea făuritorului era determinată, în timpul vieții acestuia, de interacțiunea dintre yin și yang; acum, că e numai yin, el nu se poate dezvolta, nu poate minți și nu poate crea. Înțeleg ce spui, însă; deciziile lui sunt filtrate prin *fu* și limitate de faptul că el este un spirit. Asta așa e."

Doris îl privi pe John. "Are dreptate? Scrierea caracterelor – fie ele sanscrite sau chinezești – atunci când faci talismanul, este un fel de programare?"

"Destul de asemănătoare", zise John. "E un mod de a inițializa un proces. Tu nu ești rezultatul unei programări? Creierul tău, care e un fel de computer, a citit stimulii externi, ca și date de intrare, pe vremea când erai bebeluș. A procesat datele și, de-a lungul anilor, s-a format personalitatea ta. Este, în mare, același lucru, doar că tu, ca ființă umană, ai și yin și yang, în echilibru. *Keris*-ul nu. Cumva, să faci un *fu* e ca și cum ai naște un copil. În esență, iei o parte din tine și o pui în altceva, iar antena asta va continua să existe o anumită vreme."

John se opri ca să-și aprindă o țigară și se lăsă înapoi pe spate. "Problema este", zise el, "că mulți indonezieni și malaezieni își tratează *keris*-urile de familie ca pe obiecte de adorație, mai degrabă decât ca pe niște companioni loiali și modești, care sunt cu adevărat."

Doris îl privi pe Henky, care rânjea.

John zâmbi. "Nu Henky. Adevărul e că mă îndoiesc că un *keris* o să câștige vreodată premiul Nobel pentru fizică, date fiind cele două limitări pe care le-am menționat mai devreme. Samar este un exemplu de *keris* foarte inteligent. Un *keris* ar trebui tratat ca un animal de casă – hrănit și îngrijit, dar niciodată adorat ca un Dumnezeu. Asta e o greșală foarte gravă – una pe care o reproșez mereu prietenilor mei. Unii oameni chiar se roagă la *keris*-urile lor!"

Lovely veni iar, tropăind. John o luă în brațe, și-o puse în poală și începu să o mângâie. "Așa ar trebui să te porți cu un *keris* – și, de altfel, cu orice *fu*: ca și cum ar fi un prieten

loial și protector. Poți să o mângâi, dacă vrei, dar mă îndoiesc că o să te rogi vreodată la ea, nu-i așa? Există un singur Dumnezeu, și numai El ar trebui să fie adorat de oameni.”

Chiar n-am mai avut ce să spunem la această declarație atât de simplă. Poate că, dintre toate lucrurile pe care le văzusem în preajma lui John, *keris*-ul și conceptul *fu* erau cele mai șocante. Vedeam că și Doris era tulburată de întrepătrunderi.

Este oare posibil să fie adevărate toate legendele și miturile omenirii? Multe lucruri îmi deveniră dintr-o dată clare. Anii de învățătură academică se puseră cap la cap cu anii de căutare a adevărilor ezoterice; momentele pe care le petrecusem cu John îmi trecură prin minte ca un uragan – și am avut, dintr-o dată, răspunsul la întrebările care mă bântuiseră vreme de zeci de ani.

Surprinsesem, cu înțelegerea mea, o luminiță din ceea ce înseamnă natura.

Rămânea să văd ce voi face cu aceasta.

John mă studie cu atenție și dădu din cap. Poate că văzuse ceva pe fața mea, ceva care îmi oglindea cursa nebu-nească a gândurilor prin minte. Stânjeniți, Doris și cu mine ne-am ridicat și am spus noapte bună. Era vremea să mergem acasă.

Din ziua aceea am mai văzut sute de *keris*-uri, unele cu o impresionantă putere, altele cu mai puțină, dar fiecare având propria sa personalitate distinctă. Fenomenul nu încetează să mă uimească. Voi încheia acest capitol cu simpla afirmație că sunt convins acum că magia *keris*-urilor este adevărată. Deocamdată, ar fi inutil să mai spun altceva.

Capitolul al X-lea

NATURA REALITĂȚII

Pe la apus, pe o plajă de pe insula Evia, la nord de Atena, am intrat, în sfârșit, în starea de conștiință hipernormală. Stăteam în poziția jumătate-lotus, făcându-mi exercițiile de Nivelul Doi, trăgând *chi* yang în interior, trimițându-l jos în *dantien* și comprimându-l acolo prin respirații yoghine.

Dintr-o dată, am auzit un zumzăit, ca un elicopter sau ca elicea unui vas (de fapt, chiar am crezut, mai întâi, că trece un vapor). Zgomotul devenea din ce în ce mai tare. Dintr-odată, totul s-a făcut negru: *Dumnezeule, am un accident vascular*, m-am gândit. Însă nu era un sentiment dezagreabil; senzația era chiar plăcută. Am observat fenomenul o vreme, complet conștient, după care mi se făcu frică și mi-am tras *chi*-ul în sus. Am revenit la realitate și am continuat să vibrez, amețit, vreme de câteva secunde. Mă simțeam puternic, nu slab; asta nu fusese atac de cord. Voiam să îmi termin setul de exerciții pe care îl începusem, așa că mi-am trimis *chi*-ul înapoi în jos. Zumzăitul începu din nou, dar de data asta, temător, am întrerupt procesul și m-am retras. O a treia repetare avu același rezultat. Devenea prea mult. M-am ridicat în picioare – îmi tremurau – și am mers către locul unde aștepta Doris.

Era furioasă. „Ai spus că stai numai douăzeci de minute”, zise ea.

„Ei bine, am crezut, adică, am vrut ... Am stat mult?”, m-am bălbăit eu. *Unde a zburat timpul?*, m-am gândit. Un exercițiu îmi lua, de obicei, un minut; vrusesem să fac două-

zeci, înainte să mergem la cină, la o *tavernă* din apropiere.

„Ce spui? Am așteptat aici, uitându-mă la tine, patru zeci și cinci de minute! Odată nu te-ai mișcat absolut deloc vreo douăzeci de minute. Am fost îngrijorată.”

Am fost șocat. Se părea că, vreme de douăzeci de minute sau mai mult, îmi ținusem respirația și îmi pierdusem cu totul conștiința timpului.

Imediat l-am sunat pe John.

„Felicitări”, spuse el.

„Ce vrei să spui, felicitări?”

„Bună experiență! Asta înseamnă că avansezi frumos în Nivelul Doi.”

„Așa trebuia să se întâmple?”

„Desigur.”

„Ce e zumzăitul acela? Un prieten sufit mi-a spus că este chakra *dantien*-ului, rotindu-se.”

John râse. „Da? Ți-ai transferat conștiința în *dantien*, atâta tot.”

Atâta tot? Miraculosul devenise, se pare, rutină, iar sublimul era ceva obișnuit în preajma lui John. Cum puteam să aduc o astfel de cunoaștere în lumea occidentală, fără să fiu luat în râs, sau condamnat? Cum era cel mai bine să fac? Și cum să-mi stăpânesc, în acest timp, ambițiile și speranțele personale? Gândurile acestea îmi erau pregnante în minte la momentul incidentului de mai sus – și pe bună dreptate.

Vă amintiți că Liao Sifu îl făcuse pe profesorul meu să promită că nu-și va demonstra niciodată puterile în public, nici nu le va folosi pentru a obține profit, sau în scopuri malefice. Când John luă decizia să meargă mai departe cu o carte și un film, în mai 1996, s-a consultat cu maestrul său, care murise cu mai bine de treizeci și patru de ani în urmă și care se înălțase în 1992. Pentru a ajunge la conștiința lui Liao Sifu, John a postit mai mult de zece zile și a intrat în meditație profundă, trimițându-și conștiința departe. Liao Sifu i-a spus că este în regulă să continue; era momentul potrivit, iar

omenirea era pregătită. De asemenea, el l-a avertizat pe John că va purta karma acelui efort. Dacă putem să învățăm omenirea despre binefacerile efective ale meditației, ale Chi Kung-ului și ale Nei Kung-ului, atunci binecuvântările vor fi, într-adevăr, uriase; dar dacă lucrurile mergeau prost și cream un Frankenstein, atunci karma va fi foarte rea.

Inițial, când mi-am luat sarcina de a scoate o carte pentru profesorul meu, am văzut repede că este nevoie de o autoritate științifică notabilă, care să dea credibilitate scrierilor mele. Eram și foarte conștient de limitările impuse de jurământul pe care John îl făcuse maestrului său. Demonstrația publică în condiții de laborator nu era permisă. Planul cu care am venit eu pentru a depăși acest obstacol era foarte simplu: John avea voie să trateze pe oricine avea o boală reală, iar fenomenul electrogenezei, pe care îl folosea în aceste tratamente de acupunctură, era o demonstrație suficientă pentru orice fizician de laborator. Strategia mea era să găsesc o distinsă autoritate care era bolnavă, să aranjez o ședință de tratament cu John și să sper că o voi convinge să ne sprijine. John ar fi putut atunci să facă o demonstrație completă, *pe peliculă*, în fața aceloră dintre elevii săi care erau și ei oameni de știință recunoscuți - eram destul de mulți. Ar fi fost suficient, dacă aveam omul potrivit în echipa noastră. Am petrecut ore îndelungate „mirosind” oamenii și stabilind contacte cu cercetători eminenți. În două astfel de cazuri, John dădu înapoi în ultimul moment, astfel că a trebuit să dau telefoanele necesare oamenilor (care, probabil, în acea clipă erau convinși că Dynamo Jack era un șarlatan).

După multe luni de frustrări, am revenit în Indonezia, în noiembrie 1997, unde m-am întâlnit cu Andreas și cu Handoko. La acel moment, Chang Sifu ne-a spus din nou că o demonstrație în public era în afara oricărei discuții. Învățătorul său îi dăduse permisiunea să facă o carte și un film, dar încă mai era legat de promisiunea pe care i-o făcuse lui Liao Sifu. La discuțiile care au urmat, Andreas avu ideea să îl in-

cludă în proiect pe Lawrence Blair*, ca om din lumea filmului, care deja fusese martor la ceea ce putea să facă maestrul nostru – și pentru că *Inelul de foc* fusese mijlocul prin care făcusem cunoștință cu John. Era o idee bună. În dimineața următoare, m-am urcat într-un avion înspre Bali și am început să-l caut pe Blair.

Lawrence Blair și John nu-și vorbiseră de zece ani; John era supărat pe Blair, deoarece, credea el, dr. Blair îl păcălise. După John, materialul original pentru *Inelul de foc* fusese filmat ca *documentație* științifică a capacităților sale, nu pentru uz comercial. Lawrence era înfricoșat de John și s-a ținut departe de el zece ani de zile, când a auzit că profesorul meu e supărat.

M-am întâlnit cu dr. Blair în aceeași seară, în casa sa din Ubud; din ce spunea el, era la mijloc o neînțelegere. Blair folosea cuvântul *dokumentair* în malaeziană atunci când vorbea cu John; Chang Sifu își tradusese cuvântul ca și „documentație”, pe când Blair crezuse că are undă verde să folosească materialul.

I-am adus pe amândoi la o întâlnire în săptămâna aceea, cu intenția de a-l pune pe Lawrence să-mi facă un al doilea documentar, folosind materialul pe care-l avea de la *Inelul de foc*. Aparent, întâlnirea a mers foarte bine, căci John luă o decizie neașteptată. Dr. Blair a primit permisiunea să filmeze *un alt* documentar cu John, asistat de Henky. Am suspinat ușurat, liber să-mi continui proiectul.

Aveam un program de respectat. Voiam să ajung la aceia ca mine, la oameni cu diplome occidentale de tehnicieni, care erau și artiști marțiali cu experiență, oameni care ar putea și care ar vrea să combine antrenamentul Nei Kung al lui John, cu o abordare ortologică și cu știința occidentală.

Omenirii îi trebuise mult, mult timp ca să evolueze până aici și să aibă femei și bărbați care nu sunt nici orientali,

* A se vedea introducerea și capitolul I.

nici occidentali, ci câte puțin din ambele. Era momentul să își recupereze investiția. Poate aceia pe care George Lucas i-a numit Jedi se vor întrupa.

Dar nu va fi sarcină ușoară, căci regulile nu pot fi încălcate. Știam pe propria mea piele ce se întâmplă când cineva încalcă un jurământ în preajma lui John. Să împărtășesc cu cititorul un astfel de incident.

O schimbare de vreme

Conduceam înapoi spre Atena, venind din sâtu-cul meu din nordul Greciei, când se porni ploaia.

Cu mine în Golful VW se mai afla și Spiro, un pilot de douăzeci și opt de ani care îmi era prieten și elev de arte marțiale. Era primăvară, peste tot erau flori și tocmai trecuse Paștele. Soarele strălucea și nu era un nor pe cer.

Destul de repede, și având în vedere că tatăl lui Spiro tocmai își pierduse un rinichi în urma unei infecții, tema conversației noastre ajunse la moarte și la posibilitatea unei existențe după moarte. La acel moment îl cunoșteam pe John de vreun an și ardeam de nerăbdare să povestesc cuiva, oricui, ceea ce văzusem. Aveam, însă, ordine stricte să nu discut cu nimeni ceea ce văzusem – și îi promisesem asta lui John.

Prinzând momentul, i-am spus lui Spiro ce învățasem în Indonezia, că nu mai aveam nici o îndoială că există viață după moarte. I-am descris unda albă și pe cea neagră și ceea ce mă învățase John.

Dintr-o dată, o masă de apă lovi parbrizul. Nu mai vedeam nimic, așa că am pornit ștergătoarele.

Treceam prin niște câmpuri proaspăt arate. „Trebuie că am trecut prin vreo stropitoare”, i-am spus eu lui Spiro. Ciudat că nu o văzusem.

Am continuat să conduc; trecu vreo jumătate de

minut. Apa continua să curgă pe parbriz, cu neînfrânată duritate; am dat ștergătoarele pe viteză maximă.

„Nu, e o furtună”, spuse Spiro. Era confuz. Ca pilot profesionist, se pricepea la vreme și nu fuseseră nici un fel de indicații că ne-ar fi așteptat vreun duș – ca să nu mai vorbim de unul de o astfel de intensitate. Ploaia continuă să ne zgâlțâie cu putere, în așa hal, că abia mai puteam vedea.

Ne-am continuat călătoria în tăcere. După cam vreun kilometru, am observat ceva ciudat. Mașinile care veneau spre mine pe banda opusă nu aveau ștergătoarele pornite.

M-am uitat la pământ, cum treceam cu mașina. Părea uscat! „Ce rahat de ploaie mai e și asta?”, am spus eu cu voce tare. În aceeași clipă, am auzit un scâncet stins și înfricoșat din scaunul din dreapta. „Ăă, ai făcut ceva ce nu trebuia să faci când mi-ai spus ceea ce mi-ai spus?”, mă întrebă Spiro. L-am privit. Era alb de spaimă și de uimire.

„Nu știu”, am spus eu. Situația era ireală, ca un desen animat care prinsese viață, iar mie începea să-mi placă. De fapt, chiar am râs, apoi am privit înspre cer.

„Îmi pare rău, Sifu”, am spus. „N-o să se mai întâmple.”

Împroșcându-ne cu o rafală de stropi de final, ploaia se opri brusc. Am tras pe dreapta dincolo de curbă și am ieșit repede din mașină.

VW-ul meu era learcă. Arăta ca o mașină ce stătuse o săptămână în furtunile tropicale. Alte mașini, complet uscate, treceau în stânga și în dreapta, cum stăteam noi pe marginea drumului. Soarele strălucea; ca și mai devreme, pe cer nu era nici un nor.

Spiro îmi surprinse privirea. „Ei bine”, spuse el, „fie nu s-a întâmplat și eu mă despart de tine – fie s-a întâmplat, și atunci încep antrenamentul.” Se opri o se-

cundă și zâmbi. „Când poți să îmi arăți Nivelul Unu?”

L-am sunat pe John imediat ce am ajuns înapoi acasă și i-am descris incidentul. Mă lăsă să vorbesc, fără să omit nimic.

„A fost de la maestrul meu!” a spus el. „Data viitoare, când faci o promisiune, ține-te de ea, orice ar fi!”

Din ziua aceea mi-am ținut toate promisiunile pe care le-am făcut. Mi-e teamă de propria mea mândrie și lăcomie, vedeți, și încerc să fiu conștient de ele pe cât de mult posibil. Scriind această carte, de exemplu, prezentându-l pe John Occidentului, de fapt merg pe sfoară. Și eu va trebui să îmi duc karma acțiunilor și a intențiilor, bune și rele. Mă tem de cele din urmă; inima mea este departe de a fi pură, iar mâinile nu îmi sunt atât de curate pe cât mi le-aș dori.

REINVENTAREA ROTII

După cum am spus în repetate rânduri, ideea nu e să supunem știința Orientală celei Occidentale, ci mai degrabă să creăm o știință *nouă*, care nu înseamnă nici Orient, nici Occident. Teoria științifică este întotdeauna – ca să îl parafrazăm pe Dr. Fritjof Capra* – în cel mai bun caz, o *aproximare*, încercarea cuiva de a modela sau de a documenta natura și procesele realității fizice. De exemplu, teoria newtoniană clasică era destul de adecvată pentru a ilustra comportamentul maselor mari și lente, dar avea probleme când trebuia să caracterizeze câmpurile electromagnetice și chiar și mai multe probleme la scară atomică. Încercările și tribulațiile gânditorilor lumii pot fi amuzant de urmărit (dacă ești tipul de om căruia îi place să se uite la oameni inteligenți care se dau cu capul de ziduri de cărămidă). De exemplu,

* Capra, Fritjof, The Tao of Physics [Tao al fizicii] (New York: Bantam New Age Books, 1977).

acum două sute de ani, oamenii credeau în ceva numit *phlogiston* – o substanță imaginară, care se credea că există doar pentru că omenirea nu înțelegea bine combustia. Faptul că nu reușeau să găsească un model corespunzător pentru combustie era un obstacol insurmontabil în calea unui progres real în domeniul teoriei chimice. Cum nu erau niciodată dispuși să spună „nu știu”, oamenii de știință ai vremii au anunțat existența acestui phlogiston imponderabil – o substanță conținută în toate materialele care se oxidează. Desigur, nu există așa ceva.

Eu, ca om de știință, nu puteam să nu țin seama de ceea ce văzusem cu proprii mei ochi și, în afară de cazul în care John era cel mai mare magician al lumii (sau un mutant genetic), nu avea cum să înșele atâta lume. Putem să desconsiderăm oricând aspectele metafizice ale acestui text, ca fiind iluziile sau impresiile personale ale lui John, dar nu aveam cum să desconsiderăm energiile la care fusesem martor și pe care le experimentasem împreună cu alte mii de oameni. În plus, presupunerea că puterile lui John sunt rezultatul unei mutații genetice nu este valabilă, deoarece, în timpul antrenamentelor, toți elevii săi întâlneau în corpurile noastre, energiile pe care le descrisese el. Într-o ședință de antrenament, spre exemplu, aproape că mi-am omorât, accidental, unul dintre elevi, care mă surprinsese cu un pumn rapid. Ca reacție, l-am lovit în piept cu palma dreaptă, în timp ce îl blocau cu stânga. Omul – un grec masiv, puternic, de la țară – suferi imediat un ușor atac de cord și se prăbuși. Nu exista nici o explicație rațională pentru o astfel de reacție – și nici nu au putut să găsească la spital vreo explicație pentru starea omului. Era – și, mulțumesc lui Dumnezeu, încă mai este – un om cu o sănătate excepțională.

Piatra de căpătâi a cunoașterii noastre este știința fizicii. Majoritatea oamenilor iau astăzi fizica cuantică drept bună ca atare, sau o privesc cu neîncredere; într-adevăr, aplicația ei practică imediată, puterea nucleară, ne va nenoroci până ce

nu vom ajunge să înțelegem fizica fuziunii. În 1905, când Albert Einstein (pe atunci un funcționar la oficiul elvețian de brevete) și-a publicat de-acum clasicele scrieri cu privire la relativitate și la ceea ce avea să devină mecanica cuantică, reacția comunității înrădăcinate de fizicieni newtonieni a fost destul de urâtă. În ciuda acestor proteste, o echipă de oameni dedicați și strălucitori*, lucrând dincolo de granițele internaționale, au pus irevocabil, în următoarele două decenii, fundația teoriei cuantice. Ideea e că, într-o scurtă și năucitoare perioadă de douăzeci de ani, percepția omului despre univers s-a schimbat radical și brusc, distrugând toate concepțiile înrădăcinate ale comunității științifice. Deși e mai liniștitor să ne gândim că teoria științifică e constantă și că se află întotdeauna în vârf – mai reducând astfel din insecuritatea vieților noastre – adevărul este că teoria științifică este mereu schimbătoare, în încercările ei de a descrie realitatea. Și folosesc în mod intenționat termenul *mereu schimbătoare*, mai degrabă decât pe cel de *evolutivă* deoarece, în multe cazuri, despărțirea de anumite modele de gândire recunoscute a fost un lucru destul de provocator.

Imaginați-vă șocul comunității științifice consacrate când a ajuns să fie înțeleasă realitatea atomului. Până atunci, oamenii presupuneau că atomul este o particulă de masă solidă, incredibil de grea și indivizibilă; mecanica cuantică (și descoperirea razelor X) au arătat că atomii sunt formați în cea mai mare parte din spațiu, că există doar în relație unii cu alții și că pot fi definiți doar cu ajutorul legilor probabilității.

Teoria relativității și mecanica cuantică sunt, din necesitate, științe holistice și ecologice; totuși, în raport cu evoluția socială a umanității, descoperirea acestora este destul de recentă și ele încă nu au avut timp să își manifeste efectele benefice. (Într-adevăr, derivatul lor inițial – energia nucleară

* Einstein, Max Planck, Niels Bohr, Werner Heisenberg, Erwin Schrodinger, Wolfgang Pauli, Paul Dirac și Louis de Broglie.

- a avut un impact negativ până acum.) Cu siguranță le vom vedea și latura pozitivă, în următorii cincizeci de ani; pe moment, este o alinare să știm că înșiși creatorii teoriei cuantice au putut aprecia rapid cât de îndeaproape urmează această nouă fizică, modelul misticismului Oriental. Mulți dintre ei au început să studieze înțelepciunea Orientului, pentru a-și înțelege mai bine creația. Niels Bohr a fost în China în 1937. Zece ani mai târziu, când regele Danemarcei l-a făcut cavalier, Bohr și-a ales ca blazon simbolul tai chi (yin-yang), ca o recunoaștere a armoniei între științele vechi orientale și științele noi occidentale.

Să presupunem, pentru un moment, că atât abilitățile lui John, cât și teoriile sale se dovedesc adevărate. Aș dori să vedem puțin ce i-ar putea aduce omenirii astfel de informații. (Pentru o abordare mai detaliată, consultați anexa 2.)

În secolul trei d.Ch., înțelepții chinezi au descris procesul prin care lucrurile au fost create de la Sursă și vor reveni la aceasta.¹⁵ Pentru a simboliza starea dinainte de începutul timpului și al spațiului, cei care vor deveni cunoscuți drept Taoiști au inventat conceptul de Wu Chi (literal: „nu există extremitate”), simbolizat printr-un cerc. Wu Chi este starea de vid în care toate lucrurile sunt nediferențiate de suprem, de starea ultimă. Din această stare, strălucește un punct de mișcare, de yang pur. Interacțiunea între yin și yang duce la starea de Tai Chi (extremitatea supremă); aici, yin-ul și yang-ul sunt îmbrățișate, distincte dar împreună, contracarând fiecare forța celeilalte.

Dacă teoriile lui John și modelul din figura 2 sunt exacte, atunci arhetipului universului îi lipsește un ingredient foarte important: faptul că substanța care exista înainte de „Big Bang”^{*} se întrepătrunde constant cu materialul actua-

^{*} Presupunând că a existat vreun Big Bang. Modelul chinezesc acoperă și posibilitatea ca energia să fie produsă în mod constant și ca universul să nu aibă început sau sfârșit.

lului nostru univers fizic, nemișcarea (yin) și mișcarea (yang) fiind echilibrate și împreună pentru totdeauna. Putem spune că un astfel de postulat ar explica și nenumăratele discrepante existente în cadrul teoriei fizicii, pe care le-au observat și le-au raportat oamenii de știință din toată lumea. Yin nu este chiar „eterul” căutat de Hendrik Lorentz și de Jules-Henri Poincaré^{*16}, dar într-adevăr el oferă multe posibilități interesante.

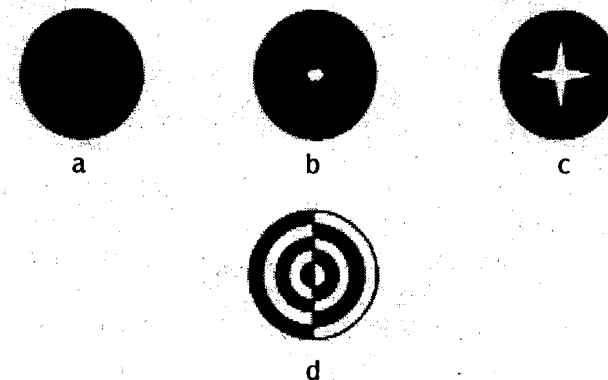

Fig. 2 (a) Wu Chi, yin pur. (b) și (c) O scântie de mișcare în vid; yang-ul în mijlocul yin-ului. (d) Tai Chi, yin și yang îmbrățișate și echilibrate

John mi-a dezvăluit odată următoarea afirmație esențială: „Tot ce se află pe pământ este yang, dar pământul în sine este *yin*.” Pentru mine, ca om de știință, asta înseamnă că energia yin este asociată cu culoarele gravitaționale – planetele și alte particularități – și că echilibrul pe care îl descrie simbolul tai chi există în univers după cum urmează:

^{*} Destul de interesant – când Poincaré a postulat că un ceas încetinește atunci când trece în eter, el descria, de fapt, unul din atributele energiei yin.

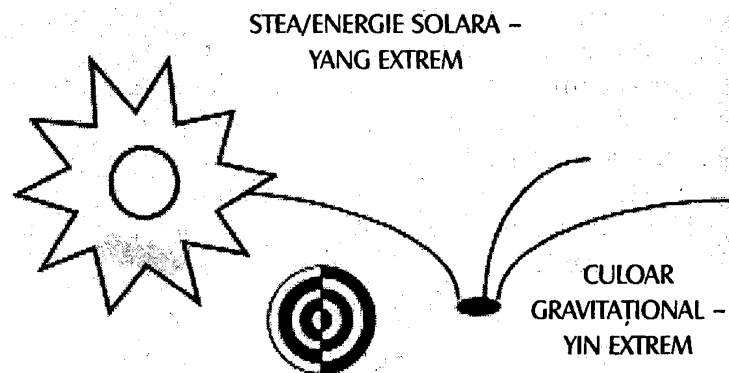

Fig. 3 Yang și yin macrocosmic

Acest grafic simplu sugerează lucruri incredibile. În primul rând, sunt destul de sigur că *chi*-ul yang este un fenomen solar.* John spusese: „*Chi*-ul yang se află în aer; natura îl creează.” L-am văzut că este de culoare albastră, așa cum am notat mai devreme. Ca practicant de Nei Kung, pot să simt *chi*-ul yang, depozitat permanent în *dantien*; este fierbinte, exact așa cum îl descriu vechile texte chinezești. Ambele observații se potrivesc perfect cu lucrările lui Wilhelm Reich cu privire la orgon. Se pare că, de asemenea, concentrația *chi*-ului yang crește odată cu creșterea înălțimii; adică, *chi*-ul yang tinde să se rupă de gravitație (de aceea practicanții Taoiști se strâng în munți). Eu pot să simt cum *chi*-ul yang vrea să o ia în sus, în corpul meu – dacă asta e vreo indicație. Existența *chi*-ului yang arată clar cât suntem de nebuni, ca specie. Considerând că stilul nostru actual de viață este concentrat pe distrugerea mediului și presupunând că natura circulă și propagă energie vitală esențială, atunci înseamnă că, prin eliminarea naturii, ne sinucidem.

* Eu cred că, la fel ca și fotonii, *chi*-ul yang nu este nici particulă, nici undă, ci ambele.

Marea surpriză, însă, la modelul universului pe care îl prezintă John este energia yin, pentru că aceasta se comportă pur și simplu diferit de orice alt fenomen fizic înregistrat. Nimic nu o explică – nici telekinezia, nici controlul mental. John mi-a trecut acest fel de energie prin corp de mai multe ori, iar senzația a fost diferită de tot ce am întâlnit până acum. Era ca un fior rece, o boare de iarnă, vidul spațiului cosmic. Teoria chinezească clasică numea *chi*-ul yin *kan* (apă), într-o încercare de a îi descrie textura; în același timp, *chi*-ul yang este numit *li* (foc).

Ambele denumiri sunt metaforice.

Legea conservării energiei este un pilon fundamental al fizicii. În timpul experimentului de la fermă, atunci când John ne-a trecut *chi*-ul yin prin corp și am prins gloanțele din pușca cu aer comprimat, alicea de plumb nu se deformată și nici nu radia căldură. Aceasta sugera că energia glonțului nu fusese conservată, ci, mai degrabă, într-un fel, *încetase să existe*. Conform legilor fizicii actuale, acest lucru nu este posibil.

Posibilitatea ca un astfel de continuum să existe în lumea noastră, pasiv, dar prezent mereu, este înnebunitor de incitantă. Yin este haosul primar care a existat înainte de apariția materiei și a spațiului-timp; ordinea lumii noastre vine din interacțiunea definită de simbolul tai chi. Yin *s-a luptat* împotriva lui yang, dar echilibrul forțelor lor a creat viață. Gândeam că înțelegerea naturii *chi*-ului yin și yang ar aduce omenirii anti-gravitația, viteze mai mari decât viteza luminii și – aproape cu siguranță – o dezlegare a ghicitoriei timpului; aveam motive puternice care îmi susțineau aceste presupuneri.

Levitația

Eram în Barcelona. John făcea un tur prin Europa, în compania ministrului de interne al Indoneziei; mi se destăinuise, în glumă, că omul se simțea mai în siguranță cu el în preajmă.

John veni la mine la hotel, ronțâind alune indoneziene; îmi aruncă o pungă și se tolăni într-un fotoliu. Vreme de câteva momente am purtat o conversație de complezență; apoi, destul de brusc, tema a ajuns la *chi* în legătură cu științele biofizice.

„Nu poți să studiezi *chi*-ul la microscop”, spuse John. „*Chi* este studiul *existenței* noastre, nu este simplă materie. De exemplu, dacă ai *chi*, poți să ocolești ceea ce definim astăzi a fi legea naturală. Poți trece prin pereți, poți să te ridici de la pământ, poți să faci multe lucruri.”

„Vrei să spui, levitația”, am spus eu. „Deci, poveștile cu yoghini care levitează în meditație sunt adevărate. Poți și tu să faci asta?”

„Bineînțeles!”, răspunse el. „Mi-a luat doar câteva luni să învăț șmecheria aia, dar nu e mare lucru. Doar te ridici vreo jumătate de metru de la pământ și stai acolo; nu poți să te miști în nici o direcție, decât înapoi, în jos.”

„Da, dar ...”

„Fără dar!”, mă întrerupse el. „Oricine care are *chi*, poate învăța să facă asta. Chiar nu e mare lucru!” Se gândi la afirmația asta preț de o clipă, apoi adăugă: „Dar mai întâi trebuie să ai *chi*.”

„Poți să îmi arăți, Sifu?”

John mă privi cu dezamăgire. „Sigur”, spuse și se așeză pe podea, încrucișându-și picioarele în lotus complet. Rămase liniștit; respirația părea că i se opri. Rămase așa o vreme, ca o statuie a unui mistic oriental.

Lin și brusc, se ridică de la podea vreo douăzeci de centimetri și rămase acolo.

Respirația îmi rămase în gât. După vreo jumătate de minut, John reveni pe podea.

„Covorul e sintetic”, spuse el și se ridică, „altfel m-aș fi ridicat și mai mult.”

I-am mulțumit de repetate ori; păru surprins că eram atât de impresionat. Pentru el nu era mare lucru – o șmecherie de bălci, folositoare, din punct de vedere funcțional, numai ca și demonstrație a capacităților inerente ale omului.

„Ieșim la cină”, spuse din ușă. „Vii cu noi?”

„Iar mâncare chinezească?” am întrebat.

„Da. E un restaurant chinezesc bun în josul străzii.”

Perișorii de pe ceafă mi se ridicară.

„Sifu”, am spus, „pot să te întreb ceva? Ai fost în Olanda, în Germania, în Austria, Elveția, Italia, la Nisa și acum în Spania, da?” Dădu din cap. „În tot timpul asta nu ai mâncat decât mâncare chinezească?”

„Bineînțeles că nu!” replică el indignat. „Uneori mai mâncăm și mâncare thailandeză!”

Ca să ne facem imediat o idee despre cum se pot aplica matematicile moderne la teoriile lui John, să analizăm lucrările Dr. Ilya Prigogine.* În 1977, acesta a primit premiul Nobel pentru că a arătat că sistemele chimice complexe tind să se organizeze de bună voie în relații structurate – cu alte cuvinte, a dovedit că auto-organizarea este o caracteristică fundamentală a universului. Aceste sisteme chimice se comportă în așa fel încât sunt aproape vii, doar că nu generează și nu reproduc celule. Astfel de sisteme auto-organizate par să fie la jumătatea drumului între ceea ce poate fi considerat viu și ceea ce poate fi considerat ne-viu. Într-adevăr, în ultimele decenii, concepțiile noastre consacrate despre ce este viața cu adevărat au primit câteva lovituri severe. Virușii, spre exemplu, nu pot fi considerați ființe vii, în sensul în care definim noi termenul astăzi deoarece, în afară de o celulă vie, ei

* Cunoscut cel mai bine pentru contribuțiile sale la mecanica statistică non-echilibru și teoriile sale cu privire la rolul timpului în procesele ireversibile.

nu au, de fapt, o „stare de a fi”. Doar atunci când infectează o gazdă și penetrează o celulă, formează un sistem, în conjuncție cu celulă; acest sistem funcționează, într-adevăr, într-un mod auto-organizat. Contrar celor mai multe exemple din ciclul biologic însă, scopul sistemului virus-celulă este nu supraviețuirea sistemului, ci pur și simplu generarea a sute de noi viruși, pe seama celulei inițiale. Poate că un astfel de comportament ar putea fi explicat prin simpla întrepătrundere a forțelor yin și yang.

Cu sau fără viruși, însă, sunt convins că teoria complexității și a haosului deține formula matematică pentru a modela interacțiunea energiilor yin și yang. Ca atare, sper sincer că acest text va impulsiona, în mod absolut, formularea unui astfel de model. Nu pot sublinia suficient de mult că imaginea yin-yang, popularizată de cultura modernă, a fost interpretată greșit; yin și yang sunt, așa cum am spus în repetate rânduri, forțe *care se opun*.^{*} Cu toate acestea, viața este o combinație de energii yin și yang, care merg în paralel. Ca atare, simbolul arhaic Tai Chi (a se vedea figura 4b) descrie mult mai bine echilibrul lor, decât cel modern, care se folosește astăzi (figura 4a). Configurația sugerată în figura 4a este descrierea energiilor yin și yang în curgere și inconstante, prin însăși natura lor.

S-ar putea spune că modelul arhaic descrie mai bine yin și yang în situația de echilibru cea mai productivă a lor, chiar la momentul când cele două energii se combină pentru a crea viață, pe când simbolul modern descrie mai bine *procesul de schimbare* a energiilor în timp.

^{*} Figura mai nouă este alchimică și descrie tranziția și fluxul energiei în timp, mai degrabă decât o situație statică. Modelul astrofizic actual al evoluției stelelor ne ajută să înțelegem acest lucru. S-ar părea că dezvoltarea unei stele până la stadiul de stea roșie gigant, precum și transformarea ulterioară a acesteia într-o gaură neagră, sugerează tranziția de la yang extrem, la yin. Consultați anexa 2, pentru o analiză mai detaliată.

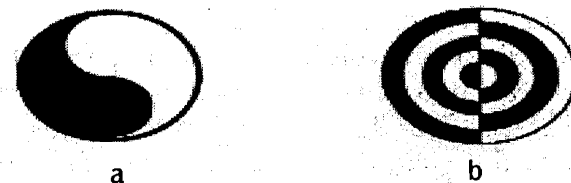

Fig. 4 Yin și yang în echilibru. Figura arătată la (a) este în tensiune, se referă la Nivelurile Patru și Cinci ale antrenamentului neikung și necesită stări superioare de energie. Acest simbol este folosit în mod eronat în lucrările populare, pentru a descrie starea naturală a echilibrului forței noastre vitale, care este descrisă mai precis la (b) (descriere din secolul trei al erei noastre).¹⁷

(Un exemplu ar fi acela al unei stele în faza de stea roșie gigant – yang extrem – care se transformă într-o gaură neagră, sau yin extrem. Mai multe despre acestea în anexa 2.) În corpul omenesc, simbolul Tai Chi modern este strict alchimic și necesită stări superioare de energie pentru a exista (deși o dată realizat, el este permanent).

Voi încheia acest capitol cu o „bombă de final”. Considerați yin ca fiind calitatea primordială, dinainte de spațiu-timp; complementul antagonistic al propriei noastre naturi yang. Chiar și John simte energia yin prin interacțiunea acesteia cu yang; el simte un curent electric atunci când cele două energii sunt puse împreună (așa cum simțim cu toții). Întrucât *chi*-ul yang este atât o condiție, cât și un rezultat al vieții – și presupunând că este, așa cum cred eu, o energie *solară* – atunci prezența sa implică existența unei intenții în spatele creării materiei. Putem vedea mărturii ale creșterii noastre continue de la yin înspre yang, în cartea evoluționistă a vieții. În vreme ce universul nostru este un echilibru de forțe yang și yin, unele lucruri sunt mai mult una decât cealaltă. Apa este considerată un element yin. Viața a început în oceane, în forma unor creaturi monocelulare fluide;

apoi a evoluat la plante, la pești și, în sfârșit, a trecut de la yin pe malul solid, sub forma amfibienilor.

Procesul nostru evolutiv a continuat pe uscat.

Cu fiecare epocă, ne dezvoltăm din ce în ce mai mult în yang. Pare improbabil ca vechii chinezi să fi înțeles procesul evolutiv, doar între 1000 î.Ch. și 300 d.Ch., când teoria yin-yang era deja elaborată pe deplin. Mai mult, așa cum se spune în Tao Te Ching și așa cum confirmă John, pentru ca viața să existe, ființele vii (plante, animale, bacterii) trebuie să aibă atât *chi* yin, cât și *chi* yang, care să curgă paralel. O masă de lemn e pur și simplu yang și lipsită de viață, pe când un copac are și yin și yang și este viu.

Ceea ce încerc să spun, pe scurt, este că realitatea energiilor yin și yang face credibile speranțele noastre legate de existența unui Dumnezeu Creator și ideea că *universul a fost realizat cu intenția de a produce viață*.

Iar asta, în epoca noastră de logică rigidă, este poate cea mai șocantă realizare dintre toate.

Epilog

ZĂBOVESC PREȚ DE O RESPIRAȚIE ...

LIMITELE CREȘTERII

O ființă umană este o parte din întregul pe care îl numim „Univers”. ...

Iluzia (separării) este un fel de închisoare pentru noi...

Sarcina noastră trebuie să fie să ne eliberăm din această închisoare,

*lărgindu-ne cercul compasiunii, în așa fel încât să cuprindă
toate creaturile vii și natura în întregimea frumuseții ei.*

Albert Einstein

Poate că această carte nu a fost pentru voi nimic mai mult decât o călătorie prin țara Minunilor. E posibil ca un om cu minte logică să nu fie de acord cu ceea ce a citit. Spre exemplu, dacă aș privi totul fiind din afară, fără să fiu implicat în mod intrinsec, probabil că și eu aș ezita foarte mult, înainte să-mi exprim o apreciere pozitivă. Cu siguranță, mii de martori pot afirma că John Chang are abilități unice. Pot să mai fie încă o sută ca mine, dispuși să iasă în față și să jure că John deține cunoașterea prin care cei mai mulți dintre oameni pot dezvolta o oarecare abilitate în ce privește ceea ce noi am numit (până acum) aptitudini paranormale. Pentru un sceptic, asta nu înseamnă că tot ceea ce crede Chang Sifu se poate verifica științific – și nici că acestea ar trebui luate ca literă de evanghelie. Ca om de știință, nu pot – și nu vreau – să combat acest mod de gândire.

Însă pot să duc analiza funcțională un pas mai departe. Să presupunem că acceptați atât sinceritatea mea, cât și pe cea a profesorului meu: Tot ce am scris aici este adevărat – și voi credeți asta. Mai e încă timp să vă întrebați care este ideea din spatele acestui efort. Adică, de ce să ne dăm osteneala? Ce se poate câștiga, practic, din lecțiile prezentate în acest text? Chiar dacă tot ce s-a afirmat aici este real și bazat pe fapte, cum și de ce ar afecta asta existența noastră de zi cu zi?

Răspunsul este destul de simplu. Dacă existența noastră de zi cu zi n-ar fi în pericol – dacă nu am avea nevoie de lecțiile din această lucrare – demonstrațiile nu ar fi avut loc niciodată și nici acest volum n-ar fi fost scris vreodată.

O caracteristică a tradiției ezoterice chineze este de a evita intervenția în cursul lucrurilor care se petrec în lume. Am văzut însă că, de-a lungul istoriei, această tradiție a fost încălcată din când în când; mulți maestri (cum ar fi Pai Lok Nen și Mo-Tzu) au mers pe o linie de mijloc și și-au amestecat karma personală cu karma lumii, atunci când au considerat că acest lucru era potrivit. Nici un maestru Taoist, nici chiar unul care e la Nivelul Șaptezeci și Doi, nu este Dumnezeu; toți sunt ființe umane, cu dorințele și emoțiile unei ființe umane, însă mai rafinate. Prevalente printre aceste emoții se numără iubirea și grija pentru semenii lor, oamenii, și pentru progresul culturii umane. Lor *chiar* le pasă, ca să spunem așa, și nu stau întotdeauna deoparte să privească. Uneori chiar intervin – iar asta este una dintre ocaziile în care o fac.

Nu cunosc motivele pentru care Chang Sifu și-a deschis învățătura către lume, dar le știu pe ale mele. Ca urmare, în această secțiune, aș vrea să vorbesc în nume propriu. Ceea ce urmează se bazează pe propriile mele idealuri și opinii și nu definește neapărat învățăturile lui Chang Sifu. Însă mare parte din raționamentul meu își are bazele în experiențele mele cu el. Ca urmare, orice erori sunt doar ale mele, iar tot creditul i se cuvine profesorului meu.

Trăim într-o lume problematică. Este deja vizibil că lă-

comia este păcatul nostru major – cancerul inerent ce macină stilul nostru occidental de viață. Nu putem niciodată să spunem: „Atâta e destul” – iar asta a fost ceea ce ne-a provocat căderea. Cei mai mulți dintre noi nu sunt conștienți, sau pur și simplu nu le pasă că modul nostru de viață ne distruge planeta – în același timp, distrugându-ne și pe noi.

Voi vorbi despre distrugerea corpurilor noastre și a lumii noastre, dar înainte de asta, aș vrea să vorbesc puțin despre lăcomie.

Este foarte greu de lucrat cu ceva intangibil. Cum definim *lăcomia*? Cele mai multe dicționare spun că este „o dorință arzătoare și egoistă”. E o definiție la fel de bună ca și oricare alta. Eu prefer să folosesc termenul *miopie*, care implică și faptul că persoana care suferă de lăcomie nu este conștientă că, în final, își face rău sie însăși. Pur și simplu, nu are percepția necesară pentru a putea vedea acest lucru.

O percepție corespunzătoare este o caracteristică extrem de importantă și de greu de înțeles. Trebuie să fim capabili să ne dez-implicăm din evenimente, să le privim complet detașați, pentru a putea evalua criteriile în mod corect.

Spre exemplu, să luăm atât de des folositul model al antilopei și al biologului. Pentru o turmă de antilope, leul este o entitate rea, cu singura intenție de a ucide și de a sfâșia. Însă pentru un biolog, leul are un scop în schema lucrurilor; de fapt, prădătorul asigură supraviețuirea și sănătatea prăzii. În interiorul sistemului natural de verificări și echilibrări, unul nu poate supraviețui fără celălalt. Dar antilopa nu are percepția necesară pentru a-și vedea dependența de leu și, ca urmare, i-ar plăcea foarte mult să scape de el.

Din păcate, viața este întrucâtva ca și acest exemplu. Dorințele și ideile noastre preconcepuate ne fac să privim lumea strict din punctul nostru de vedere. Axiomele gemene ale ignoranței și lăcomiei servesc adesea să ne separe și mai mult de realitate. Uneori oamenii, la nivel de mase, pot persista atât de mult în a susține un punct de vedere distorsio-

nat, încât sfârșesc prin a se răni pe ei înșiși, sau a-i răni pe alții. Multe culturi au ajuns la anihilare, exact în acest mod. În vremurile moderne, chiar și noi am împins limitele destul de departe, dar din fericire ni s-au dat și timpul și mijloacele pentru a opri această autodistrugere. Cei mai mulți oameni nu-și dau seama că am devenit la fel ca zeii vechii mitologii – avem putere și bogăție aproape nelimitate, dar nu avem bunul simț de a le folosi în mod corect.¹⁸

Prin instinct și evoluție, omul este un animal gregar, mai mulțumit să-i urmeze pe alții, decât să exploreze și să decidă singur pentru sine. Pe când, sub îndrumarea conducătorilor societății noastre, de obicei lăsăm lucrurile să meargă de la sine, până când suntem presați să le ignorăm, indiferent dacă acest lucru are un efect total pozitiv sau negativ asupra bunăstării noastre. Este o greșală să credem că știința socio-dinamicii este mai puțin avansată în zilele noastre, decât, să spunem, fizica sau chimia.

Când analizăm gradul de control pe care-l exercită liderii mondiali asupra populației, vedem că este uimitor. Iar lumea poate fi un loc absolut neiertător, atunci când ne dovedim atât de înguști la minte.

Cele mai multe fenomene din natură urmează legea progresiei exponențiale; această regulă cardinală a dus, încă de la început, la decăderea noastră.

În 1972, o echipă internațională de oameni de știință, conduși de profesorul Dennis L. Meadows de la Institutul pentru Tehnologie din Massachusetts (MIT), a publicat rezultatele unui studiu, desfășurat de MIT sub îndrumarea Clubului de la Roma, în care o simulare pe calculator urmărea declinul resurselor mondiale, pe baza tendințelor existente. La aceleași concluzii au mai ajuns savanții și în trecut – printre aceștia, geologul M. King Hubbert, la începutul anilor 1950 – dar studiul MIT a fost primul căruia i-au dat atenție politicienii lumii. Studiul dr. Meadows a fost publicat în final și pentru mase, devenind bestsellerul clasic *The*

*Limits of Growth**, vândut în milioane de exemplare în anii '70, dar care pare a fi fost uitat în anii '90.

De fapt, simularea proiecta moartea prin înfometare a unei treimi din populația globului până în anul 2100. Distrugerea ecosistemului nostru și prăbușirea bazei financiare a lumii va genera și va însoți această foamete mondială.

Manifestările acestui fenomen sunt deja evidente în Africa, India și în Asia de Sud-Est. Puțini sunt cei cărora pare să le pese. În Grecia, de exemplu, se transpiră mai mult în discuții despre necesitatea de a face garduri mai înalte în anul care vine, sau dacă noua prezentatoare de televiziune și-a făcut implant de sân, sau nu (*adică, sunt dacă ce are este adevărat?*), decât pe milioanele de oameni flămânzi din învecinata Albanie, sau din Kosovo.

Așa că, dată fiind continuitatea fenomenului lăcomiei și ignoranței, cât de aproape suntem de distrugerea prevăzută de modelul profesorului Meadow? La acest moment, simularea pare a fi urmată, neplăcut de îndeaproape, de realitate.

Nu se mai poate nega, spre exemplu, că încălzirea globală, provocată de industrializarea și de despăduririle ireponsabile, este o realitate. Națiunile Unite și Organizația Meteorologică Mondială au constituit o Comisie Interguvernamentală cu privire la schimbările climatice, care să se ocupe de monitorizarea situației și să propună un plan de acțiune. Până acum, această comisie a analizat la ce ne putem aștepta în viitor, în ceea ce privește încălzirea globală. Iată un scurt rezumat. Temperatura medie a planetei va crește cu un centigrad până în anul 2025 și cu încă două grade până în 2100. Poate că nu pare cine știe ce, dar să nu uităm că această creștere nu va fi uniformă pe toată planeta.

Temperatura la poli ar putea să crească mult mai mult decât la ecuator, iar aerul de deasupra maselor de uscat va fi mult mai cald decât cel de deasupra apelor.

* Meadows, Dennis L., et al., *The Limits of Growth* [Limitele creșterii] (New York: Signet Books, The New American Library, 1972).

(Un alt model sugerează că, în urma topirii inițiale a calotei polare, polii vor deveni, de fapt, mai reci, inițiind astfel o nouă eră glaciară la latitudinile înalte).

Modelele cunoscute de manifestări ale vântului se vor schimba; El Niño e un astfel de exemplu. Musoanele asiatice ar putea deveni ca musoanele americane. Se va înregistra o creștere a cantității de precipitații la nivel mondial – creștere care va fi și ea distribuită neuniform. La latitudini moderate ar putea apărea o creștere cu 5 – 10 procente a precipitațiilor anuale, dar zonele care sunt deja uscate vor deveni și mai uscate. Poate că întreaga Centură a Soarelui din SUA, spre exemplu, va deveni la un moment dat un deșert nesfârșit. Fenomenele climatice severe se vor înmulți: uragane, furtuni, inundații.

Deja vedem aceste lucruri întâmplându-se, dacă e să considerăm că inundațiile și furtunile grave din ultimii trei ani ai secolului trecut sunt o indicație în acest sens.

În următorii cincizeci de ani, terenurile folosite la ora actuală pentru agricultură vor deveni aride și inutile; agricultura va trebui practică la înălțimi mai mari, pentru a asigura creșterea culturilor în climatul din ce în ce mai cald ce va urma. Calota polară se topește într-adevăr; oamenii de știință se așteaptă de aici înainte la o creștere a nivelului oceanelor cu șase centimetri la fiecare zece ani.

Cât despre stratul de ozon! Acum șapte ani, un factor 2 de protecție solară era acceptabil pentru noi, cei ce descindem din popoarele mediteraneene; acum însă, trebuie să folosim loțiuni de protecție solară cu factor 24 și să luăm aminte la „avertismentele referitoare la intensitatea solară”, pentru a evita cancerul de piele.

În martie 1997, Fundația Națională pentru Știință a stabilit, dincolo de orice îndoială, că peștii din Antarctica suferă mutații și anomalii genetice din ce în ce mai frecvente, din cauza radiațiilor solare crescute. La fel, Fundația a confirmat că, în timpul primăverii, nivelul de ozon din Antarctica sca-

de cu 50 de procente sub limita care asigură protecția față de razele ultraviolete. Și acesta este doar începutul.

Acestea fiind spuse, dați-mi voie să mai spun și că materialele sintetice sunt, fără îndoială, minunate, atunci când sunt utilizate în locul potrivit. După cum voi discuta în continuare în această secțiune, nu poate fi nici o îndoială că polimerii și materialele sintetice au dat omenirii cheile viitorului; progresele în tehnologie și medicină la care asistăm acum nu ar fi fost posibile fără acestea.

Dar chestiunile pe care le abordez acum sunt unele subtile: lăcomia și ignoranța, nimic altceva. Am trăit în condiții primitive, ceea ce nu e chiar așa de minunat. Ideea pe care vreau să o comunic este că civilizația occidentală trebuie să ajungă la un echilibru atent al obiectivelor, al acțiunilor și al responsabilităților. Copiii noștri și copiii copiilor noștri vor plăti prețul pentru deciziile noastre și lipsa noastră de acțiune de astăzi; ca atare, iubirea pe care o avem față de ei ar trebui să ne tempereze dorințele.

Cuvântul *karma* se traduce ca și „consecință”. Nu trebuie să acționezi întotdeauna, pentru ca să fii răspunzător de ceva; poți promova consecințele și prin lipsa ta de acțiune. Noi, în Occident, le-am dat voie reprezentanților noștri aleși să acționeze așa cum au făcut-o; ca urmare, și noi ar trebui să purtăm o parte din vină. Și o vom purta. Un elev m-a întrebat odată dacă eu credeam că cetățenii din Irak merită să-și vadă casele distruse și pe cei iubiți uciși, doar pentru că țara lor era condusă de un dictator flămând de putere. Am răspuns afirmativ, căci din păcate ei suportau consecința colectivă de a-l fi lăsat să le controleze viețile. Conform regulii progresiei exponențiale, ei i-au dat voie lui Saddam să crească în putere, până ce a devenit mult prea puternic pentru a mai putea face ceva în privința lui. Natura nu iartă prea mult.

Ei bine, și ce au toate acestea de-a face cu Chang Sifu? Nimic și totul, în același timp. Poveștile prezentate mai sus sunt, pur și simplu, viața, dar ele pot servi și ca exemple.

John Chang a fost de acord cu această carte, dintr-un singur motiv: ca să lărgească orizontul oamenilor din întreaga lume și să le arate, dincolo de orice dubiu, că viețile lor nu sunt atât de limitate pe cât cred ei. Uneori e suficient să-i dai omului o idee. Se pot întâmpla tot felul de minuni. Îmi amintesc de un membru al Greenpeace care, angajându-se clandestin ca bucătar pe un vas de pescuit ton, a pus industria tonului la pământ, după ce a filmat masacrul în masă al delfinilor pe vasele de pescuit. Omul acela a aruncat scânteia care a aprins focul. Sper că această carte va funcționa în același fel.

Lecțiile lui Chang Sifu se adresează conducătorilor lumii și omului de rând, deopotrivă. „Priviți”, le spune acesta puterilor lumii, „universul nu e chiar atât de simplu pe cât credeți odată. Nu puteți să acționați așa, fără să vă gândiți la viitor și fără să țineți seama de pedeapsă. Va trebui să plătiți pentru consecințele acțiunilor voastre. Există aspecte ale stării omenești de a fi, de care nu sunteți conștienți la acest moment.” Poate conducătorilor nu le va păsa, veți spune voi. Oare nu toate religiile din lume au dat același avertisment? Mulți oameni puternici se simt absolviți, pur și simplu, pentru că nu există dovadă că religia sau crezul lor personal sunt valabile. Însă istoria ne-a arătat că o astfel de atitudine este greșită.

În afară de membrul Greenpeace menționat mai sus, este uimitor cât de adesea eforturile unui singur om pot afecta cursul istoriei. Civilizația noastră occidentală actuală încă se mai bazează, esențialmente, pe abordarea și metodologia a doi învățați ai secolului al șaptesprezecelea: Francis Bacon și René Descartes.

Bacon a fost fondatorul metodei științifice empirice moderne. Filozof și politician, el a scris că omul ar trebui să „prindă Natura și să o forțeze să ne slujească.” Bacon afirma că omul, în esență, ar trebui să facă din natură sclava sa, că ar trebui „să o lege la mâini și la picioare și să o tortureze până ce ea își va dezvălui secretele.” Astăzi, asemenea cuvinte ar putea părea nebunești. Istoricii își dau seama că faimosul filo-

zof se făcea, pur și simplu, ecoul sistemului juridic al vremii sale. Ne întrebăm cât de tare i-ar fi plăcut acestui filozof o vizită la un loc de depozitare a deșeurilor radioactive.

Cât despre Descartes, nu poate exista nici o îndoială că era un om strălucitor; însă, de asemenea, nu poate exista nici o îndoială că el este cel căruia îi datorăm o mare parte din mizeria noastră actuală. Descartes era un matematician profund, om de știință și filozof, dar sub îndrumarea sa, omul occidental a început să se separe de pământ, de forțele naturale și de semenii săi, într-o măsură pe care abia acum începem să o înțelegem. Într-adevăr, citatul cel mai faimos al lui Descartes, „Cogito ergo sum”, definește clar această separație. Separând mintea de corp și făcând trupul lipsit de valoare și subordonat minții, Descartes a pus un zid între om și univers – zid care nu există și nu poate exista fizic. Este bine știut, spre exemplu, că Descartes făcea disecții pe animale vii, ignorându-le tipetele de durere și disperare, pentru a determina structura corpurilor lor. Abordarea sa era una mecanică; natura era o mașină ce trebuia studiată, nimic mai mult. Trebuia efectuată o analiză funcțională din ce în ce mai detaliată, astfel încât, în final, fiecare componentă să-și dezvăluie secretul final. Fără îndoială, metoda carteziană este cea care l-a dus pe om pe Lună. Pe de altă parte, este evident că, îmbrățișând metoda carteziană, ne-am concentrat atât de mult asupra roților, încât am pierdut din vedere nu numai mașina, dar și drumul pe care a pornit această mașină.

Am folosit cuvântul *separare* în mod repetat (spre ne-cazul editorului acestui text, sunt sigur), pur și simplu pentru că eu cred că, într-adevăr, separarea este cea care definește sistemul cartezian (și, din păcate, societatea Occidentală de astăzi). Procesul industrial, de exemplu – un derivat de ne-tăgăduit al filozofiei carteziene – a separat meșteșugarul de produsul său. Cu alte cuvinte, lucrând pe o linie de asamblare, fiecare angajat fabrică doar o părticică din întregul proiect; valoarea sa individuală este doar atât de mare, pe cât este și

produsul parțial căruia îi dă formă. Spre deosebire de el, fierarul medieval se mândrea cu munca lui – căci era *a sa*, de la început până la sfârșit. Muncitorul de pe linia de asamblare de astăzi, care poate nu face decât să dea găuri într-o piesă (care va fi prinsă la locul ei de altcineva), nu are nici un respect pentru ceea ce face și abia așteaptă sfârșitul săptămânii (sau *orice* moment în care nu lucrează). În ciuda progresului pe care l-a înregistrat societatea occidentală în direcția drepturilor individuale, locul de muncă este tot un loc de sclavie.

Invers, japonezii au avut un succes comercial imens cu bunurile lor de fabricație, în esență, datorită politicii lor de integrare. Președintele unei companii adesea merge la linia de asamblare și asistă muncitorii; toți funcționarii cu gulere albe trebuie să-și facă veacul „la linie”. Această abordare hrănește ideea de unitate și de mândrie pentru produs, care, în maniera meșterului din secolele trecute, i-a făcut pe oameni să considere munca importantă. Ca atare, marfa lor s-a vândut bine.

Un alt exemplu de operațiune care se hrănește cu separare este industria alimentară de astăzi. Procesul de producere a cărnii este o rușine; animalele sunt sechestrate în grajduri, nu sunt lăsate să miște, sunt îndopate cu hormoni și cu hrană reciclată și apoi sunt măcelărite. Își trăiesc viața în iad – o viață care nu are nici o legătură cu fermele și spațiile vaste din trecut. Carnea este prelucrată, ambalată și expusă în caserole curate la supermarket. Cei mai mulți copii din zilele noastre habar nu au că ceea ce mănâncă a fost, odată, un animal viu. Fructele și legumele, din păcate, sunt la fel de rele. Cantitatea de substanțe chimice și de pesticide care se folosește ne-ar face pe cei mai mulți dintre noi să nu mai cumpărăm fructe deloc, dacă am ști adevărul. Distrugerea continuă și neîncetată care se petrece în mări, cu formele de viață marină, este încă și mai rea. În câteva decenii nu va mai rămâne deloc pește pentru a fi consumat.

Ideea e că toate acestea pot fi schimbate, dacă societatea adoptă atitudinea potrivită; dacă putem să ne dăm sea-

ma că stilul de viață pe care îl urmărim nu-și are rostul în lume. Am văzut mulți doctori occidentali care înainte ignoraseră teoria medicală chineză, pur și simplu rămânând cu gura căscată când întâlneau pe cineva care le vorbea, de fapt, pe limba lor. În ciuda așteptărilor lui Descartes, structura celulară a corpului *nu* este ceva constant și mecanic; biologia celulară, de fapt, e mai degrabă ceva ca și teoria cuantică. Pancreasul, spre exemplu, își înlocuiește toate celulele la fiecare douăzeci și patru de ore, iar stomacul își înlocuiește celulele o dată la trei zile. Leucocitele sunt reînnoite o dată la zece zile și 98% din țesutul proteinic în acel organ care este cel mai complicat și cel mai minunat dintre organele omenești – creierul – este înlocuit lunar. Deci, putem aborda doctorii cu simpla explicație că medicina chineză se bazează pe un *proces* de schimbare continuă – nu pe detaliile anatomiei primare pe care se concentrează sistemul nostru medical occidental, cartezian. În general, această distincție este suficientă pentru a sparge gheața și a captiva atenția publicului.

Ca să închid cercul și să revin la Chang Sifu, este clar că punctul de vedere asupra lumii îți poate governa eforturile și axiomele, precum și direcția socială pe care te vei înscrie, ca rezultat al acestora. Punctul de vedere holistic pe care îl înaintează învățătura orientală (și știința occidentală modernă) este cel spre care va trebui să ne întoarcem, dacă vrem să supraviețuim ca specie. Pentru cei mai mulți dintre noi, oamenii obișnuiți, lecțiile Orientului sunt simple. Nu trebuie să ne complacem în economia de consum, nici să urmărim orbește directivele unor manipulatori cu interese anume. Fiecare dintre noi este capabil să gândească și să decidă pentru el însuși. Drumul vieții este unul de echilibru, de consecvență și de simplitate.

Doctrina Taoistă spune că universul înglobează Cerul, Pământul și Omul – și fiecare încorporează câte o parte din Tao. Am ajuns la acea etapă a dezvoltării noastre, la care *trebuie* să acceptăm acest adevăr. Totul și toți din jurul nostru

au dreptul la viață. Într-adevăr, viața este un dar prețios și ar trebui tratat ca atare. Cu toată puterea noastră, oare chiar *înțelegem* viața? Înțelepciunea chineză străveche ne spune că totul începe de la Tao și totul se întoarce la Tao. La fel, tehnologia noastră ne poate spune multe despre originile sistemului nostru solar și despre viața de pe Pământ, iar ceea ce am aflat deja, ne dă motiv să ne minunăm. Presupunerea că lumea noastră e, pur și simplu, rezultatul unei aglomerări arbitrare de elemente nu mai este viabilă. Pământul are cam patru miliarde de ani. Chiar și dacă luăm în considerare ultimele evoluții în teoria complexității, nu avem cum să putem explica faptul că viața, sub forma bacteriilor și a organismelor monocelulare, a început cam pe când Pământul avea vreo patru sute de milioane de ani. O singură bacterie conține două mii de enzime; cele mai îndrăznețe estimări ale vremurilor noastre cu privire la timpul necesar adunării arbitrare laolaltă a acestor enzime, pentru a da naștere unei bacterii, este cam de patruzeci de miliarde de ani, adică cu două ordine zecimale mai sus. A doua problemă este că evoluția pare a fi apărut într-un fel mult prea ordonat și intenționat. Matematicile actuale și teoriile actuale pur și simplu nu pot explica evidenta complexitate și interdependență a ființelor vii.

Se pare că, dacă într-adevăr totul face parte din Tao, atunci suntem destul de departe de a înțelege una dintre componentele sale – viața pe Pământ.

Ce se poate spune despre omul însuși? Propria noastră evoluție este tulburătoare. Ființele umane moderne sunt pe planetă de vreo patruzeci de mii de ani; cum și de ce am ajuns să fim așa cum suntem? Dimensiunile creierului nostru au explodat, în termeni evoluționiști, dublându-se în aproape două milioane de ani. Într-adevăr, creșterea în dimensiune a creierului a fost atât de bruscă, încât restul corpului nostru nu a avut cum să țină pasul. Cu aceste creiere mai mari, care nu puteau trece prin colul uterin la naștere, bebelușii umani au trebuit să se nască foarte devreme pe parcursul dezvoltării

lor. (Dimensiunea creierului unui copil se dublează în primul an de viață). Puii celor mai multe animale încep să meargă la câteva zile după naștere. Dimpotrivă, copiii nu pot să meargă până la un an și sunt neajutorati până pe la trei ani. Acești copii total dependenți au restructurat ordinea societății; ei trebuiau să fie protejați și învățați să funcționeze. Istoria evolutivă a animalului om pare a dezminți atât procesul standard de evoluție, cât și principiile de auto-organizare înaintate de teoria complexității. Este chiar și mai uimitor dacă examinăm îndeaproape istoria omenirii în ultimele zece milenii. Grâul, spre exemplu, a suferit o mutație bruscă acum zece mii de ani, ca și cum ar fi *vrut* să fie transformat în pâine de oamenii de atunci. Și încă nu există nici o justificare, pe plan evolutiv, pentru efectul plăcut pe care-l are procesul de fermentare asupra laptelui, strugurilor și grânelor.

Așa că, după ce ne-am ocupat de Pământ și de om, am ajuns oare să ne ocupăm acum de cer? Evoluția este oare dirijată? Există cu adevărat un Dumnezeu? Așa cum am văzut, maestrul John Chang crede cu putere în Dumnezeu și este, fără îndoială, un adept al teoriei creației. Eu sunt produsul epocii mele, așa că pun la îndoială totul. O, cred cu tărie în principiile universale necondiționate: iubire, dreptate, consecință. Cred în viața de după moarte și am văzut spirite. Ca om de știință, mă simt mai confortabil cu noțiunea orientală de Rai, în sensul unui absolut indefinibil, incomprehensibil, gen fizică cuantică, care cuprinde întreg universul. Poate că există un Dumnezeu personal, care are ca domeniu această planetă și care a avut grijă de creșterea noastră. Poate că El este manifestarea unui Spirit Universal ce cuprinde toate galaxiile existente, așa cum sugerează conceptul creștin al Tatălui, Fiului și Sfântului Duh. Nu știu și sunt mult prea mic pentru a judeca, astfel că tot ce pot să fac este să sper.

Nouă, ca specie, ni s-au dat și ni se dau în continuare ocazii mărețe. Suntem însă și în mare pericol. De acum, deci, trebuie să acționăm cu atenție și să ne gândim înainte – ca

niște adulți responsabili – pentru a ne atinge potențialul deplin. Lumea noastră nu va mai tolera greșeli sau nebunii, nu va mai accepta copilării.

Animalul uman este, așa cum spunea un om remarcabil cu atâta vreme în urmă, la *Sfârșitul copilăriei*.*

Și *mai este* speranță pentru viitor.

Nu venim pe lume fără a suferi durerea nașterii, nici nu trecem prin adolescență fără a trăi îndoiala și fără a avea inima frântă.

Omenirea, ca entitate, tocmai a trecut de pubertate și se află în pragul vârstei adulte. Ca adolescenți, am suferit o vreme și am fost supuși propriilor noastre slăbiciuni și impulsuri, dar acum creștem.

Intrând în al treilea mileniu al erei noastre (al patrulea mileniu de istorie înregistrată), omenirea este într-adevăr pregătită să devină un adult responsabil.

Priviți cât de departe am ajuns, în mai puțin de o sută de ani și cât de rapid avansăm la acest moment! Să ne concentrăm o vreme pe reușitele noastre, mai degrabă decât pe eșecuri. În fața războiului nuclear, spre exemplu, a învins rațiunea; superputerile lumii au făcut un paș în spate de la antagonismul Războiului Rece – un război care, la urma urmei, s-a purtat pentru un sistem economic, nimic altceva.

Organizațiile ecologice sunt mai puternice acum decât au fost vreodată. Răspândirea informației se face la nivel global, iar gradul de alfabetizare al națiunilor lumii a treia crește. Cunoașterea medicală este în plin avânt; acum putem să facem minuni.

Imaginați-vă că îi spuneți unui doctor din secolul al nouăsprezecelea că acum este un lucru obișnuit să scoți inima bolnavă a cuiva și să o înlocuiești cu alta, păstrată în acest scop, de la un donator potrivit (și cu consimțământul donatorului – nici acesta ne fiind un lucru neînsemnat)!

* Arthur C. Clarke, pentru cititorii mai tineri.

Sau imaginați-vă că îi spuneți acestui doctor că, mânuind puterea luminii, putem face operații chirurgicale pe ochiul omenesc, atât de delicat – și că putem să închidem și să deschidem creierul omului!

Cetățenii din toată lumea sunt acum mai conștienți ca niciodată de drepturile lor – și dispuși să se ridice și să lupte pentru ele; nu numai atât, dar nu ezităm să ne ridicăm și să luptăm *fără violență* pentru drepturile *altora*. Chiar și mai surprinzător, sistemul acesta funcționează, iar conducătorii lumii sunt gata să-l recunoască! Ghandi nu ar fi avut nici o șansă în Europa medievală.

În ciuda piedicilor, chiar am pus piciorul pe lună și progresăm către cucerirea sistemului solar. S-ar putea să ne aflăm aproape de o nouă formă de energie ecologică. În Occident s-a adoptat o legislație care restricționează acțiunile iresponsabile față de mediu, ale corporațiilor. Tehnologia progresează atât de rapid, încât produsele electronice sunt adesea învechite, în decurs de câțiva ani. Minunate materiale noi – create în urma cercetărilor noastre la nivel molecular – ne vor permite să ajungem chiar și mai departe decât înainte. Foarte curând, când calculatoarele vor deveni din ce în ce mai puternice, vom putea să creăm viață inteligentă. Am clonat mamifere și suntem aproape să înțelegem țesătura însăși a vieții. Putem să facem harta catenei de ADN – cărămida existenței organice. Poate că cineva o să poată să stabilească exact chiar și locația sufletului.

În Munții Tehachapi, la nord de Los Angeles, în California, există cinci mii de mori de vânt care produc 1.6 miliarde de kilowați de electricitate – mai mult decât folosesc toate gospodăriile din San Francisco într-un an. Studiile au arătat că morile de vânt, amplasate pe 1,5% din suprafața (cu vântul cel mai des și puternic) a Statelor Unite, ar putea produce 25% din electricitatea pe care o folosește țara. Chiar și mai uimitor, *cei din guvernul SUA ascultă ce li se spune*.

Studii similare au arătat că, dacă 4% din regiunile de-

șertice ale lumii ar fi acoperite de celule solare comerciale, acestea ar putea furniza suficientă energie încât să satisfacă cererea întregii lumi. (Asta este egal cu o suprafață de cam opt sute de kilometri pe opt sute de kilometri și un capital de investiție *mai mic* decât cel de care ar fi nevoie în viitor, dacă am continua să folosim petrolul și fisiunea ca surse de combustibil.) Încă o dată, liderii politici iau ideea în considerare la modul serios; principalele obstacole majore sunt facțiunile de interese particulare și nevoia ca națiunile să coopereze. Dar se va întâmpla și asta.

În aceeași ordine de idei, fermele de fermentare biologică pentru producerea electricității au devenit o realitate, încă din 1995. În Statele Unite, o astfel de fermă, care folosește o celulă de combustie cu mei, furnizează electricitate pentru o *mie* de gospodărie, folosindu-se doar 100 de hectare pentru cultivarea meiului! Se pare că există o reală dorință de a folosi combustibili care nu dăunează mediului, alături de tehnologiile viitoare. De exemplu, Tupolev, constructorul rus de avioane, în parteneriat cu gigantul german Daimler-Benz Aerospace, pregătește pentru producție în 2010 un avion care va folosi hidrogenul drept combustibil. Hidrogenul arde curat și se transformă în vapori de apă, prin oxidare.

Ideea este că dacă n-am fi trecut printr-o fază de industrializare și creștere tehnologică rapidă, nu am fi avut cunoașterea pe care o avem acum și care face ca astfel de vise să fie posibile. Științele noastre materiale și fizice *de acum* sunt cele care ne-au adus aceste recompense – chiar pe proverbiala tavă de argint. Lumea viitorului va fi, într-adevăr, „curată” din punct de vedere ecologic, pentru că majoritatea oamenilor de pe Pământ vor ca ea să fie așa.

Această carte este și un bun exemplu despre cât de departe am ajuns. Chiar acum treizeci de ani, la mijlocul anilor '60, n-aș fi îndrăznit să scriu aceste cuvinte, sau să prezint conceptele pe care le-am prezentat, de frica unei pedepse. Într-adevăr, chiar și eu sunt foarte mult produsul jugului

creat de generațiile dinainte, un om nici din Occident, nici din Orient, ci din ambele.* Mai mult, este sigur că nici maestrul Chang însuși nu s-ar fi ostenit să iasă în față în trecut, pentru că nu ar fi avut publicul corespunzător. Dar, în zilele noastre, toată lumea a văzut *Războiul Stelelor* la cinema și *Kung Fu* la televizor – mulți dintre noi atât când eram tineri, cât și la vârsta mijlocie – iar lucruri ca astea sunt acceptate acum mai ușor, fiind considerate fenomene naturale.**

Dacă vreunul dintre noi mai are nevoie și de alte dovezi ale creșterii noastre ca specie, atunci *visele* noastre sunt cele pe care trebuie să le cercetăm, mai mult decât realizările noastre. Unde *vrem* să ajungem? Ce anume râvnim? Priviți în adâncul vostru. Nu cumva, de fapt, râvnim la stele? Poate fi vreo îndoială în acest sens? Dar aici e o capcană, așa cum am încercat să clarific în capitolul acesta. Pentru ca să ajungem la stelele după care tânjim, trebuie mai întâi să păstrăm pântecul care ne-a purtat, chiar această planetă Pământ. Nu există nici o altă cale. Și cum se încadrează Nei Kung în imaginea asta? Ei bine, și dacă tot ce am scris este adevărat? Ar putea fi toate acestea dezvoltate și cultivate? Și dacă da, unde ne-ar duce asta?

Cred că o astfel de investigație ne-ar duce chiar în pragul stelelor pe care le dorim atâta. Nei Kung este studiul energiilor noastre vitale și mai mult decât atât; este studiul însăși existenței noastre.

* În afară de experiențele personale implicate, nimic din acest text nu ar trebui considerat inovator. Încă din 1934, profesorul N. Y. Evans-Wentz vorbea despre crearea unei noi științe, care să nu fie nici occidentală, nici orientală, în cartea sa *Tibetan Yoga and Secret Doctrines* [Yoga tibetana și doctrine secrete]

** Revin la opera lui George Lucas în mod repetat, pur și simplu pentru că simt că ea conține ceva din direcția în care ne-am putea îndrepta noi, ca specie. Jedi sunt foarte importanți pentru că ei combina în mod reușit tehnologia cu misticul, atingând astfel inimile oamenilor din întreaga lume.

Multe dintre răspunsurile pe care le căutăm sunt ascunse în activitățile energiilor yin și yang. Când vom fi gata și capabili să descuiem aceste secrete și să le oferim întregii omeniri, atunci și numai atunci vom pași în viitorul pe care ni-l promet visele noastre.

Eu cred că, în această epocă, granița între fizică și metafizică va dispărea de tot (oricum, dacă ea a existat vreodată), cred că însăși moartea va începe să-și mai piardă din te-roare. Putem concepe că noi, ca specie, vom ajunge să percepem răspunsurile la întrebările care ne-au bântuit de la începutul timpurilor. *De ce suntem aici? Și unde ne ducem?*

O astfel de lume este darul pe care John Chang îl face omenirii.

Anexa întâi

NOTE

1. Alexandru Macedon - „Rege al Grecilor”, în cuvintele lucrării *Omul Care Ar Fi Rege* a lui Kipling - a traversat Asia între 334 și 326 î.Ch., cu o armată de patruzeci de mii de oameni, pentru a ajunge la granița nordică a Indiei. L-a oprit doar refuzul oamenilor săi de a merge înainte; ei s-au răs-culat, au refuzat să continue marșul către est, dincolo de râul Hyphasis. Succesorii lui Alexandru și urmașii acestora au pă-truns chiar și mai departe în India, creând regate și devenind personaje de legendă. Unii istorici spun că lista regilor greci din India este la fel de lungă ca și cea a regilor Angliei, de la invazia normandă până astăzi.* În orice caz, important este că cele două culturi s-au întâlnit și au interacționat într-un val de admirație și respect reciproc. Schimbul de idei și informa-ții care a rezultat de aici, a avut un efect profund asupra isto-riei și dezvoltării Occidentului și Orientului, deopotrivă.

Indienii au învățat de la greci sculptură, arhitectură, astronomie și matematici. Grecii au învățat de la indieni des-pre lucrarea interioară a minții și corpului omenesc. Mulți greci au devenit budiști; de fapt, un rege elen, Menandros, este onorat ca sfânt budist de cultul Theravadan. Nu se poa-te nega influența pronunțată pe care gândirea indiană a avut-o asupra filozofilor greci ai perioadei și, ca urmare, a dezvoltării ulterioare a Occidentului. Cum gândirea și știin-ța elenă sunt cele care i-au influențat ulterior pe romani și, prin ei, toate popoarele europene timpurii, pot să afirm că

* Woodcock, George, *The Greeks in India* [Grecii în India, n.t.] (Lon-dra: Faber & Faber Ltd, 1966).

filozofia Orientului a avut, de fapt, o influență puternică asupra istoriei Occidentului. Cele două popoare vorbeau bine unul de altul, chiar și înainte de venirea lui Alexandru. Conducătorii brahmani ai Indiei, în clasicele *Legi ale lui Manu*, îi plasau pe *Javanas* (cuvântul sanscrit pentru „greci”, din *Ἰωνες* ... sau *i-o-nes*, cum erau numiți grecii din Asia Minoră) în casta războinică (*Kshatriya*); grecii sunt menționați și în poemul epic indian *Mahabharata*. În secolul al treilea î.Ch., grecii Herodot (istoric) și Hekateus (geograf) spuneau că, „dintre toți barbarii, indienii sunt cel mai puțin barbari” (o afirmație puternică, ce vine din partea unor greci etnocentrii clasici). În perioada elenă, grecii vorbeau de înțelepții indieni cu admirație deschisă. Faimoșii filosofi Apollonius și Plotin au mers în India în căutarea cunoașterii ezoterice, iar diplomații greci la curtea regilor indieni au scris cărți de succes, în care descriau India celor rămași acasă.*

Mulți savanți sunt de părere că grecii sunt cei care stau în spatele școlii budiste Mahayana.**

Dacă așa stau lucrurile – și ținând seama și că budismul Mahayana este cel care s-a răspândit în China, Tibet, Coreea și Japonia, atunci Occidentul a influențat într-adevăr foarte mult istoria Orientului. Pe de altă parte, nu se poate nega nici influența pronunțată pe care gândirea indiană a avut-o asupra filozofilor greci din acea perioadă și, ca urmare, asupra gândirii occidentale, după aceea.

Filosoful Pyrrhon, de exemplu – care l-a urmat pe Alexandru în India și s-a întors în Grecia, pentru a-i influența pe toți cei care au venit după el (Xeno și Epicur, printre

* De exemplu, cartea lui Megasthenis, *Povestiri indiene*, și cea a lui Diimachus, *Despre India*. Nici una nu mai există în vremurile noastre.

Dimou, Nikos, *The Greek Buddha* [Buddha cel grec, n.t.] (Atena, ed. Nefeli, 1984)

** Durant, W., *The Story of Civilization* [Povestea civilizației, n.t.], vol. II (Geneva: Edito-Service, 1963).

alții) – a fost, practic, un student al sectei Digambara („înveșmântat în ceruri”) a religiei Jainiste.*

Consecințele perioadei elene s-au răspândit până în China în secolul întâi î.Ch., odată cu deschiderea Drumului Mătăsii; schimbul continuu de învățătură și tehnologie, care era produsul secundar al comerțului cu mătase, a afectat viețile oamenilor din Spania până în China de nord.

2. Adesea m-am întrebat ce l-a făcut pe Mao Tse Dun să se întoarcă atât de dramatic împotriva culturii și științei chineze, atacând practic tot ce îi cădea sub priviri – mai întâi în 1949 și apoi, din nou, în sângeroasa Revoluție Culturală din 1966. Am ajuns la concluzia că ceea ce nu-i plăcea era acest elitism și această sechestrare a cunoașterii, acest conflict continuu între cei puternici. Cu toate acestea, nu poate exista nici o îndoială că Mao a făcut o treabă proastă și a distrus multe lucruri care ar fi putut fi de un real folos omenirii.

3. Mulți sinologi și traducători, pe bună dreptate, au disperat tot încercând să transmită occidentalilor înțelesul potrivit și s-au mulțumit să folosească termenul „energie-timp” pentru *kung fu*, păstrând simplitatea ideogramelor chinezești. Aș vrea să prezint o abordare mai în stil Jedi, a înțelesului ideogramelor. Nu putem spera, ca occidentali, să păstrăm concizia caracterelor chinezești în cuvinte. Totuși, putem folosi și o altă abordare occidentală, aceea a matematicii, pentru a duplica cultura orientală. Pe scurt:

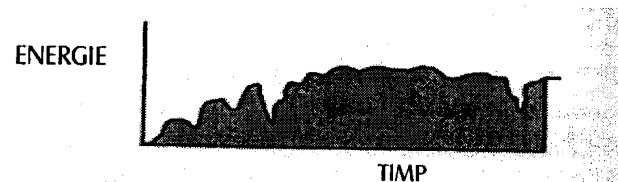

Fig. 5 $Kung fu = \int_0^t F(E, t) dt$, unde E = energie, iar t = timp

* Dimou, *The Greek Buddha*.

Cu alte cuvinte, *kung fu* este integrala energiei cheltuite cu antrenamentul pe zi, supra timpul total petrecut cu antrenamentul!

Zona de sub curbă, integrala, definește puterea totală pe care ați realizat-o prin eforturile voastre. Veți vedea mai târziu cât de precisă este această definiție. (Puteți vedea și cum eforturile unui elev variază de la o zi la alta; *kung fu* se referă la puterea totală acumulată în acest proces.)

Se pare că există, într-adevăr, două cuvinte în limba engleză, care transmit înțelesul lui *kung fu* – și anume, *hard work* – *muncă grea*!

4. Teoria pe care Taoismul a făcut-o cea mai celebră este aceea a două forțe universale în opoziție; desigur, mă refer la yin și yang. Este greu să ne imaginăm o zonă a lumii în care aceste două cuvinte omniprezente să nu fi fost auzite. (Iar acolo unde nu au fost auzite, probabil că încă se mai folosesc alte cuvinte pentru a descrie aceste concepte.) În timp ce scriu aceste rânduri, am activat programul care îmi corectează greșelile de gramatică; cuvintele yin și yang apar ca fiind corecte, ceea ce este încă un indiciu al largii acceptări a termenilor în Occident.

Forțele gemene yang și yin sunt complet opuse: masculin și feminin, alb și negru, lumină și întuneric, cald și rece, pozitiv și negativ. Ideograma chinezească pentru *yang* se poate traduce ca „partea însorită a muntelui”, iar cea pentru *yin* ca „partea umbră a muntelui”. Corpurile noastre fizice sunt yang; energia și ființa spiritelor este yin. Yang vine din cer, iar yin din pământ. Ambele forțe sunt prezente în tot ceea ce există pe această planetă, dar ele nu sunt forțe armonioase, așa cum sunt adesea reprezentate în Occident. Ele sunt într-o luptă permanentă, neputând niciodată să se întâlnească, dar interacționând tot timpul. Trebuie subliniat că această ciocnire este o luptă a energiilor universale naturale, nu disputa a două zeități conștiente! Nici yin, nici yang nu au nimic a face cu binele sau cu răul; ele sunt independente

de un scop sau de o moralitate. Este foarte interesant de observat că multe grupuri culturale de diferite tipuri au făcut uz de aceeași imagistică. Indienii Navajo desenează Tatăl Cer și Mama Pământ în desenele lor pe nisip, în așa fel încât chiar și cel mai naiv observator se va gândi la yang și yin. Vechii greci foloseau aceeași idee, afirmând în miturile lor că tot ceea ce se află pe lume a fost creat prin împerecherea Tatălui Cer (Uranus) și a Mamei Pământ (Gaia).

Până în anul 1000 î.Ch. conceptele de yin și yang s-au rafinat și s-au trasat graficele interacțiunii celor două forțe; această dată arată că filozofia exista cu mult înainte de apariția conceptului și a cuvântului *Taoism*.

5. Tradiția filozofică Taoistă (Tao-chia) este asociată cu textele clasice Tao Te Ching (sau *Lao Tzu*), *Chuang Tzu*, *Lieh Tzu* și altele. S-a spus că, după Biblie și Bhagavad Gita, Tao Te Ching este cartea cea mai tradusă din lume. De asemenea, s-au spus multe despre conflictul dintre Confucianism și Taoism, care, în concepție populară, îl prezintă pe K'ung Fu Tzu (Confucius) ca pe funcționarul glorificat care subliniază importanța obedienței, pe când Lao Tzu este hermitul mistic ce stă undeva în munți, în sălbăticie. Adevărul, însă, pare a fi că amândoi erau pur și simplu niște bărbați ai epocii lor, care se luptau cu conceptele ce germinau și se dezvoltau în perioada în care trăiau ei.

Lao-tzu („bătrânul maestru”) este titlul onorific cu care era numit Li Erh Tan, un funcționar mărunț din aparatul statului Chou și care a trăit în jurul secolului cinci î.Ch. (Nu avem posibilitatea să dovedim sau să infirmăm această informație.) După moartea sa, și în următoarea sută de ani, au fost adunate vorbe ce i-au fost atribuite lui Li și prezentate într-un volum numit *Lao Tzu*. Despre Lao-tzu omul nu știm chiar nimic. Ce e important este că această lucrare – care a devenit cunoscută ca Tao Te Ching, undeva între secolul întâi î.Ch. și secolul întâi d.Ch. – pune bazele Taoismului filozofic. Este însă clar că Lao-tzu nu s-a numit pe sine însuși Taoist.

Lucrarea *Lao Tzu*, ca și cuvintele lui Confucius, este mai preocupată să ofere o bază pentru o corectă conducere po-litică – un manual pentru conducători, dacă vrei. Titlul *Tao Te Ching* ne spune, într-adevăr, multe despre volum.

Tao (tradus simplu prin „calea”) este nenumitul, originea dincolo de origini. Nu poate fi definit de ființele umane – este infinit mai sus decât noi, așa cum noi suntem infinit mai sus decât amoeba. Tao este incognoscibilul, eternul, fără formă sau sfârșit – și totuși, având toate formele și toate sfârșiturile. Fără formă, Tao permează totul și este obiectivul întregii existențe.

Te este un concept la fel de dificil. Poate fi tradus ca „integritate”, „virtute”, „modul potrivit de comportament în legătură cu voia cerului”, „putere”, „putință interioară”, „cavalierism”, „forță răspândită cu onoare”. Principalul este că atât Lao-tzu, cât și Confucius, credeau că *te* este ceva ce ar trebui să caracterizeze orice bun conducător. Ei nu erau prea departe unul de altul în ceea ce privește ideile de bază; abordarea însă era diferită. Confucius a văzut Calea ca fiind un set de reguli pe care cerul le-a impus asupra omului, de natură ierarhică și pline de dependențe filiale, cu ranguri clare și ne-productive. Recompensele materiale și statutul erau compensațiile pentru urmarea corectă a Căii. Ca urmare, ceea ce trebuia accentuat era *te* (căci *te* venea de la Ceruri); Calea apoi va avea grijă de sine. (Deoarece Confucianismul pune în prim plan obediența, este evident de ce clasele conducătoare erau în favoarea adoptării acestuia de către subordonați!)

Lao-tzu nu a mers pe același drum. El îndruma spre „înțelepciune” și sublinia urmarea Căii de dragul Căii – mai degrabă decât pentru a obține un avantaj pentru comunitate. Așa cum era sigur că toate ființele se întorceau la Tao în moarte, era necesar ca fiecare individ, în viața sa, să revină la puritatea și simplitatea inițială a naturii sale elementare.

Cheia era „să manifesti simplitatea și să îmbrățișezi ceea ce este principal.” Tao era asemănat cu apa, cea mai

bună metaforă pentru a exprima simplitatea Căii. „Sub Cer, nimic nu este mai moale și mai slab decât apa, însă ea învinge ceea ce este tare și puternic, nefiindu-i nimeni mai presus”. Cheia pentru a realiza Tao era *wu-wei*, spontaneitatea și non-interferența – „să te lași în voia curentului”, ca să folosim o expresie New-Age. Totuși, trebuie să înțelegem că *wu-wei* nu implică pasivitate. Mai degrabă, ca un înotător înțelept care traversează un râu adânc și puternic, Taoistul înoată *în sensul* curentului, nu împotriva acestuia.

Secțiunea anume din Lao Tzu pe care i-am citat-o lui John Chang este următoarea: „Toate lucrurile îl poartă în spinare pe yin și îl îmbrățișează pe yang ; când cele două se combină, energia vieții este creată în mod armonios”. (Tao Te Ching, secțiunea 42).

6. Cum *jing* este asociat cu procesul reproductiv și, aparent, curge în afară, unii Taoiști (și Budiști ai sectei Ch'arn – cele două dogme nu sunt chiar așa de departe una de alta) folosesc teoria chinezească a „fluxurilor opuse” pentru a face *jing* să se ridice. Această teorie spune simplu, că dacă vrei ca ceva să urce, îl tragi în jos, și invers. Pentru a face *jing*-ul să urce mai sus în corp, acolo unde poate fi rafinat și transformat în *chi*, practicantii își agățau de penis greutatea pe care le balansau! Am văzut fotografii ale unui călugăr de la templul Shaolin, care își suspenda de membru, cu sfori, un bolovan de șaizeci de livre. Nu știu dacă a reușit să își facă *jing*-ul să urce prin această practică, dar cu siguranță, după mulți ani de repetiții, a dezvoltat ceea ce se numește colocvial „un *schwanstuecker* enorm”. Pe de altă parte, nu știu nici câți bărbați au suferit de impotență, sau au avut alte probleme în urma acestei practici (și spun asta ca avertisment, deoarece știu că nu există bărbat care, citind asta, să nu fi gândit, „Aha! Deci așa se face!”).

Alți Taoiști au folosit ceea ce se numește în mod eufemistic „dubla cultivare” – de fapt, sexul fără ejaculare. Adică, practicantul se angajează în actul sexual, până la punctul

ejaculării, la care se retrage și/sau încetează. Pasul următor este forțarea esenței colectate să urce, încă o dată, într-o zonă a corpului în care poate fi prelucrată. Am văzut în Occident multe cărți care descriu această tehnică, dar, iarăși, nu am nici un fel de date care îi verifică eficiența.

7. Pentru că acesta este un vers atât de important, unul pe care trebuie să-l înțelegi pentru a pătrunde prezentarea metafizică a școlii lui John, cel mai bine ar fi să prezint o traducere literală a ideogramelor chinezești. Iată-le:

而

A muri (un părinte aplecat peste patul de moarte al unui copil)

însă (o mustață)

而

a nu (o sământă în pământ)

不

pieri, dispărea (un om într-o criptă)

亡

acela care (un bătrân vorbind)

者

Nemurire, viață lungă (viață lungă)

壽

S-au încercat multe interpretări diferite ale acestei structuri, pentru a face mesajul să „se potrivească” în modelele filozofice occidentale. De fapt, înțelesul ei este foarte literal. O traducere precisă ar fi: „Acela care moare, dar nu piere, are viață lungă.” Am ales o utilizare mai imperioasă: „Acela care moare, dar continuă să existe, este nemuritor.”

Înțelesul pasajului este simplu: Indivizii care (ca și John Chang) au realizat tai chi și au combinat yin cu yang în interiorul ființei lor, își păstrează toată conștiința, memoriile și abilitățile după moarte. Ei „își iau yang-ul cu ei”, cum a spus, foarte potrivit, John.

8. O prezentare a Taoismului religios nu ar fi completă fără o prezentare a lui Chang Tao Ling. Născut Chang Ling, în timpul dinastiei Han târzii, în provincia Szechuan (probabil în anul 150 d.Ch., deși alții spun că în 35 d.Ch.), el a fost un copil geniu. La șapte ani citea și comenta Tao Te Ching, iar la opt ani stăpânea arta feng shui (divinație). Ca adult, avea aptitudini supranaturale și o putere de vindecare imensă – atât la nivel fizic, cât și la nivel psihologic. Dar Chang Ling a fost unic în mai multe privințe, nu doar prin capacitățile sale. El a fost și primul maestru Taoist care și-a organizat discipolii într-o mișcare.

Chang a reușit acest lucru prin instituirea unei taxe pe viață pentru vindecare sau pentru medierea cu lumea spiritelor. Era ceva obișnuit, încă din timpurile cele mai vechi, ca satul să-l sprijine pe șaman, dar nimeni înainte de Chang Ling nu surprinsese conceptul de organizare la un nivel atât de fundamental. Chang își taxa pacienții cu cinci obroace de orez pe an, *toată viața* (Asociația Medicală Americană ar aproba acest mod de abordare). Asta înseamnă foarte multă mâncare, iar plata era garantată pentru mulți ani. Era o taxă pe viață și în sensul că, dacă plăteai taxa, aveai asigurat tratamentul medical și spiritual; nu mai trebuia să plătești o altă taxă, de fiecare dată când erai bolnav (un fel de combinație între biserică și asigurare medicală). Această dijmă i-a permis lui Chang să strângă în jurul său un mare grup de discipoli, pe care i-a structurat imediat într-o ierarhie, în funcție de abilitățile și talentele latente ale fiecărui individ. Această inovație era atât de neobișnuită, încât grupul a devenit cunoscut ca Secta Celor Cinci Obroace. Se recunoștea totuși cinstit că făceau minuni. Cei paralizați chiar mergeau, orbii

chiar vedeau, ca să spunem așa. Altfel, nu ar fi putut nicio dată să o scoată la capăt, nu în China (din motive de care mă voi ocupa în capitolele ce urmează) – și, cu siguranță, nu în se-colul al doilea d.Ch. Omul chiar avea putere.

Chang Tao Ling și cei adunați în jurul lui erau unici în încă o privință (în cazul lui, perspectiva sa este radical diferită de imaginea populară a ermitului Taoist, căruia nu-i păsa de societate). Chang Ling, prin faptul că și-a organizat discipolii, că a fost de acord să țină oamenii sănătoși și fericiți prin puterile sale și că a acceptat să lupte cu răul și să exorcizeze demonii și spiritele rele, *a consimțit să intervină în mersul omenirii, acolo unde putea* – acolo unde karma îi permitea.

Acesta era un pas profund pentru un Taoist, în primul rând pentru că, făcând acest lucru, el accepta consecințele acțiunilor sale. Să nu uităm că, în conformitate cu credințele sale, dacă reușea, karma sa ar fi fost bună, iar dacă eșua, ar fi trebuit să plătească pentru asta. De asemenea, să nu uităm că Chang trăia în secolul al doilea d.Ch., înainte ca budismul Mahayana și ideea de bodhisattva și sacrificiul negării de sine să fi pătruns în China. Vă dați seama, deja, că imaginea Taoismului, așa cum este propagată în Occident, nu este deloc exactă.

Chang și-a luat titlul de *T'ien Shih*, „maestru ceresc” (sau *T'ien Sifu*, „învățător ceresc”; depinde pe cine întrebi), pe care l-a trecut mai departe și urmașilor săi (a avut copii – iarăși în ciuda imaginii de ermit a Taoistului). Descendenții săi, după o istorie de diferite războaie, urmată de stabilirea unei scurte teocrații taoiste, s-au stabilit, într-un sfârșit, pe un munte numit Lung Hu Shan (Muntele Tigruului și Dragonului), în provincia Jiangsi. De-a lungul secolelor, au continuat practica interferării cu treburile omenirii, depozitând în încăperile lor, printre altele, mii de borcane în care întemnițaseră puternicii demoni pe care îi exorcizaseră. Alți taoiști, nu din cultul lor, dar afiliați de departe cu ei și care le împărtășeau credința că un om binecuvântat cu putere trebuie să ajute omenirea, s-au adunat pe muntele lor; acolo li s-a dat

adăpost și un loc în care să mediteze în pace. Un astfel de om, după cum vom vedea, va fi un personaj esențial pentru această carte.

În 1927, secțiunea comunistă a Armatei Naționaliste s-a desprins și a atacat Lung Hu Shan, aflându-se în drum spre Hailufeng. Călugării din temple, printre care și moștenitorul titlului de Maestru Ceresc, au fost obligați să fugă pentru a-și salva viața. Trupele au făcut țandări mii de borcane și de recipiente, eliberând (după spusele călugărilor) mii de spirite rele, libere acum, încă o dată, să umble pe Pământ; se spune că aceste spirite sunt cele care au provocat al doilea război mondial! Descendenții T'ien Shih s-au stabilit, într-un final, în Taiwan, unde continuă să trăiască și astăzi. Un alt lucru esențial pentru povestea noastră este că (așa cum s-a întâmplat și în Mao-Shan, în 1949), unii dintre ermiții de pe Lung Hu Shan nu au fost deloc speriați de apariția armatei; erau atât de puternici, încât i-au înfricoșat pe soldați și i-au îndepărtat de chiliile lor!

9. Dacă întrebi o sută de oameni care au citit despre filozofia chineză, cine a fost Lao-tzu, există șansa ca toți să-ți poată răspunde – unii chiar detaliat. Dar cercetătorul obișnuit ar putea fi șocat să descopere că un om a cărui școală a fost, din perspectivă istorică, un rival mai mare al Confucianismului decât Taoismul lui Lao-tzu, este practic necunoscut în zilele noastre. Un astfel de om este Mo-Tzu sau Mo Ti. El are legătură cu acest text, în aceea că linia școlii de kung fu pe care a moștenit-o John Chang merge până la însuși Mo-Tzu.

Vreme de două secole după moartea sa, școala lui Mo a fost principalul rival al Confucianismului. Născut în statul Lu, în anul 469 d.Ch., cam la zece ani după moartea lui K'ung Fu Tzu (Confucius), Mo-Tzu a fost extrem de bine educat în tinerețe și, se pare, un artist marțial și maestru de strategie. Există indicații că provenea dintr-o familie săracă și că ar fi fost etichetat drept criminal, având în vedere că *Mo-Tzu* înseamnă „domnul Tatuaj”. Principiile dreptății erau forța con-

ducătoare a vieții sale, însă, fiind prin natură un individ încă pățânat și extrem, în centrul învățăturilor sale se afla iubirea universală. Cu patru sute de ani înainte de nașterea lui Christos, Mo-Tzu se zice că ar fi spus următoarele:

„Dacă oamenii ar privi alte țări așa cum le privesc pe ale lor, și pe vecinul lor așa cum se privesc pe ei înșiși, atunci nu s-ar ataca unii pe alții, căci ar fi ca și cum s-ar ataca pe sine.”

Înainte să continui, ar fi poate prudent să spun că există o dificultate în afirma că *iubire universală* ar fi tema centrală a filosofiei lui Mo-Tzu. Din punctul meu de vedere, aceste două cuvinte descriu mai bine o conștiință occidentală, decât un mod oriental de abordare a vieții (deși voi continua să folosesc în text *iubire universală*, în lipsa unui termen mai bun). Motivul pentru care insist pe deosebire este că Mo-Tzu era preocupat de dreptate, la fel de mult ca și de compasiune – și nu era un tip prea iertător. Dimpotrivă. În Occident, ca urmare a tradiției noastre iudeo-creștine, iubirea universală a devenit asociată cu iertarea păcatelor, lucru care aici nu este neapărat central. Poate că un cuvânt mai bun pentru învățătura lui Mo-Tzu ar fi *universalitate*,* care ne duce mai direct la esența centrală a Taoismului și la conceptul de karma. În orice caz, o persoană universală își consideră vecinul la fel ca pe sine, iar pe tatăl vecinului la fel ca pe tatăl său – și acționează în consecință.

În anul 393 î.Ch., prințul Wen din Ku Yang plănuia să atace statul Cheng, mult mai mic. Mo-Tzu a mers la el și l-a întrebat ce-ar face dacă orașele mai mari din țara lui ar ataca brusc orașele mai mici, ucigând și jefuind. Prințul a răspuns că le-ar pedepsi aspru. Mo-Tzu l-a întrebat atunci dacă pe el cerul nu l-ar pedepsi la fel, dacă ar ataca Cheng. Prințul Wen a răspuns că asaltul său era justificat, pentru că oamenii din Cheng își uciseseră domnii vreme de trei generații și deja su-

* Weston, Burton, The Basic Writings of Mo-Tzu, Hsun Tzu și Han Fei Tzu [Scrierile de baza ale lui Mo-Tzu, Hsun Tzu și Han Fei Tzu, n.t.] (New York: Columbia University Press, 1967).

fereau pedeapsa cerului. Mo-Tzu l-a întrebat cum s-ar simți dacă, atunci când își pedepsește fiul pentru o faptă rea, vecinul său ar apărea brusc și ar începe să-l lovească pe băiat, declarând că a fost voia cerului ca el să facă asta! Dacă domnul unei națiuni mărețe își atacă statul vecin, omorându-i oamenii și furându-le averile și apoi scrie despre cât de măreț și de justificat a fost actul său, cu ce este el diferit de omul simplu care își atacă vecinii? Prințul Wen a înțeles înțelepciunea acestor cuvinte și a renunțat la planurile sale.*

Mo-Tzu nu a ezitat niciodată să țină piept celor puternici – și în multe rânduri și-a riscat viața făcând aceasta. Forța care îl conducea era o pronunțată iubire pentru dreptate. Discipolii lui Mo-Tzu au devenit, mai târziu, protectorii omului obișnuit și ai locurilor sfinte. Cerul știe de fiecare crimă pe care o comit oamenii, a scris el, și cerului îi place dreptatea și îi displace nedreptatea. De unde știm că cerul iubește dreptatea? Într-o lume dreaptă este viață, bunăstare și ordine, pe când într-o lume nedreaptă este moarte, sărăcie și haos.

Mo-Tzu credea că cerul prețuia întreaga lume în mod universal și căuta să existe un beneficiu reciproc pentru toate ființele vii. Aceasta este o declarație foarte simplă, directă și elocventă, care încearcă să descrie Tao. Conform lui Mo-Tzu, cerul dorea ca cei care aveau forță să-i protejeze și să lucreze pentru ceilalți, cei care aveau bogăție să o împartă cu alții, cei în poziții de autoritate să lucreze etic, pentru o administrare bună, iar cei care munceau, să-și îndeplinească sarcinile cu hărnicie. Când un stat sau o societate, ca întreg, evită un conflict la granițele sale, îi hrănește pe cei flămânzi, se îngrijește de cei bolnavi, atunci națiunea va înflori și va prospera. Acum aproape două mii patru sute de ani, Mo-Tzu scria că, dacă înlocuim războiul ofensiv cu o bună administrare și cheltuim mai puțin pe armată, vom avea multe avantaje.

* Beck, Sanderson, Ethics of Taoism and Mo-Tzu (Etica Taoista și Mo-Tzu). <http://www.san.beck.org/EC15-Taoism.html>.

Dacă un conducător acționează în conformitate cu legile universale ale dreptății și dă un exemplu, el nu va avea dușmani și va aduce binefaceri incalculabile lumii. Ca exemplu, Mo-Tzu observa cât de multe sute de funcționari și cât de multe mii de soldați sunt necesare pentru o campanie militară. Între timp, administrarea internă era neglijată, agricultorii uitau de culturi, negustorii își stocau mărfurile. Dacă se recupera după aceea o cincime din arme și provizii, se considera că acesta era un noroc. Nenumărați oameni mureau sau erau schilodiți în război. Mo-Tzu se întreba dacă nu era o perversitate pentru conducătorii lumii să-și găsească plăcere în a-și răni și a-și extermina propriii cetățeni.

Mo-Tzu a atacat și nepotismul. Inițial, a scris el, guvernul a fost făcut ca să servească și să-i ajute pe cei săraci, să aducă siguranță, acolo unde este pericol și să restabilească ordinea, acolo unde este haos. Oamenii îi alegeau pe cei mai capabili dintre ei ca și conducători, astfel încât guvernarea să fie unificată sub o îndrumare inteligentă. Însă, în zilele acelea, guvernarea se făcea prin lingușiri la curte și numai rudele și prietenii celor care deja erau la putere, erau numiți în poziții de autoritate. Cum cetățenii și-au dat seama că acești indivizi nu erau angajați pentru binele poporului, îi urau și nu se identificau cu ei, lucru care a dus la revoluție. Nu era asta o nebunie? Mo-Tzu sugera ca cei care se află în poziții de putere să-i onoreze pe cei vrednici și să-i retrogradeze, în mod imparțial, pe cei fără capacități, pentru a rezolva conflictele interpersonale.

Din păcate, până la ora actuală, nici un conducător mondial (în afară de Ghandi) nu a considerat potrivit să asculte aceste sfaturi de bun simț. Observațiile lui Mo-Tzu sunt pertinente și astăzi. Nu am învățat nimic în două mii de ani. Chiar și în așa-numitele noastre democrații moderne, „Nu contează ce știi, contează *pe cine știi*”, și „Puterea face dreptate” sunt principii fundamentale acceptate.

Mo-Tzu credea în ființe spirituale non-umane și în spi-

ritele strămoșilor umani; ca dovadă, el comenta că nenumărați oameni din toată lumea avuseseră întâlniri cu astfel de entități. Filozofia și punctul său de vedere erau, dintr-o perspectivă metafizică, foarte apropiate de modelul șamanic.

Mo-Tzu putea să aibă puncte de vedere extreme – și, cu siguranță, imaginea sa ascetică le plăcea mai mult războinicilor disciplinați, decât laicilor. Purta doar haine aspre și posedea doar puține lucruri. Practica încontinuu alchimia internă și artele marțiale. Documentul istoric (și științific, la standardele de astăzi) *Huai-nan-tzu* spune că Mo-Tzu nu stătea niciodată prea mult într-un loc. Poate că principalul dezacord al autorului cu Mo-Tzu este cu privire la faptul că acestuia nu-i plăcea deloc muzica. Mo-Tzu credea că a cânta, a dansa și a face muzică sunt modalități de a-ți pierde vremea; este cel puțin trist că un individ iluminat ca el nu a trăit bucuriile expansiunii creative.* Chiar celebrul filosof Taoist Chuang-tzu, numindu-l pe Mo-Tzu „unul dintre cele mai mari suflete ale lumii”, îl critica pentru „economia” pe care o făcea la muzică și funeralii. Chuang-tzu spunea că oamenii vor cânta atunci când sunt fericiți și vor boci atunci când sunt necăjiți, iar încercarea de a opri astfel de lucruri este împotriva naturii omenești. Sunt întru totul de acord cu el.

Cum am spus mai devreme, vreme de două secole după moartea sa, în anul 391 î.Ch., școala lui Mo-Tzu a fost principalul rival al școlii lui K'ung Fu Tzu.

Discipolii lui Mo-Tzu au devenit paznicii templelor și protectorii omului simplu; cei mai mulți dintre ei proveneau ei înșiși din oameni simpli, deși erau foarte educați în același timp (un contrast mare în secolul al patrulea î.Ch.). Însă școala sa s-a împărțit curând în trei ramuri, fiecare acuzându-le pe celelalte de erezie; din cauza acestui conflict, între

* Pentru cei pe care îi interesează astfel de lucruri, eu sunt un muzician amator (și netaleantat) care trăiește cu o muziciană profesionistă, talentată și competentă.

ele și cu confucianismul, școlile și-au pierdut repede puterea. Până la începutul erei noastre, deja dispăruseră sau trecuseră în „subteran”.

10. Pe lângă secta Lung Hu Shan, mai există încă trei tradiții taoiste care au avut un impact asupra istoriei chineze; toate au fost constituite în secolele IV-VI. Una dintre acestea este secta *Mao-shan Shàng-ch'ing* (Muntele Mao Suprema Puritate), care a urmat învățăturile lui Wei Hua-ts'un, Yang Hsi și T'ao Hung-ching, printre alții. Secta s-a apropiat de imaginea ermitului taoist, punând accentul pe meditația pașnică și pe un stil de viață izolat, pentru a obține *premiul* nemuririi. A doua este tradiția scripturală Ling-pao (giuvaerul sacru), care s-a bazat pe texte sacre și care pune accentul pe ritualuri și liturgii complexe. A treia e Wutang-Pai, care a pus accent pe antrenamentul de arte marțiale, ca o cale spre iluminare; unul dintre membrii acestei școli, Chang San Feng, este privit ca fondatorul artelor marțiale interne și are, cu siguranță, legătură cu povestea noastră. (A se vedea nota 12.)

11. Chestiunea iluminării supreme sau a nemuririi este una despre care s-a scris în detaliu și pentru care am avea nevoie de câteva volume ca s-o abordăm. Pe scurt, se pare că există diferite etape ale jocului. Din punctul de vedere al liniei lui John, prima etapă se realizează prin terminarea Nivelului Patru (de fapt, Nivelul Cinci, deși eu nu am abordat deosebirea, pentru a nu crea confuzie), care asigură faptul că îți poți lua toată energia yang cu tine, atunci când mori. Un astfel de spirit încă mai este legat de legile karmei, însă va rămâne astfel, până ce atinge Nivelul Treizeci. Cu alte cuvinte, pentru a scăpa din ciclul renașterii, trebuie să ajungi la Nivelul Treizeci sau peste, în timpul vieții. Iluminarea supremă apare la Nivelul Șaptezece și Doi, când sunt deschise toate cele șaptezece și două de chakre din corp, iar ultima, cea din creștetul capului, poate să înflorească. La acest punct, taoistul este una cu universul.

Am găsit metoda lui John similară cu yoga Kundalini

și cu yogile budiste ale lui Naropa (precum și cu unele ramuri ale Taoismului și șamanismului), dar, așa cum am spus mai sus, o comparație nu face obiectul acestei cărți.

Totuși, o chestiune la care aș vrea să mă refer este faptul că o astfel de abordare nu este restrânsă la învățătura orientală. După părerea mea, vechii greci, mesopotamienii și egiptenii foloseau cu toții aceeași metodă. Deși dovezile în acest sens sunt, mai degrabă, circumstanțiale decât solide, se pare că teoria este pe calea cea bună.

Șarpele e un simbol ce poate fi găsit peste tot în înscrisurile religioase arhaice grecești și în cele egiptene. Descrierea șarpelui se referă la „energia pământului” sau, cu cuvintele lui John Chang, „energia yin” (*chi*-ul yin ce vine din pământ).

Unii cercetători au propus teoria că chakrele din cunoașterea orientală nu sunt nimic mai mult decât o rețea de „unde statice” în câmpul energiei yin, care ne înconjoară și ne pătrunde. Această rețea de unde statice ne reflectă atât personalitatea, cât și karma – ea fiind un echivalent al structurii noastre genetice.

În figura 6a este prezentată o versiune simplificată a chakrelor din cunoașterea orientală (anume, principalele șapte chakre, nu toate șaptezece și două). Comparați aceste chakre cu undele statice esențiale din fizică (figura 6b) și cu toiagul lui Hermes (figura 6c), folosit ca simbol de medici în toată lumea. Acest simbol este, de fapt, destul de vechi și poate fi văzut pe o vază din Mesopotamia, la Luvru, care datează din anul 2000 î.Ch. (figura 6d). De asemenea, puteți vedea și toiagul lui Asclepios, zeul vindecării (figura 6e), sau coroana șarpe a faraonilor din vechiul Egipt (figura 6f). Toate imaginile se referă la ridicarea energiei Pământului.

Voi lăsa pe alții să facă o comparație mai detaliată.*

* Toate aceste concepte au fost prezentate de Lefteris Saragas în revista *Atrapos*, editura Aldebaran, Atena, Grecia, în iunie 1998. Schița originală a vazei de la Luvru a fost publicată întâi de ziarul *Eleftherotypia*, Atena, 4.10.1998.

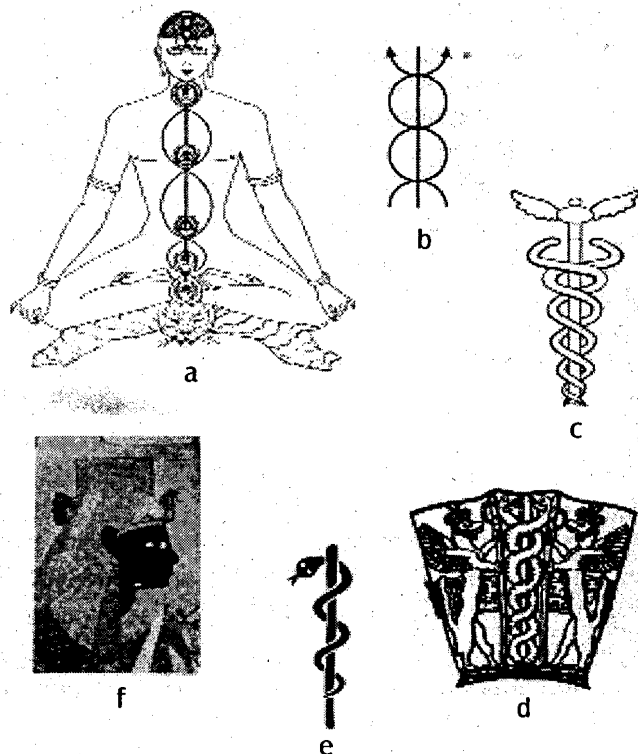

Fig. 6 (a) Chakrele învățăturii orientale. (b) O undă statică. (c) Toiagul lui Hermes. (d) Imagine mesopotamiană care arată aceeași rețea de energii. (e) Toiagul lui Asclepios. (f) Coroana șarpe din Egipt.

12. Cealaltă figură semi-istorică ce are o legătură cu acest text este Chang San Feng, un maestru foarte puternic al alchimiei interne, căruia mulți îi dau creditul de a fi inițiat artele marțiale – adică, aplicarea antrenamentului nei-dan la tehnica marțială. Școala de kung fu a lui John Chang îl consideră un membru proeminent și de mare succes al liniei sale. Printre altele, unii îl consideră pe Chang San Feng inițiatorul Tai Chi Chuan-ului, deși presupusa influență a moștenirii sa le asupra tai chi-ului este o zonă controversată.

Eu afirm cu tărie că, personal, sunt convins că arta marțială internă a lui Chang San Feng a influențat, într-adevăr, Tai Chi-ul (deși, la acest moment, nu voi intra în amănunte). Numele lui Feng apare în textele istorice chinezești cu două grafii – ca Chang „Trei Vârfuri de Munte” și Chang „Trei Abundente” (ambele grafii pronunțate *Chang San Feng*). De asemenea, unii scriitori chinezi sugerează că Chang a trăit cel puțin cinci sute de ani ... sau mai mult.

Prima mențiune pe care o avem despre Chang este a învățatului Huang Tsung-Hsi, din secolul șaptesprezece, în al său *Epitaf pentru Wang Cheng-nan*, în care scria: „Shaolin-ul este faimos pentru arta sa marțială.

Totuși, arta sa pune accentul doar pe ofensivă, ceea ce permite oponentului să profite de aceasta, pentru a lovi în punctele slabe.

Există arte marțiale interne, care folosesc liniștea profundă pentru a învinge acțiunea; imediat ce agresorii intră în contact fizic, ei sunt respinși și aruncați. Din acest motiv, Shaolin este considerat o artă marțială externă.

Artele marțiale interne au apărut cu Chang San Feng [Chang Trei Vârfuri de Munte] din dinastia Sung [960 – 1279 d.Ch.], alchimist de pe muntele Wu Tang. El a fost chemat de împăratul Hui Tsung. Pe drumul către acesta, a găsit calea blocată de un grup de bandiți.

În noaptea aceea, el a visat că împăratul ceresc Hsuan-Wu, zeul Taoist al războiului, l-a învățat arte marțiale. Dimineata, Chang a omorât peste o sută de bandiți.”*

Este însemnată insistența lui John că Chang a fost călugăr shaolin înainte de a deveni Taoist, lucru care se potrivește bine cu afirmația învățatului din secolul al șaptesprezecelea,

* Formularea este a mea, pe baza a două traduceri:

a. Huang, Alfred, Complete Tai Chi [Tai Chi-ul complet, n.t.] (Tokyo: Charles E. Tuttle, 1993)

b. Wile, Douglas, Lost Tai-Chi Classics from the Late Ch'ing Dynasty [Clasici tai-chi din dinastia Ch'ing târzie, n.t.] (Albany State University of New York Press, 1996).

Huang Pai-Chia (fiul lui Tsung-Hsi): „Chang San Feng era maestrul [al artei] shaolin, dar inversându-i principiile, a dezvoltat școala interioară.”*

Aceasta este o distincție care are anumite consecințe pentru istoricii artelor marțiale – una care nu a fost subliniată suficient (după părerea mea) și care, cu siguranță, îi va ofensa pe învățații Taoiști. O altă idee importantă este folosirea de către Huang a conceptului de *liniște profundă*, pentru a descrie artele marțiale. El se referă la energia yin.

Trebuie observat că artele marțiale interne nu implică neapărat mișcări curgătoare, așa cum am ajuns să credem în Occident (dat fiind că orice mișcare e neapărat yang). Mai degrabă, în acest text, Huang denotă energia yin în contextul folosit de John Chang, cu alte cuvinte ca „forță gravitațională” care absoarbe energia și care transformă spațiul-timp.

Epitaful pentru Wang Cheng-nan oferă dovezi circumstanțiale considerabile că școala lui John descinde, într-adevăr, de la Chang San Feng.

Îl găsim menționat pe Chang San Feng și în textul istoric al dinastiei Ming, *Ming Shih Fan Gi Chwan*; acesta este prezentat ca fiind „mare și înalt, cu un spate de cocor”.**

Se pare că primul împărat Ming a încercat să -l găsească în 1392, dar Chang nu voia să fie găsit. Șaptezeci de ani mai târziu (în textul dinastiei Ming, *Ming Lan Yin Chi Shou Lei Kou*), îl găsim menționat din nou. Acest împărat al dinastiei Ming reușise, căci Chang catadicsise să -l viziteze.***

Alte mențiuni din perioada Ming spun despre Chang „Cele Trei Abundente” ca s-ar fi născut în districtul Yi al provinciei Liaoning, în China de nord. El este menționat ca și conducător Taoist de la sfârșitul dinastiei Yuan și începutul

* Wile, ibid. Recomand această carte învățăcelilor serioși.

**Yang Jwing Ming, *Advanced Yang Style Tai Chi Chuan* [Tai Chi Chuan, stil yang avansat] (Jamaica Plain, Mass.: Asociația de Arte Marțiale Yang, 87).

*** Yang Jwing Ming, ibid.

tul dinastiei Ming (1368 d.Ch.), care, în final, și-a construit un așezământ pe muntele Wu Tang, ca să se dedice studiului Taoismului.*

Să fi existat un Chang San Feng care a trăit mai mult de cinci secole? Chiar și acum cinci ani, aș fi spus că pretenții de genul ăsta sunt niște aberații. Acum însă, ezit până și să exprim o părere în astfel de chestiuni. Nu poate fi nici o îndoială că a existat un personaj istoric Chang San Feng (sau mai mulți). Cine sau ce a fost el de fapt, însă, nu putem ști. Poate că este pur și simplu cazul unui om în fiecare generație, care ia locul predecesorului său – un șiretlic destul de obișnuit în istoria lumii. Sau poate că a fost într-adevăr un taoist fără vârstă, nemuritor.

Scriitorul taoist, Li Han-hsu, în 1844, la publicarea unei cărți numită *The Complete Works of Chang San Feng* [Lucrările complete ale lui Chang San Feng, n.t.], a declarat că l-a cunoscut. Ar fi minunat dacă ar fi încă în viață, râzând pe seama acestui autor. Mi-ar plăcea să cred că într-adevăr trăiește, undeva în munții Chinei.

13. Chestiunea existenței eterului i-a bântuit pe oamenii de știință la începutul secolului. De la descoperirea electromagneticii de către Clerk Maxwell și Michael Faraday, controversa cu privire la modul de propagare al acestor forțe i-a tulburat pe oamenii de știință, care încă mai lucrau cu mecanica newtoniană și cu corpuri materiale. De-a lungul timpului, s-a ajuns să se înțeleagă comportamentul unui „câmp” și, la rândul său, acela al unei unde. Apoi toate eforturile s-au concentrat pe înțelegerea naturii luminii, teoria lui Fresnel – că lumina se propagă într-o substanță numită eter luminifer – fiind cea mai populară (eter care se considera că, în spațiul absolut, există în stare de repaus).

În 1887, faimosul experiment Michelson-Morley a arătat că, de fapt, nu poate exista un eter mecanic.

** Huang, Alfred, *Complete Tai Chi*.

Această descoperire a fost în centrul discuțiilor vreme de optsprezece ani, dar ea a fost, în final, acceptată, în ciuda împotrivirii feroce a unora dintre cei mai mari oameni de știință ai vremii (cum ar fi Lordul Kelvin, Hendrik Lorentz și Jules-Henri Poincaré). Chestiunea s-a stabilizat în 1905, cu faimoasele lucrări ale lui Albert Einstein despre teoria relativității și teoria cuantică. Dar încă mai existau adepți ai vechii teorii a eterului – Lorentz și Poincaré, mai ales, care au introdus un model prin care un ceas încetinește, în momentul în care era introdus în eter. Cred că erau foarte aproape de adevăr.

14. Rădăcinile Taoismului se întind până la tradiția șamanică ce a străbătut întreaga lume, începând cu vreo treizeci de mii de ani în urmă.* Cuvântul *șaman* vine de la popoarele tungușe din Siberia, care trăiau la cea mai nordică margine a lumii chineze. Totuși, este greșit să presupunem că șamanismul, ca și credința, a început în Siberia. Conform dovezilor arheologice, originile sale sunt aproape cu siguranță europene.** Șamanismul a fost prima mare religie și a ajuns din nordul Europei, peste Asia, până în America. Există indicii că era răspândită în Asia și America de Nord între anii 11.000 – 8.000 î.Ch.

Șamanul funcționează prin studierea și cunoașterea naturii, astfel putând să ajungă la natură la toate nivelurile. Credința esențială a șamanismului este că universul este făcut din două lumi paralele și care se suprapun – cea fizică și cea spirituală. Noi, cei din lumea fizică, putem fi influențați de cei din lumea spirituală. Ca urmare, este nevoie de un intermediar, care să comunice cu entitățile din lumea spiritelor și să intervină pe lângă locuitorii planului fizic; acest mediator era șamanul. Forțele lumii spiritelor, care ar putea fi oa-

* Palmer, Martin, *The Elements of Taoism* [Elementele taoismului, n.t.] (Shaftesbury, Dorset: Element Books, 1994)

** Campbell, Joseph, *The Way of the Animal Powers, Mythologies of the Great Hunt* [Calea puterilor animale, Mitologiile marii vânători, n.t.] (New York: Harper and Row, 1988).

meni morți sau de origine non-umană, pot aduce noroc sau ghinion, boală sau prosperitate. Șamanul intră în lumea spiritelor prin starea de transă, în timpul căreia vorbește cu spiritele și/sau devine portavocea lor. Principala directivă a lumii spiritelor era, de obicei, ca oamenii să înțeleagă și să urmeze calea naturii; chiar cosmologia șamanismului a făcut primii pași și a stabilit că există, într-adevăr, o Cale pe care ființele omenesti pot să o urmeze și să fie în acord cu lumea, să evite boala și dezastrul. Această apropiere primordială de lumea naturală, ca și înțelegerea ei a reprezentat moștenirea șamanismului către Taoism.

Regii timpurii ai Chinei erau șamani. Se spune că în jurul anului 3000 î.Ch. primului rege, Fu Hsi, spiritele i-au arătat cum să aducă omului civilizația. Fu Hsi le preda supușilor săi agricultura și scrisul, printre altele. De asemenea, el este și patronul artelor divinatorii chinezești, prin aceea că el e primul care a făcut cele opt trigramme (*pa-kua*), ce au dus la dezvoltarea ulterioară a I Ching-ului. Se spune că secretul celor opt trigramme era înscris pe corpul unui cal ce a ieșit din râul Ho, pentru a i se arăta lui Fu Hsi; ca urmare, modelul este numit Ho-t'u și descrie natura profundă a tuturor lucrurilor. Este interesant de observat că *un animal* îi arată lui Fu Hsi cunoașterea funcționării universului și că Fu Hsi este adesea desenat ca purtând o blănă de tigru și însoțit de animale cum ar fi broasca țestoasă. Nu pot exista indicii mai clare care să ne trimită la șamanism.

Unul dintre cei mai mari regi-șamani ce au urmat – și unul extrem de respectat de taoiști, ca fiind fondatorul tradițional al Taoismului – este Împăratul Galben, Huang Ti, care a trăit, se pare, între 2697–2597 î.Ch. Se spune că el a inventat administrația guvernamentală și medicina, printre altele. Într-adevăr, textul medical chinezesc cel mai renumit se numește *Tratatul de Medicină Internă al Împăratului Galben* (deși se poate ca acesta să fi fost scris în secolul al doilea î.Ch.). Huang Ti este vestit și ca și inventator al coșului de fum, al

plugului, al gherghefurilor de mătase, dar el este mai bine cunoscut pentru experimentele sale cu alchimia internă și externă și cu descoperirea secretelor nemuririi. Un alt rege șaman a fost Yue, care a fondat dinastia Hsia (2205-1765 î.Ch.); se spune că el a fost desemnat de ceruri să-și conducă poporul. Ca și predecesorul său cu secole înainte, regele Yue a văzut un animal ieșind din apă (în acest caz, era o broască testoașă care a ieșit din râul Lo) și care purta un model de opt trigrame înscris pe spate. Modelul se numește *Lo-shu* și este cunoscut ca și pa-kua Cerului Târziu (sau trigramele „zilelor următoare”); Ho-t’u se numește pa-kua Cerului Timpuriu (sau trigramele „primelor zile”). Ho-t’u descrie ordinea ideală a lucrurilor în univers, în timp ce Lo-shu descrie ordinea curgerii și a schimbării.

Se poate vedea că ceea ce șamanismul a oferit Taoismului este sentimentul unei relații între legile naturii și puterea supremă din univers, inclusiv conceptul că schimbarea nu poate fi forțată sau oprită, ci doar înțeleasă. Ideea de a „te lăsa în voia curentului” e atât șamanistă, cât și taoistă. Este, într-adevăr, foarte greu să tragem o linie și să le separăm pe cele două, precizând clar unde se termină o tradiție și unde începe cealaltă.

15. Lucrarea înțeleptului Kuo-pu, *Ch’ing-lung ching* (*Tratatul Clasic cu privire la Modelele Munților Verzi*), scrisă în secolul al treilea d.Ch., descrie clar procesul prin care lucrurile sunt create din Tao și revin la aceasta. Lucrarea reflectă idei care existau de milenii și care au fost confirmate și de alți scriitori din dinastia Sung, cu opt sute de ani mai târziu.* Autorul începe: „La început a fost întuneric, căci Vidul nu se poate vedea.”**

Să comparăm acest text cu străvechiul mit grecesc (după Hesiod) conform căruia Pământul a răsărit din haos, din

* Wong, Eva, Feng Shui (Boston: Shambhala Publications, 1996)

** Wong, ibid.

neformat,* sau la Vechiul Testament. Wu-chi este primordialul, Sursa. Este condiția de nemișcare, în care toate lucrurile sunt nediferențiate de suprem. În această stare, strălucește un punct de mișcare – de yang pur (a se vedea Fig. 7).

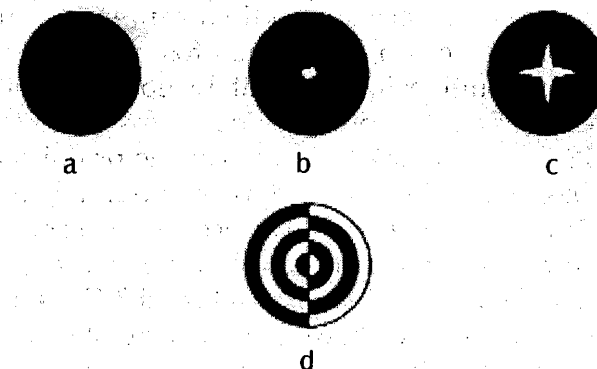

Fig. 7 Prezentarea lui Kuo-pu. (a) Wu Chi, Tao. (b) și (c) O scânteie de mișcare în nemișcare; yang-ul se află în mijlocul yin-ului. (d) Tai Chi, yin și yang îmbrățișate și echilibrate.

Există interacțiune între yin și yang, iar aceasta duce la starea de Tai Chi (extremitatea supremă), în care yin și yang sunt îmbrățișate, distincte, dar împreună – echilibrându-și reciproc forțele. Acesta este Unul la care se referă Lao-tzu, mama celor „zece mii de lucruri” (a tot ce este viu). Dacă wu-chi este nemișcare absolută, Tai Chi are potențialul schimbării. Când tai chi este în repaos, yang și yin sunt unite; când tai chi este în mișcare, atunci cele două forțe opuse se separă. În aceasta se află secretul nemuririi.

*Cuvântul haos, în contextul sau original, nu avea nimic a face cu înțelesul sau de astăzi, „masa confuza și nebunească”. Cuvântul (χαος) vine din rădăcina grecească ce înseamnă „a se deschide larg”, referindu-se la spațiu, la indefinit.

16. A se vedea textul de la nota 13.

17. A se vedea textul de la nota 15.

18. Un exemplu istoric de cât de mult poate să dăuneze omul prin lăcomie și ignoranță este eliminarea completă a bizonilor din Statele Unite ale Americii, la sfârșitul secolului al nouăsprezecelea. Cei mai mulți oameni știu că turmele uriașe ce bântuiau odată câmpiile au fost măcelărite cu nepăsare, dar nu mulți realizează și cât de repede s-a întâmplat lucrul acesta și de cât de puțini oameni a fost nevoie.

În 1870 erau douăzeci de milioane de bizoni care bântuiau pe pășuni; până în 1889 – după mai puțin de douăzeci de ani – rămăseseră doar o mie. Din acea o mie de bivoli, prin conservare atentă, s-a ajuns acum la o puternică turmă de două sute de mii. De ce au fost uciși bizonii? Ce scop a avut suprimarea unei surse de hrană atât de incredibil de mare?

Este simplu. Bizonii nu aparțineau nimănui. Erau liberi și puteau servi drept hrană maselor dezavantajate economic ale națiunii, fără ca nimeni să obțină vreun profit. Atâta timp cât existau bizonii, baronii vitelor – și politicienii plătiți de aceștia – nu puteau spera să pună mâna pe piață. Acești oameni decisese deja că pășunile erau excelente pentru creșterea vitelor, astfel că au făcut ca bizonii să dispară. Cadavrele animalelor măcelărite erau inutilizabile ca hrană, căci până să poată ajunge cineva la ele, se alterau. Astfel că au fost duse la fabrici ca Michigan Carbon Works, din Detroit, și zdrobite pentru a fi transformate în îngrășămintă. *Îngrășămintă*, pentru numele lui Dumnezeu!

Acesta a fost, pur și simplu, un caz de lăcomie și ignoranță lucrând mână în mână, ca de obicei. De ce nu au făcut oamenii nimic atunci, în fața măcelului? Poate că nu le păsa. Poate că li se spusese că uciderea bizonilor nu avea nici o importanță. Poate credeau, pur și simplu, că bizonul nu era bun de mâncat.

Anexa a doua

OBSERVAȚII ȘI SPECULAȚII

La acest punct, o abordare cu adevărat academică despre fenomenele prezentate în acest text este în afara oricărei discuții, întrucât nu s-au făcut nici un fel de teste de laborator. Totuși, nu pot să mă abțin să speculez mai departe, cu privire la ceea ce am văzut în timpul cât am fost elevul lui John Chang; în această scurtă anexă aș dori să fac niște comentarii suplimentare.

Este incitant să credem că, într-o zi, vom ajunge să înțelegem natura energiilor care i-au dat lui John puterile pe care le are. *Chi*-ul yang și cel yin guvernează ecuația vieții, așa cum a spus-o în repetate rânduri chiar Chang Sifu. Odată, un confrate de-al meu – și el elev – mi-a luat în răs încercările pseudostiintifice de a cuantifica yin-ul și yang-ul, observând că John experimenta realitatea direct și, ca urmare, nu avea nevoie de vreo cuantificare. Nu era departe de adevăr. Cu toate acestea, dacă Chang Sifu nu are nevoie de un astfel de discurs, atunci noi, ceilalți, cu siguranță avem – așa că mai bine să facem o încercare.

OBSERVAȚII

Energia yang

♥ **Demonstrația cu mingea de ping-pong.** Prezentată în capitolul 7, această demonstrație a constat de fapt în transferarea energiei yang de către John în interiorul unei mingi de ping-pong pe care o ținea în mâna stângă, în timp ce genera un pol yin în palma dreaptă. Mingea pulsa o lu-

mină albastră și în același timp emitea un sunet ca ciripitul unui canar. Dinspre minge înspre palma dreaptă a lui John se observa un flux continuu de scânteii albastre – în esență, ca un fulger în miniatură. John a susținut transferul vreme de vreo cinci secunde – apoi s-a oprit, obosit. Când l-am întrebat dacă poate face același lucru cu o minge de cauciuc, goală, a răspuns că nu, deoarece mingea trebuia să fie goală pe dinăuntru.

♥ **Pirogeneza.** Așa cum se vede în *Inelul de foc* și pe câteva dintre peliculele mele de amator, John poate să inducă pirogeneza, folosind *chi* yang. Materialul pe care îl aprindea de obicei era un ziar sau un șervețel – dar, de câteva ori, a fiert și apă.

♥ **Rafale de energie.** Deși personal nu am fost (încă) martor la acest fenomen anume, alți elevi mi l-au descris: John este capabil să emită rafale de energie de mare putere, la o distanță considerabilă, asemănătoare cu fulgerele. (Culoarea acestor rafale este tot albastră; energia utilizată este identică celei folosite în demonstrația cu mingea de ping-pong.) Nu mă pot opri să mă gândesc la filme ca *Mortal Kombat*, *Powder*, *Big Trouble in Little China*, sau la legenda chinezească a zeului *L'ei Kung* (*Zeus* în Grecia). Nu se știe cât de mari sunt aceste puteri. Am auzit că niște confrăți, elevi de-ai mei care sunt la Nivelul Trei, pot să lovească la o distanță de până la opt metri, cu doar un mic supliment de energie yin în corpurile lor, de la John, care permite energiei yang să le iasă dincolo de piele. (Puteți să considerați pielea ca pe un fel de cușcă Faraday pentru energia corpurilor noastre.)

♥ **Difracția razelor X.** La niște teste care s-au desfășurat cu mai mulți ani în urmă, John și doi elevi de ai săi, care erau la Nivelul Trei, și-au lăsat *dantien*-ul examinat cu raze X din față, din spate și din lateral. *Dantien*-ul lui John arăta ca un disc circular plat, iar cel al elevilor săi prezenta și aspecte globulare curbate (tot plate).

Energia yin

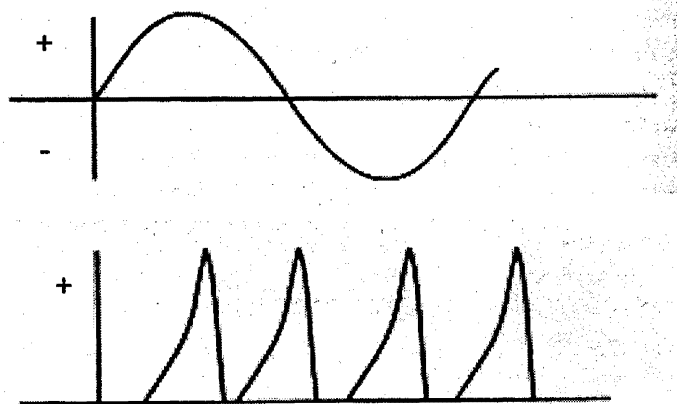
♥ **Telekinezia.** L-am surprins pe John pe peliculă, mișcând o cutie de chibrituri de la o distanță de un metru. El și-a întins palma stângă înspre cutie, pe care o pusesese pe podea, generând în acea palmă un pol yin. Cutia de chibrituri a alunecat pe podea cu o accelerare remarcabilă și a venit să se odihnească în palma sa.

♥ **Absorbția de energie.** Cu două ocazii diferite, John a transferat energie yin în corpul meu. Atunci am putut prinde un glonț dintr-o pușcă cu aer comprimat, punându-mi mâna pe gura țevii. La cele două teste s-au folosit puști cu aer diferite. Alicele nu au prezentat nici un fel de deformare; de asemenea, nu a existat nici un fel de emisie de căldură și nici impact la prindere (capitolul 7).

Energia yin-yang

♥ **Electrogeneza.** Cea mai ușor de observat dintre puterile lui John este și cea mai dificil de cuantificat. Forța de respingere dintre energia yin și cea yang este cea care produce acest dinamism, cele două energii fiind „presate” împreună în *dantien*-ul lui Chang Sifu. John folosește această abilitate în mod obișnuit în fiecare zi, pentru a face tratamente cu acupunctură pacienților săi – și transferă această energie în punctele tradiționale de acupunctură. Însă nici testele cu voltmetre și ampermetre de curent continuu, nici cele pe curent alternativ nu au indicat prezența vreunei tensiuni sau a vreunei intensități; de asemenea, profesorul meu nu putea să aprindă un bec slab în curent continuu (pentru a se asigura că acest „curent” chiar se transferă în timpul acestor teste, autorul a acționat ca împănântare). Ca urmare, deși această energie este simțită ca electricitate, în mod sigur ea nu este electricitate. O caracteristică demnă de remarcat este că acest „curent” generat nu pare a urma forma de undă obișnuită din fizică, ci prezintă o serie de vârfuri. Nu am date solide pentru a cuantifica această afirmație,

dar am simțit efectul în corpul lui Chang Sifu, în timpul electrogenezei. Adică, am avut impresia că energia generată nu urma acest model, ci mai degrabă unul asemănător cu acesta:

Numai timpul ne va dovedi dacă această afirmație este exactă.

SPECULAȚII

Energia yang

Demonstrația cu mingea de ping-pong, menționată mai sus și descrisă în capitolul 7, definește foarte mult natura *chi*-ului yang, dacă aceasta există într-adevăr ca formă independentă de energie. Culoarea albastră observată amintește de orgonul lui Reich – de altfel, multe dintre caracteristicile descrise sunt similare. Necesitatea de a folosi o minge netedă de plastic, goală pe dinăuntru, pentru a face demonstrația, este foarte importantă: ea sugerează că ceea ce am văzut nu e un fenomen de suprafață – ci, mai degrabă, energia a penetrat carcasa de polimer și strălucea în interiorul mingii, la fel cum strălucește lumina într-un bec incandescent. Acesta pare a fi un indiciu că *chi*-ul yang nu este nici particu-

lă, nici undă – ci ambele laolaltă. Eu cred că aceasta este energia solară depozitată în atmosfera pământescă.

Energia yang este *fierbinte*. Ea poate avea efecte incendiare, așa cum s-a dovedit prin demonstrațiile de pirogeneză. Mai mult, există o corelație interesantă între arhetipurile lui Chang Sifu și observațiile lui Reich asupra orgonului, în ceea ce privește tratamentul cancerului. Reich scria că celulele canceroase mor, atunci când sunt plasate în proximitatea bionilor de orgon. Profesorul meu a folosit cu succes o supradoză de *chi* yang pentru a trata cancerul, spunând că celulele canceroase „se usucă” atunci când sunt expuse la energia yang puternică. (Acestea fiind spuse, trebuie să temperez însă speranțele pe care s-ar putea să le fi dat celor afectați de cancer. Așa cum a spus John, el nu poate să vindecă cancerul. A făcut șapte încercări până acum, iar rata de succes a fost de 43 la sută. Trei dintre acele persoane s-au vindecat instantaneu și sunt încă în viață, însă celelalte patru au murit pe loc, constituția lor slăbită fiind incapabilă să suporte rafala de energie. Chang Sifu nu mai face încercări cu acest tip de terapie. Am scris acest pasaj, în credința că se vor face cercetări care ar putea duce la identificarea unui tratament. Odată ce vom înțelege *chi*-ul yang, vom putea și să vindecăm cancerul.) Sunt convins că ceea ce Reich numea orgon este ceea ce noi, în tradiția Mo-Pai, numim – de două mii cinci sute de ani – *chi* yang.

Fenomenul de difracție a razelor X este și el interesant (știm că energia yang este cea care induce acest efect, având în vedere că și elevii lui John, care se aflau la Nivelul Trei, au prezentat și ei aspecte similare). Difracția razelor X s-ar putea dovedi metoda prin care putem corela și face dovada clinică a bioenergiei.

Energia yin

La acest moment, este pur și simplu imposibil să ne facem o idee clară despre ce este, de fapt, *chi*-ul yin. Dacă vre-

una dintre proprietățile care i se atribuie ar putea fi dovedite clinic, atunci va trebui să revizuiți prima lege a termodinamicii. Demonstrația cu pușca cu aer comprimat definește foarte precis caracteristicile energiei yin: Energia alicei *nu* s-a conservat, nu a existat nici o deformare, nu s-a generat căldură, nu a existat impact (conservarea energiei cinetice).

Într-o conversație recentă, John a descris energia yin ca fiind „ca și gravitația, având în vedere că gravitația însăși este *chi yin*.” Am subliniat în repetate rânduri în acest text că, dacă vom înțelege energia yin, vom avea acces la viteze mai mari decât viteza luminii. O voi mai face încă o dată aici, printr-o frază simplă: *Dacă energia poate să dispară în nimic, atunci ea poate și să fie creată din nimic!* Imaginați-vă ce lovitură ar fi asta pentru industria energetică; probabil că s-ar lupta ca niște lupi turbați să împiedice o astfel de informație să iasă la suprafață – fie și ca simplă speculație.

La demonstrația cu telekinezie pe care am descris-o, John a explicat că a folosit *chi yin* pentru a-și trage cutia de chibrituri în palmă. Cred că ceea ce s-a întâmplat în timpul acestui proces de telekinezie a fost, în esență, o deformare a spațiului și timpului în direcția palmei sale stângi, cam în felul unui culoar gravitațional. Cu alte cuvinte, ca să folosesc un model simplu, ceea ce s-a întâmplat arată ca în figura 8. Iarăși însă, rămâne de văzut dacă această apreciere este exactă sau nu.

Energia yin-yang

Poate cea mai clară afirmație pe care pot să o fac cu privire la abilitatea de electrogeneză a lui Chang Sifu este că, în mod sigur, ea *nu* este rezultatul unui flux de electroni. Dacă ar fi fost așa, atunci această mișcare de electroni ar fi putut fi înregistrată ca tensiune sau ca intensitate, iar John ar fi putut să producă incandescența într-un bec. Cu toate acestea, oricine vine în contact cu această energie poate să jure că simte un curent electric care îi trece prin corp. În plus, această energie

se poate transfera prin conductori (metale, apă), dar nu prin materiale izolatoare. Dacă nu se datorează mișcării electronilor, atunci ce produce acest curent?

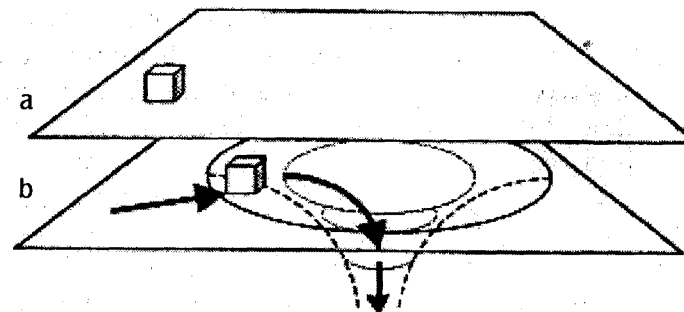

Figura 8 (a) Suprafața figurativă a spațiului-timp. (b) Câmp yin – obiectul începe să „cadă”.

Aș vrea să mai încerc o dată să trag orbește și să avanseze ideea că s-ar putea ca acest fenomen să fie cauzat de o oscilație crescută la nivelul nucleului.

Mai mulți cercetători (Kevran, Komaki, Pappas, Hillman, Goldfein)* au sugerat că fuziunea nucleară indusă electric (fuziunea nucleară „la rece”) are loc tot timpul în interiorul corpului și că ea ar putea fi forța care alimentează transferul de sodiu și potasiu în interiorul celulei. Am ales cu atenție cuvântul *transfer*. Teoria comună (numită „pompa de sodiu și potasiu”) propune ideea unui mecanism prin care sodiul este schimbat cu potasiul în interiorul și în exteriorul celulei, încercând să explice potențialul de transfer la nivel de membrană al celulei. Modelul nu a fost însă validat niciodată și el blochează cercetătorii de astăzi. Pe de altă parte, susținătorii teoriei fuziunii nucleare la rece sugerează că

* Pentru literatura în acest domeniu puteți consulta <http://www.papimi.gr>.

sodiul este transmutat la nivel nuclear în potasiu, în interiorul celulei* și că acest proces ar trebui numit, de fapt, transmutarea sodiului în potasiu. Acest model este, desigur, în afara granițelor acceptate ale fizicii de astăzi. Însă luând în considerare totul, mi se pare destul de rezonabil să avanseze ideea că energia yin-yang a lui John s-ar putea datora unor stări de excitare crescută la nivelul nucleului. Această energie este generată ca o serie de pulsuri și este indusă prin interacțiunea energiei solare, yang, cu forța „gravitațională” sau „de materie neagră” a *chi*-ului yin. Excitația nucleară crescută (sau fuziunea) este ceea ce elevii și pacienții lui John resimt ca pe un curent. (Diferența între punctul meu de vedere și cel al cercetătorilor menționați mai sus e că eu nu cred că această fuziune este indusă electric. Și nici nu este „rece”, vorbind la modul strict.)

Veți vedea că acest postulat este foarte logic, dacă analizăm încă o dată lucrurile, dintr-o perspectivă macrocosmică, astrofizică. Știința noastră actuală acceptă noțiunea că, dacă nu ar exista dinamismul forței nucleare care să servească drept forță expansivă, atunci soarele nostru ar ceda și s-ar năru sub efectul propriei sale forțe gravitaționale. De fapt, modelele care urmăresc evoluția (viața și moartea) unei stele, urmează arhetipul** din figura 9 (imaginea nu este la scară).

Asta înseamnă că *toate* stelele sunt câmpuri de luptă între gravitație și o forță care exercită presiune exterioară. În condiții normale, presiunea exterioară depășește forța gravitațională și astfel soarele radiază energie (9a).

La o stea albă pitică, presiunea gravitației face steaua să se năruiească atunci când i se termină „focul”, creând o structură atomică densă (9b). O stea neutron, rezultatul morții prin explozie a unei stele care are de două sau de trei ori ma-

* După formula $_{11}\text{Na}^{23} + {}_8\text{O}^{16} + \Delta(\text{Energie}) = {}_{19}\text{K}^{39}$.

** Lasotta, Jean-Pierre, „Unmasking Black Holes” [Demascarea găurilor negre, n.t.]. Scientific American 280:5, mai 1999.

sa solară, este încă și mai compactă, cu atomii zdrobiți și cu nucleii aglomerati laolaltă (9c). În sfârșit, ajungem la cazul unei găuri negre, unde spațiul și timpul își pierd sensul și unde avem de a face cu o singularitate (9d).

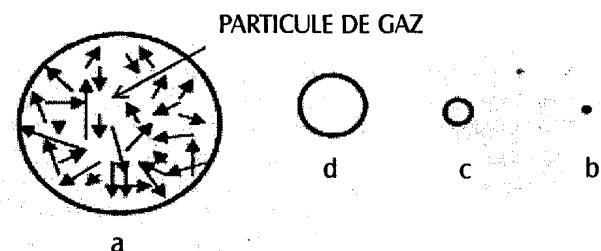
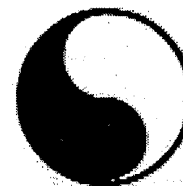

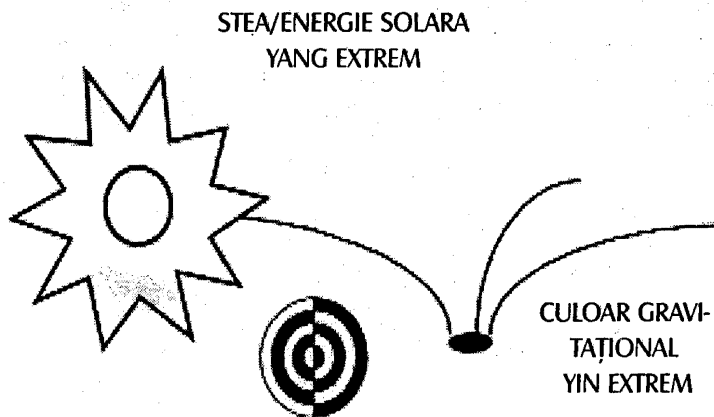
Figura 9. (a) Soarele nostru. Raza sa este de 1,4 milioane de km. (b) Stea albă pitică, cu raza de 10.000 de km. (c) Stea neutron, cu raza de 60 km. (d) Gaură neagră, raza de 6 km.

Dacă privim la simbolul modern Tai Chi de mai jos, veți vedea că el descrie cu precizie transmutarea unei stele la punctul maxim al puterii solare – cum ar fi o stea roșie gigant (yang extrem) – prin transformarea explozivă a acesteia într-o gaură neagră (yin extrem).

Să analizăm încă o dată modelul Tai Chi al universului, folosind simbolul arhaic. Probabil că deja începe să fie mai clar:

Tai Chi este mai ușor de înțeles dacă redefinim conceptele fundamentale, astfel încât ele să coincidă cu arhetipul. Să începem cu gravitația. Când ne gândim la gravitație, cei mai mulți dintre noi ne amintim de lucrurile elementare pe

care le-am învățat la liceu. O masă exercită o forță de atracție asupra unei alte mase – și forța aceasta de atracție este cea care ne ține pe suprafața planetei. Să ducem acest truism un pas mai departe și să definim lucrurile mai precis: Gravitația este forța universală care caută să facă *toată materia* să se prăbușească într-o singură masă și, în cele din urmă într-o singularitate. Cu alte cuvinte, gravitația este acea forță ce caută să comprime spațiul și timpul într-o singură și masivă gaură neagră! Acest dinamism absoarbe energie și o trimite către niciunde. Gravitația este exact *chi*-ul yin intrinsec, folosit de John Chang pentru a-și face spectaculoasele demonstrații de absorbire a energiei. (Trebuie să repet însă că, deși gravitația este un *chi* yin, câmpul yin nu se limitează la gravitație. Există și alte aspecte.)

Focul solar, pe de altă parte, este forța *expansivă* care definește spațiul și timpul și care îi susține existența. Știința occidentală numește această forță solară, fuziune nucleară. Vechii învățați ai Chinei o numeau *chi* yang. Este una și aceeași. La nivel macrocosmic, lupta dintre forțele gravitaționale și focul solar (yin și yang) definește natura realității. La nivel microcosmic, interacțiunea acestora alimentează forța noas-

tră vitală. (Este logică ipoteza că, dacă o astfel de interacțiune cuprinde condiția naturală fundamentală a universului nostru, atunci corpurile noastre și forța noastră vitală trebuie să o reflecte și ele. Chinezii din vechime, care nu știau nimic despre găurile negre și despre stele roșii gigant, au experimentat și au dedus această luptă folosind alte metode.)

O ecuație corectă care să expună acest comportament ar fi una de natură fractalică, dar am putea afirma matematic echilibrul Tai Chi într-o formă simplificată, după cum urmează:

$$K = |\infty +| + \zeta_0 \setminus |\infty -|$$

Unde $|\infty +|$ definește natura *chi*-ului yin, $|\infty -|$ pe cea a *chi*-ului yang, iar K este o constantă. (Timpul, t , nu se aplică la definiția yin-ului, fiind o caracteristică yang.)

Dați-mi voie să scutur și mai tare lucrurile pentru cei care cred că mai profund de atât nu se poate. „Electricitatea” lui Chang Sifu se poate transmite prin obiecte de metal. Cuvântul englezesc *metal* [metal, n.t.] este o adaptare a cuvântului grecesc *metallon* (μεταλλον), care înseamnă, desigur de simplu, „ceea ce se transmută”. Oameni mai înțelepți decât mine au descoperit că vechile culturi erau extrem de perspicace în ceea ce privește modurile în care funcționează lumea. Poate că vechii greci pur și simplu înțelegeau lucrurile un pic mai bine decât o facem noi, astăzi.

Să încheiem cu această reflecție.

CUPRINS

Introducere	5
Capitolul I	
PRIVIND PRIN OGLINDĂ	13
Capitolul al II-lea	
FORȚA VITALĂ	25
Capitolul al III-lea	
ÎNCEPUTURI	39
Capitolul al IV-lea	
NEMURITORII	52
Capitolul al V-lea	
POVESTEA LUI LIAO SIFU	83
Capitolul al VI-lea	
LECȚII DE ÎNVĂȚAT	100
Capitolul al VII-lea	
YIN ȘI YANG	127
Capitolul al VIII-lea	
VOIA CERULUI	147
Capitolul al IX-lea	
KERIS	168
Capitolul al X-lea	
NATURA REALITĂȚII	185
Epilog	
ZĂBOVESC VREME DE O RESPIRAȚIE	203
Anexa întâi	
NOTE	221
Anexa a doua	
OBSERVAȚII ȘI SPECULAȚII	247

CĂRȚI PUBLICATE DE EDITURA FOR YOU

Monica Vișan

Metodă rapidă de învățare a gramaticii limbii engleze	65.000 lei	6,50 RON
Exerciții de gramatică engleză vol I	55.000 lei	5,50 RON
Exerciții de gramatică engleză vol. II	75.000 lei	7,50 RON

Neale Donald Walsch

Conversații cu Dumnezeu, volumul I	65.000 lei	6,50 RON
Conversații cu Dumnezeu, volumul II	65.000 lei	6,50 RON
Conversații cu Dumnezeu, volumul III	80.000 lei	8,00 RON
Prietenie cu Dumnezeu	80.000 lei	8,00 RON
Comuniune cu Dumnezeu	60.000 lei	6,00 RON
Momente de grație	60.000 lei	6,00 RON
Cei ce aduc lumina	30.000 lei	3,00 RON
Întrebări și răspunsuri la Conversații cu Dumnezeu,	90.000 lei	9,00 RON
Conversații cu Dumnezeu pentru adolescenți și părinți	80.000 lei	8,00 RON
Noile Revelații	130.000 lei	13,00 RON

Paul Ferrini

Iubire fără condiții, Reflecții ale Minții Christice .	35.000 lei	3,50 RON
Liniștea inimii, Reflecții ale Minții Christice, partea a II-a	60.000 lei	6,00 RON
Miracolul iubirii, Reflecții ale Minții Christice, partea a III-a	50.000 lei	5,00 RON
Întoarcerea în grădină, Reflecții ale Minții Christice, partea a IV-a	50.000 lei	5,00 RON
Cuvinte de înțelepciune pentru fiecare zi	70.000 lei	7,00 RON
Amour sans conditions (lb. franceză)	100.000 lei	10,00 RON
Legile dragostei	80.000 lei	8,00 RON
Puterea dragostei	80.000 lei	8,00 RON

Debbie Ford

Partea întunecată a căutărilor de lumină	60.000 lei	6,00 RON
Întrebări potrivite	50.000 lei	5,00 RON